Ray Bradbury

Marťanská kronika

Tuto knihu s láskou věnuji své ženě Margueritě.

„Svědčí nám stanout zas jednou v úžasu," řekl filozof.
„Cesty do vesmíru nám vrací dětství."

Leden 1999

Raketové léto

Nejdřív to byla pravá ohijská zima - dveře zavřené, okna utěsněná, tabulky slepené námrazou, všude na střechách krajky rampouchů, děti lyžovaly na svazích a hospodyně zachumlané do kožichů opatrně našlapovaly jako velicí černí medvědi v zledovatělých ulicích.

A pak se městečkem rozlil táhlý závan tepla. Lavina horkého vzduchu, jako by někdo nechal otevřené dveře pekárny. Vedro se chvělo mezi domky, v křovinách i mezi dětmi. Rampouchy opadaly, roztříštily se a začaly tát. Dveře se otevřely dokořán. Okna se rozlétla. Děti shodily vlněné obleky. Hospodyně se zbavily medvědích kostýmů. Sníh roztál a odkryl zvadlou zeleň trávníků z loňského léta.

Raketové léto. V domcích zotvíraných čerstvému vzduchu nesla se ta slova od úst k ústům. *Raketové léto.* Teplý vzduch z pouště pokřivil květy, které vykouzlil na oknech mráz, a zničil tak umělecké dílo. Lyže a rohačky byly najednou k ničemu. Sníh, který z mrazivé oblohy padal na město, proměnil se v horký déšť, dřív než se dotkl země.

Raketové léto. Na verandách, z nichž crčela voda, se vykláněli lidé a pozorovali zardívající se oblohu.

Raketa byla připravená na odpalovací rampě a vypouštěla mohutná růžová oblaka ohně a vedra jako sálající pec. Raketa stála v chladném zimním ránu a přinášela léto každým výdechem obrovitých výfuků. Raketa změnila podnebí a do kraje se na chvíli sneslo léto…

Únor 1999

Ylla

Měli dům z křišťálových sloupů na břehu vyschlého moře planety Marsu a den co den bylo ráno vidět paní K, jak pojídá zlaté plody rostoucí na křišťálových zdech nebo jak čistí dům hrstmi magnetického prachu, který odstranil všechnu špínu a odletěl pak s horkým větrem pryč. Odpoledne, kdy zkamenělé moře žhnulo nehybným vedrem, keříky vinné révy trčely na dvorku, vzdálené martské městečko vyprahle leželo pod krunýřem tetelivého vzduchu a nikdo ani dveře nepootevřel, bývalo vidět i pana K, jak si čte v pokoji z kovové knihy s plastickými hieroglyfy a jemně se jich dotýká rukou, jako by hrál na harfu. A když knihu zlehka přejížděl prsty, zpíval z ní hlas, měkký starodávný hlas, a vyprávěl pověst o době, kdy se moře vinulo jako rudá pára kolem břehů a dávno zemřelí mužové táhli do bitev ozbrojeni mračny kovového hmyzu a elektrických pavouků.

Manželé K bydleli u mrtvého moře už dvacet let a jejich předkové žili v témž domě, který se jako květina otáčel za sluncem, už po deset století.

Manželé K nebyli staří. Měli krásnou hnědavou pleť rodilých Marťanů, žluté oči kulaté jak penízky a jemný, melodický hlas. Kdysi rádi malovali chemickým ohněm obrázky, plavali v kanálech v období, kdy je vinná réva napájela zelenou šťávou, a vydrželi si až do svítání povídat pod modře světélkujícími portréty v hovorně.

Teď nebyli šťastni.

Dnes ráno stála paní K mezi sloupy a naslouchala sálání písku z pouště, který se tavil v žlutý vosk a zdánlivě se roztékal až k obzoru.

Něco se určitě stane.

Vyčkávala.

Pozorovala modrou martskou oblohu, jako kdyby očekávala, že oblaka se každým okamžikem svinou, smrští a vyvrhnou na písek oslnivý zázrak.

Nestalo se nic.

Čekání ji unavilo, vracela se mezi zamlženými sloupy zpět. Jemný deštík tryskal ze žlábkovaných hlavic, chladil žhavý vzduch a

jemně dopadal i na ni. Za parných dnů měl člověk pocit, že se brouzdá v potoce. Podlahy v domě se leskly chladnými potůčky. Zpovzdáli slyšela, jak manžel bez ustání přehrává z knihy, staré písně mu prsty nikdy neunavily. Bez vzrušení zatoužila, aby zase jednou i jí věnoval tolik času jako těm podivuhodným knihám, aby ji objímal a hladil jako tu malou harfičku.

Ale to ne. Pokývala hlavou, shovívavě a sotva znatelně. Víčka měkce přikryla zlaté oči. V manželství si lidé zevšední a zestárnou, třebaže jsou dosud mladí.

Položila se do židle, která se tvarem přizpůsobila pohybům těla. Zavřela pevně a nervózně oči.

Zjevil se jí sen.

Hnědé prsty se zachvěly, natáhly, sevřely se naprázdno. Hned nato sebou polekaně trhla, posadila se a zalapala po dechu. Rychle se rozhlédla, jakoby čekala, že někdo bude stát před ní. Vypadala zklamaně - prostor mezi sloupy byl prázdný.

V trojúhelníku dveří stanul její manžel. „Ty jsi volala?" ptal se podrážděně.

„Ne!" vykřikla.

„Měl jsem dojem, že tě slyším volat."

„Opravdu? Málem jsem usnula, něco se mi zdálo!"

„Teď ve dne? To se ti tak často nestává."

Seděla jako by se nemohla probrat ze sna. „Něco tak zvláštního, tak strašně zvláštního," mumlala. „Takový sen."

„Co je?" Zřejmě se chtěl vrátit ke knize.

„Zdálo se mi o nějakém muži."

„Muži?"

„O nějakém vysokém muži, víc než metr osmdesát."

„To je absurdní. Takový obr, takový nepovedený obr!"

„Jenže-" hledala slova, „on vypadal docela hezky. Přesto že byl tak veliký. A měl - já vím, že ti to bude připadat hloupé - měl *modré* oči!"

„Modré oči! Bohové!" zvolal pan K. „Co se tobě ještě nebude zdát! Neměl náhodou *černé* vlasy?"

„Jaks na to přišel?" plála vzrušením.

„Vybral jsem nejméně pravděpodobnou barvu," odpověděl chladně.

„Ale měl je opravdu černé!" vykřikla. „A pleť měl úplně bílou.

Byl to strašlivě zvláštní člověk! Měl na sobě takovou divnou uniformu, slétl na zem z oblohy a tak mile mě oslovil." Usmála se.

„Z oblohy! Co je to za nesmysl!"

„Přiletěl v nějaké kovové věci, na slunci se leskla," vzpomínala. Zavřela oči, aby si všechno vybavila znovu. „Zdálo se mi, že na obloze něco jiskří, jako když se vyhodí do vzduchu peníz, a najednou se to zvětšilo a měkce dosedlo na zem, takové dlouhé stříbrné plavidlo, kulaté a cizokrajné. A v boku toho stříbrného předmětu se otevřela dvířka a vystoupil z nich ten vysoký muž."

„Kdybys měla něco pořádného na práci, neměla bys takové hloupé sny."

„Mě se to docela líbilo," odpověděla a znovu si lehla. „Ani jsem si nemyslela, že mám takovou představivost. Černé vlasy, modré oči a bílá pleť! Byl to divný člověk, a přesto - docela hezký."

„Přání je otcem myšlenky."

„Jsi na mě zlý. Nevymyslela jsem si to schválně. Prostě mi přišel na mysl, když jsem klímala. Nebylo to ani jako sen. Bylo to tak nečekané a zvláštní. Podíval se na mě a řekl: ‚Přiletěl jsem raketou ze třetí planety. Jmenuji se Nathaniel York –' "

„Hloupé jméno. Vlastně to ani žádné jméno není," ohradil se její manžel.

„Samozřejmě, že je hloupé, vždyť je to sen," vysvětlovala mu mírně. „A pak řekl: ‚Tohle je první meziplanetární let. Jsme v raketě jen dva, já a můj přítel Bert.'"

„Zase takové hloupé jméno."

„A říkal: ‚Jsme z jednoho velkoměsta na Zemi, tak se jmenuje naše planeta,'" pokračovala paní K. „Tohle říkal! Země, ano, tak to říkal. A mluvil cizí řečí. Ale nějak jsem mu rozuměla. Myšlenkami. Asi to bude telepatie."

Pan K se odvrátil. Zastavila ho otázkou. „Ylle?" zavolala klidně. „Nepřemýšlel jsi někdy, jestli - prostě jestli na třetí planetě nežijí lidé?"

„Na třetí planetě se žádný život nemůže udržet," vykládal jí manžel trpělivě. „Naši vědci tvrdí, že v jejím ovzduší je příliš mnoho kyslíku."

„Ale nebylo by to úžasné, kdyby tam byli lidé? A kdyby cestovali vesmírem v nějakých raketách?"

„Na mou duši, Yllo ty přece moc dobře víš, jak mám rád tako-

véhle citové výlevy. Radši se zas pustíme do práce."

Tu píseň si začala zpívat později toho dne, když se procházela mezi šumícími sloupy deště. Zpívala ji pořád znovu a znovu.

„Co je to za písničku?" vyštěkl nakonec její manžel, když vešel dovnitř a posadil se u plamenného stolku.

„Nevím." Zvedla oči, překvapena sama sebou. Pozvedla ruku k ústům, jako by tomu nemohla uvěřit. slunce zapadalo. V slábnoucím světle se dům uzavíral jako obrovská květina. Mezi sloupy zafoukal vítr, na plamenném stolku zaklokotal žhavý rybníček stříbrné lávy. Vítr jí čechral rusé vlasy a zapěl jí něžně do ucha. Stála tiše, hleděla do rozlehlých dálav sivého mořského dna, jako by se na něco rozpomínala, v žlutých očích jí stály slzy dojetí. „Připij mi očima a hned ti s radostí můj pohled odpoví i ústa pohostinná," zpívala dojatě, klidně a pomalu. „Polibkem ve sklence mě vlídně pohosti a já se rád pro něj zřeknu vína." Teď už si jen pro sebe pobrukovala, oči měla zavřené a rukama lehounce pohybovala ve větru. Píseň skončila.

Bylo to velmi krásné.

„Tu píseň jsem nikdy neslyšel. To jsi složila sama?" vyzvídal a upřel na ni přísný pohled.

„Ne, Ano. Ne - já vlastně nevím, vážně!" octla se ve velkých rozpacích. „Dokonce ani nevím, co znamenají ta slova, jsou v nějaké cizí řeči!"

„V jaké řeči?"

Bezděčným pohybem hodila řízky masa do bublající lávy. „Nevím." Za chviličku maso vytáhla a dala je na talíř. „Tak se mi zdá, že jsem vymyslela něco strašně hloupého. Ale nevím proč."

Neříkal nic, díval se jak hází maso do syčícího kráteru. Slunce zašlo. Pomalu, docela pomalu se snášela noc, vkrádala se do pokoje, postupně spolykala všecky sloupy i je oba a jako temné víno se rozlila po stropě. Obličeje jim ozařoval jen žár stříbrné lávy.

Znovu začal pobroukávat tu podivnou píseň.

Vyskočil ze židle, jako když ho bodne, a upjatě odešel z pokoje.

Večeři dojedl až později a sám.

Potom vstal, protáhl se, zahleděl se na ni a zívaje navrhl: „Pojď, zapřáhneme ohnivé ptáky a pojedeme se dnes večer trochu povyrazit do města."

„To nemyslíš vážně?" řekla. „Není ti něco?"

„Co je na tom tak zvláštního?"

„Už půl roku jsme nikde nebyli!"

„Ale myslím, že bychom měli někam jít."

„Najednou se tak staráš," řekla.

„Nebuď ironická," řekl nevrle. „Chceš tedy jet, nebo nechceš?"

Pohlédla na bledou poušť. Na obloze už vycházely dva bílé měsíce. Chladivá voda jí zlehka omývala prsty na nohou. Docela slabounce ji zamrazilo. Ze všeho nejvíc si přála zůstat doma, klidně sedět, mlčky a bez hnutí, dokud se nestane ta věc, na niž celý den čeká, ta věc, která se nemůže stát, ale která se přece snad… Ozvěna písně jí prolétla hlavou.

„Já - "

„Jen ti to prospěje," naléhal. „Tak pojď."

„Jsem unavená," řekla. „Až někdy jindy."

„Tady máš šálu." Podal jí flakón. „Už jsme celou věčnost nikde nebyli."

„Ty ano, dvakrát týdně jsi v Xi." Za nic by na něho nepohlédla.

„Obchodně," upozornil ji.

„No ovšem," zašeptala si pro sebe. Z flakónu vytryskla tekutina, proměnila se v modravou mlhu a chvějivě se jí usadila kolem krku.

Ohniví ptáci byli připraveni. Podobali se uhlíkům na ohništi a žhnuli na jemném chladivém písku. Bílý baldachýn se nadouval v nočním větru a měkce se vlnil, připoután k ptákům stovkami zelených stuh.

Ylla se položila pod baldachýn a na jediný pokyn manželův ptáci vzlétli jako hořící jiskry k ztemnělé obloze. Stuhy se napjaly, baldachýn se zvedl. Písek pod nimi zaskřípal a rozjel se nazpět. Modravé pahorky začaly ubíhat kolem a pryč a oni se vzdalovali od domova, od sloupů deště, od květin v klecích, od zpívajících knih a šeptajících potůčků na podlaze. Na muže ani nepohlédla. Slyšela ho, jak pobízí ptáky, když vystoupili výše podobni oblaku, záplavě planoucích jisker, nebo žlutočervených ohňostrojů na nebi, vlekouce baldachýn jako květinový plátek a propalujíce se větrem.

Nedívala se, jak pod nimi mizí starobylá města, podobná kos-

těným šachovým hrám, nedívala se na staré kanály naplněné prázdnotou a sny. Letěli kolem vyschlých řek a vyschlých jezer jako stín vrhaný měsícem, jako hořící pochodeň.

Pozorovala jenom oblohu.

Manžel něco říkal.

Dívala se na oblohu.

„Slyšela jsi, co jsem říkal?"

„Co?"

Vybuchl: „Taky bys mi mohla věnovat trochu pozornosti."

„Přemýšlela jsem."

„To jsem nevěděl, že jsi taková milovnice přírody! Dnes se nějak strašně zajímáš o oblohu."

„Je velice krásná."

„Tak mi napadlo," pravil manžel zvolna, „že bych mohl dnes večer zavolat Hulla. Chtěl bych se s ním domluvit, abychom si společně vyjeli na pár dní, řekněme tak na týden, do Modrých hor. Zatím mě to jen napadlo -"

„Do Modrých hor!" Přidržela se lemu baldachýnu a prudce se k němu obrátila.

„Vždyť to jen dávám na uváženou."

„Kdy tam chceš jet?" zeptala se rozechvěle.

„Myslel jsem, že bychom mohli vyrazit zítra ráno. Znáš to přece: ranní ptáče a tak dále," pokračoval jakoby nic.

„Ale takhle brzo jsme nikdy nejezdili!"

„Jenže tentokrát mám dojem -" usmál se, „že nám moc prospěje, když odtud vypadneme. Potřebujeme klid a vysadit. Sama to dobře víš. Nemáš přece v plánu nic jiného? Pojedeme, že?"

Nadýchla se, chvilku otálela a pak odpověděla: „Ne."

„Cože?" Výkřikem poplašil ptáky. Baldachýn poskočil.

„Ne," řekla pevně. „Už jsem se rozhodla, Já nepojedu."

Zadíval se na ni. Víc už nepromluvili. Ona se odvrátila.

A ptáci, tisíce žhavých uhlíků, letěli větrem dál.

Za svítání proniklo slunce křišťálovými sloupy a rozpustilo mlhu, na které Ylla spala. Celou noc visela Ylla nad podlahou podpírána měkkými koberci mlhy, která vytryskla ze stěn, když se Ylla ukládala ke spánku. Po celou noc odpočívala na této mlčící řece jako člun na tiše plynoucím proudu. Teď mlhu spálilo slunce, mlžný opar

klesal k zemi a nakonec Yllu vysadil na břeh procitnutí.

Otevřela oči.

Manžel stál nad ní. Vypadal, jako by tak stál už celé hodiny a pozoroval ji. Nevěděla proč, ale nedokázala mu pohlédnout do obličeje.

„Už se ti zase něco zdálo!" řekl. „Mluvila jsi ze spaní - já nemohl usnout. Měla bys opravdu jít k doktorovi."

„Bude mi zase dobře."

„Ale napovídala jsi toho ze spaní!"

„Vážně?" trhla sebou.

Po ránu bylo v místnosti chladno. Ležela a prostoupilo ji šedé světlo.

„O čem se ti zdálo?"

Musela chvíli přemýšlet, než se rozpomněla. „O té lodi. Zase přijela z nebe, přistála, vystoupil z ní vysoký muž, mluvil se mnou, žertoval, smál se, bylo to tak hezké."

Pan K se dotkl sloupu. Vytryskly pramínky teplé vody a proměnily se v páru. Chlad se vytratil z místnosti. Obličej pana K nejevil pohnutí.

„A pak," pokračovala, „ten muž, co povídal, že se jmenuje tak divně, Nathaniel York, mi řekl, že jsem krásná, a - políbil mě."

„Tak vida!" vykřikl manžel, prudce se odvrátil a zaťal zuby.

„Vždyť je to jenom sen." Bavilo ji to.

„Takovéhle hloupé ženské sny si nech od cesty!"

„Chováš se jako malé dítě." Ulehla znovu na zbytek chemické mlhy. Za chvilku se mírně usmála. „Vzpomněla jsem si ještě na něco z toho snu," přiznala se.

„A na co, na co?" vykřikl.

„Ylle, ty jsi nějak špatně naložený."

„Řekni mi to!" žádal ji. „Nesmíš přede mnou mít žádné tajnosti!" Stál nad ní a v obličeji se mu objevil zlověstný a umíněný výraz.

„Takhle jsem tě ještě nikdy neviděla," odpověděla trochu pobaveně, trochu znechuceně. „Nic se nestalo, jenom mi ta osoba, ten Nathaniel York, řekl - no zkrátka řekl mi, že by mě vzal s sebou do lodě a vzhůru k nebi a že by mě s sebou odvezl na svou planetu. Vždyť je to přece k smíchu."

„K smíchu, říkáš!" téměř ječel. „Měla by ses slyšet, jak ses k němu měla, jak jsi na něj mluvila, jak sis s ním prozpěvovala, bohové,

a celou noc! Měla by ses *slyšet*!"

„Ylle!"

„Kdy tu přistane? Kdy přijede s tou svou zatracenou lodí?"

„Ylle, nekřič tolik."

„Co bych nekřičel!" Prkenně se nad ní sklonil. „A v tom snu, řekni," chytil ji za zápěstí, „nepřistála ta loď náhodou v Zeleném údolí? Ano nebo ne? Odpověz!"

„Ano, proč - "

„A přistála dnes odpoledne, že?" dorážel na ni.

„Ano, ano, myslím, že ano, ale jenom ve snu!"

„No," toporně ji odmrštil rukou stranou, „ještě že mluvíš pravdu! Slyšel jsem každé slovo, které jsi povídala ze spaní. Vykládala jsi o tom údolí i kdy to bude." Těžce oddechuje prošel mezi sloupy jako člověk oslepený bleskem. Pomalu se uklidňoval. Hleděla na něj jako na šílence. Po chvíli vstala a šla k němu. „Ylle," zašeptala.

„Už je to v pořádku."

„Tobě něco je."

„Není." Přinutil se k mdlému úsměvu. Jenom vyvádím jako dítě. Nezlob se miláčku." Neohrabaně ji poplácal po zádech. „Měl jsem poslední dobou moc práce. Promiň prosím tě. Půjdu si asi na chvilku lehnout -"

„Ty ses tak rozčílil!"

„Už je to v pořádku. Úplně." Vydechl. „Zapomeneme na to. Poslyš, včera jsem slyšel vtip o Uleovi, chtěl jsem ti ho vyprávět. Co bys řekla tomu, že ty bys připravila snídani, já budu povídat vtip a o tamtom už mluvit nebudeme."

„Byl to jenom sen."

„Samozřejmě." Mechanicky ji políbil na tvář. „Jenom sen."

V poledne stálo slunce vysoko na obloze a pražilo a kopce se třpytily v jeho žáru.

„Nepojedeš do města?" zeptala se Ylla.

„Do města?" Sotva znatelně povytáhl obočí.

„Tenhle den v týdnu jezdíváš *vždycky*." Upravovala klec s květinami na podstavci. Květiny sebou zavrtěly a otevřely hladové žluté tlamičky.

Zavřel knihu. „Ne. Je moc horko, a pak - je pozdě."

„Ach tak." Dokončila práci a vykročila ke dveřím. „Jsem tu

hned.”

„Počkej chvilku! Kam jdeš?”

Než se nadál, byla ve dveřích. „Navštívit Pao. Pozvala mě.”

„Na dnešek?”

„Už jsem ji bůhvíjak dlouho neviděla. Je to jenom kousek cesty odsud.”

„Přes Zelené údolí, že?”

„Ano, malá procházka, není to daleko, myslela jsem, že bych -” Měla naspěch.

„Je mi líto, opravdu líto,” řekl a vyskočil, aby ji zadržel. Vypadal, jako by ho jeho zapomnětlivost velmi mrzela. „Úplně mi to vypadlo z hlavy. Pozval jsem dnes odpoledne doktora Nlle.”

„Doktora Nlle!” Zamířila ke dveřím.

Chytil ji za loket a neúprosně ji táhl dovnitř. „Ano.”

„Ale Pao -”

„Pao může počkat, Yllo. Musíme se věnovat Nlleovi.”

„Jen na pár minut -”

„Ne, Yllo.”

„Ne?”

Zavrtěl hlavou. „A pak, k Pao je to přece hrozně daleko. Přes celé Zelené údolí, kolem velkého kanálu a dolů, že? A bude vedro, *strašné vedro* a doktor Nlle by tě moc rád viděl. Tak co?”

Neodpověděla. Chtěla se mu vyškubnout a utíkat. Chtěla vykřiknout. Ale zůstala sedět na židli, pomalu točila palci a dívala se na ně tupě, jakoby chycena do pasti.

„Yllo?” zamumlal. „Budeš tady, že?”

„Ano,” řekla po drahné chvíli. „Budu tady.”

„Celé odpoledne?”

Hlas jí zněl mdle. „Celé odpoledne.”

Bylo už pozdě odpoledne a doktor Nlle se neobjevil. Yllin manžel se nezdál nijak zvlášť překvapen. Když už byl skoro večer, něco zamumlal, odešel ke skříni a vytáhl nebezpečnou zbraň, dlouhou nažloutlou trubici zakončenou měchem a spouští. Obrátil se a na obličeji měl masku vytepanou ze stříbrného kovu, úplně bezvýraznou masku, kterou nosil, kdykoli chtěl zastřít své city, masku, která tak znamenitě přiléhala k oblinám a důlkům hubených tváří, brady a čela. Maska se leskla a on svíral v ruce krutou zbraň a prohlížel si ji. Neu-

stále to v ní bzučelo, jako bzučí hmyz. Mohly z ní být vymrštěny roje pronikavě bzučících zlatých včel. Zlatých ohavných včel, které daly žihadlo, otrávily a jako semena padly mrtvé do písku.

„Kam jdeš?" zeptala se.

„Co?" Naslouchal zlověstnému bzučení v měchu. „Jestli se doktor Nlle opozdil, byl bych blázen, kdybych čekal. Jdu si trochu zalovit. Hned se vrátím. Ty se odtud určitě ani nehneš, že?" Stříbrná maska se zatřpytila.

„Ne."

„A řekni doktoru Nlle, že tu budu hned. Jdu si jen trochu zalovit."

Trojúhelníkové dveře se zavřely. Ozvěna jeho kroků se vzdalovala z kopce dolů a pak dozněla.

Dívala se jak kráčí zalit slunečním světlem, dokud jí nezmizel z očí. Pak se vrátila ke svým povinnostem - bylo třeba uklidit magnetickým prachem a očesat ovoce z křišťálových zdí. Pracovala rychle a energicky, ale chvílemi jako by se jí zmocnila strnulost, tu se přistihla, že zpívá tu divnou a neodbytnou píseň a hledí na oblohu za křišťálovými sloupy.

Zadržela dech a zůstala stát bez hnutí. Čekala.

Blížilo se to.

Každým okamžikem se to mohlo stát.

Bylo to jako ve dnech, kdy člověk slyší, že se blíží bouře jak napjaté ticho a pak se nad zemí přežene v nárazech stínech a v tetelivém chvění sotva znatelný tlak ovzduší. Ta změna se člověku přitiskne na ušní bubínky a on s úzkostí čeká na blížící se bouři. Začne se chvět. Obloha se rozehraje všemi barvami, nakupí se mračna, hory se zbarví do olověna. Květiny v kleci vydechují sotva postřehnutelné výstrahy. Člověk cítí, jak se mu lehounce čechrají vlasy. Někde v domě prozpěvuje tiše hlas hodin „čas, čas, čas, čas…" ne výrazněji, než když voda odkapává na samet.

A pak - bouře. Rozsvítí se elektrická záře, hustá clona deště a burácející tma se valí k zemi a navždy ji přikrývá.

Tak tomu bylo i teď. Schylovalo se k bouři - jenže obloha byla čistá. Čekalo se na blesky - a na obloze nebyl ani mráček.

Ylla procházela dusným letním domem. Každým okamžikem udeří z nebe blesk, zahřmí hrom, vznese se kužel kouře - pak ticho, kroky po pěšině, zaťukání na křišťálové dveře a ona *poběží* otevřít.

Yllo! Ty blázne! vysmívala se sama sobě. Proč v té své nanicovaté hlavě spřádáš takové divné věci?

A pak se to stalo.

Závan vedra jako z obrovského požáru prolétl ovzduším. Ozval se vířivý zvuk letícího předmětu. Záblesk na obloze, záblesk kovu.

Ylla vykřikla.

Proběhla mezi sloupy a otevřela dveře dokořán. Stála čelem ke kopcům. Ale tentokrát tam nebylo nic.

Užuž se chtěla rozběhnout tím směrem. ale pak se zastavila. Má přece zůstat tady a nikam nechodit. Doktor přijde na návštěvu a manžel by se zlobil, kdyby odešla.

Čekala ve dveřích, prudce oddychovala, ruku vztáhla k nebi.

Napínala zrak, aby dohlédla k Zelenému údolí, ale neviděla nic.

Hloupá ženská! Vrátila se dovnitř. Až sem tě přivedla tvá fantazie, myslela si. Nebylo to nic, než nějaký pták, list, závan větru, nebo snad ryba v průplavu. Sedni si a odpočiň si.

Posadila se.

Zazněl výstřel.

Velmi jasně a pronikavě zazněl výstřel za strašlivé hmyzí zbraně.

Ylla sebou škubla.

Přišlo to z velké dálky. Výstřel. Vzápětí vzdálený bzukot včel. Výstřel. A pak druhý výstřel, přesný nemilosrdný a vzdálený.

Znovu se křečovitě zachvěla po celém těle a z nějakého neznámého důvodu vyskočila a dala se do křiku, jako by nikdy nechtěla přestat. Divoce prolétla domem a zase otevřela dveře dokořán.

Ozvěny odumíraly, ztrácely se.

Ticho.

Bledá v obličeji čekala na dvorku celých pět minut.

Konečně svěsila hlavu a loudavými kroky procházela sloupovými pokoji, brala jednu věc po druhé do rukou, rty se jí chvěly a nakonec se posadila v samotě zšeřelého pokoje s vinnou révou a vyčkávala. Lemem šálu začala třít jantarový pohár.

A pak se zdaleka ozval křupavý zvuk kročejů na kamenném štěrku.

Zvedla se a zůstala stát uprostřed tichého pokoje. Pohár jí vy-

padl z ruky a roztříštil se na tisíc kusů.

Přede dveřmi kroky zaváhaly.

Má promluvit? Má zavolat: „Pojďte dál, ach, pojďte dál!"

Popošla několik kroků.

Kročeje vystoupily na ochoz.

Nějaká ruka zmáčkla kliku.

Usmála se na dveře.

Dveře se otevřely.

Přestala se usmívat.

Byl to její manžel. Jeho stříbrná maska se tupě leskla.

Vstoupil do místnosti a na okamžik na ní spočinul pohledem. Pak s cvaknutím otevřel měch zbraně, vyhodil z něho dvě mrtvé včely, naslouchal, jak pleskly o podlahu, šlápl na ně a postavil prázdnou měchovou zbraň do kouta. Ylla byla po celou tu dobu sehnutá a marně se znovu a znovu pokoušela sesbírat rozbitý pohár. „Co jsi dělal?" zeptala se.

„Nic," řekl, obrácen k ní zády. Sundal si masku.

„Ale ta puška - slyšela jsem, že jsi vystřelil. Dvakrát"

„Trochu jsem lovil. Občas to člověka chytne. Doktor Nlle nepřišel?"

„Ne."

„Vlastně počkej." Znechuceně luskl prsty. „*Ted'* si vzpomínám. Vždyť on k nám měl přijít zítra odpoledne. Spletl jsem to."

Usedli k jídlu. Hleděla na pokrmy a nehnula ani prstem. „Co je?" ptal se, ale nepozvedl oči od masa v bublající lávě.

„Nevím. Nemám hlad," řekla.

„Proč ne?"

„Nevím, zkrátka nemám."

Na nebi se zvedl vítr, slunce zapadalo. Pokoj byl malý a najednou chladný.

„Pokouším se rozpomenout," řekla manželovi se zlatýma očima, který chladně a strnule seděl v tichém pokoji.

„Na co se rozpomenout?" Usrkával vína.

„Na tu píseň. Na tu jemnou a krásnou píseň." Zavřela oči a pobzukovala, ale nebyla to ta píseň. „Zapomněla jsem ji. Ale z nějakého důvodu ji nechci zapomenout. Je to něco, co bych si chtěla zapamatovat navždycky." Udávala takt rukama, jako by jí rytmus mohl pomoci při vzpomínání. Pak se položila do židle. „Nemohu si vzpomenout."

Dala se do pláče.

„Proč pláčeš?" ptal se Yll.

„Nevím, nevím, ale nemohu si pomoct. Je mi smutno a nevím proč, pláču a nevím proč, ale pořád pláču."

Skryla hlavu do dlaní. Ramena se jí otřásala.

„Zítra ti bude dobře," řekl.

Nepodívala se na něho. Dívala se na opuštěnou poušť a na jasně zářící hvězdy, které právě vycházely na temné obloze. V dálce zašelestil zvedající se vítr a z dlouhých kanálů stoupal chlad. Zavřela oči a chvěla se.

„Ano," řekla. „Zítra mi bude dobře."

Srpen 1999

Letní noc

Lidé se shromáždili v kamenných galeriích a v houfech i po skupinkách se nořili do stínů mezi modravými pahorky. Nad nimi svítilo mdlé večerní světlo hvězd a dva jasné martské měsíce. Daleko za mramorovým amfiteátrem ležela v temnotě roztroušená městečka i osamělé domy, tůně stříbřité vody stály bez hnutí a od obzoru k obzoru se třpytily kanály. Na tichou a pokojnou planetu Mars se snesl letní večer. Po kanálech, kudy teklo zelené víno, se projížděly čluny křehké jako bronzové květy. Bez konce se po pahorcích do daleka táhla obydlí jako pokojní hadi a milenci si v nich na ložích v nočním chladu šeptali pošetilá slůvka. Opozdilé děti utíkaly uličkami v záři pochodní a v rukou nesly zlaté pavouky, kteří soukali jemňounká vlákna pavučin. Tu a tam ještě připravovali pozdní večeři na stole, na němž stříbřitě klokotala láva, ale i ta pak ztichla. V amfiteátrech stovky martských měst na půlnoční straně Marsu sešli se hnědí Marťané s očima jako zlaté penízky, aby se pobavili pohledem na jeviště, kde hudebníci vyluzovali tichou hudbu, nesoucí se jako vůně květin nehybným ovzduším.

Na jednom jevišti zpívala nějaká žena.

Hledištěm projelo zachvění.

Přestala zpívat. Přitiskla si ruku k hrdlu.

Pokynula hudebníkům, aby začali znovu.

Hudebníci hráli a ona zpívala, ale tentokrát diváci povzdechli, poposedli na sedadlech, někteří překvapivě vstali a celým amfiteátrem proběhl mrazivý závan. Neboť píseň, kterou ta žena zpívala, byla zvláštní, podivná a děsivá. Pokusila se zadržet slova, která se jí linula ze rtů, ale slova se ozývala dál:

„Jde v kráse své jak průzračná
noc kraji hvězd a bezmračna;
a vším nejlepším ze světla
i z šera tvář jí rozkvetla…"

Zpěvačka si přitiskla ruce na ústa . Zmatena zůstala stát.

„Co je to za slova?" ptali se hudebníci.

„Co je to za píseň?"

„Co je to za řeč?"

A když znovu zaduli do zlatých trubek, ozvala se neznámá hudba a pomalu se nesla nad obecenstvem, které nyní už stálo a hlasitě mluvilo.

„Co je s tebou?" ptali se hudebníci jeden druhého.

„Cos to hrál?"

„A co tys to hrál?"

Žena s pláčem utekla z jeviště. Obecenstvo opustilo amfiteátr. A podobná věc se přihodila ve všech znervóznělých martských městech. Vplížil se do nich chlad, jako by vzduchem začaly padat bílé vločky sněhu.

Pod pochodněmi zpívaly děti v ztemnělých uličkách:

„ - našla jen pár lžic
v polici, nic víc,
chudák pes nedostal nic!"

„Děti!" ozývalo se volání. „Co to zpíváte? Kde jste se to naučily?"

„To nás jen tak *napadlo*. Jsou to jen slova a ani jim nerozumíme."

Bylo slyšet bouchání dveří. Ulice zely prázdnotou. Nad mod-

ravými pahorky vyšla zelená hvězda.

A po celé půlnoční straně Marsu se milenci budili ze sna a naslouchali svým milovaným, jak si v temnotě tiše prozpěvují.

„Co je to za melodii?"

A v tisících domků uprostřed noci procitly ženy s výkřikem ze spánku. Slzy jim stékaly po tvářích a bylo třeba je chlácholit: „No tak, no tak, spi. Co se stalo? Nějaký sen?"

„Ráno se stane něco hrozného."

„Nic se nemůže stát, všechno je v pořádku."

Hysterický vzlykot: „Blíží se to blíží."

„Nic se nám nemůže stát. Co by také. Spi už, Spi."

Časně ráno bylo na Marsu klidno, tak klidno, jako v temné mrazivé studni. Hvězdy zářily ve vodách kanálů, z pokojů se neslo oddychování, děti stočené do klubíček držely pavouky v zaťatých pěstičkách, milenci leželi v objetí, měsíce zašly, pochodně vychladly a kamenné amfiteátry zely prázdnotou.

Jediným zvukem, který se krátce před svítáním ozval ze vzdálené opuštěné uličky, byly kroky nočního hlídače, jenž se procházel sem a tam tmou a pobrukoval si podivnou píseň…

Srpen 1999

Pozemšťani

Někdo vytrvale bušil na dveře.

Paní Ttt otevřela. „Co je?"

„Vy mluvíte *anglicky*!" Muž, který stál venku byl ohromen.

„Mluvím tak, jak mluvím," řekla.

„Ale báječnou *angličtinou*!" Muž byl v uniformě. Za ním stáli ještě tři další, všichni uspěchaní, usměvaví a celí špinaví.

„Co si přejete?" tázala se paní Ttt.

„Vy jste *Marťanka*!" Muž se usmíval. „To slovo vám určitě nic neříká. To je pozemský výraz." Kývl na své muže. „My jsme ze Země. Já jsem kapitán Williams. Přistáli jsme na Marsu před hodinou

a jsme tu. *Druhá expedice*! Jela sem už První expedice, jenže nevíme, co se s ní stalo. A teď jsme tu v každém případě my. A vy jste první Marťanka, kterou vidíme!"

„Marťanka?" Povytáhla obočí.

„Chci tím říct, že žijete na čtvrté planetě od Slunce. Je to tak?"

„To ví každé malé dítě," odsekla a nespustila z nich oči.

„A my -" poklepal si zavalitýma růžovýma rukama na hruď - „my jsme ze Země. Je to tak, pánové?"

Sborové: „Ano, pane kapitáne!"

„Tohle je planeta Tyrr, jestli chcete užívat její správné jméno," upozornila je.

„Tyrr, Tyrr." Kapitán se smál, sotva dechu popadal.

„To je *báječné* jméno! Ale má milá paní, jak to že mluvíte tak perfektně anglicky?"

„Nemluvím, myslím," řekla. „To všechno je telepatie! Dobrý den!" A přibouchla dveře.

Za chviličku už ten hrozný člověk klepal znovu.

Zprudka otevřela. „Co zas?" divila se.

Muž tam ještě stál, rozpačitě se usmíval a vypadal zmateně. Napřáhl k ní ruce. „Myslím, že jste mi nerozuměla -"

„Co?" vyštěkla.

Muž na ni užasle zíral. „My jsme ze Země!"

„Nemám čas," řekla. „Mám dnes spoustu vaření, uklízení a zašívání a vůbec. Určitě chcete mluvit s panem Ttt. Je nahoře ve své pracovně."

„Ano," odpověděl Pozemšťan popleteně a zamrkal. „Rozhodně chceme mluvit s panem Ttt."

„Má moc práce." znovu zabouchla dveře.

Tentokrát bylo klepání už neslušně silné.

„Podívejte se!" křičel muž, když se dveře znovu rozlétly. Skočil dovnitř, jako by ji chtěl překvapit. „Takhle se přece s návštěvou nezachází!"

„Jděte mi z té čisté podlahy," křičela. „Toho bláta! Hned ať jste pryč! Jestli chcete jít dál, otřete si nejdříve boty."

Muž se rozpačitě podíval na své zablácené boty. „Teď není čas na hlouposti," řekl. „Myslím, že bychom to měli oslavit." Dlouze se na ni zadíval, jako by ji tím mohl přimět, aby ho pochopila.

„Jestli se mi kvůli vám připálily v troubě křišťálové rohlíčky," vykřikla, „tak vás odtud poženu!" Nahlédla do malé rozpálené trouby. Pak se na něho znovu obrátila, celá zardělá a uhřátá. Oči měla ostře žluté, pleť nahnědlou, byla štíhlá a pohyblivá jako komár. Hlas měla kovově ostrý. „Počkejte tady. Podívám se, jestli vás mohu na moment pustit k panu Ttt. Co že mu chcete?"

Muž přidušeně zaklel, jako kdyby ho praštila po noze kladivem. „Řekněte, že jsme ze Země a že něco takového tu ještě nikdy nebylo."

„Ono toho ještě nebylo!" Mávla hnědou rukou. „No nic ve zlém. Hned se vrátím."

Zvuk jejích kroků se rozléhal kamenným domem.

Venku byla nekonečně modrá martská obloha, žhavá a tichá jako teplé hlubiny moře. Martská poušť ležela vystavena slunečním paprskům jako nějaký prehistorický hrnec bláta, z něhož stoupají vlny vedra a tetelivě se chvějí. Na nedalekém pahorku bylo vidět malou raketu. Od rakety ke dveřím kamenného domu vedly široké stopy.

Shora se teď ozývaly hádavé hlasy. Muži ve dveřích na sebe v rozpacích pohlédli, přešlápli, pohrávali si prsty a zastrčili palce za opasek. Nahoře křičel mužský hlas. Ženský hlas mu odpovídal. Po patnácti minutách se Pozemšťané začali procházet sem tam kuchyňskými dveřmi a neměli co dělat.

„Má někdo cigarety?" řekl jeden z nich.

Objevil se balíček a všichni si zapálili. Vydechovali plazivé plamínky bělavého kouře. Upravili si uniformy a zapnuli si límečky. Hlasy nahoře reptaly a mlely dál. Velitel se podíval na hodinky.

„Pětadvacet minut," řekl. „Nechápu, co tam dělají." Přistoupil k oknu a podíval se ven.

„To je vedro," řekl jeden z mužů.

„To je," řekl někdo jiný do parna vlekoucího se časného odpoledne. Hlasy se ztišily až k mumlání a pak utichly docela. V celém domě se neozýval jediný zvuk. Muži neslyšeli nic než vlastní dech.

V naprostém mlčení minula celá hodina. „Doufám, že jsme nezpůsobili nějaké nedorozumění," řekl kapitán. Šel nahlédnout do obývacího pokoje.

Tam byla paní Ttt a zalévala květiny, které rostly uprostřed pokoje.

„Já jsem věděla, že jsem na něco zapomněla," řekla, když uvi-

děla kapitána. Vyšla do kuchyně. „Promiňte prosím.” Podala mu kousek papíru. „Pan Ttt má moc práce.” Dala se do vaření. „A u pana Ttt stejně nejste na správné adrese, vyhledáte pana Aaa. Jděte s tímhle listem na další usedlost, támhle u modrého kanálu, a pan Aaa vám už poví všechno, co budete chtít vědět.”

„My nechceme vědět nic,” namítl kapitán s nelibostí a ušklíbl se tlustými rty. „My už to víme.”

„Máte ten list, tak co ještě chcete?” vyjela na něho. Víc se s nimi nehodlala bavit.

„No dobrá,” řekl kapitán, ale jít se mu nechtělo. Stál, jako by ještě na něco čekal. Vypadal jako dítě, které v úžasu hledí na prázdný vánoční stromek. „No dobrá,” řekl znovu. „Tak pojďme!”

Čtyři muži vykročili do ticha a parného dne.

O půl hodiny později uslyšel pan Aaa, který seděl v knihovně a popíjel právě kapku elektrického ohně z kovového šálku, na kamenné cestičce před domem hlasy. Vyklonil se přes okenní rám a pozorně se zahleděl na čtyři muže v uniformě, kteří k němu vzhlíželi přimhouřenýma očima.

„Jste vy pan Aaa?” volali.

„Jsem.”

„Posílá nás sem pan Ttt!” křičel kapitán.

„A proč to?” zeptal se pan Aaa.

„Měl moc práce.”

„Chudák,” řekl pan Aaa sarkasticky. „A patrně si myslí, že já nemám na práci nic jiného, než se starat o zábavu lidem, se kterými on se nemá čas zdržovat?”

„To není důležité,” křičel kapitán.

„Pro mě to důležité je. Protřebuji přečíst spoustu věcí. Pan Ttt je bezohledný. Tohle není poprvé, co se ke mě chová tak neomaleně. Nemávejte rukama, pane, dokud jsem neskončil. A dávejte pozor. Mě obyčejně lidé poslouchají, když mluvím. A vy taky! Buď budete slušně poslouchat, nebo mluvit přestanu.”

Čtyři muži před domem rozpačitě přešlápli, otevřeli ústa, kapitánovi naběhly žíly na spáncích a v očích se mu objevilo pár slziček.

„Anebo snad,” kázal pan Aaa, „shledáváte slušným, že se pan Ttt chová tak nepřístojně?”

Čtyři muži na něho zírali tetelivým vedrem. Kapitán řekl: „Přicházíme ze Země!”

„Myslím, že je to od něho velmi negentlemanské," dumal pan Aaa.

„Raketou. Přiletěli jsme v ní. Támhle je!"

„A není to poprvé, co se pan Ttt chová tak pošetile."

„Až ze Země!"

„Ale měl bych mu zavolat, než na to zapomenu, a povědět mu to!"

„Jen my čtyři - já a tihle tři muži, moje posádka."

„Ano, to udělám, zavolám ho!"

„Ze Země. Raketou. Tady je posádka. Výlet do vesmíru!"

„Zavolám ho a dám mu co proto," zařval pan Aaa. Pak zmizel jako loutka z jeviště. Za minutku bylo slyšet zlobné hlasy, jak na sebe křičí prostřednictvím nějakého podivuhodného mechanismu. Kapitán i jeho posádka se toužebně zahleděli zpět ke své nádherné raketě, která ležela na pahorku a vypadala tak mile, příjemně a hezky.

Pan Aaa vystrčil hlavu z okna v divném nadšení. „Bohové, vyzval jsem ho na souboj! Na souboj!"

„Pane Aaa -" začal zas kapitán mírným hlasem všechno od začátku.

„Zastřelím ho, slyšíte?"

„Pane Aaa, chtěli bychom vám něco říct! Urazili jsme sto miliónů kilometrů."

Pan Aaa na kapitána poprvé pohlédl. „Odkud jste říkal, že jste?"

Po kapitánově tváři přelétl jasný úsměv. Zašeptal pokradmu svým lidem. „*Konečně* se někam dostaneme!" A na pana Aaa zavolal: „Urazili jsme sto miliónů kilometrů. Jsme ze Země!"

Pan Aaa zívl. „V tuhle roční dobu je to jen osmdesát miliónů kilometrů." Uchopil děsivě vypadající zbraň. „Tak a teď musím jít. Vezměte si tenhle hloupý lístek, ačkoliv nevím, k čemu vám bude dobrý, a jděte támhle přes ten kopec do městečka Iopr a všechno to povězte panu Iii. *On* je ten pravý, koho hledáte. Kdepak pan Ttt, to je idiot, jdu ho zabít. Já vám taky nepomůžu, protože vy nespadáte do mého oboru."

„Oboru! Oboru!" kvílel kapitán. „Musíte na to mít nějaký speciální obor, když chcete přivítat Pozemšťany!"

„Nemluvte hlouposti, *tohle* přece ví každý!" Pan Aaa spěchal po schodech dolů. „Sbohem!" A už pádil tryskem po dlážděné pěšince

jako splašené kružidlo.

Čtyři cestovatelé zůstali, jako když do nich hrom udeří. Po chvíli řekl kapitán. „Však my někoho najdeme, kdo nás vyslechne."

„Možná, že bychom měli odejít a znova se vrátit," řekl jeden z mužů vyprahlým hlasem. „Možná že bychom měli odletět a znova přistát. Dát jim čas, aby mohli uspořádat slavnost na přivítanou."

„To není špatný nápad," zahučel unavený kapitán.

Městečko bylo plné lidí, kteří pobíhali sem tam, ze dveří do dveří, zdravili se navzájem, měli na obličeji zlaté masky a modré masky a karmínové masky, aby to nebylo jednotvárné, masky se stříbrnými rty a bronzovým obočím, masky, které se usmívaly i masky, které se mračily, všechno podle nálady vlastníka.

Čtyři muži, zpoceni dlouhým pochodem, se zastavili a zeptali se jednoho malého děvčátka, kde bydlí pan Iii.

„Tamhle," pohodilo dítě hlavou.

Kapitán si opatrně, ale spěšně klekl na jedno koleno a zadíval se jí do roztomilého obličejíčku. „Holčičko, chci si s tebou popovídat."

Posadil si ji na koleno a uchopil jemně hnědé ručičky do svých velkých dlaní, jako by se chystal vyprávět pohádku, kterou zatím ještě dotváří v mysli a trpělivě s požitkem se obírá podrobnostmi.

„To máš takhle, holčičko. Před šesti měsíci přiletěla na Mars jiná raketa. Byl tam jeden pán, který se jmenoval York, a jeho asistent. Co se s nimi stalo, nevíme. Možná že havarovali. Přiletěli v raketě. My také. Měla bys ji vidět! Je to veliká raketa! My jsme Druhá expedice a přicházíme za První. A celou tu cestu ze Země…!"

Děvčátko bezděčně vyprostilo jednu ručku z nasadilo si na obličej bezvýraznou zlatou masku. Pak vytáhlo zlatého pavoučka a hodilo jej na zem. Kapitán mluvil pořád dál. Pavouk šplhal poslušně zpět k holčičce na koleno, ona si ho klidně prohlížela štěrbinami nevýrazné masky. Kapitán jí jemně zatřásl a hučel do ní dál svůj příběh.

„Jsme Pozemšťané," řekl. „Věříš mi?"

„Ano." Holčička pokradmu pokukovala, jak víří prsty svých nožek prach.

„To je dobře." Kapitán jí štípl do ručky, částečně, aby jí dal najevo svou náklonnost, částečně ze zlomyslnosti, aby jí přinutil podívat se na něho: „Postavili jsme si vlastní raketu. *Tomuhle* také věříš?"

Holčička si dolovala prstíkem v nose. „Ano."

„A - dej ten prst z nosu, já jsem kapitán a -"

„Dosud nikdo v dějinách nepřekonal vesmír ve veliké raketě," odříkávalo to malé stvoření se zavřenýma očima.

„Báječně! Jak to víš?"

„To je telepatie." Otřela si provinilý prst o koleno.

„Copak tě to vůbec nevzrušuje?" zvolal kapitán. „Nejsi ráda?"

„Měli byste radši jít rovnou k panu Iii." Upustila hračku na zem. „Pan Iii si s vámi rád popovídá." Odběhla a pavouk poslušně utíkal za ní.

Kapitán zůstal sedět na bobku, ruku napřaženou, a díval se za ní. Oči mu plavaly v slzách. Ústa se pootevřela a spodní čelist mu bezvládně visela dolů. Ostatní tři muži stáli se svými stíny. Odplivli si na kamennou ulici…

Pan Iii otevřel dveře. Jde prý právě na přednášku, ale měl by minutku čas, kdyby šli rychle dál a řekli mu, co si přejí…

„Jen trochu pozornosti," řekl mu unaveně kapitán se zarudlýma očima. „Jsme ze Země, máme raketu, jsme čtyři, posádka a kapitán. Jsme vyčerpaní, máme hlad, rádi bychom si lehli. Byli bychom šťastni, kdyby nám někdo předal klíč od města nebo tak něco a kdyby nám někdo podal ruku a řekl ‚Výborně´ a ‚Gratulujeme vám, jste pašáci!´ To by asi bylo všechno."

Pan Iii byl vysoký hubený muž jako z mlhy a na žlutavých očích měl silné mléčně modré křišťály. Naklonil se nad psací stůl a zadumal se nad nějakými papíry, vrhaje tu a tam na své hosty mimořádně pronikavý pohled.

„Aha, tak se zdá, že ty formuláře tu nemám," prohrabával zásuvky stolu. „Kam jsem je jenom dal?" Uvažoval. „Kampak. Kampak. Á tady! Konečně!" rychlými pohyby vytahoval papíry. „Budete muset podepsat tyhle listiny."

„Je to papírování nutné?"

Pan Iii na něho pohlédl tlustými skly. „Říkáte, že jste ze Země? Pak nezbývá nic jiného než to podepsat."

Kapitán napsal svoje jméno. „Chcete, aby se podepsala také posádka?

Pan Iii pohlédl na kapitána, pohlédl na tři ostatní a vybuchl v záchvat posměšného křiku: „*Oni* a podepsat se! Haha! To se podívejme! Oni, ha, ha, oni a podepsat se!" Do očí mu vhrkly slzy. Plácal se

do kolen a celý se prohýbal, aby mu mohl ze široce rozevřených úst tryskat smích. Podepřel se o psací stůl. „Oni a podepsat se!"

Všichni čtyři muži se zamračili. „Co je na tom k smíchu?"

„Oni a podepsat se!" škytal smíchem už docela vyčerpaný pan Iii. „Něco tak směšného! O tom musím vyprávět panu Xxx!" Prohlížel si vyplněný formulář a pořád se smál. „Zdá se, že je všechno v pořádku," pokývl. „Dokonce i souhlas s euthanasií, jestliže se nakonec ukáže, že je takové rozhodnutí nutné." Pochechtával se.

„Souhlas s *čím*?"

„Mlčte. Něco tu pro vás mám. Tumáte. Vezměte si tenhle klíč."

Kapitán se začervenal. „To je pro nás veliká čest."

„To není klíč od města, vy blázne!" utrhl se na něho pan Iii. „To je klíč k Ústavu. Jděte touhle chodbou, odemkněte ty veliké dveře, vejděte dovnitř a pořádně za sebou zavřete. Můžete tam přespat. Ráno pošlu pana Xxx, aby se na vás podíval."

Kapitán vzal s pochybami klíč do ruky. Stál zahleděn na podlahu. Jeho posádka se nehýbala. Krve by se v nich nedořezal a všechno jejich nadšení z rakety bylo totam. Byli úplně vyprahlí.

„Co je? Co se vám nelíbí" chtěl vědět pan Iii. „Na co čekáte? Co chcete?" Přistoupil ke kapitánovi, shýbl se a zahleděl se mu do obličeje. „Ven s tím, vy!"

„Myslím, že nemůžete ani -" namítal kapitán. „Totiž, zdá se mi, vlastně se pokouším představit si…" Zaváhal. „Namáhali jsme se ze všech sil, urazili jsme ohromnou vzdálenost, tak byste nám snad alespoň mohl podat ruku a říct ‚To se vám povedlo,' nemyslíte?" Domluvil přiškrceným hlasem.

Pan Iii odměřeně napřáhl ruku. „Gratuluji." Pak se otočil. „Ale už musím jít. Použijte toho klíče."

A jako by byli roztáli a protekli podlahou, začal pan Iii přecházet po pokoji, cpal do malé aktovky rukopisy a jim už nevěnoval ani jediný pohled. Zůstal v pokoji ještě nejméně pět minut, ale už ani jednou neoslovil vážný kvartet, který stál se svěšenými hlavami, na únavou podklesávajících nohou a s očima, v nichž pohasl jas. Když pak pan Iii vycházel ze dveří, ze všeho nejvíce se zajímal o své nehty…

Táhli se chodbou v kalném světle tichého odpoledne. Přišli k vyleštěným stříbrným dveřím a otevřeli je stříbrným klíčem. Vstoupi-

li, zavřeli dveře a otočili se.

Octli se v prostorné hale zalité sluncem. Muži i ženy tam seděli u stolků nebo hovořili po skupinkách vstoje. Když zavrzly dveře, ohlédli se na čtyři muže v uniformě.

Jeden Marťan postoupil kupředu a uklonil se. „Jsem pan Uuu," řekl.

„A já jsem kapitán Jonathan Williams z New Yorku na Zemi," řekl kapitán lhostejně.

V tom okamžiku hala vybuchla!

Celé stavení se otřásalo výkřiky a voláním. Lidé se řítili vpřed, radostně mávali a výskali, poráželi stoly, srocovali se a bláznivě jásali kolem čtyř Pozemšťanů, zmocnili se jich a hbitě si je vyzdvihli na ramena. Šestkrát oběhli halou, šestkrát za mohutného víření, zpěvu a poskakování obešli slavnostním pochodem sál.

Pozemšťany to tak dokonale omráčilo, že teprve když se kymáceli na ramenou celou minutu, dali se do smíchu a začali jeden na druhého pokřikovat:

„Hopla. Tohle už za něco stojí."

„Tohle je ono, pánové! Hip! Hip! Hurá!"

Mrkali významně jeden na druhého. Tleskali rukama nad hlavou: „Hej!"

„Hurá!" křičel dav.

Posadili Pozemšťany na stůl. Křik ustal.

Kapitán měl co dělat, aby zadržel slzy. „Děkuji vám. Už dost, už dost."

„Vyprávějte nám o sobě," navrhl pan Uuu.

Kapitán si odkašlal.

Když vyprávěl, obecenstvo vzdychalo obdivem a nadšením. Představil jim posádku. Každý člen posádky řekl pár slov a byl zavalen bouří potlesku.

Pan Uuu poklepal kapitánovi na rameno. „Je to milé, když člověk vidí nějakého krajana ze Země. Já jsem taky ze Země."

„Co jste to povídal?"

„Je nás tu spousta ze Země."

„Vy? Ze Země?" Kapitán ustrnul. „Je to možné? Dostal jste se sem v raketě? Copak se meziplanetárně létá už celá staletí?" V hlase mu zaznělo zklamání. „Odkud - z které země jste?"

„Z Tuiereolu.Dostal jsem se sem duchem svého těla, už dáv-

no.”

„Z Tuiereolu.” Kapitán opakoval to slovo jako ozvěna. „Tu zem neznám. A co to má být s tím duchem těla?”

„A tadyhle slečna Rrr, ta je také ze Země, že ano, slečno Rrr?”

Slečna Rrr přikývla a ve tváři se jí objevil podivný úsměv.

„A pan Www, a pan Qqq a pan Vvv, ti všichni také!”

„Já jsem z Jupitera,” prohlásil jeden muž důležitě.

„Já ze Saturnu,” řekl jiný a oči se mu poťouchle leskly.

„Jupiter, Saturn,” mumlal si kapitán a údivem zamrkal.

Rozhostilo se naprosté ticho. Lidé postávali kolem, nebo seděli u stolů, které byly na hodovní tabule podivuhodně prázdné. Žluté oči jim žhnuly a pod lícními kostmi měli temné stíny. Kapitán si teprve teď všiml, že v místnosti nejsou žádná okna. Světlo jako by prostupovalo stěnami a byly tu jen jedny dveře. Kapitán bezděčně ucouvl. „Tohle mě mate. Kde na Zemi leží Tuiereol? Je to blízko Ameriky?”

„Co je Amerika?”

„Vy jste nikdy neslyšeli o Americe? Říkáte, že jste ze Země, a tohle nevíte?”

Pan Uuu se zlostně vypjal. „Na Zemi je jen moře, nic než moře. Není tam kus pevniny, Já jsem ze Země a vím to.”

„Počkejte.” Kapitán se posadil. „Vždyť vy vypadáte jako pravý Marťan. Žluté oči, tmavá pleť.”

„Na Zemi je jen samá džungle,” řekla slečna Rrr. „Jsem z Orri na Zemi, z civilizace vybudované ze stříbra!”

Kapitán se obrátil na pana Uuu, pak na pana Www a Zzz a na pana Mmm a Hhh a Bbb. Viděl, jak se jim žluté oči ve světle rozšiřují a zužují jako rostoucí a ubývající Měsíc. Nakonec se obrátil k posádce a zachmuřeně se na ně zahleděl.

„Uvědomujete si, co tohle znamená?”

„Co, pane kapitáne?”

„To není vůbec žádná oslava,” odpověděl kapitán unaveně. „To není žádný banket. To nejsou zástupci vlády. To není společnost, která nám měla na uvítanou připravit příjemné překvapení. Podívejte se jim na oči! Poslouchejte co říkají!”

Nikdo ani nedýchal. Jen tu a tam se v temné místnosti zablesklo bělmo očí.

„Ted už je mi jasné, -” kapitánův hlas zněl odkudsi zdaleka, „proč nám všichni dávali lístečky a předávali si nás jeden druhému, až

jsme se dostali k panu Iii a ten nás poslal chodbou a dal nám klíč, abychom si otevřeli a zase zavřeli. A teď jsme tady…"

„Kde jsme, pane kapitáne?"

Kapitán vydechl: „V blázinci."

Byla noc. Prostorná hala tiše odpočívala, mdle osvětlena světly skrytými v průhledných stěnách. Čtyři pozemšťané seděli kolem dřevěného stolu, hlavy u sebe, a zachmuřeně si šeptali. Všude po podlaze se váleli muži a ženy ve zmatené směsici. V temných rozích nebyl ještě úplný klid, jednotliví mužové nebo ženy tam dosud gestikulovali. Každou půlhodinu jeden z kapitánových mužů zkusil otevřít stříbrné dveře a vrátil se ke stolu. „Nic nového pane kapitáne. Jsme pod zámkem, jak se sluší a patří."

„Oni si opravdu myslí, že jsme blázni, pane kapitáne?"

„Určitě. Proto nebyla žádná oslava na uvítanou. Oni nám jen trpěli to, co podle nich je chronický psychopatický stav." Ukázal na temné spící postavy kolem. „Jsou to paranoikové, jeden jako druhý! Ale jak nás uvítali! Chvilku -" v očích mu vzplál ohníček a zase pohasl - „jsem myslel, že je to to pravé přijetí. To volání a zpěv, a ty projevy. Hezké to bylo, co - dokud jsme to brali vážně?"

„Jak dlouho nás tu budou držet, pane kapitáne?"

„Dokud nedokážeme, že nejsme psychopati."

„To snad nebude nic těžkého."

„Doufám, že ne."

„Neříkáte to ale moc jistě, pane kapitáne."

„To neříkám. Podívejte se támhle do toho kouta."

Nějaký muž se tam docela sám krčil ve tmě. Z úst mu vyšlehl modrý plamen, který se proměnil v oblou postavu drobné nahé ženy. V oparu kobaltového světla nabývala postava se sykáním a vzdechy na objemu.

Kapitán kývl do druhého kouta. Tam stála nějaká žena a měnila se. Nejdřív ji oblil křišťálový sloup, pak se přetavila ve zlatou sochu, nakonec v hůl z leštěného cedru a pak zase v ženu.

A po celé půlnoční hale kouzlili lidé slaboučké fialové plamínky, měnili se a převtělovali, protože noc je doba proměn.

„Kouzelníci, čarodějové," zašeptal jeden z Pozemšťanů.

„Nic takového, to jsou halucinace. Sugerují své duševní poruchy nám, takže my vidíme jejich halucinace stejně jako oni. Telepatie.

Autosugesce a telepatie."

„A tohle vám dělá starosti, pane kapitáne?"

„Ano. Když se halucinace mohou zdát tak *skutečné* nám nebo komukoliv jinému, a když jsou to halucinace tak přesvědčivé a věrohodné, už se ani nedivím, že nás měli za psychopaty. Když tamhleten muž je schopen vytvořit ženu z modrého plamene a tamhleta žena se může přetavit v sloup, je docela přirozené, že průměrný Marťan si myslí, že naše raketa je také jen produkt našich představ."

„Tak je to," vydechli jeho muži ponořeni do stínů.

V ohromné hale kolem nich vyskakovaly modravé plamínky, třepotaly se a rozplývaly. Skřeti z červeného písku se proplétali mezi zuby spáčů. Ženy se měnily v slizké hady. Bylo cítit pach plazů a zvířat.

Ráno všichni vypadali jako by nic, svěží, šťastní a úplně normální. Po plamenech nebo skřetech ani stopy. Kapitán čekal s posádkou u stříbrných dveří v naději, že se otevřou.

Asi za čtyři hodiny přišel pan Xxx. Měli podezření, že čekal za dveřmi a hleděl na ně dobré tři hodiny, než vešel. Kývl na ně a zavedl je do své malé kanceláře.

Byl to žoviální, usměvavý muž, kdyby se dalo věřit masce, kterou nosil, protože na ni byl namalován ne jeden, ale hned tři úsměvy. Hlas, který z masky vycházel, byl však hlasem ne příliš usměvavého psychologa. „Jaké máte potíže?"

„Vy si myslíte, že jsme blázni, ale my nejsme," začal kapitán.

„Ne, ne, já si nemyslím, že byste všichni byli duševně choří." Psycholog namířil malou hůlkou na kapitána. „Ne. Jenom vy, pane. Ostatní jsou druhotné halucinace."

Kapitán se plácl do kolena. „Tak teď jsem doma! Proto se pan Iii tak smál, když jsem navrhl, aby se podepsala také moje posádka!"

„Ano, pan Iii mi o tom říkal." Psychologům smích vytryskl z vyřezávaných usmívajících se úst. „Moc dobrý vtip. Ale kde jsem přestal? Aha, u druhotných halucinací. Přicházejí ke mně ženy, kterým z uší vylézají hadi. Když je vyléčím, hadi zmizí."

„My bychom se také rádi vyléčili. Začněte s tím hned."

Pan Xxx byl zřejmě překvapen. „To je zvláštní. Jen málo lidí se chce léčit. Therapie je totiž drastická."

„Jen do toho. Jsem přesvědčen, že zjistíte, že jsme všichni normální."

„Musím si prostudovat vaše papíry, abych měl jistotu, že je máte v pořádku a můžete se podrobit léčení.” Začal se přehrabovat v kartotéce. „Je to tu. Víte, takové případy jako je váš, vyžadují zvláštní léčebnou péči. Tamti v síni jsou lehčí případy, ale když už jste se dostal takhle daleko - nemohu vám zamlčovat, že máte primární, sekundární, sluchové, čichové i chuťové halucinace a k tomu hmatové a optické představy - je to s vámi opravdu zlé. Musíme se odhodlat k euthanasii.”

Kapitán se vymrštil se zlostným výkřikem. „Podívejte se, už toho máme dost! Proveďte si ta vaše vyšetření, klepejte nám do kolen, změřte si náš tep, prohlédněte si nás, vyptávejte se!”

„Můžete mluvit co je vám libo.”

Kapitán zuřil celou hodinu. Psycholog naslouchal.

„Neuvěřitelné,” pravil zamyšleně. „Je to nejtěžší případ utkvělé představy, s jakým jsem se kdy setkal.”

„K čertu se vším, ukážeme vám naši raketu!” zařval kapitán.

„Rád bych ji viděl. Můžete mi ji předvést v téhle místnosti?”

„Samozřejmě. Máte ji ve své kartotéce, pod R.”

Pan Xxx se soustředěně probíral kartotékou. Pak zamlaskal a rozvážně kartotéku zavřel. „Proč jste mě to nechal hledat? Raketa tam není.”

„Ovšemže není, vy idiote! Dělal jsem si legraci. Odkdypak blázni dělají vtipy, co?”

„Občas jsou u nich zjištěny zbytky svérázného humoru. Ale radši mě zaveďte k raketě. Chci ji vidět.”

Bylo poledne. Když dorazili k raketě vedro vrcholilo.

„Aha.” psycholog došel až k trupu a zaťukal na něj. Slabounce se rozezvučel. „Smím jít dovnitř?” zeptal se lstivě.

„Beze všeho.”

Pan Xxx vstoupil a dlouho zůstal uvnitř.

„Taková pitomost by mě dovedla rozzuřit.” Kapitán hryzal doutník a čekal. „Nejradši bych se na místě otočil, vrátil se domů a řekl lidem, aby se už s Marsem neotravovali. Žije tu nevěřící sebranka nevychovanců!”

„Řekl bych, že je tu mezi nimi požehnaně bláznů, pane kapitáne. Proto jsou asi tak podezřívaví.”

„Ať je to jak chce, už mi to jde všechno na nervy.”

Psycholog se vynořil z kabiny, kde celou půlhodinu slídil, ohmatával, čichal a ochutnával.

„Tak, teď mi už konečně věříte!" zařval kapitán, jako by byl psycholog hluchý. Psycholog zavřel oči a poškrabal se na nose. „Tohle je nejneuvěřitelnější příklad smyslové halucinace a hypnotické sugesce, s kterým jsem se v celé své praxi setkal. Prohlédl jsem si tu vaši ‚raketu', jak tomu říkáte". Zaťukal na její trup. „Slyším to. Sluchový přelud." Vtáhl nosem vzduch. „Cítím to. Čichová halucinace vzbuzená smyslovou telepatií." Políbil raketu. „Mohu to ochutnat. Chuťový přelud!"

Podal kapitánovi ruku. „Dovolte, abych vám blahopřál. Jste psychopatický génius. Úžasně čistá práce! Promítnout psychopatologickou představu do myšlení někoho jiného prostřednictvím telepatie a dokázat, aby se ani při smyslovém ověřování síla halucinací nezmenšila, to je výkon téměř nemožný. Ti v Ústavu se většinou soustřeďují na představy vizuální, nejvýše na kombinaci představ vizuálních s auditivními. Vy udržíte v rovnováze celý komplex představ! Vaše duševní choroba je nádherně dokonalá!

„Má duševní choroba." Kapitán byl bledý.

„Ano, ano, skvělá duševní choroba. Kov, guma, gravitační přístroje, potraviny, šatstvo, pohonné látky, zbraně, šrouby, matky, lžíce. Zjistil jsem na deset tisíc jednotlivých předmětů ve vašem člunu. V životě jsem neviděl nic tak složitého. Pod palandami byly dokonce stíny - a pod vším! Úžasná koncentrace vůle! Všechno nezávisle na tom, kdy a jak se to zkouší, má vůni, je možno se toho dotknout, má to chuť a zvuk! Dovolte, abych vás objal!"

Potom poodstoupil. „Tohle zachytím ve své největší monografii! Příští měsíc o tom promluvím v Martské akademii věd! Jen se na sebe podívejte! Na mou duši, vy jste si změnil barvu očí ze žluté na modrou a kůži z hnědé na růžovou. A ty šaty a ruce, je na nich jen pět prstů místo šesti! Duševní labilitou jste dosáhl i biologických metamorfóz! A co teprve vaši tři přátelé -"

Vytáhl malou pistoli. „Samozřejmě je to nevyléčitelné. Lituji vás, obdivuhodný muži. Jenom smrt vás může vysvobodit. Chcete ještě něco říci?"

„Počkejte, proboha, nestřílejte!"

„Politováníhodná duše! Zbavím vás toho utrpení, které vás dohnalo až k tomu, že jste si vybral tuhle raketu a tyhle tři muže. Bude to

strhující podívaná, jak vaši přátelé i vaše raketa zmizí, jakmile zabiju vás. Na základě dnešních poznatků napíši báječné pojednání o rozplývání neurotických představ."

„Jsme ze Země! Jmenuji se Jonathan Williams a tihle tři -"

„Já vím, já vím," konejšil ho pan Xxx a vypálil.

Kapitán se skácel s kulkou v srdci. Ostatní tři muži vykřikli.

Pan Xxx na ně hleděl u vytržení. „Vy jste tu ještě? To je nádherné! Halucinace nezávislé na času a prostoru!" Namířil na ně pistoli. „Tak dobrá, já vám pomůžu, abyste se rozplynuli."

„Ne!" vykřikli ti tři muži.

„Sluchová výzva, dokonce když už je pacient mrtev," poznamenal pan Xxx a všechny tři muže zastřelil.

Leželi na písku neporušeni, bez hnutí.

Kopl do nich. Pak zabušil na raketu.

„Trvá to dál! Oni trvají dál!" Znovu a znovu pálil z pistole do těl. Pak poodstoupil. Usměvavá maska mu spadla z tváře.

Tvář drobného psychologa se zvolna měnila. Čelisti mu poklesly. Pistole mu vypadla z ruky. Oči hleděly tupě a nepřítomně. Vztáhl ruce a otočil se v bludném kruhu. Tápavě ohmatal těla a do úst se mu nahrnuly sliny.

„Halucinace," zamumlal šílený hrůzou. „Chutnám to. Vidím. Čichám. Slyším. Hmatám." Rozhodil rukama. Oči mu lezly z důlků. Kolem úst mu vyvstala sotva znatelná pěna.

„Zmizte," obořil se na těla. „Zmiz!" ječel na raketu. Prohlížel si chvějící se ruce. „Nakazil jsem se," zašeptal divoce. „Přenesli to na mne. Telepatií. Hypnózou. Teď jsem já duševně chorý. Ted jsem já nakažený. Halucinace všech smyslů." Zarazil se a znecitlivělými prsty pátral kolem sebe po pistoli. „Na to je jen jedna metoda. Jenom jediný způsob, jak je přimět, aby se klidily, aby zmizely."

Třeskla rána. Pan Xxx se zhroutil.

Na slunci ležela čtyři těla. Pan Xxx zůstal ležet, kam dopadl.

Raketa spočívala na malém sluncem zalitém vršku a nezmizela.

Když k večeru našli raketu lidé z města, divili se co to je. Nikdo nevěděl, tak ji prodali kramáři, a ten ji odvlekl do starého železa.

Tu noc pršelo až do rána. Příští den bylo teplo a bez mráčku.

Březen 2000

Řádný občan

Chtěl letět raketou na Mars. Časně zrána přišel k raketové základně a přes drátěný plot křičel na muže v uniformách, že chce letět na Mars. Řekl jim, že platí daně, že se jmenuje Pritchard a že má právo letět na Mars. Cožpak se nenarodil přímo tady v Ohiu? Cožpak není řádný občan? Tak proč by na Mars nemohl letět on? Zahrozil jim pěstmi a řekl jim, že chce ze Země pryč; každý, kdo má alespoň špetku rozumu, chce ze Země pryč. Na Zemi tak do dvou let vypukne obrovská atomová válka a jemu se tady nechce být, až to začne. On a tisíce takových jako je on, by se sebrali - kdyby měli aspoň špetku rozumu - a letěli by na Mars. O co, že by to udělali! Mít z krku války, cenzuru, státní zřízení, odvody, státní kontrolu všeho možného, umění a vědy! Tu vaši Zem si můžete nechat! On nabízí poctivé ruce, srdce a mozek za příležitost dostat se na Mars! Co musí člověk podniknout, co musí podepsat, jaké musí mít známosti, aby se dostal do rakety?

Drátěným plotem se mu vysmáli. Ono to s tou jeho touhou dostat se na Mars nebude tak zlé, řekli mu. Copak neví, že První i Druhá expedice skončily nezdarem, že zmizely, že posádka je pravděpodobně mrtvá?

Ale tohle nemohou dokázat, není to úplně jisté, namítal a visel na drátěném plotě. Co když tam země mlékem a strdím oplývá a kapitán York ani kapitán Williams o návrat domů vůbec nestojí. Tak co, otevřou mu bránu a nechají ho nastoupit do rakety Třetí expedice, nebo jim ji má rozkopat?

Řekli mu ať si nechá ty řeči.

Viděl jak muži jdou k raketě.

Počkejte na mě! vykřikl. Nenechávejte mě v tomhle hrozném světě, musím se dostat pryč, chystá se atomová válka! Nenechávejte mě na Zemi!

Bránil se, ale odvlekli ho. Přirazili za ním dvířka policejního vozu a ujížděli s ním pryč do ranního rozbřesku. Tiskl obličej na zadní okénko, a ještě než zmizeli se řvoucí sirénou za kopcem, uviděl rudý zášleh plamene, uslyšel mohutné zahřmění a ucítil nesmírný otřes, jak

odpálili stříbrnou raketu a jeho nechali v tom prachobyčejném pondělním ránu na té prachobyčejné planetě Zemi.

Duben 2000

Třetí expedice

Raketa se snesla z vesmíru. Snesla se z hvězd, z černých výšin zářivých záblesků a mlčenlivých propastí vesmíru. Byla to nová raketa, měla v trupu oheň a v kovových kabinách muže a pohybovala se naprosto bezhlučně ohnivá a žhnoucí. Bylo v ní sedmnáct mužů včetně kapitána. Na ohijském letišti jim shromážděný zástup zavolal na rozloučenou, zamával proti slunci a raketa se vyhoupla z ohromných květů žáru a barev a vydala se do vesmíru na třetí let na Mars!

Teď její kovový mechanismus ubíral rychlost ve vrchních vrstvách martské stratosféry. Byla to stále ještě krásná věc plná síly. Pohybovala se půlnočními vodami vesmíru jako leviatan v průsvitném moři, přeletěla kolem starého Měsíce a vyrazila dál, z jedné prázdnoty do druhé. Muži uvnitř sebou házeli sem a tam, naráželi do stěny, bylo jim zle a zase se jeden po druhém zotavovali. Jeden zemřel, ale těch zbývajících šestnáct pozorovalo teď široce rozevřenýma očima a s obličeji přilepenými na okénka z tlustého skla, kdy se pod nimi objeví cíl jejich cesty.

„Mars!" vykřikl navigátor Lustig.

„Staroušek Mars!" řekl archeolog Samuel Hinkston.

„Tak jsme tu," dodal kapitán John Black.

Raketa přistála na zeleném trávníku. Venku na tom trávníku stál železný jelen. O něco dále, zalit slunečním svitem, tyčil se v zeleni vysoký hnědý dům ve viktoriánském slohu, celý ověnčený sloupky a rokokovými ozdobami, a v oknech měl modré, růžové, žluté a zelené tabulky. Z verandy visely pelargónie a stará houpačka, připevněná háky do stropu verandy, pohupovala se v mírném vánku sem, tam, sem, tam. Na domě byla věžička s okny ze skleněných šestiúhelníků zalitých olovem. Oknem v průčelní stěně bylo vidět noty skladby ‚Krásné Ohio', připravené na pultu.

Kolem rakety se na všechny strany rozprostíralo malé městečko, tonoucí v zeleni a klidu martského jara. Byly tam domy bíle natřené i domy z červených cihel a vysoké jilmy, klátící se ve větru a vysoké javory i divoké kaštany. A kostelní zvonice a v nich mlčící pozlacené zvony.

Muži z rakety se podívali ven a tohle všechno uviděli. Pak se podívali jeden na druhého a znovu se podívali ven. Drželi se těsně při sobě a zdálo se, že najednou nemohou popadnout dech. Zbledli v obličeji.

„To jsem blázen," zašeptal Lustig a přejel si tvář znecitlivělými prsty. „To jsem blázen."

„To prostě není možné," zašeptal Samuel Hinkston.

„Pane Bože," povzdechl kapitán John Black.

Přišlo hlášení od chemika. „Pane kapitáne, ovzduší je řídké. Ale kyslíku je dost. Nehrozí žádné nebezpečí."

„Tak vystoupíme," řekl Lustig.

„Počkejte," zadržel je kapitán Black, „Copak víme, co tohle je?"

„Je to městečko s řídkým, ale dýchatelným vzduchem, pane kapitáne."

„Je to městečko, jako jsou města na Zemi," řekl archeolog Hinkston. „To je neuvěřitelné. Není to možné, ale je to tak."

Kapitán John Black na něho vrhl nepřítomný pohled.

„Myslíte, že civilizace na dvou planetách mohou postupovat stejnou rychlostí a vyvíjet se stejným způsobem, Hinkstone?"

„Nikdy bych to nebyl předpokládal, pane kapitáne."

Kapitán Black se postavil k příklopu. „Podívejte se tamhle. Ty pelargonie. Nově vyšlechtěné. Tahle odrůda je na Zemi známa teprve osmdesát let. Jen si pomyslete, kolik tisíc let trvá, než se rostliny vyvinou. A pak mi řekněte, jestli je logické, aby Marťané měli - za prvé: okenní tabulky zalité olovem, za druhé: viktoriánské věžičky, za třetí: houpačky na verandě, za čtvrté: nástroj, který vypadá jako piano, a pravděpodobně je piano, a za páté: když se pozorně podíváte tímhle dalekohledem, je logické, že by nějaký martský skladatel uveřejnil skladbu nazvanou kupodivu ‚Krásné Ohio?' Z toho vyplývá, že na Marsu je nějaká řeka Ohio!"

„Už to mám: kapitán Williams!" vykřikl Hinkston.

„Cože?"

„Kapitán Williams a jeho tříčlenná posádka! Nebo Nathaniel York se svým partnerem. To by to vysvětlovalo!"

„To by nevysvětlovalo vůbec nic! Pokud jsme mohli zjistit, tak raketa Yorkovy výpravy explodovala týž den, kdy dorazili na Mars, a York a jeho partner přišli o život. Co se týče Williamse a jeho tří mužů, jejich raketa explodovala druhý den po příletu. Tou dobou alespoň přestaly signály z jejich rádia a my máme za to, že kdyby zůstali ještě potom naživu, byli by se s námi spojili. Ale ať je to jak chce, Yorkova výprava odletěla teprve před rokem a kapitán Williams s posádkou tu přistál někdy vloni v srpnu. I za předpokladu, že ještě žijí, bylo by možné, aby - třeba i s pomocí nějakých zázračných Marťanů postavili takovéhle město a v tak krátké době mu dali patinu starobylosti? Jen se na to město podívejte: nemohu si pomoct, to tu stojí alespoň sedmdesát let. Podívejte se na dřevo sloupů na verandě, podívejte se na ty stromy, jsou staré sto let, všechny jak tu stojí! Ne tohle není práce Yorka nebo Williamse. To je něco jiného. Mně se to nelíbí. A nevylezu z rakety, dokud se nedozvím, co to je."

„A když už o tom mluvíme," přikývl Lustig, „Williams s posádkou, a konečně York taky, přistáli na opačné straně Marsu. My jsme si přece dali záležet na tom, abychom přistáli na téhle straně."

„Báječná poznámka. Právě proto, že možná nějaký nepřátelský místní kmen Marťanů sprovodil ze světa Yorka i Williamse, dostali jsme pokyny, abychom přistáli v některé vzdálenější oblasti a předem zamezili opakování takové katastrofy. Takže teď jsme v zemi, kterou, pokud víme, York a Williams niky ani nespatřili.

„Čert to vem," řekl Hinkston. „Pane kapitáne, s vaším dovolením, chci se do toho města podívat. Je možné, že skutečně existuje podobný způsob myšlení, podobné rysy civilizace na všech planetách naší Sluneční soustavy. Možná že stojíme na prahu největšího psychologického a metafyzického objevu naší doby!"

„Radši bych ještě počkal," odpověděl mu kapitán John Black.

„Možná že se díváme na zjev, který, poprvé vůbec, absolutně dokazuje existenci Boha, pane kapitáne."

„Je spousta lidí, kteří v něj pevně věří i bez takového důkazu, pane Hinkstone."

„Já jsem jedním z nich, pane kapitáne. Ale takovéhle město by rozhodně nemohlo existovat bez zásahu Prozřetelnosti. Ty detaily. Naplňuje mě to takovými pocity, že nevím, jestli se mám smát nebo

brečet.”

„Zatím nedělejte ani jedno, ani druhé, dokud se nedozvíme s čím se tu vlastně střetneme.”

„Střetneme?” vpadl jim do řeči Lustig. „S ničím, pane kapitáne. Je to milé poklidné městečko v zeleni, hrozně podobné starobylému městu, kde jsem se narodil. Moc se mi líbí.”

„Kdy jste se narodil Lustigu?”

„Devatenáct set padesát, pane kapitáne.”

„A vy, Hinkstone?”

„Devatenáct set padesát pět, pane kapitáne. V Grinellu, v Iowě. A tady mi to připadá jako u nás doma.”

„Hinkstone a Lustigu, mohl bych být vaším otcem. Je mi osmdesát let. Narodil jsem se devatenáct set dvacet v Illinois a z milosti Boží zásluhou vědy, která už před padesáti léty přišla na to, jak omladit některé starce, jsem teď na Marsu a necítím se ani o trochu unavenější než kterýkoli z vás, ale jsem neporovnatelně podezřívavější. Tohle město vypadá naprosto mírumilovně a klidně a tak nápadně se podobá Green Bluffu z Illinois, že mě to děsí. Až moc nápadně se mu podobá.” Obrátil se na radiotelegrafistu. „Zavolejte Zemi, Řekněte jim, že jsme právě přistáli. To je všechno. Řekněte jim, že podrobnou zprávu vyšleme zítra.”

„Ano, pane kapitáne.”

Kapitán vyhlížel příklopem rakety a jeho obličej, který měl být obličejem osmdesátníka, vypadal na obličej muže kolem čtyřicítky. „Řeknu vám, co uděláme Lustigu: vy a já a Hinkston si prohlédneme město. Ostatní zůstanou na palubě. Jestliže se něco stane, můžou prásknout do bot. Ztratit tři muže je lepší, než ztratit celou raketu. Jestli se něco stane, může naše posádka varovat další raketu. Je to tuším raketa kapitána Wildera a má být připravena k odpálení o příštích Vánocích. Jestli máme na Marsu nepřátele, musí být příští raketa rozhodně pořádně vyzbrojena.”

„Ale to my jsme také. Máme s sebou hotový arzenál.”

„Tak řekněte mužstvu, ať se chopí zbraní. Pojďte Lustigu a Hinkstone.”

Tři muži prošli společně palubami rakety.

Byl překrásný jarní den. Na jabloni obsypané květy seděl drozd a vytrvale zpíval. Pršky sněhobílých okvětních plátků se sypaly

k zemi, jak jen se vítr dotkl zelených větví, a vůně květů prosycovala vzduch. Někde ve městě hrál kdosi na piano a melodie tiše a ospale přilétala a vzdalovala se, blížila se a zase mizela.

Byla to píseň „Překrásný snílku." Někde jinde chraplavý a vyšeptalý fonograf sípavě přehrával desku „Putování za svítání," zpívanou Harry Lauderem.

Tři muži stanuli před raketou. Nasáli vzduch, zalapali po dechu v řídkém, řiďounkém vzduchu a vyrazili volným krokem, aby se neunavili.

Deska na fonografu vyhrávala:

„Ach, červnová noc
Měsíc a Ty…"

Lustig se roztřásl. A se Samuelem Hinkstonem to nebylo o nic lepší.

Obloha byla vážná a klidná, odněkud bylo slyšet, jak voda proudí chladnými jeskyněmi a mezi stromy s stinné roklině. Někde klusal kůň s vozem, hrčení vozu zanikalo v dálce.

„Pane kapitáne," řekl Samuel Hinkston, „určitě to tak je, musí to tak být, že raketové výpravy na Mars začaly už v letech před první světovou válkou!"

„Kdepak."

„Jak jinak si vysvětlíte tyhle domy, toho kovového jelena, ta piana, tu hudbu?" Hinkston chytil kapitána za loket, stiskl jej a zahleděl se mu do obličeje. „Řekněme, že v roce devatenáct se pět byli lidé, kteří nenáviděli válku, tajně se spojili s vědci, postavili si raketu a přiletěli sem na Mars…"

„Ale kdepak Hinkstone."

„Proč ne? V roce devatenáct set pět byl svět docela jiný, mohli to uchovat v tajnosti mnohem snadněji."

„Ale tak složitou věc, jako je raketa - ne, to by nešlo uchovat v tajnosti."

„A přijeli sem, aby se usadili tady, a tak byly domy, které si vystavěli, podobné těm na Zemi, protože kulturu si přivezli s sebou."

„A to tu žijí celou tu dobu?" zeptal se kapitán.

„Ano, v míru a pokoji. Možná že se párkrát vypravili zpátky, jen aby přivezli dost lidí pro jedno malé městečko, a pak toho raději

nechali, aby je nikdo nevypátral. Proto to město vypadá tak nemoderně. Já osobně tu nevidím nic, co by bylo novější než z roku devatenáct set dvacet sedm, vy snad ano? Ale je taky možné, pane kapitáne, že cesty raketami jsou starší, než si myslíme. Možná, že někde na světě s nimi začali už před mnoha staletími, ale hrstka lidí, kteří přistáli na Marsu a během staletí se jen příležitostně vydávali na Zem, to udržovala v tajnosti."

„Vykládáte to tak, že to zní skoro rozumně."

„Musí to tak být. Důkaz máme před sebou. Teď stačí jen nalézt nějaké lidi a ověřit si to."

Hustá zelená tráva tlumila zvuk jejich těžkých bot. Voněla, jako by byla čerstvě pokosena. Ač se tomu bránil, cítil kapitán John Black, jak se mu nitrem rozlévá nekonečný mír. V malém městečku byl naposledy před třiceti lety, a bzukot jarních včel ho konejšil a ukolébával a svěží vzhled věcí byl mu balzámem na duši.

Vystoupili na verandu. Jak kráčeli ke dveřím z drátěné sítě, rozléhaly se po prknech duté ozvěny. Ve vstupu do haly uviděli korálkový závěs a uvnitř křišťálový lustr a kresbu Maxfielda Parrishe, visící v rámu na jedné stěně nad pohodlnou morrisovskou židlí. Dům voněl stářím a sušeným ovocem na půdě a byl báječně pohodlný. Bylo slyšet cinkot ledu ve džbánu limonády. Protože byl horký den, připravoval někdo ve vzdálené kuchyni studený oběd. Někdo si pro sebe prozpěvoval vysokým příjemným hlasem.

Kapitán John Black zazvonil.

Halou se ozvaly lehké drobné kroky a vyhlédla na ně asi čtyřicetiletá žena s milou tváří, oblečená podle módy z doby kolem roku 1909.

„Co si přejete?" zeptala se.

„Promiňte," začal kapitán nejistě, „ale my hledáme - totiž, mohla byste nám -" Zarazil se. Pátravě na něho hleděla tmavýma očima.

„Jestli něco prodáváte -" začala.

„To ne, počkejte!" zvolal. „Co je tohle za město?"

Změřila si ho od hlavy k patě. „Jak to myslíte, co je tohle za město? Jak můžete být ve městě a nevědět jak se jmenuje?"

Kapitán vypadal, jako by se nejraději šel posadit do stínu pod jabloň. „Jsme tady úplně cizí. Chceme vědět, kde se tu vzalo tohle

město a kde jste se tu vzala vy.”

„Vy jste z komise pro sčítání lidu?”

„Ne.”

„Každý ví,” řekla, „že tohle město bylo vystavěno v roce osmnáct set šedesát osm. Má to snad být nějaká hra?”

„Ne, žádná hra!” zvolal kapitán. „Jsme ze Země.”

„Z podzemí, chcete říct?” divila se.

„Ne, přiletěli jsme ze třetí planety, ze Země, raketou. A přistáli jsme tady, na čtvrté planetě, na Marsu -”

„Tohle,” vysvětlovala žena jako by mluvila k dítěti, „je Green Bluff v Illinois, na americké pevnině, obklopené Atlantickým a Tichým oceánem, v místě, kterému se říká svět, nebo někdy také Země. A teď už jděte, sbohem.”

Prošla halou a prohrábla rukou korálkový závěs.

Tři muži na sebe pohlédli.

„Prokopneme ty drátěné dveře,” navrhl Lustig.

„To nemůžeme udělat. Je to soukromé vlastnictví. Bože na nebesích!”

Šli si sednout na schůdky na verandě.

„Nenapadlo vás, Hinkstone, že jsme možná nějakým způsobem odbočili z dráhy a shodou okolností se dostali zpátky a přistáli na Zemi?”

„Jak by se nám to mohlo stát?”

„To nevím, opravdu nevím. Ach, Bože, musím si to srovnat v hlavě.”

Hinkston řekl. „Ale sledovali jsme přece cestu kilometr za kilometrem. Naše chronometry ukazovaly příslušnou vzdálenost. Letěli jsme kolem Měsíce a dále vesmírem a teď jsme tady. Jsem naprosto přesvědčen, že jsme na Marsu.”

Lustig řekl: „Ale řekněme, že nějakou nehodou ve vesmíru, v čase, jsme zabloudili v dimenzích a přistáli na Zemi, která je o šedesát sedmdesát let pozadu.”

„Dej s tím pokoj, Lustigu!”

Lustig šel ke dveřím, zazvonil a zavolal do chladného zešeřelého pokoje: „Který je teď rok?”

„Devatenáct set dvacet šest, co se ptáte?” řekla paní, která seděla v houpací židli a pila teď limonádu.

„Slyšeli jste to?” obrátil se Lustig prudce k ostatním. „Devate-

náct se dvacet šest! Tak přece jsme se vrátili do minulosti. Tohle je Země."

Lustig se posadil a všichni tři muži se poddali překvapení a hrůze této myšlenky. Ruce se jim křečovitě sevřely na kolenou. Kapitán řekl: „Něco takového jsem nechtěl. Vyděsilo mě to k smrti. Jak se něco takového může stát? Škoda, že s sebou nemáme Einsteina."

„Bude nám vůbec někdo v tomhle domě věřit?" ptal se Hinkston. „Nezahráváme si s ohněm? Vlastně s časem? Neměli bychom radši nastartovat a letět domů?"

„Ne, zkusíme to ještě aspoň v jednom domě."

Minuli tři domy a přišli k malé bílé vilce, zastíněné velkým dubem. „Myslím rád pokud možno logicky," řekl kapitán. „A nevěřím, že jsme tomu už přišli na kloub. Řekněme tedy, Hinkstone, abychom se vrátili k našemu původnímu vysvětlení, že meziplanetární lety se uskutečnily už před mnoha lety. A když tu Pozemšťané žili pár let, začalo se jim stýskat po Zemi. Nejdřív to byla mírná neuróza, pak se z toho vyvinula normální psychóza. Nakonec hrozily duševní nemoci. Co byste v takovém případě udělal, kdybyste byl psychiatr?"

Hinkston přemýšlel. „Nejspíš bych měnil civilizaci na Marsu, aby se čím dál tím víc podobala civilizaci na Zemi. kdyby byla nějaká možnost vytvořit tady znova každou rostlinu, každou cestičku, každé jezero a dokonce i oceán, udělal bych to. A pak bych za pomoci nějaké davové hypnózy přesvědčil obyvatele takhle malého městečka, že tohle je opravdu Země a žádný Mars."

„Tak to asi bude, Hinkstone. Teď jsme, myslím na dobré cestě. Ta žena v domě, kde jsme právě byli, si prostě myslí, že žije na Zemi. Chrání to její zdraví. ona a všichni ostatní v tomhle městě jsou pacienty v největším experimentu s přenášením myšlenek a hypnózou, s jakým se kdy v životě setkáte."

„To je ono, pane kapitáne!" vykřikl Lustig.

„Máte pravdu!" řekl Hinkston.

„Snad," povzdechl kapitán. „Dospěli jsme aspoň k něčemu, hned je mi líp. Je to trochu logičtější. Z těch řečí o čase a létání tam a zpátky a o cestování časem se mi úplně obracel žaludek. Ale tohle-" Kapitán se usmíval. „Není vyloučeno, že tu budeme docela populární."

„Je to tak jisté?" ptal se Lustig. „Tihle lidé ze Země koneckon-

ců ujeli jako Otcové poutníci. Možná, že je zrovna nenadchne, když nás uvidí. Možná že se pokusí nás vyhnat nebo zabít."

„Máme lepší zbraně. Jde se do nejbližšího domu. Pojďme."

Ale nepřešli ani trávník před domem a už se Lustig zastavil, zahleděl se přes město a dolů ulicí zasněnou v tichém odpoledni. „Pane kapitáne," řekl.

„Co je, Lustigu?"

„Pane kapitáne, pane kapitáne, já vidím -" řekl Lustig a dal se do pláče. Pozvedl k obličeji křečovitě sevřené a třesoucí se prsty a ve tváři se mu objevila směsice údivu, radosti a nedůvěry. Zdálo se, že se každým okamžikem samým štěstím pomine. Podíval se dolů ulicí a dal se do běhu, nemotorně klopýtal, padal, zvedal se a běžel dál. „Podívejte se, podívejte se!"

„Nenechte ho utéct!" kapitán se rozběhl.

To už Lustig rychle běžel a radostně výskal. V polovině stinné ulice zahnul do dvora a vyskočil na verandu prostorného zeleného domu s železným kohoutkem na střeše.

Když ho kapitán a Hinkston dostihli, tloukl na dveře, hulákal a vykřikoval. Všichni lapali po dechu a sípavě oddychovali, jak je běh v řídkém vzduchu vyčerpal. „Babičko! Dědečku!" volal Lustig.

Dva staří lidé stanuli ve dveřích.

„Davide!" zaskřípaly hlasy a staroušci se rozběhli, aby ho objali a poplácali po zádech. Nemohli se na něho vynadívat. „Davide, Davídku, to už je nějakých let! A jak jsi vyrostl, chlapče, ty jsi, hochu, úplný velikán. Davide, hošíčku, jak se máš?"

„Babičko, dědečku!" vzlykal David Lustig. „Vypadáte moc dobře, moc!" Podržel si je před očima, otáčel je sem tam, líbal je, srdečně objímal, volal na ně, a zase si je podržel před očima, aby si oba staroušky mohl prohlédnout. Na obloze svítilo slunce, větřík vál, tráva se zelenala a sítěné dveře se otevřely dokořán.

„Pojď dál hochu, pojď dál. máš tu chlazený čaj, zrovna čerstvý, kolik ho budeš chtít!"

„Mám s sebou přátele," Lustig se otočil, kývl na kapitána a na Hinkstona a smál se jako šílený. „Pane kapitáne, pojďte sem."

„Pěkně vítáme," řekli staroušci. „Pojďte dál. Davidovi přátelé jsou taky naši přátelé. Nestůjte přede dveřmi!"

V obývacím pokoji starého domu byl chládek a v jednom kou-

tě tikaly vysoké bronzové stojací hodiny. Na širokých gaučích ležely měkké polštáře, stěny byly zaplněny knihami, koberec protkán bohatým květinovým vzorem a oni drželi v upocených rukou zchlazený čaj, jímž si svlažovali žíznivé hrdlo.

„Připijeme si na zdraví." Babička se lehce dotkla sklenicí porcelánového chrupu.

„Jak dlouho už tu jste, babičko?" zeptal se Lustig.

„Od té doby, co jsme umřeli," řekla zahořkle.

„Od té doby, co jste co?" Kapitán Black postavil sklenku na stůl.

„Je to tak," přitakal Lustig. „Umřeli před třiceti léty."

„A to tu sedíte tak klidně?" vyletěl na něho kapitán.

„Vy ubožáku." stařena prudce zamrkala a v očích jí zablýsklo. „Kdo jste, že se opovažujete chtít vědět, co se děje? Jsme tu. Co je vůbec život? Kdo ví, k čemu je, proč a kde? Nevíme nic, než že jsme tu, že zase žijeme a víc se nikdo neptá. Prostě druhá příležitost." Odšourala se přes pokoj a natáhla k němu tenké zápěstí. „Sáhněte si." Kapitán si sáhl. „Opravdové, že?" zeptala se. Přikývl. „A proč tedy," pokračovala vítězoslavně, „bychom se měli na něco vyptávat?"

„No víte," řekl kapitán, „to je všechno tím, že nás ani ve snu nenapadlo, že bychom se na Marsu s něčím takovým setkali."

„Vidíte, a setkali jste se. Troufám si tvrdit, že na každé planetě je spousta věcí, které ukazují člověku nekonečnou moc Boží."

„Tady je nebe?" zeptal se Hinkston.

„Nesmysl, žádné nebe. Je to svět a my jsme dostali druhou příležitost. Nikdo nám neřekl proč. Ale zrovna tak nám neřekli, proč jsme byli na Zemi. Myslím na té druhé Zemi, na té, co jste z ní přišli vy. A jak můžete vědět, že před tamtou nebyla ještě nějaká jiná?"

„Správná otázka," řekl kapitán.

Lustig se na babičku a dědečka nepřestával usmívat. „Propána, to je báječné, že vás zase vidím. To je fakt báječné."

Kapitán vstal a nenuceně se plesk do stehen. „Musíme už jít. Děkujeme vám za občerstvení."

„Ale musíte zase přijít," řekli staroušci. „Třeba dnes na večeři, ano?"

„Děkujeme, snad to nějak půjde. máme toho ještě moc. Posádka čeká v raketě, až se vrátím, a -"

Zarazil se. Pohlédl ke dveřím a zděsil se. V dálce se slunným

dnem rozléhaly hlasy, volání a hlasité rozjařené výkřiky.

„Co to má znamenat?" ptal se Hinkston.

„Hned to zjistíme." A kapitán Black vyrazil z domovních dveří a běžel přes zelený trávník do ulic martského města.

Zastavil se a hleděl na raketu. Příklopy byly zotvírány a jeho posádka se hrnula ven a mávala na pozdrav.

Sběhl se dav lidí a mezi ně a k nim a jimi se drali členové posádky, mluvili, smáli se, podávali ruce. Všichni se dali do tance. Hemžili se v hustém chomáči. Raketa ležela prázdná a opuštěná.

Ve slunečním jasu břeskně zněla dechovka a z pozdvižených tub a trubek se nesly veselé melodie. Bubny duněly a píšťaly pronikavě kvílely. Zlatovlasé holčičky poskakovaly radostí. Malí hoši vykřikovali „Hurááá!" Tlouštíci rozdávali deseticentové doutníky. Starosta města pronesl řeč. A pak každý člen posádky, matku z jedné strany, otce nebo sestru z druhé, zmizel jako kouzlem někde v ulici v malé vilce nebo rozlehlém sídle.

„Stát!" zařval kapitán Black.

Odpovědělo mu bouchnutí dveřmi.

Vedro stoupalo k čistému jarnímu nebi a všude se rozklenulo ticho. Břeskný hřmot dechovky dozněl kdesi za rohem a zářící a oslnivá raketa zůstala sama ve sluneční záplavě.

„Opustili ji!" řekl kapitán. „Opovážili se opustit raketu! Bůh je můj svědek, že jim stáhnu kůži z těla. Znali přece rozkazy!"

„Pane kapitáne," mírnil ho Lustig, „nebuďte na ně tak přísný. Byli to všechno jejich příbuzní a přátelé."

„To je neomlouvá."

„Pomyslete, jak jim bylo, když uviděli z rakety známé tváře!"

„Čert je vem, měli rozkazy!"

„Jak by asi bylo vám, pane kapitáne?"

„Já bych uposlechl rozkazu -" kapitán zůstal stát s otevřenými ústy.

V záři martského slunce se k nim po chodníku blížil dlouhými kroky vysoký, usměvavý, asi šestadvacetiletý muž s úžasně jasnýma modrýma očima. „Johne!" zavolal ten muž a dal se do klusu.

„Cože?" kapitán John Black se zapotácel.

„Johne, ty darebáku!"

Muž doběhl až k němu, popadl ho za ruku a bouchl do zad.

„To jsi ty?" řekl kapitán Black.

„Že se ptáš! Kdo sis myslel, že to je?"

„Edwarde!" Kapitán se obrátil k Lustigovi a k Hinkstonovi, nepouštěje ruku toho cizího muže. „Tohle je můj bratr Edward. Ede, to jsou Lustig a Hinkston z mé posádky! Můj bratr!"

Tiskli si ruce, poplácávali se po ramenou, až se nakonec objali. „Ede!" „Johne, ty jeden tuláku!" „Vypadáš báječně, Ede, ale co to všechno znamená? Vůbec ses za ta léta nezměnil. Pokud se pamatuju, umřel jsi, když ti bylo šestadvacet a mně devatenáct. Pane Bože, to už je let, a teď jsi tu. Bože, co se to děje?"

„Maminka čeká," zubil se Edward Black.

„Maminka?"

„A tatínek taky."

„Tatínek?" Kapitán měl pocit, jako by byl zasažen nějakou hroznou zbraní. Kráčel toporně a nedokázal ovládat své pohyby. „Maminka a tatínek žijí? A kde?"

„Ve starém domě na Oak Knoll Avenue."

„V našem starém domě." Kapitán vytřeštil oči v radostném úžasu. „Slyšeli jste to, Lustigu, Hinkstone?"

Hinkston zmizel. O kus dál v ulici spatřil svůj vlastní dům a rozběhl se k němu. Lustig se zasmál. „Vidíte, pane kapitáne co se stalo všem z naší rakety? Nemohli si pomoct."

„Ano, ano." Kapitán zavřel oči. „Až zavřu oči budeš pryč." Zamrkal. „Ty jsi pořád tady. Bože, Ede, ty vypadáš báječně!"

„Tak už pojď, čekáme s obědem. Mamince jsem to už ohlásil."

Lustig řekl: „Pane kapitáne, kdybyste mě potřeboval, jsem u dědečka a babičky."

„Cože? Aha, tak dobře, Lustigu. Na shledanou."

Edward ho popadl za ruku a táhl ho s sebou. „Tamhle je náš dům. Pamatuješ?"

„Sakra! O co, že tam budu první!"

Běželi. Stromy hučely kapitánovi nad hlavou, země mu duněla pod nohama. V úžasně skutečném snu spatřil zlatem zalitou postavu Edwardovu, jak ho předbíhá. Viděl, jak se dům blíží a sítěné dveře se rozlétají. „Já vyhrál!" Křičel Edward. „Jsem už starý člověk," hekal kapitán, „a ty jsi ještě mladý. A pak, tys byl vždycky první, to si dobře pamatuju!"

Ve dveřích stála maminka, růžolící, kulaťoučká a čiperná. A za ní prošedivělý otec s dýmkou v ruce.

„Maminko, táto!"

Vyběhl po schodech a jako dítě se jim vrhl vstříc.

Bylo to nádherné, dlouhé odpoledne. Dojedli opožděný oběd, usadili se v salóně, vyprávěl jim o raketě a oni přikyvovali a usmívali se na něho. Maminka byla jako bývala vždycky a tatínek jako za stara ukousl špičku doutníku a pozorně si jej zapaloval.

Večer se konala slavnostní večeře, při níž nechyběl krocan, a čas klidně plynul. Když bylo čistě obráno poslední stehno a zbyly z něho jen křehké kosti na talíři, kapitán se pohodlně uvelebil v křesle a spokojeně vydechl. Noc se snesla mezi stromy, zbarvila oblohu a lampy se všude po ztichlém domě proměnily v růžové svatozáře. Ze všech domů v ulici bylo slyšet hudbu, hru na klavír a bouchání dveří.

Maminka nasadila desku na viktrolu a s kapitánem Johnem Blackem si zatančila. Používala stále téhož parfému, na který se pamatoval ještě od onoho léta, kdy ona i tatínek zahynuli při železničním neštěstí. Když spolu při hudbě lehce klouzali, připadala mu v obličeji velmi skutečná. „To se nestane každý den," říkala, „aby člověk podruhé získal příležitost žít."

„Ráno se vzbudím," odpověděl kapitán, „a budu v raketě, poletím vesmírem a tohle všechno zmizí."

„Ne, to si nemysli," vzlykala. „Neptej se. Bůh je k nám milostivý. Buďme šťastni"

„Nezlob se maminko."

Deska dohrála a ozval se šelest, jak se točila naprázdno.

„Jsi už unavený, synu." Tatínek pokynul dýmkou. Čeká na tebe tvá stará ložnice, mosazná postel a všechno jako kdysi."

„Ale měl bych zkontrolovat stav mužstva."

„Proč?"

„Proč? Máš pravdu, nevím. Vlastně to asi nemá smysl. Ne, rozhodně ne. Každý buď jí, nebo už je v posteli. Pořádný spánek jim neuškodí."

„Dobrou noc, synáčku." Maminka ho políbila na tvář. „Ani nevíš, jaké to je, mít tě doma."

„Ani nevíš, jaké to je, být doma."

Opustil zemi doutníkového kouře, parfému, knih a tlumeného světla, stoupal po schodech a bavil se s Edwardem. Edward vrazil do dveří, otevřel je a v pokoji se objevila stará mosazná postel, staré sig-

nalizační praporky z koleje a prastarý mývalí kožich, který kapitán pohladil v němém dojetí. „To už je na mě moc. Mám pocit, jako bych byl bez deštníku a bez kabátu osmačtyřicet hodin venku na prudkém dešti. Jsem prosáklý dojmy až na kůži."

Edward rozhodil sněhobílé ložní prádlo a natřepal polštáře. Vytáhl okno a nechal do pokoje proudit vůni nočního jasmínu. Svítil měsíc a z dálky bylo slyšet zvuky tance a hovoru.

„Tak tohle je Mars," řekl kapitán, když se svlékal.

„To je on." Edward se svlékal nedbalými lenivými pohyby, a jak si přetahoval přes hlavu košili odhalil zlatavá ramena a silný svalnatý krk.

Zhasli světla a lehli si do postele jako před bůhví kolika desetiletími. Kapitán se převaloval sycen vůní jasmínu, která jemnými závany vzdouvala krajkové záclony do tmavého ovzduší pokoje. Na trávníku mezi stromy natáhl někdo přenosný fonograf a ten teď sotva slyšitelně vyhrával píseň „Navždy má."

Vzpomněl si na Marylin.

„Je tu Marylin?"

Jeho bratr, který ležel v měsíčním světle linoucím se otevřeným oknem dovnitř, chvíli mlčel a pak řekl: „Ano. Ale odjela. Vrátí se ráno."

Kapitán zavřel oči. „Strašně rád bych Marylin viděl."

Pokoj byl prostorný a až na jejich oddychování tichý.

„Dobrou noc, Ede."

Pomlka. „Dobrou noc, Johne."

Ležel pokojně a popustil uzdu myšlenkám. Poprvé vyhnal napětí dne z hlavy, mohl teď uvažovat logicky. Pořád samé dojmy. Hudba, známé tváře. Ale teď…

Jak je to možné? vrtalo mu hlavou. Jak tohle všechno vzniklo? A proč? K čemu? Jenom z nějakého zásahu boží dobrotivosti? Je tedy Bůh ke svým dítkám opravdu tak pozorný? Jak a proč a k čemu?

Znovu uvažoval o všech teoriích, které odpoledne v návalu prvního překvapení rozváděli Hinkston a Lustig. Nechal všechny možné teorie postupně propadávat myslí jako oblázky, převalovat se a vykřesávat mdlé zákmity světla. Maminka. Tatínek. Edward. Mars. Země. Mars. Marťané.

Kdo žil tady na Marsu před tisíci léty? Marťané? Nebo to bylo vždycky tak jako dnes?

Marťané. To slovo si v duchu bezděčně opakoval.

Vyprskl smíchem skoro nahlas. Zničehonic mu napadla nejsměšnější teorie. Zamrazilo ho. Toho si samozřejmě vůbec nebude všímat. Naprosto nemožné. Hloupost. zapomeň na to! Je to k smíchu.

Ale, uvažoval, co když… Co když řekněme, na Marsu žijí Marťané, uviděli přistávat raketu, uviděli nás vevnitř a pojali k nám nenávist. A předpokládejme jen tak, pro legraci, že nás jako nežádoucí vetřelce chtějí zničit a chtějí to udělat tak šikovně, aby nás nic netušící zaskočili. Jaká by asi byla v takovém případě zbraň, které by Marťané mohli použít proti atomovým zbraním Pozemšťanů?

Odpověď nebyla bez zajímavosti. Telepatie, hypnóza, vzpomínky a představivost.

Co jestli všechny tyhle domy nejsou skutečné, tahle postel není skutečná, jsou to jen myšlenky mé vlastní představivosti, které Marťané za pomoci telepatie a hypnózy zhmotnili, uvažoval kapitán John Black. Co jestli tyhle domy mají ve skutečnosti docela jiný tvar, marťanský tvar a Marťané, aby ukolébali sebemenší mé podezření, využili jen mé touhy a mých přání a jejich prostřednictvím dokázali, že toto město vypadá jako město a dům, kde jsem kdysi bydlel. Jak je možno zmást člověka lépe, než když jako návnady použijete jeho vlastní matky a otce?

A co tohle město z roku 1926, z doby, kdy ani jeden muž mé posádky nebyl na světě? Z roku, kdy mě bylo šest a kdy se prodávaly desky s Harry Lauderem, kresby Maxfielda Parrishe dosud visely na zdech a existovaly korálkové dveře. ‚Krásné Ohio‘ a architektura z konce století. Což jestli Marťané vybrali vzpomínky na město pouze z mé mysli? Říká se, že vzpomínky z dětství jsou nejjasnější. A když postavili město z mé mysli, zalidnili je nejbližšími bytostmi z myslí všech lidí v raketě!

A co když ti dva lidé, kteří spí ve vedlejším pokoji vůbec nejsou můj otec a matka, ale dva Marťané neuvěřitelně dokonalí, kteří mě nepřetržitě dokážou udržovat ve stavu téhle snové hypnózy.

A co ta dnešní kapela? Jaký to musel být úžasně obdivuhodný plán! Nejdřív pobláznit Lustiga, pak Hinkstona, pak shromáždit dav, a pak muži v raketě, kteří všichni do jednoho, jakmile uvidí matku, tetu strýce, milenku, zemřelé už před deseti dvaceti lety, samozřejmě nebudou dbát na rozkazy, vyřítí se ven a raketu opustí. Co by mohlo být přirozenější? Co prostší všeho podezření? Co jednodušší? Člověk se

moc nevyptává, když jeho matka najednou obživne, je příliš ohlušen štěstím. A tak jsme tu dnes večer všichni, v různých domech, v různých postelích, úplně beze zbraně a raketa leží prázdná v měsíční noci. A nebylo by to strašné, příšerné, kdyby se ukázalo, že tohle všechno je součást nějakého velkolepého a důmyslného plánu Marťanů rozdělit nás, opanovat a usmrtit? Možná že někdy v noci se můj bratr tady vedle mě na posteli promění, přetaví, změní podobu a stane se něčím jiným, něčím strašným, Marťanem. Bylo by pro něho velice jednoduché jenom se obrátit na posteli a vrazit mi nůž do srdce. A v těch ostatních domech po celé ulice se najednou promění tucet dalších bratrů nebo otců, uchopí nůž a provedou totéž s nic netušícími, spícími Pozemšťany…

Ruce se mu pod pokrývkou roztřásly. Ztuhl. Najednou to nebyla teorie. Najednou dostal hrozný strach.

Posadil se na lůžku a naslouchal. Noc byla úplně tichá. Hudba ustala. Jeho bratr ležel vedle něho a spal.

Opatrně nadzvedl přikrývky a poodhrnul je. Vyklouzl z postele a šel po špičkách přes pokoj, když v tom se ozval bratrův hlas: „Kam jdeš?"

„Co?"

Bratrův hlas zněl mrazivě: „Ptal jsem se, kam si myslíš, že jdeš?"

„Jdu se napít vody."

„Ty nemáš žízeň."

„Mám, mám, opravdu mám."

„Ne, nemáš."

Kapitán John Black zavrávoral a rozběhl se přes pokoj. Vykřikl. Vykřikl podruhé.

Ke dveřím nedoběhl.

Ráno vyhrávala kapela smuteční pochod. Ze všech domů v celé ulici vycházely pochmurné průvody nesoucí podlouhlé bedny, sluncem zalitou ulicí přicházely plačící matky, sestry, bratři, strýcové a otcové a ubírali se ke hřbitovu, kde byly čerstvě vykopané jámy a nově postavené pomníky. Celkem šestnáct jam a šestnáct pomníků.

Starosta pronesl krátkou řeč, jeho obličej vypadal chvílemi jako starostův, chvílemi jako cosi jiného.

Byla tu i matka a otec Blackovi s bratrem Edwardem, plakali a

obličeje se jim rozplývaly ze známé podoby opět v něco docela jiného.

Byli tu dědeček a babička Lustigovi, plakali a obličeje se jim měnily, jako by byly z vosku, tetelivě se třpytily, jako se třpytí věci v parném dni.

Spustili rakve do hrobů. Někdo zamumlal cosi o „nečekané a náhlé smrti šestnácti ušlechtilých mužů, kteří nás opustili v noci…" Na víka rakví dopadla hlína.

Dechovka zahrála „Columbie, perlo oceánu" a odpochodovala zpátky do města a všichni si na ten den vzali volno.

Červen 2001

… ač bude stejně luna plát.

Když vystoupili z rakety do nočního vzduchu, bylo tak chladno, že se Spender pustil do sbírání suchého marťanského dřeva a rozdělal ohníček. O nějaké oslavě neřekl ani slovo, jen nasbíral dříví, podpálil je a pozoroval, jak hoří.

V plápolavém světle, které ozařovalo řídký vzduch nad vyschlým martským mořem, se ohlédl přes rameno, uviděl raketu, která sem mlčenlivým černým hvězdným prostorem přivezla celou výpravu, kapitána Wildera, Cherokeho, Hatawaye, Sama Parkhilla i jeho, a přistála v mrtvém, zasněném světě.

Jeff Spender očekával, že vypukne rámus. Pozoroval ostatní muže a očekával, že začnou skákat nadšením a křičet, jakmile se trochu proberou z omráčení nad tím, že jsou „první" lidé na marsu. Nikdo nic neřekl, ale mnozí asi doufali, že ostatní výpravy ztroskotaly a že ta jejich, Čtvrtá, bude ve skutečnosti první. Nemysleli tím nic zlého. Ale přesto o tom neustále uvažovali, přemýšleli o té cti a slávě, a jejich plíce si přitom zvykaly na řídkou atmosféru, v níž byl člověk jako opilý, když se pohyboval příliš rychle.

Gibbs přišel k čerstvě podpálenému ohni a řekl: „Proč netopíme chemickým ohněm z rakety místo tohohle dříví?"

„Vždyť je to jedno," odpověděl Spender, aniž zdvihl hlavu.

Nebylo by správné dělat hned první noc na Marsu hlasitý rá-

mus a vytáhnout hned napoprvé věc tak podivuhodnou a hloupě blýskavou, jako jsou kamna. Bylo by to cosi jako importované rouhání. Na to bude čas později; čas, kdy se budou odhazovat plechovky od kondenzovaného mléka do pyšných martských kanálů; čas, kdy výtisky newyorských Timesů budou poletovat, povalovat se a šustit po osamělých dnech šedých martských moří; čas pro banánové slupky a papíry od svačin v nakupených křehkých troskách starých martských měst v údolích. Na to je ještě spousta času. A při tom pomyšlení se v duchu zachvěl.

Přikládal na oheň rukama, jako by obětoval nějakému mrtvému obru. Přistáli na nesmírném hrobě. Zemřela tu jedna civilizace. Bude to tedy jen obyčejný projev zdvořilosti, jestliže první noc stráví tiše.

„Takhle si oslavu nepředstavuju," obrátil se Gibbs na kapitána Wildera. „Myslel jsem si, pane kapitáne, že bychom mohli načít zásobu ginu a masa a trochu se rozšoupnout."

Kapitán Wilder se díval na mrtvé město, vzdálené asi kilometr. „Jsme všichni unaveni," řekl nepřítomně, jako by město zaujalo veškerou jeho pozornost a na posádku zapomněl. „Snad zítra večer. Dnes bychom měli být rádi, že jsme se dostali přes celý vesmír a nenarazil do nás ani jeden meteor a nikdo není po smrti."

Muži postávali kolem. Bylo jich dvacet, drželi se kolem ramen nebo si upravovali opasky. Spender je pozoroval. Nebyli spokojeni. Nasadili život pro velikou věc. A teď se chtěli opít, zahulákat si a zastřílet si z pistolí, aby dali najevo, jací jsou kabrňáci, když dokázali prorazit do vesmíru díru a doletět v raketě až na Mars.

Jenže nikdo ani nezavýskl.

Kapitán dal tichým hlasem rozkaz. Jeden muž odběhl do rakety a přinesl čtyři potravinové konzervy, které otevřeli a bez velkého hluku rozdělili mezi sebe. Pak se rozhovořili. Kapitán se posadil a zrekapituloval celou cestu. Všechno už znali, ale stejně se to příjemně poslouchalo, když už to měli za sebou, hotové a bezpečně z krku. O cestě zpátky se jim mluvit nechtělo. Někdo o tom začal, ale řekli mu, aby dal pokoj. Lžíce se míhaly ve světle dvou měsíců. Jídlo bylo dobré a víno ještě lepší.

Na obloze se objevila ohnivá čára a o chviličku později přistála za táborem pomocná raketa. Spender se díval, jak se otevírá malý příklop a z něho vystupuje Hathaway, lékař a geolog - všichni muži se

vyznali ve dvou oborech, protože při cestě bylo potřeba šetřit místem. Hathaway pomalu kráčel ke kapitánovi.

„Tak co," řekl kapitán Wilder.

Hathaway upřel zrak na vzdálená města, mihotající se v třpytu hvězd. Polkl, přimhouřil oči a řekl: „Tamhleto město, pane kapitáne, je mrtvé a je mrtvé už hezkých pár tisíc let. A právě tak i ta tři města na kopcích. ale to páté město, co je odsud dvě stě kilometrů, pane kapitáne -"

„Co je s ním?"

„Tam žili lidé ještě minulý týden."

Spender vyskočil.

„Marťané," pokračoval Hathaway.

„A kde jsou teď?"

„Mrtví," řekl Hathaway. „Vešel jsem do domu v jedné ulici. Myslel jsem, že je stejně jako ostatní města a domy mrtvý už celá staletí. Bože, když si na to vzpomenu - ležely tam mrtvoly. Bylo mi, jako bych se brouzdal kupou podzimního listí. Takové hůlčičky a ohořelé kusy papíru, nic víc. A čerstvé. Zemřeli nejvýše před deseti dny."

„Prohledal jste ještě jiná města? Viděl jste aspoň něco živého?"

„Nikde nic. Proto jsem se vydal na prohlídku ostatních měst. Čtyři z pěti jsou prázdná už tisíce let. Co se stalo původním obyvatelům, o tom nemám nejmenší tušení. Ale v každém pátém městě totéž. Mrtvoly, tisíce mrtvol."

„Na co zemřeli?" Spender popošel k nim.

„Nebudete mi to věřit."

„Co je zabilo?"

Hathaway odpověděl prostě: „Osypky."

„Proboha to není možné!"

„Ano. Provedl jsem zkoušky. Osypky. Na Marťany působily úplně jinak než na Pozemšťany. Jejich metabolismus reagoval zřejmě odlišně. Zčernali a seschli se na křehké pápěrky. Ale v každém případě jsou to osypky. To znamená, že York, kapitán Williams a kapitán Black se na Mars určitě dostali, všechny tři výpravy. Co se s nimi stalo, ví Bůh. ale my alespoň víme, co oni, i když neúmyslně, udělali Marťanům."

„Jinak jste nic živého neviděl?"

„Je možné, že pár Marťanů, jestli byli dost chytří, uprchlo do

hor. Ale vsadím se, že jich není tolik, aby z toho byl nějaký domorodý problém. Tahleta planeta to už má za sebou."

Spender se obrátil, šel si sednout k ohni a zadíval se do něho. Osypky, proboha, osypky, kdo by si to pomyslel! Plemeno se vytváří milión let, zušlechťuje se, buduje města, jako tady kolem, dělá co může, aby si vypěstovalo krásu a ušlechtilost a pak zemře. Část vymírá pomalu, ve své době, ještě před naší érou, ve vší důstojnosti. Ale ti ostatní! Zemřeli ti ostatní na Marsu na nemoc s krásným jménem, s jménem nahánějícím hrůzu nebo s působivým jménem? Ne, pane na nebi, musí to být zrovna osypky, dětská nemoc, nemoc, která na Zemi nezabije ani dítě! Není to správné a není to spravedlivé. Je to, jako kdyby se říkalo, že Řekové vymřeli na příušnice, nebo kdyby hrdí Římané na svých nádherných pahorcích zemřeli na oštěpařský loket! Kdybychom alespoň byli poskytli Marťanům čas, aby si upravili svá pohřební roucha, aby ulehli, vypadali dobře a vymysleli si nějakou jinou omluvu pro umírání. Není možné, aby to bylo něco tak hloupého a ohavného jako osypky. Nehodí se to k té architektuře, nehodí se to k celému tomuhle světu!

„Tak dobře Hathawayi, vezměte si něco k jídlu."

„Děkuji, pane kapitáne."

A v tu chvíli na to všichni zapomněli. Mezi muži se rozproudil hovor.

Spender z nich nespouštěl oči. Jídlo nechal na talíři netknuté. Cítil, jak půda chladne. Hvězdy se přiblížily a byly velice jasné.

Když někdo příliš pozvedl hlas, kapitán mu vždycky odpověděl téměř šeptem, a tak je všechny nutil, aby bezděky mluvili tišeji.

Vzduch voněl čistotou a svěžestí. Spender seděl dlouho bez hnutí a oddával se požitku ze složení vzduchu. Bylo v něm mnoho věcí, které nedovedl určit: květiny, chemikálie, prach, vítr.

„To bylo tenkrát v New Yorku, jak jsem nabalil tu blondýnu - jakpak jí říkali? - Ginnie!" vykřikoval Biggs.

„Ta byla, pane!"

Spender strnul. Ruce se mu roztřásly. Za tenkými, skoro průhlednými víčky mu oči jezdily sem tam.

„A Ginnie mi povídá -" řval Biggs.

Muži řičeli smíchem.

„Tak já jí dal pusu až to mlasklo!" hulákal Biggs s lahví v ruce.

Spender odložil talíř. Naslouchal šeptání chladného větru, který mu proudil okolo uší. Hleděl na chladný led bělostných martských budov v dálce na dně vyschlého moře.

„To byla ženská, to byla ženská!" Biggs vyprázdnil obsah láhve do širokých úst. „A že jsem jich pár poznal!"

Bylo cítit pach Biggsova zpoceného těla. Spender nechal ohníček dohořet.

„Haló, Spendere, pošimrej ho tam trochu!" zařval Biggs, zavadil o něho pohledem a pak se zas podíval na láhev. „Jo, a tak jednou v noci jdeme s Ginnií -"

Muž jménem Schoenke vytáhl tahací harmoniku a začal tancovat odzemek, až se kolem něho zvířil prach.

„Sláva - jsem na živu!" křičel.

„Hurá!" volali ostatní. Odhodili prázdné talíře. Tři se postavili do řady, vyhazovali nohama jako baletní sboristky a vykřikovali vtipy. Ostatní k tomu tleskali a vřískali, ať už se začne. Cheroke si stáhl košili a odhalil hruď zpocenou námahou z tance. Měsíční světlo mu dopadalo na krátce ostříhané vlasy - na mladistvý, hladce oholený obličej.

Na mořském dně prohánět vítr mlžný opar a z hor shlížely na stříbrnou raketu a na ohníček veliké kamenné obličeje.

Hluk vzrostl, poskakovalo jich teď víc, jeden dul na foukací harmoniku, druhý hrál na hřeben. Otevřeli dalších dvacet lahví a vypili je. Biggs se motal kolem a potácivě dirigoval tančící muže.

„Pojďte k nám pane kapitáne!" vykřikl na kapitána Cheroke, který právě kvílel jakousi píseň

Kapitán se musel také dát do tance. Nechtělo se mu. V obličeji zůstal vážný. Spender to všecko pozoroval a myslel si: Chudáci, taková noc! Nevědí co dělají. Měli si sestavit nějaký orientační program, než se dostali na Mars, aby věděli, jak se pohybovat a jak se aspoň pár dní chovat.

„To už stačí." Kapitán se omluvil a posadil se, že je prý vyčerpán. Spender se zadíval na kapitánovu hruď. Nijak prudce se nezvedala ani neklesala a v obličeji také nebyl zpocený.

Tahací harmonika, foukací harmonika, víno, křik, tanec, výskot, mumraj, řinkot, smích.

Biggs odvrávoral k břehu martského kanálu. Nesl šest prázdných lahví a jednu po druhé je pouštěl do hluboké modré vody. Pono-

řily se s prázdným a dutým zabubláním a klesly ke dnu.

„Křtím tě, křtím tě, křtím tě -" opakoval Biggs. „Křtím tě na Biggsův, Biggsův, Biggsův kanál -"

Než se mohl někdo pohnout Spender vyletěl, přeskočil oheň a už stál u Biggse. Dal Biggsovi nejdřív jednu do zubů a pak ho vzal přes hlavu. Biggs zakolísal a spadl do vody. Žbluňklo to a Spender čekal, až se Biggs vyškrábe na kamenný břeh. Ale to už muži Spendera drželi.

Biggs se vydrápal nahoru, voda z něho kapala. Uviděl, že muži Spendera drží. „Ty," vydechl a rozehnal se k němu.

„Tak dost," řekl úsečně kapitán Wilder. Muži Spendera pustili. Biggs se zarazil a pohlédl na kapitána.

„Jen klid, Biggsi, vemte si na sebe něco suchého. A vy se nenechte rušit, oslavujte dál. Spendere, vy pojďte se mnou!"

Muži pokračovali v zábavě. Wilder poodešel kousek stranou a pustil se do Spendera. „Očekávám, že mi vysvětlíte, co se stalo," začal.

Spender se podíval na kanál. „Já nevím. Styděl jsem se. Za Biggse, za nás, za ten rámus. Kristepane, na nás je pohled!"

„Byli dlouho na cestě. Musejí se vyřádit."

„Kde zůstala úcta, pane kapitáne? Kde zůstal smysl pro míru věcí?"

„Jste unaven a díváte se na všechno jinak než oni, Spendere. Zaplatíte padesát dolarů pokuty."

„Ano, pane kapitáne. Mě jenom napadlo, že oni nás třeba pozorují, jak ze sebe děláme blázny."

„Kdo Oni?"

„Marťané, ať už jsou mrtví nebo ne."

„Určitě jsou mrtví," řekl kapitán. „Myslíte, že Oni vědí, že tu jsme?"

„Copak staré vždycky neví, že přichází nové?"

„Asi ano, ale vy mluvíte, jako byste věřil na duchy."

„Věřím na to, co bylo vykonáno, a na Marsu je mnoho důkazů o tom, že tu bylo vykonáno mnoho. Jsou tu ulice a domy a také knihy, aspoň si to představuji, a obrovské kanály a hodiny a stáje, když ne pro koně, aspoň pro nějaká domácí zvířata, možná s dvanácti nohami, kdo ví? Kam se podívám, vidím věci, které k něčemu sloužily. Celá staletí se jich někdo dotýkal a zacházel s nimi.

Když se mě zeptáte, jestli věřím na ducha věcí, které k něčemu sloužily, odpovím vám ano. Všechny jsou tu. Všechny ty věci, které bývaly užitečné. Všechny hory se nějak jmenovaly. a stěží si do nich někdy dokážeme vyjít bez pocitu stísněnosti. Na těch horách se nám pořád nebude něco zdát. dáme jim nová jména, ale ta stará jména tu jsou, někde v čase, ty hory se utvářely a byly známy pod těmihle jmény. Jména, která dáme kanálům a horám a městům, se od nich budou odrážet, jako když voda crčí z peří divoké kachny. Ať se budeme snažit sebevíc, abychom vtiskli Marsu svou tvář, stejně se nám to nepodaří. Bude nás to rozčilovat a víte co uděláme? Srovnáme ho se zemí, strhneme z něho kůži a předěláme všechno podle svého vkusu-"

„Mars nezničíme," řekl kapitán. „Je příliš velký a příliš dobrý."

„Myslíte, že ne? My Pozemšťané máme talent na ničení velikých a krásných věcí. Uprostřed egyptských chrámů jsme nezřídili pekařské stánky jenom proto, že je to trochu z ruky a nemělo by to žádný velký finanční efekt. A Egypt je jen malá část Země.

Ale tady, tady je všechno starobylé a jiné, a tak se musíme honem někde utábořit a dát se do znesvěcování. Ten kanál pokřtíme po Rockefelerovi, tu horu nazveme Hora krále Jiřího a to moře Moře Du-Pontovo a budou tu města Rooseveltova a Lincolnova a Coolidgeova a to nebude nikdy správné, když jsou tu přece pro všechna ta místa pravá jména."

„Záleží právě na vás, na archeologovi, abyste ta stará jména objevil, a my je použijeme."

„Hrstka lidí, jako jsme my, proti té spustě obchodních zájmů!" Spender pohlédl k železným horám. „Oni vědí, že jsme sem přijeli, abychom naplivali do jejich vína, a dovedu si představit, že nás nenávidí."

Kapitán zavrtěl hlavou. „Tady není žádná nenávist." Naslouchal větru. „Podle toho, jak vypadají jejich města, byli to kultivovaní, krásní a filosoficky založení lidé. Vyrovnali se s tím, co je potkalo. Celé jejich plemeno podstoupilo smrt, to víme, ale nerozpoutali v poslední chvíli ničivou válku a nezanechali svá města v troskách. Všechna města, která jsme až dosud viděli, jsou naprosto neporušena. Marťanům pravděpodobně nevadí že tu jsme, právě tak jako by jim nevadilo, že si na trávníku hrají děti, protože oni děti znají a vědí, jaké jsou. A je konec konců docela možné, že nás to změní k lepšímu.

Všiml jste si, Spendere, jak byli všichni divně zticha, dokud je Biggs nedonutil k veselici? Vypadali hezky sklesle a ustrašeně. Když se to vezme kolem a kolem, my dobře víme, že nejsme hned tak hrrr; jsme děti v hracích kalhotkách a naděláme s dětskými raketami a atomy hodně rámusu. Ale jednou bude Země to, co je dnes Mars, a pak vystřízlivíme. Je to praktické cvičení v civilizaci. Budeme se učit od Marsu. Tak se už přestaňte kabonit. Pojďte se mnou zpátky a budeme dělat, že jsme veselí. Ta padesátidolarová pokuta pořád platí."

Oslava se moc nezdařila. Od mrtvého moře bez ustání vál vítr. Točil se kolem mužů a točil se kolem kapitána a Jeffa Spendera, když se znovu připojili ke skupině. Vítr dorážel na závěje prachu a na zářivou raketu, dorážel na tahací harmoniku a do improvizované foukací harmoniky navál prach. I oči měli všichni plné prachu a vítr pronikavě hvízdal. Najednou ztichl, zrovna tak náhle, jako se zvedl.

Ale oslava také ztichla.

Muži se napřímili proti temné, studené obloze.

„Jde se na to, pánové, jde se na to!" Biggs vyskočil z rakety v nové uniformě, o Spendera ani okem nezavadil. Hlas se mu rozléhal jako v prázdné posluchárně. Byl sám. „Jde se na to!"

Nikdo se ani nepohnul.

„Jde se na to, Whitie, foukni do harmoniky!"

Whitie zahrál nějaký akord. zaznělo to legračně a falešně. Whitie vyklepal z harmoniky sliny a odložil ji.

„Tomuhle říkáte oslava?" rozčiloval se Biggs.

Někdo zmáčkl tahací harmoniku. Ozvalo se zasténání, jako když umírá zvíře. To bylo všechno.

„Prosím, jak chcete, já a má láhev si uděláme vlastní, soukromou oslavu." Biggs se usadil u rakety a přihnul si z polní láhve.

Spender ho pozoroval. Spender se dlouho ani nepohnul. Pak mu prsty sjely neslyšně po rozechvělé noze ke koženému pouzdru pistole, pohladily je a poklepaly na ně.

„Kdo chce, může jít se mnou do města," oznámil jim kapitán. „U rakety postavíme stráž a půjdeme pro všechny případy ozbrojeni."

Muži se odpočítali. Chtělo jich jít čtrnáct, včetně Biggse, který se s ohromným smíchem připočítal a mával při tom lahví. Šest zbývajících mužů zůstalo na místě.

„Tak se jde!" křičel Biggs.

Skupinka mlčky vykročila do měsíčního světla. Zamířila k okraji snícího mrtvého města v záři honící se dvojice měsíců. Stíny pod nimi byly dvojité Po několik minut, nebo se to tak alespoň zdálo, ani nedýchali. Čekali, že se v mrtvém městě začne něco hemžit, že se tam vztyčí nějaká šedá postava, že nějaký prastarý stín dávných předků přikluše po opuštěném mrtvém dnu na prastarém obrněném oři neslýchaného rodokmenu a neuvěřitelného původu.

Spender si v duchu ulice zalidňoval. Lidé jako modravé bludičky se pohybovali po dlážděných třídách, ozývalo se slabé mumlání a podivuhodní živočichové běhali cupitavými krůčky po šedočerveném písku. V každém okně byla nějaká osoba, vykláněla se a mávala pomalými gesty, jakoby pod hladinou vody, mimo čas, na jakési pohybující se obrysy v hlubinách prostoru pod věžemi postříbřenými měsícem. Odněkud z jakéhosi vnitřního sluchu k němu pronikala hudba a Spender si představoval, jak asi vypadají nástroje, které tu hudbu vyluzují. Město bylo plné přízraků.

„Hej!" křičel Biggs, stoje vzpřímen a dlaně, stočené v kornoutek přiložený k ústům. „Hej, vy tam, tady v tom městě, kdepak jste!"

„Biggsi!" okřikl ho kapitán.

Biggs ztichl.

Šli dál třídou dlážděnou kachlíky. To už všichni šeptali, protože si připadali, jako by vešli do obrovské otevřené knihovny nebo mauzolea, v němž bydlí vítr a nad nímž září hvězdy. Kapitán mluvil tiše.

Přemítal, kam ti lidé zmizeli a co asi byli zač, kdo jim vládl a jak asi zemřeli. A tiše nahlas přemítal, jak postavili tohle město, které přetrvalo věky, a jestli se také někdy dostali na Zem. Nebyli snad předky Pozemšťanů, kteří žili před deseti tisíci lety? A milovali a nenáviděli podobnou láskou a nenávistí a dělali také hlouposti, když se dělaly hlouposti?

Nikdo se ani nepohnul. Zůstali stát, jako by je světlo obou měsíců přikovalo k zemi. Závany větru zvolna šlehaly kolem nich.

„Lord Byron," řekl Jeff Spender.

„Lord kdo?" kapitán se otočil a zkoumavě se na něho zahleděl.

„Lord Byron, básník z devatenáctého století. Před mnoha léty napsal báseň, která se hodí na tohle město a na to jak asi je Marťanům, jestli jim ještě vůbec nějak je. Docela dobře by to mohl napsat poslední marťanský básník."

Muži nehybně stáli, stíny přímo pod sebou.

Kapitán se zeptal: „Jak je ta báseň, Spendere?"

Spender přešlápl, přitiskl ruku k čelu, aby si vzpomněl, na okamžik přivřel oči. Pak si vzpomněl, klidným hlasem začal přednášet slova básně a muži je dychtivě poslouchali:

„Tak už se tady nebudeme
za noci toulávat,
ač oba dosud milujeme,
ač bude stejně luna plát."

Město bylo šedivé, vysoké a nehybné. Obličeje mužů se zvedaly v měsíčním světle.

„Jako meč pochvu přežívá
a duše hruď, kde bytuje,
a jako srdce doznívá,
chce láska dojít pokoje.

Že noc je k lásce, neupřeme,
že příliš brzy svítá den.
A přece se spolu nebudeme
už toulat v svitu měsíčném."

Pozemšťané stáli uprostřed města v hlubokém mlčení. Byla jasná noc. Kromě větru se neozval ani hlásek. U nohou jim ležel dvůr s mozaikami starodávných zvířat a lidí. Prohlíželi si je.

Biggsovi zachrčelo v hrdle. Oči se mu zakalily. Ruce vylétly k ústům. Začal se dávit, zavřel oči, předklonil se, hustý proud tekutiny mu naplnil ústa, vylétl z něho, šplouchl na mozaiku a zakryl její vzory. A pak znovu a ještě jednou. Studeným vzduchem se rozlil pronikavý zápach zatuchlého vína.

Nikdo se ani nehnul, aby mu přispěl na pomoc. Biggs zvracel a zvracel.

Spender na něho chvíli upřeně hleděl, pak se otočil a odešel do města, docela sám v měsíčním světle. Ani jedenkrát se nezastavil a neohlédl na skupinu mužů.

Vrátili se ve čtyři ráno. Lehli si na přikrývky, zavřeli oči a dýchali nehybný vzduch. Kapitán seděl u ohníčku a přikládal kousky dřeva.

Za dvě hodiny otevřel McClure oči. „Vy nespíte, pane kapitáne?"

„Čekám na Spendera." Kapitán se mdle usmál.

McClure se nad tím zamyslil. „Víte, pane kapitáne, já myslím, že se už nevrátí. Nevím proč, ale mám takový pocit; ten už se nikdy nevrátí."

McClure se otočil na druhý bok a znovu usnul. Oheň zapraskal a uhasl.

Spender se neukázal ani příští týden. Kapitán rozeslal pátrací čety, ale ty přišly zpátky a hlásily, že nemají tušení, kam mohl zmizet. Však on se vrátí, až se mu to srovná v hlavě. Byl to věčný kverulant, říkali. Ať si táhne k čertu!

Kapitán neříkal nic, ale zapsal si to do deníku.

Bylo ráno, které na Marsu mohlo být právě tak dobře pondělí jako úterý nebo kterýkoli jiný den. Biggs seděl na okraji kanálu, nohy mu visely do studené vody, máčely se v ní a on si slunil obličej.

Po břehu kanálu přicházel nějaký člověk. Zastínil Biggse svým stínem. Biggs zamžoural vzhůru.

„K čertu!" zvolal Biggs.

„Jsem poslední Marťan," řekl ten muž a vytáhl revolver.

„Cos to povídal?" zeptal se Biggs.

„Zabiju tě."

„Nekecej. Co je tohle za vtipy, Spendere?"

„Vstaň, ať ji dostaneš do břicha"

„Proboha, schovej tu bouchačku."

Spender zmáčkl kohoutek jen jednou. Biggs zůstal ještě okamžik sedět na kraji kanálu, pak se nahnul dopředu a spadl do vody. Revolver jenom tichounce zabzučel. Mrtvolu odnesl lenivý proud kanálu s pomalou lhostejností. Při dopadu to jen dutě zabublalo a za chvíli byl zase klid."

Spender zastrčil revolver do pouzdra a neslyšně odešel, Na Mars svítilo Slunce. Cítil, jak mu ožehuje ruce a lehce mu klouže po spáncích napjatého obličeje. Neutíkal, kráčel, jako by pod Sluncem nebylo nic nového než to, že je den. Blížil se k raketě, kde pod pří-

střeškem, který postavil Cookie, jedlo několik mužů právě dovařenou snídani.

„A hele, náš Vlk Samotář," řekl někdo.

„Nazdar Spendere, už jsme tě dávno neviděli!"

Čtyři muži u stolu si prohlíželi mlčícího muže.

„Ty se tak akorát hodíš k těm zatraceným zříceninám," zasmál se Cookie a v hliněném hrnci míchal něco černého. „Jsi jako pes, který našel hromadu kostí."

„Možná," řekl Spender. „Na leccos jsem přišel. Co byste tomu řekli, že jsem přišel na Marťana, který se tu plíží kolem?"

Všichni čtyři muži odložili vidličky.

„Opravdu? A kde?"

„Na tom nezáleží. Teď se budu ptát já vás. Jak by bylo vám, kdybyste byli Marťany, do vaší země vpadli lidé a začali ji rvát na kusy?"

„Já vím přesně, jak by mi bylo," řekl Cheroke, „mám v žilách ještě trochu čerokézské krve. Můj dědeček se něco navyprávěl o Oklahomské rezervaci. Jestli je tu někde nějaký Marťan, jsem úplně na jeho straně."

„A co vy ostatní?" vyptával se pečlivě Spender.

Nikdo neodpověděl. Jejich mlčení bylo dostatečně výmluvné. Urvi, co můžeš; když jsi něco našel, je to tvoje; když ti někdo nastaví tvář, trhni mu přes ni jednu, atd…

„Prostě," pokračoval Spender, „našel jsem jednoho Marťana."

Muži na něho zamžourali.

„V jednom mrtvém městě. Ani jsem si nepomyslel, že ho najdu. Taky jsem ho nehledal úmyslně. Nevím, co tam dělal. Asi týden jsem bydlel v malém městečku v údolí, luštil jsem písmo starodávných knih a prohlížel jsem si jejich staré umění. A jednoho dne jsem uviděl toho Marťana. Chvilku zůstal stát a pak zmizel. Druhý den nepřišel. Posedával jsem kolem toho místa, luštil jsem staré nápisy a Marťan přišel zas, pokaždé o kousek blíž, až toho dne, kdy jsem přišel na princip marťanské řeči - je překvapivě jednoduchá a pomáhá si i pinakografy - objevil se ten Marťan přede mnou a řekl: ‚Dej mi své boty.' Dal jsem mu boty a on pokračoval: ‚Dej mi svou uniformu a všechno, co máš na sobě.' Všechno jsem mu dal a on pak řekl: ‚Dej mi revolver´a já jsem mu dal revolver. Pak řekl: ‚Teď pojď se mnou a dívej se, co se bude dít.' A pak ten Marťan odešel do tábora a teď je

tady.“

„Já žádného Marťana nevidím,” řekl Cheroke.

„Za to já nemohu.”

Spender vytáhl revolver. Ten slabě bzukl. První kulka zasáhla muže vlevo, druhá a třetí zasáhla muže vpravo a uprostřed u stolu. Hrůzou zděšený Cookie se otočil od ohně a dostal čtvrtou. Padl nazpět do plamene, zůstal tam ležet a šaty se na něm vzňaly.

Raketa ležela nehybně na slunci. Tři muži seděli u snídaně, ruce měli na stole, nehýbali se a jídlo před nimi stydlo.

Cheroke seděl nedotčen a osamocen a tupě zíral na Spendera, jako by nevěřil vlastním očím.

„Ty můžeš jít se mnou,” řekl Spender.

Cheroke ani nehlesl.

„Vezmu tě do party.” Spender vyčkával.

Konečně se Cheroke zmohl na několik slov. „Tys je zabil,” řekl a bázlivě se rozhlédl po mužích kolem sebe.

„Zasloužili si to.”

„Ty ses zbláznil.”

„Možná, ale ty můžeš jít se mnou.”

„Jít s tebou? Proč?” Zvolal Cheroke, tváře mu zbledly a z očí vytryskly slzy. „Jdi pryč! Zmiz!”

Spenderovi ztvrdl obličej. „Myslel jsem si, že ty jediný z nich všech mi budeš rozumět.”

„Zmiz!” Cheroke hmátl po revolveru.

Spender vystřelil naposledy. Cheroke se už nepohnul.

Tu se Spender zapotácel. Zakryl si rukou zpocenou tvář. Pohlédl na raketu a náhle se začal třást po celém těle. Fyzická reakce ho tak přemohla, že téměř upadl. V obličeji měl výraz člověka, který se probírá z hypnózy, z nějakého snu. Na chvíli se posadil a usilovně se snažil třesení ovládnout.

„Přestaň, přestaň!” poroučel tělu. Každá žilka se v něm chvěla a třásla. „Přestaň!” Svíral tělo silou vůle, dokud z něho všechnu třesavku nevypudil. Konečně ruce pokojně spočinuly na uklidněných kolenou.

Vstal a klidnými a úspornými hmaty si řemenem připjal na záda malou přenosnou skříňku se zásobami. Ruce se mu na zlomeček vteřiny zase roztřásly, ale řekl tak rozhodně „Ne!”, že chvění ustalo. A pak se vydal na cestu a toporně kráčel krajinou, sám mezi ohnivě čer-

venými kopci.

Slunce žhnulo na obloze o něco výše.O hodinu později vylezl z rakety kapitán, aby posnídal šunku s vejci. Popřál dobré jitro čtyřem mužům, kteří seděli u stolu v přístřešku, ale tu se zarazil a ucítil ve vzduchu slabý zápach spálené třaskaviny z revolveru. Uviděl, že kuchař leží na zemi přímo v ohništi. Čtyři muži seděli nad jídlem, které už vystydlo.

Za chvilku vylezl z rakety Parkhill a dva další. Kapitán jim stál v cestě, fascinován těmi mlčícími muži a tím, jak seděli u snídaně.

„Svolejte posádku, všechny do jednoho," řekl kapitán.

Parkhill odběhl ke kanálu.

Kapitán se dotkl Cherokeho. Cheroke se tiše zhroutil a spadl ze židle. Na krátké rozježené vlasy a vysedlé lícní kosti mu pražilo slunce.

Muži se shromáždili.

„Kdo chybí?"

„Pořád Spender, pane kapitáne. Biggse jsme našli v kanálu."

„Spender!"

Kapitán viděl, jak se v denním světle tyčí vrcholky kopců. Na slunci mu zasvítily zuby v obličeji staženém do grimasy. „K čertu s tím," řekl unaveně. „Proč nepřišel a nepromluvil se mnou?"

„Ten by si tak měl přijít promluvit se mnou," vykřikl Parkhill a v očích mu zajiskřilo. „Já bych mu vymlátil z hlavy ten jeho idiotský mozek! Přísámbůh, že bych to udělal!"

Kapitán pokynul dvěma mužům z posádky. „Přineste si lopaty," řekl.

Při kopání hrobů se zapotili. Teplý vítr vál z opuštěného moře, a když kapitán obracel stránky Bible, létal jim do obličeje prach. Jakmile kapitán knihu zavřel, začal někdo na postavy zavinuté do plátna lopatou hrnout pomalu tekoucí potůčky písku.

Vrátili se k raketě, přezkoušeli pušky, naložili si na záda svazky granátů a přesvědčili se, zda jim pistole volně sedí v pouzdrech. Každému byl přidělen určitý úsek pohoří. Kapitán řídil jejich postup, aniž zvýšil hlas, nebo pozvedl ruce, které měl volně svěšeny podle těla.

„Pojďme," řekl.

Spender viděl, jak se na několika místech v údolí zvedají obláčky prachu, a viděl, že pronásledování je už zorganizováno a každou chvíli může začít. Odložil tenkou stříbrnou knížku, z které si četl, sedě pohodlně na plochém balvanu. Stránky v knize byly tak tenké jako hedvábí, z čistého stříbra ručně malované černí a zlatem. Byla ta filosofická kniha, přinejmenším deset tisíc let stará a našel ji v jedné vile v martském městě v údolí. Odložil ji velmi nerad…

Na okamžik ho napadlo: Jaký to má smysl? Zůstanu tu sedět a budu si číst, dokud nepřijdou a nezastřelí mě.

Ráno v něm první reakce na to, že zabil šest lidí, na chvíli vyvolala pocit omráčené prázdnoty, pak se mu udělalo špatně, a teď byl podivuhodně klidný. Ale ten klid ho také opouštěl, protože viděl, jak se pod nohama pronásledovatelů zvedaly kotouče prachu, a cítil, že v něm znovu roste odpor.

Napil se studené vody z láhve u opasku. Pak vstal, protáhl se, zazíval a zaposlouchal se do zázračného míru údolí, jež ho obklopovalo. Jak by to bylo krásné, kdyby tu mohl být s těmi několika lidmi, které znal na Zemi; žili by si tu v klidu a bez starostí.

V jedné ruce nesl knihu, v druhé nataženou pistoli. U bystře tekoucího potůčku plného oblázků a kamínků se svlékl a ponořil se na chviličku do vody. Nijak nespěchal a dal si načas, než se oblékl a chopil se znovu pistole.

Přestřelka začala asi o třetí odpoledne. To už byl Spender vysoko v kopcích. Šli za ním třemi martskými městečky, rozloženými na pahorcích. Roztroušeny, jako oblázky stály nad městem osamělé vily v místech, kde staré rody našly potůček, zelenou oázu a vystavěly tam kachlíkový bazén, knihovnu a nádvoří s tryskající fontánou. V jednom takovém bazénu, který byl naplněn vodou z období dešťů, si Spender na půl hodiny zaplaval a čekal na pronásledovatele, až ho dostihnou.

Když vycházel z vilky, zazněly výstřely. Nějakých šest metrů za ním se roztříštily dlaždičky a vylétly do výše. Rozběhl se, utíkal za hřebenem nízkých pahrbků, otočil se a hned první ranou srazil jednoho z těch, kteří mu byli na stopě.

Rozvinou se do rojnice, do kruhu, to Spender věděl. Obklíčí ho, sevřou a tak ho dostanou. Bylo to divné, že nepoužili granátů. Kapitán Wilder mohl velmi jednoduše dát rozkaz k házení granátů.

Jsem příliš krásný na to, abych byl roztrhán na kousky, na-

padlo Spendera. To si asi myslí kapitán. Chce mě dostat jen s jednou dírou v těle. Není to zvláštní? Chce, aby má smrt byla čistá práce. Žádné svinstvo. Proč? Protože mi rozumí. A protože mi rozumí, je ochoten riskovat i dobré lidi, abych já byl zasažen čistou ranou do hlavy. Není to tak?

Zaštěkalo devět deset ran. Kolem něho nadskočilo pár kamínků. Spender pálil bez ustání a občas při tom nahlížel do stříbrné knihy, kterou držel v ruce.

V parném slunci přeběhl kapitán s puškou v ruce. Spender ho sledoval přes mušku pistole, ale nevystřelil. Místo toho jenom poposedl, ustřelil vršek skály, za níž ležel White, a zaslechl zlostný výkřik.

Kapitán se náhle vztyčil. V ruce měl bílý kapesník. řekl něco posádce, pak odložil pušku a stoupal vzhůru do kopce. Spender chvíli zůstal ležet a pak se postavil s pistolí připravenou k výstřelu.

Kapitán dorazil nahoru, posadil se na vyhřátý balvan a chvíli na Spendera vůbec nepohlédl.

Kapitán sáhl do náprsní kapsy. Spenderovy prsty sevřely pistoli.

Kapitán řekl: „Chcete cigaretu?"

„Děkuji." Spender si jednu vzal.

„Oheň?"

„Mám svůj."

Jednou dvakrát vtáhli mlčky kouř.

„To je vedro," řekl kapitán.

„To je."

„Je vám tu dobře, tady nahoře?"

„Docela."

„Jak dlouho si představujete, že se udržíte?"

„Tak asi přes dvanáct mužů."

„Proč jste nás nezabil ráno všechny, měl jste k tomu přece příležitost. Byl byste to dokázal, to jistě víte."

„Vím. Udělalo se mi špatně. Když člověk chce něco za každou cenu sám udělat, lže sám sobě. Řekne si, že všichni ostatní lidé se mýlí. Jenže hned, jak jsem začal lidi střílet, uvědomil jsem si, že to vlastně jsou jenom docela obyčejní blázni a že jsem je střílet neměl. Ale už bylo pozdě. Dál už jsme nemohl, takže jsem přišel až sem, kde si mohu nalhávat ještě víc a rozčilovat se a probudit zase v sobě celé to cítění."

„A už jste je probudil?"

„Moc ne, ale dost."

Kapitán si prohlížel cigaretu. „Proč jste to udělal?"

Spender si klidně položil pistoli k nohám. „Protože jsem došel k názoru, že to, co měli tihle Marťané, bylo lepší než to, v co my vůbec kdy můžeme doufat. Oni přestali tam, kde my měli přestat před nějakými sto lety. Procházel jsem jejich městy. Znám ty lidi a byl bych šťasten, kdyby oni byli moji předkové."

„Mají tu nádherná města." Kapitán kývl směrem k jednomu z několika měst.

„Nejenom to. Jejich města jsou pěkná, to máte pravdu. Oni totiž věděli, jak každodenní život promísit uměním, a o to se Američané nikdy nestarali. Umění je pro ně něco, co má člověk nahoře v pokoji bláznivého syna. Umění je něco, co bere člověk po dávkách v neděli, trochu snad namíchané s náboženstvím. Ale Marťané, ti mají umění, náboženství a všechno."

„Tak vy si myslíte, že znali smysl existence, že ano?"

„Vsadil bych se o poslední cent."

„A proto jste začal střílet lidi."

„Když jsem byl ještě dítě, vzali mě rodiče na návštěvu do Mexico City. Nikdy nezapomenu, jak si tam počínal můj otec - hulákal a choval se velikášsky. A matce se tamní lidé nelíbili, protože byli tmaví a moc se nemyli. Sestra by s většinou z nich vůbec nepromluvila. Já byl jediný, komu se tam opravdu líbilo. Dovedu si představit, že kdyby matka a otec přijeli na Mars, chovali by se tu zrovna tak.

Všechno, co je trochu zvláštní, je pro průměrného Američana špatné. Když to nemá punc Chicaga, je to zkrátka nesmysl. Jen si to promyslete! Ach Bože, jen si pomyslete, co to znamená! A pak - ta válka. Však jste slyšel ty řeči v Kongresu, než jsme odjeli. Jestli všechno půjde podle plánu, chtějí tady na Marsu založit tři výzkumné atomové stanice a skladiště atomových bomb. To znamená, že Mars je vyřízen, všechny tyhle skvělé věci ztraceny. Jak by bylo vám, kdyby nějaký Marťan pozvracel vyčichlou kořalkou podlahu v Bílém domě?"

Kapitán neříkal nic, jen poslouchal.

Spender Pokračoval: „A pak přijdou na řadu ostatní mocenské zájmy. Hledači nerostného bohatství a cestovatelé. Vzpomínáte si, jak to dopadlo v Mexiku, když tam dorazil ze Španělska Cortéz a jeho

podaření přítelíčkové? Celá civilizace padla za oběť chamtivým rukám počestných pánbíčkářů. Dějiny Cortéze nikdy neomilostní."

„Vy jste dnes také nejednal zrovna eticky," poznamenal kapitán.

„Co jsem mohl dělat? Hádat se s vámi? Stojím prostě sám proti celé té padoušské, chamtivé a utlačovatelské sebrance na Zemi. Naházejí ty všivácké atomové bomby i sem nahoru, jak se budou rvát o základny, z kterých by mohli vést války. Není už dost na tom, že zničili jednu planetu, chtějí zničit další? Copak musejí zaneřádit i cizí chlév? Ti užvanění prosťáčkové. Když jsem se dostal sem, cítil jsem se osvobozen nejen od jejich takzvané kultury, cítil jsem se osvobozen i od jejich morálky a ode všech zvyklostí. Myslel jsem si, že jsem se vymanil z jejich způsobu myšlení. Že už nemusím udělat nic jiného, než vás všechny pobít a žít si po svém."

„To vám ale nevyšlo," řekl kapitán.

„Ne. Když jsme u té snídaně zabil pátého, zjistil jsem, že koneckonců nejsem ještě tak úplně nový člověk, nejsem ještě úplný Marťan. Nemohu se jen tak přes noc zbavit všeho, co jsem se naučil na Zemi. Ale teď už jsem zase rozhodný. Všecky vás pobiju. To odloží přílet další rakety na dobrých pět let. Kromě naší neexistuje momentálně žádná jiná raketa. Lidé na Zemi počkají tak rok, dva, a pak, když o nás nic neuslyší, budou mít strach postavit honem zas novou. Zabere jim to dvakrát tolik času a postaví stovku pokusných modelů, aby se zajistili proti dalšímu neúspěchu."

„Máte pravdu."

„Ale na druhé straně, kdybyste se vrátili a podali příznivé hlášení, celou invazi na Mars by to urychlilo. Když budu mít štěstí, dožiju se šedesáti let. Uvítám, každou expedici, která přistane na Marsu. Nepřiletí nikdy více než jedna raketa a jen tak jednou za rok a posádka nebude mít nikdy víc než dvacet mužů. Až se s nimi spřátelím a vyložím jim, že naše raketa jednoho dne vyletěla do povětří - mám v úmyslu ji vyhodit, až skončím tento týden svou práci - všechny je odpravím, všechny do posledního. Možná, že se na nějakou dobu lidé na Zemi vzdají pokusů. Jen si vzpomeňte jak vyrostli z nápadu stavět zepelíny, když se všechny zřítily v plamenech."

„Máte to všechno dobře promyšlené," připustil kapitán.

„To mám."

„Ale my jsme v přesile. Za hodinku vás obklíčíme. Za hodinku

budete mrtev.”

„Našel jsem několik podzemních chodeb a místo, kde mohu žít a kde vy mě nikdy nenajdete. Tam se na několik týdnů stáhnu, než ztratíte ostražitost. Pak vylezu a jednoho po druhém vás postřílím.”

Kapitán přikývl. „Tak mi něco řekněte o té zdejší civilizaci,” vybídl ho a pokynul rukou na města v horách.

„Oni věděli, jak žít v přírodě a jak s ní vycházet. Nijak zvlášť se nenamáhali, aby ze sebe vymýtili všechno zvířecí. Tuhle chybu jsme udělali my, když se na scéně ukázal Darwin. Přijali jsme jeho i Huxleyho i Freuda s otevřenou náručí. A teprve pak jsme přišli na to, že Darwin a naše náboženství spolu nehrají, nebo se nám aspoň zdálo, že ne. Byli jsme blázni. Pokusili jsme se Darwina, Huxleyho i Freuda usměrnit. Ale s nimi se nedalo moc hýbat. Tak jsme se jako idioti pokusili zničit náboženství.

A to se nám povedlo. Přišli jsme o víru, potáceli jsme se od ničeho k ničemu a lámali si hlavu, k čemu život vlastně je. Jestli umění není víc než zmařené vypětí touhy, jestli náboženství není víc než sebeklam, jaký má život smysl? Až dosud nám na všechny tyhle otázky dávala odpověď víra. Ale ta se rozplynula s Darwinem a Freudem. Byli jsme a pořád ještě jsme ztracení lidé.”

„A tihle Marťané jsou nalezení lidé?” vyzvídal kapitán.

„Ano. Oni věděli, jak skloubit vědu s náboženstvím, aby mohly působit jedno vedle druhého a nepopíraly se navzájem, ale vzájemně se obohacovaly.”

„To zní naprosto ideálně.”

„Však to také tak bylo. Rád bych vám ukázal, jak to Marťané dělali.”

„Posádka čeká.”

„Za půl hodinky jsme hotovi. Řekněte jim to, kapitáne.”

Kapitán zaváhal, pak vstal a zavolal dolů nějaký rozkaz.

Spender ho zavedl do malé martské vesničky, vystavěné z nejčistšího chladného mramoru. Byly tam velké vlisy nádherných zvířat, bělonohých koček a slunečních symbolů se žlutou září kolem, sochy tvarů podobajících se býkům a sochy mužů a žen a obrovských čistokrevných psů.

„Tady máte odpověď, kapitáne.”

„Nevidím ji.”

„Marťané odkryli tajemství života zvířat. Zvířata se života ne-

ptají na smysl. Zkrátka žijí. Pravý smysl jejich života je život; mají jej ráda a žít je těší. Vidíte to - ta sousoší, všechno samé zvířecí symboly, zas a zas."

„Připomíná mi to pohany."

„Právě naopak, tohle jsou Boží symboly, symboly života. Také na Marsu se lidé stali příliš lidmi a ne dost zvířaty, jenže lidé na Marsu si uvědomili, že chtějí-li život zachovat, budou se napříště muset vzdát otázky: Proč žít? Život je sám o sobě odpovědí. Život je neustálé plození dalšího života, a to nejlepšího, jaký je možný. Marťané si uvědomili, že otázku: Proč vůbec žít? si kladli v době, kdy vrcholila válka a zoufalství a kdy na ni nebylo odpovědi. Ale jakmile se jednou civilizace uklidnila, urovnala a války skončily, přestala nějak mít ta otázka najednou smysl. Život byl potom dobrý a nepotřeboval žádné zdůvodnění.

„Zdá se, že Marťané byli hodně naivní."

„Jen tehdy, když se jim vyplatilo být naivní. Přestali se snažit všechno zničit a všechno pokořit. Smísili dohromady umění, vědu a náboženství, protože v základě není věda ničím jiným, než zkoumáním zázraku, který nikdy nemůžeme vysvětlit, a umění je výkladem toho zázraku. Nikdy nedopustili, aby věda zmrzačila estetiku a krásno. Je to všechno jen otázka míry. Pozemšťan uvažuje: ‚Barva na tomhle obraze ve skutečnosti neexistuje. Vědec může dokázat, že barva je pouze způsob, jak jsou v určitém materiálu uspořádány buňky, které odrážejí světlo. Proto se tedy barva ve skutečnosti nepodílí na věcech, které náhodou vidím!' Marťan, který je mnohem moudřejší, by řekl: ‚Tohle je hezký obraz. Vznikl rukou a mozkem inspirovaného člověka. Jeho námět a barvy jsou ze života. Je to dobrá věc'."

Odmlčel se. Seděli v odpoledním slunci a kapitán se zvědavě rozhlížel po malém tichém chladném městečku.

„Rád bych tu žil," řekl.

„Můžete, jestli chcete."

„To navrhujete mně?"

„Copak některý z těch mužů, kterým velíte, dokáže někdy tohle všechno pochopit? Jsou to profesionální cynici a pro ně je už příliš pozdě. Proč se chcete vrátit s nimi? Abyste mohl držet krok s Jonesovými? Abyste si mohl koupit zrovna takové fáro, jaké má Smith? Abyste poslouchal hudbu se zápisníkem v ruce, místo smysly? Tamhle dole je malý sálek s magnetofonovými pásky s marťanskou hudbou,

která je nejméně padesát tisíc let stará. Dodnes to hraje. Takovou hudbu v životě neuslyšíte. Mohl byste si ji poslechnout. Jsou tu knihy. Už je docela dobře umím číst. Mohl byste se posadit a přečíst si je."

„Všechno to zní úplně pohádkově, Spendere."

„A vy tu nezůstanete?"

„Ne. Ale přesto vám děkuji."

„A určitě mě nenecháte na pokoji. Budu vás muset všechny zabít."

„Jste optimista."

„Já mám za co bojovat a proč žít, proto zabíjím líp. Mám teď něco, co se rovná náboženství. Je to učení, jak zase začít dýchat úplně znova. A jak ležet na slunci, hnědnout a nechat v sobě slunce působit. A jak poslouchat hudbu a číst knihy. Co nabízí vaše civilizace?"

Kapitán přešlápl. Potřásl hlavou. „Mrzí mě, že k tomuhle všemu došlo. Opravdu mě to mrzí."

„Mě také. Myslím, že bych vás teď měl raději odvést zpátky, abyste mohli zahájit útok."

„Asi ano."

„Pane kapitáne, vás já nezabiju. Až to všechno skončí, budete ještě naživu."

„Cože?"

„Rozhodl jsem se, hned jak jsem začal, že vás se nedotknu."

„Proč…"

„Mezi těmi, co zbývají, ušetřím vás. Až budou mrtví, možná že změníte názory."

„Ne," řekl kapitán. „Je ve mně příliš mnoho pozemské krve. Budu si muset na vás dát pozor.."

„I když budete mít možnost zůstat tady?"

„Je to divné, ale i potom. Nevím proč. Nikdy jsem se sám sebe na to neptal. Tak, už jsme tu." Vrátili se k místu, kde se předtím sešli. „Zachováte klid a půjdete se mnou, Spendere? Je to má poslední nabídka."

„Děkuju, nepůjdu." Spender mu podal ruku. „Ještě poslední věc. Jestli zvítězíte, prokažte mi jednu laskavost. Uvažujte, co by se dalo dělat, aby se alespoň na padesát let zabránilo ničení téhle planety. Archeologové by tím získali aspoň trochu času ji prozkoumat. Uděláte mi to kvůli?"

„Udělám."

„A ještě něco - bude-li to k něčemu dobré, berte mě jako úplně pobláznělého chlapa, který jednoho letního dne dostal záchvat zuřivosti a už se z toho nikdy nezotavil. Bude to tak pro vás o něco snazší.“

„Budu o tom přemýšlet. Sbohem Spendere. Hodně štěstí.“

„Vy jste stejně podivín,“ řekl Spender, když kapitán sestupoval po cestičce v teplých závanech větru.

Kapitán se vrátil ke své zaprášené posádce jako tělo bez duše. Mžoural do slunce a ztěžka dýchal.

„Máte tu něco k pití?“ řekl. Ucítil, jak mu někdo strčil do ruky chladivou láhev. „Děkuji.“ Napil se. Otřel si ústa.

„No tak,“ řekl. „Buďte opatrní. Času máme dost. Nechci, aby došlo k dalším ztrátám. Musíte ho zabít. Nechce slézt dolů. Jestli to půjde, zastřelte ho čistou ranou. Nerozstřílejte ho. Ať to máme za sebou.“

„Rozbiju mu tu jeho pitomou palici,“ řekl Sam Parkhill.

„Ne, mířte na hruď,“ řekl kapitán. Měl neustále před očima Spenderův mužný, klidný a odhodlaný obličej.

„Tu jeho mizernou palici,“ začal zase Parkhill.

Kapitán mu křečovitým pohybem podal láhev. „Slyšel jste, co jsem řekl. Mířit na hruď.“

Parkhill něco zabručel.

„Půjdeme,“ řekl kapitán.

Znovu se rozptýlili, šli a pak běželi a zase šli po vyprahlých úbočích kopců, kde je tu a tam náhle ovanul chlad z jeskyň, prosáklých vůní mechu, a jindy zas horký závan v místech, která voněla sluncem pražícím do kamenů.

Nenávidím se za to, že jsem tak rozvážný, myslel si kapitán, když vlastně doopravdy nejsem přesvědčen, že jsem rozvážný, a ani nechci být rozvážný. Slídit tu kolem a spřádat plány s pocitem velikášství. Nenávidím se za to, že si namlouvám, že jednám správně, když si tím ve skutečnosti nejsem jist. Kdo vlastně jsme, když se to tak vezme? Většina? Je tohle odpověď, kterou hledám? Většina je vždycky posvátná, že? Vždycky, vždycky, ani na jediný bezvýznamný momentíček se nikdy nemýlí, že? Ještě nikdy za celých těch deset miliónů let se nezmýlila. Uvažoval dál: Co je tahle většina a kdo ji tvoří? A co si vlastně myslí a čím to, že jsou takoví, a změní se vůbec

někdy, a jak se k čertu stalo to, že i mě pohltila tahle prohnilá většina? Necítím se ve své kůži. Je to klaustrofobie, strach z davu nebo zdravý rozum? Může mít jedinec pravdu, když proti němu se svou pravdou stojí celý svět? Dost přemýšlení. Lezme, kam máme, dělejme, že jsme podrážděni, a stiskněme spoušť. Prásk a prásk!

Muži utíkali a vyhýbali se ranám, utíkali a krčili se ve stínu, cenili zuby a lapali po dechu, protože vzduch byl řídký, nebyl určen k tomu, aby se v něm běhalo. Vzduch byl řídký a vždycky po nějaké chvíli si museli na pět minut sednout, v krku jim hvízdalo a před očima se jim tmělo, polykali lačně řídký vzduch a chtěli ještě, přivírali oči a znovu se sbírali a zvedali pistole, aby do toho řídkého letního vzduchu prostříleli díry vyplněné zvukem a žárem.

Spender zůstal, kde byl, a střílel jen příležitostně.

„Vytluču z tebe mozek!" zaječel Parkhill a řítil se do kopce.

Kapitán namířil pistoli na Sama Parkhilla. Pak ji spustil a zděšeně na ni vytřeštil oči. „Cos to udělala?" zeptal se bezvládné ruky s pistolí.

Chybělo maličko, a byl by Parkhilla zezadu zastřelil.

„Bože, neopouštěj mě."

Viděl Parkhilla, jak pořád ještě běží a pak se vrhá na zem, aby se kryl.

Spender byl zatahován do volné sítě běžících mužů. Ležel na vrcholku kopce za dvěma balvany, obličej sešklebený vyčerpáním z řídkého vzduchu, v obou podpažděch veliké ostrůvky potu. Kapitán viděl ty dva balvany. Byla mezi nimi skulina asi deset centimetrů, která odhalovala Spenderovu hruď.

„Hej, ty tam!" řval Parkhill. „Mám tady trochu olova pro tu tvou palici!"

Kapitán Wilder vyčkával. Dělej něco Spendere, říkal si v duchu. Schovej se, jak jsi o tom mluvil. Máš na útěk už sotva pět minut. Schovej se a pak se zase vrať. Dělej něco. Říkal jsi, že něco uděláš. Zmiz v tunelech, o kterých jsi tvrdil, žes je našel, zalehni tam, bydli si tam celé měsíce a roky, čti si tam ty své krásné knihy a koupej se v chrámových bazénech. Rychle, člověče, než bude pozdě.

Spender se ze svého postavení ani nehnul.

„Co se mu stalo?" ptal se kapitán sám sebe.

Sebral pistoli. Pozoroval, jak muži přebíhají a kryjí se. Zahleděl se na věže malého čisťounkého martského městečka, které odpo-

čívaly v odpolední záři jako ostře řezané figurky na šachovnici. Viděl balvany a skulinu, která odkrývala Spenderovu hruď.

Parkhill vyrazil ke zteči se zuřivým pokřikem.

„Ne, Parkhille," řekl kapitán. „Tebe to udělat nenechám. A ty ostatní také ne. Ne nikoho z vás. Já sám." Zvedl pistoli a namířil.

Budu potom ještě bez viny? uvažoval. Je to správné, že to dělám já? Ano, je. Já vím, co dělám a proč to dělám, a tak je to správné, protože já jsem asi ten pravý. Doufám a modlím se, abych podle toho také mohl žít.

Pokynul hlavou Spenderovi. „Dělej něco,"zvolal hlasitým šeptem, který nikdo neslyšel. „Dávám ti třicet vteřin, abys zmizel. Třicet vteřin!"

Na ruce mu tikaly hodinky. Kapitán naslouchal, jak tikají. Muži se rozběhli. Spender se nepohnul. Hodinky tikaly kapitánovi v uších dlouho a velice nahlas. „Dělej něco, Spendere, dělej něco, zmiz!"

Třicet vteřin uplynulo.

Pistole mířila na cíl. Kapitán se zhluboka nadechl. „Spendere," řekl s výdechem.

Zmáčkl kohoutek.

Nestalo se nic, jenom slabý obláček roztříštěného kamene se vznesl do slunečního svitu. Ozvěny výstřelu pomalu doznívaly.

Kapitán se vzpřímil a zavolal na posádku: „Je mrtev."

Ostatní tomu nevěřili. Úhel v němž pozorovali Spenderovo postavení, jim znemožňoval vidět štěrbinku mezi balvany. Spatřili kapitána běžet samotného vzhůru do kopce a pomysleli si, že je buď nesmírně statečný, nebo blázen.

Přišli za ním až za pět minut.

Obstoupili mrtvé tělo a kdosi řekl: „Do prsou?"

Kapitán sklopil zrak. „Do prsou," řekl. Viděl jak kameny pod Spenderem změnily barvu. „Proč asi čekal, proč asi neuprchl, jak to měl v úmyslu, proč tu asi zůstal a nechal se zabít?"

„Kdo ví?" řekl někdo.

Spender ležel na zemi, v jedné ruce svíral pistoli a v druhé knihu, která se třpytila na slunci.

Udělal to kvůli mě? přemýšlel kapitán. Udělal to proto, že já jsem odmítl ustoupit? Nemohl se Spender vyrovnat s myšlenkou, že by mě měl zabít? Jsem jiný než tady ti kolem? To je ten důvod? Počí-

tal s tím, že se na mě může spolehnout? Je na to ještě nějaká jiná odpověď?

Žádná, sedl si do dřepu u tichého těla.

Musím žít podle toho, uvažoval. Teď ho nemohu zklamat. Jestli počítal s tím, že mám v sobě něco, co je mu podobné, a kvůli tomu mě nedokázal zastřelit, potom mám před sebou spoustu práce! Tak to je, ano, tak to je. Jsem nový Spender, jenže já přemýšlím, než začnu střílet. Já vůbec nestřílím, já nezabíjím. Jednám s lidmi. A on mě nedokázal zastřelit, protože já byl on sám, jen trochu v jiných okolnostech.

Kapitán ucítil, jak ho slunce pálí na šíji. Slyšel se, jak se říká: „Kdyby jen byl býval přišel ke mně a promluvil si o tom se mnou, než někoho zastřelil, mohli jsme to nějak vyřešit."

„Co vyřešit?" řekl Parkhill, „Co se dá řešit s lidmi, jako byl on?"

Horký vzduch zpíval nad krajinou, nad kameny a proti modravé obloze. „Máte asi pravdu," řekl kapitán. „Nikdy jsme se nemohli shodnout. Já a Spender – možná, ale Spender a ti ostatní, ne, to nikdy. Teď je mu líp. Dejte mi napít z té polní láhve."

To kapitán navrhl, aby pohřbili Spendera do prázdného sarkofágu. Našli starobylý marťanský hřbitov. Uložili Spendera do stříbrné schránky s vonnými mastmi a vínem starým stovky let a ruce mu zkřížili na prsou. Poslední, co z něho viděli, byl mírumilovný obličej.

Chvilku postáli v starobylé hrobce. „Myslím, že by nebylo špatné, kdybyste občas trochu o Spenderovi přemýšleli," řekl kapitán.

Vyšli z hrobky a zavřeli mramorové dveře.

Druhý den odpoledne se cvičil Parkhill v jednom z mrtvých měst ve střelbě, rozbíjel kulkami křišťálová okna a ustřeloval špičky křehkých věžiček. Kapitán ho chytil a vyrazil mu pěstí zuby.

Srpen 2001

Osadníci

Lidé ze Země přicházeli na Mars.

Přicházeli, protože měli strach nebo protože neměli strach, protože byli šťastni nebo nešťastni, protože si připadali nebo nepřipadali jako Otcové poutníci. Nějaký důvod měl každý. Prchali od špatných manželek, špatných výdělků nebo ze špatných měst. Přicházeli, aby něco našli, nebo něco opustili nebo něco získali, aby něco objevili nebo pohřbili nebo nechali být. Přicházeli se skromnými plány, se smělými plány, nebo s vůbec žádnými plány. Ale vládní prst na čtyřbarevných plakátech v mnoha městech ukazoval: NA NEBI JE PRÁCE PRO VÁS: MARS VÁS VOLÁ! A tak se lidé pomalu rozhoupali, ze začátku jen pár, sotva padesátka, protože většina lidí onemocněla vážnou nemocí, než raketa vzlétla do prostoru. Jejich nemoc se jmenovala Osamělost, protože každý člověk viděl, jak se jeho rodné město scvrkává do velikosti pěstičky, pak je jako citrón a pak jako špendlíková hlavička a mizí v ohnivé stopě rakety, měl pocit, že se vůbec nenarodil; město přestalo existovat, člověk se ocitl nikde, všude kolem byl jen vesmír, nic známého, jen pár cizích lidí. A když Illinois, Iowa, Missouri nebo Montana zmizely v moři oblak, a ještě hůř, když se Spojené státy smrskly na mlhavý ostrov a z celé planety Země se stal zablácený odhozený míč, pak byl člověk úplně sám a putoval lučinami Vesmíru k místu, o němž neměl nejmenší představu.

Proto nebylo divu, že těch prvních bylo jen pár. Počet ustavičně stoupal, úměrně s počtem Pozemšťanů, kteří již na Marsu byli. V počtu byla útěcha. Ale ti první Osamělí, ti si museli stačit sami…

Prosinec 2001

Zelené ráno

Při západu slunce se přikrčil u cesty, uvařil si skromnou večeři

a naslouchaje praskání ohně, strkal si sousta do úst a přemítavě žvýkal. Měl za sebou den ne nepodobný těm třiceti ostatním; ráno vždycky vyhloubil spoustu úhledných jamek, pak do nich vkládal semínka a z čirých kanálů nosil vodu. Teď s pocitem olověné únavy v křehkém těle, ležel a díval se, jak se na temné obloze mění barvy.

Jmenoval se Benjamin Driscoll a bylo mu jedenatřicet. A nechtěl nic, než aby se Mars zazelenal vysokými stromy a listím, které by vyrábělo vzduch, čím dál tím víc vzduchu, jak by se stromy rok od roku rozrůstaly; stromy, které by stínily města v parném létě, stromy, které by zadržely zimní větry. Je toho tolik, co může strom poskytnout: vnést do krajiny barvu, opatřit chládek, plodit ovoce, nebo se může stát dětským hřištěm či vesmírnou klenbou, po níž se dá šplhat a na níž je možno se houpat. Strom je stavba pro obživu i pro zábavu. Ale ze všeho nejdůležitější je to, že strom destiluje ledový vzduch pro plíce a popřává jemný šelest uchu, když člověk leží v noci ve sněhobílé posteli a dává se jím ukolébat ke spánku.

Ležel a naslouchal, jak ztemnělá zem sbírá síly, jak čeká na slunce a na deště, které dosud nepřicházely. Uchem přitisknutým k zemi slyšel vzdálené kroky budoucích let a představoval si, jak semena, která dnes zasil, vzcházejí a zelenají se, pnou se k obloze, vyrážejí větev po větvi a mění Mars v májový háj, v skvoucí sad.

Brzy ráno, když se malé slunce nesměle vynořilo mezi zamlženými pahorky, byl už na nohou, v několika minutách byl hotov s kouřící snídaní, udupal oheň a vydal se s tlumokem na zádech na cestu, zkoumal půdu, kopal, rozséval semena nebo sázel sazeničky, každou lehce přimáčkl do země, pokropil a šel dál, hvízdal si a hleděl na čistou oblohu, která se stále zjasňovala, jak se blížilo polední horko.

„Potřebuješ vzduch," říkával svému večernímu ohníčku. Oheň byl plápolavý, čiperný společník, který se po člověku oháněl, spal vedle něho s ospalýma zarudlýma očima a hřál po celou chladnou noc. „Všichni potřebujeme vzduch. Tady na Marsu je vzduch moc řídký. člověk se brzo unaví. Je to tu jako vysoko v Andách v Jižní Americe. Člověk se nadýchne a nic do sebe nedostane. Nestačí to."

Ohmatal si hrudník. Jak se za těch třicet dní rozšířil! Všichni by si museli vypěstovat plíce, aby mohli vdechnout víc vzduchu. Nebo zasázet víc stromů.

„A proto jsem tady já," řekl. Oheň vybuchl. „Ve škole nám vykládali příběh o Johnym Appleseedovi, který prošel celou Ameriku

a sázel jabloně. To já dělám víc. Já sázím duby, jilmy, javory, všechny možné stromy, osiky, cedry i kaštany. Místo abych vyráběl jen ovoce pro žaludek, vyrábím vzduch pro plíce. Až jednou tyhle stromy povyrostou, kolik asi dají kyslíku!"

Vzpomínal jak přišel na Mars. Jako tisíce ostatních se pozorně zahleděl do tichého rána a uvažoval. Budu se sem hodit? Co budu dělat? Je tu pro mě práce?

Pak omdlel.

Někdo mu strčil pod nos flakónek s čpavkem, on se rozkašlal a přišel k sobě.

„To přejde," říkal doktor

„Co se stalo?"

„Je tu hrozně řídký vzduch. Někdo to nesnáší. Budete se asi muset vrátit na Zem."

„To ne!" Posadil se a v témž okamžiku se mu zatmělo před očima a Mars se pod ním dvakrát zatočil. Chřípí se mu rozšířila a on donutil plíce, aby se napily z hluboké nicoty. „Budu hnedle v pořádku. Musím tady zůstat."

Nechali ho ležet a on lapal jako ryba se strašlivým úsilím po dechu. Myslel jen na jedno. Vzduch, vzduch, vzduch. Kvůli vzduchu mě pošlou zpátky. Obrátil hlavu, aby se rozhlédl po martských polích a pahorcích. Pozorně se na ně zadíval a první čeho si všiml, bylo že na nich nejsou žádné stromy, vůbec žádné stromy, nikde, kam se dalo dohlédnout. Země byla nahá a jen sama pro sebe, temná jílovitá krajina, ale na ní nic, dokonce ani tráva. Vzduch, pomyslel si, ta řídká látka, která člověku hvízdá chřípím. Vzduch, vzduch. A na temenech kopců, na jejich stinných svazích a u potůčků ani stromeček, ani jediné zelené stéblo trávy. No ovšem! Cítil, že odpověď nepřišla z mysli, ale z plic a z hrdla. A ta myšlenka byla jako náhlý závan čistého kyslíku, který ho postavil na nohy. Stromy a tráva. Pohlédl si na ruce a obrátil je. Bude sázet stromy a sít trávu. Jeho prací bude boj proti tomu, co by ho mohlo z Marsu vyhnat. Povede s Marsem soukromou zahradnickou válku. Prostírala se tu prastará půda a rostliny na ní byly tak věkovité, že se už přežily. Ale co kdyby sem zavedl nové odrůdy? Pozemské stromy, veliké mimózy a smuteční vrby, magnólie a překrásné eukalypty. Co pak? Nedalo se odhadnout, kolik nedotčeného minerálního bohatství v sobě půda skrývá, protože staré kapradiny, keře i stromy dávno zašly.

„Pusťte mě!" domáhal se s křikem. „Musím se dostat k hlavnímu koordinátorovi."

A s koordinátorem se bavili celé dopoledne o věcech, které rostou a jsou zelené. Potrvá ještě měsíce, ne-li léta, než začne organizované vysazování rostlin. Zatím se dováží zmrazená potrava ze Země v létajících rampouších. Jen několik zahrad u nových osad se už zelená hydroponickými rostlinami. „Do té doby," řekl koordinátor, „to bude vaše práce. Seženeme pro vás co nejvíc semen a nějaké nářadí. To víte, prostor v raketách je teď strašně drahocenný. A kromě toho, protože většina prvních měst jsou hornické obce, mám dojem, že o vaše pěstování stromů velký zájem nebude -"

„Ale necháte mě to dělat?"

Nechali ho. Nedostal víc než motocykl, jehož nosič byl plný vybraných semen a sazenic. Nechal vždycky své vozidlo v opuštěném údolí a dál vyrazil pěšky.

To všechno se stalo před třiceti dny a od té doby se ani jedinkrát neohlédl nazpátek. Protože kdyby se ohlížel, rvalo by mu to srdce. Počasí bylo strašlivě suché a bylo velmi nejisté, jestli vůbec nějaké semínko vzejde. Možná, že celé to snažení, to ohýbání zad a hloubení jamek po celé dlouhé čtyři týdny bylo marné. Upíral oči jen a jen před sebe a postupoval pod planoucím sluncem tím mělkým širokým údolím dál a dál od Prvního města a čekal, až přijdou deště.

Když si teď přetahoval přes ramena pokrývku, kupily se nad vyprahlými horami mraky. Mars byl tak nevypočitatelný jako čas. Cítil, jak vysušené pahorky s postupující mrazivou nocí chladnou, a přemýšlel o bohaté prsti, černé jako smůla, o půdě tak temné a lesklé, že se člověku téměř hýbala a bobtnala pod rukama, o živné půdě, z níž by mohly vyrazit gigantické stonky fazolí až do nebe, jako je to v jedné pohádce.

Oheň doplápolal a proměnil se v ospalé oharky. Vzduch se zachvěl, jako by v dálce zarachotil trakař. Zahřmělo. Náhle bylo cítit vodu. Tak tedy dnes v noci, napadlo ho a natáhl ruce, aby ucítil déšť. Dnes v noci.

Vzbudilo ho plesknutí na čelo.

Voda mu stékala z nosu na rty. Další kapka zasáhla oko a rozmazala obraz na sítnici. Další se rozstříkla na bradě.

Déšť.

Hustý, jemný, nepřetržitý, padal mrholivě z výše, zvláštní eli-

xír, který chutnal po kouzlu, hvězdách a vzduchu, přinášel s sebou prach, který dráždil ke kýchání, a převaloval se jako vzácné lehké sherry na jazyku.

Déšť.

Posadil se. Přikrývka mu sklouzla na zem a déšť, který už se změnil v pořádné kapky, mu zastříkal hrubou bavlněnou košili. Oheň vypadal, jako by na něm tančil nějaký neviditelný živočich a drtil jej tak dlouho, dokud z něho nezbyl jen rozzlobený kouř. Déšť padal. Obrovské černé víko oblohy se jako fantastická popraskaná poleva rozštíplo v šest šedomodrých střepin a řítilo se dolů. Viděl milióny dešťových krystalků, jak váhají dost dlouho, aby je bylo možno při elektrickém osvětlení zachytit na fotografii. A pak už jen tma a voda.

Promokl na kůži, ale se smíchem obracel obličej k nebi a nechal dopadat vodu na víčka. V jednu hodinu v noci zatleskal rukama, vstal a obešel svůj malý tábor.

Pršelo bez ustání ještě dvě hodiny a pak přestalo. Vyšly hvězdy, čerstvě umyté a jasnější než kdy jindy.

Pan Benjamin Driscoll se převlékl do suchých šatů, které měl v celofánovém sáčku, znovu si lehl a s pocitem štěstí usnul.

Slunce pomalu stoupalo mezi pahorky. Klidně se rozlilo po krajině a probudilo pana Driscolla.

Chvíli počkal a potom vstal. Celý dlouhý a horký měsíc pracoval a čekal, a teprve teď, když vstával, otočil se konečně a hleděl směrem, odkud přišel.

Bylo to zelené ráno.

Kam až dohlédl, všude se k obloze pnuly stromy. Ne jeden, nebo dva, nebo tucet, ale celé tisíce, které zasadil jako semínka a sazenice. A nebyly to žádné malé stromečky, žádné semenáčky nebo tenounké výhonečky, ale pořádné stromy, obrovské stromy, stromy vysoké jako deset mužů, nádherně zelené, obrovské košaté a rozvětvené, leskly se třpytivě kovovým listím, stromy, které šeptaly, stromy v řadě táhnoucí se přes pahorky, citronovníky, citrusovníky, sekvoje, mimózy, duby, jilmy, osiky, třešně, javory, jasany, jabloně, pomerančovníky, eukalypty, které ze země vyhnal zdivočelý déšť, které vyživila cizokrajná magická půda a které dokonce, ještě jak je pozoroval, vyrážely novými větvemi, na nichž rozpukávaly nové pupeny.

„To není možné!" vykřikl pan Benjamin Driscoll.

Ale údolí a ráno bylo opravdu zelené.

A ten vzduch!

Ze všech stran jako postupující proud, jako horská řeka, lil se nový vzduch, kyslík, prýštící ze stromů. Bylo jej vidět, jak se třpytí v křišťálových vlnách, vzdouvajících se do výše. Kyslík, čerstvý, čistý, zelený, chladný kyslík, který proměnil údolí v ústí řeky. Za okamžik se rozletí všechny dveře ve městě, lidé vyběhnou za zázračným kyslíkem, nasají jej nosem, nadýchnou se z plných plic, tváře jim zrůžoví, nosy zkřehnou, plíce se znovu vzkřísí, srdce poskočí a unaveným tělům bude do tance.

Pan Benjamin Driscoll se zhluboka nalokl vlhkého zeleného vzduchu a omdlel.

Než se probral, vyrostlo pět tisíc nových stromů zlatému slunci vstříc.

Únor 2002

Kobylky

Rakety zapálily louky poseté kostmi, roztavily balvany v lávu, dřevo proměnily v uhlíky, vodu v páru, písek a křemínky přetvořily v zelené sklo, které leželo, kam se člověk podíval, jako poházená zrcadla, a v něm se odrážela invaze. Rakety přiletěly jako bubny vířící v noci. Rakety přiletěly jako kobylky, kroužily a dosedaly na zem v chumáčích růžového kouře. A z raket vybíhali muži s kladivy, aby překovali ten podivný svět do tvarů, na jaké je oko zvyklé, aby z něho vymlátili všechnu cizost. Ústa měli lemována hřebíky, takže se podobali masožravcům s ocelovými zuby, a vyplivovali ty hřebíky do hbitých rukou, jimiž sbíjeli dřevěné kostry vilek, odvážně pobíhali s krytinou po střechách, aby je zastřeli před tajemnými hvězdami, a zavěšovali zelené rolety, které měly být obranou před nocí. A když odběhli tesaři, vešly ženy s květináči, záclonkami a pánvemi a spustily kuchyňský lomoz, aby přehlušily ticho Marsu, který číhal za dveřmi a za zataženými okny.

Za šest měsíců vyrostlo na obnažené planetě tucet malých

městeček, v nichž šuměly neónové trubice a zářily žluté elektrické žárovky. Na Mars přišlo nějakých devadesát tisíc lidí a na Zemi jich ještě daleko víc balilo zavazadla…

Srpen 2002

Noční setkání

Než se vydal do modravých kopců, zastavil se Tomás Gomez u opuštěné pumpy pro benzín.

„Seš tu krapet z ruky, nemyslíš, Pope?" řekl Tomás.

Stařík otíral přední sklo malého nákladního vozu. „Není to nejhorší."

„Jak se ti líbí na Marsu, Pope?"

„Dobře. Pořád je tu něco k vidění. Když jsem se sem loni přistěhoval, řekl jsem si, že si od toho nebudu nic slibovat, ani se na nic ptát, ani se ničemu divit. Člověk musí zapomenout na Zem a jak to tam všechno bylo. Člověk si musí hledět toho, co dělá tady a jak je to tu jinačí. Já mám například ohromnou zábavu už jen ze zdejšího počasí. Je to martské počasí. Přes den žár jako v pekle a v noci zase zima jako v pekle. Taky se mi náramně zamlouvají ty úplně jinačí kytky a ten déšť. Přijel jsem na Mars na penzi a do penze jsem chtěl jít někam, kde je všechno jinačí. Když je člověk v letech, potřebuje mít věci jinačí. Mladíci už o žádné řečňování s ním nestojí a se starými je hrozná otrava. Tak jsem si myslel, že pro mě bude nejlepší, když si někde najdu místečko tak jinačí, že bude stačit jenom otevřít oči a zábava bude před nosem. Zařídil jsem si tuhletu pumpu. Kdyby se obchody moc rozhýbaly, popošinu se ještě o kousek dál na nějakou starou silnici, kde toho tolik nejezdí a kde si tak akorát vydělám na živobytí a zbyde mi přitom dost času koukat, jak je to tu jinačí."

„Tys to vzal za správnej konec, Pope," řekl Tomás a hnědé ruce mu nečinně ležely na volantu. Měl dobrou náladu. Pracoval nepřetržitě deset dní v jedné z nových osad, teď dostal dva dni volno a jel se právě někam pobavit.

„Mě už nikdá nic nepřekvapí," řekl stařík. „Já se jen dívám. Já

jenom ode všeho okouším. Když člověk nedovede brát Mars tak, jak je, udělá líp, když se rovnou otočí a vrátí se na Zem. Všecičko je tu naruby, půda vzduch, kanály, domorodci - neviděl jsem ještě ani jednoho, ale prý tu jsou - i hodiny. I moje hodinky jdou nějak legračně. I čas je tu naruby. Někdy mám pocit, že jsem tady úplně sám, že na celé téhle zatracené planetě není nikde ani človíčka. Vsadil bych na to krk. Někdy zas mám pocit, že mi je osm let, že se mi tělo scvrklo a všechno ostatní je veliké. Pane Bože, tohle je přece místečko pro starého člověka. Tady jsem čiperný a šťastný. Víš ty co je Mars? Je jako ta věc, co jsem dostal před sedmdesáti lety k Vánocům - nevím, jestlis někdy něco takového měl - říkalo se jí kaleidoskop a byly to kousíčky kamínků, hadříčků, korálků a cetek. Jeden si to přidržel proti slunci, podíval se do toho a vzalo mu to dech. Těch všelijakých obrázků! Vidíš, a to je Mars. Užij si ho. Nechtěj, aby to bylo něco jiného, než je. Bože, znáš přece tamhletu silnici, co jí postavili Marťané, je stará už přes šestnáct set let a pořád je panečku v pořádku. - Tak, to dělá dolar padesát centů, děkuju a dobrou noc."

Tomás vyjel na prastarou silnici a tiše se smál.

Čekala ho dlouhá cesta tmou a do kopců. Pevně držel volant a tu a tam sáhl do plechové krabice s jídlem a vytáhl si cukrátko. Jel bez zastávky už celou hodinu a nepotkal cestou jediný vůz, neuviděl jediné světélko. Jen silnice se ztrácela pod koly, hukot, řev, a všude kolem Mars, úplně klidný. Mars byl vždycky klidný, ale dnes v noci byl klidnější než kdy jindy. Podél auta ubíhaly pouště, vyschlá moře a na pozadí hvězd hory.

Tu noc bylo ve vzduchu cítit Čas. Usmál se a oddal se fantazii. Něco ho napadlo. Po čem je cítit Čas? Po prachu, po hodinách a po lidech. A kdyby chtěl někdo vědět, jak Čas zní, tak tedy zní jako voda valící se tmavou jeskyní a jako volání hlasů a jako odpadky, které dopadají na dutá víka krabic, a jako déšť. A co kdyby chtěl někdo vědět ještě víc, jak Čas vypadá? Čas vypadá jako sníh, který se tichounce sype do ztemnělého pokoje, nebo jako němý film ve starodávném kině, milióny obličejů padajících jako balóny na Silvestra, dolů, dolů do prázdnoty. Takhle je tedy Čas cítit, tak vypadá a zní. A dnes v noci - Tomás vystrčil z auta ruku do větru - dnes se dá Čas téměř nahmatat.

Řídil auto mezi kopce Času. Po zádech mu přejel mráz. Zbystřil pozornost a hleděl vpřed.

Zahnul do mrtvého marťanského městečka, zastavil motor a

dal se obklopit tichem. Seděl, ani nedýchal, a díval se na bílé budovy zalité měsíčním světlem. Po staletí v nich nikdo nebydlel. Byly dokonalé, bez jediné chybičky, sice v troskách ale přesto dokonalé.

Nastartoval znovu motor a ujel další míli nebo ještě víc. Než zase zastavil, vylezl z vozu, vzal si s sebou krabici s večeří a vyšel na malý výběžek, odkud mohl přehlédnout to město zahalené vrstvou prachu. Otevřel termosku a nalil si šálek kávy.

Kolem přeletěl noční pták. Bylo mu báječně a v nitru se mu rozhostil klid.

Asi tak za pět minut se ozval jakýsi zvuk. V dálce mezi kopci, kde prastará silnice mizela v zatáčce, bylo vidět nějaký pohyb, nejasné světýlko a pak se ozval hukot.

Tomás se pomalu obrátil, kávu ještě pořád držel v ruce.

A z kopců se vynořila podivná věc.

Bylo to vozidlo podobné nefritově zelenému brouku, něco jako kudlanka nábožná, křehce ujíždělo studeným vzduchem, jeho obrysy byly nezřetelné, ale bezpočet zelených diamantů blikalo po jeho trupu a rudé drahokamy se na něm třpytily složitě vybroušenými ploškami. Šest nožek dopadlo na prastarou silnici, zaznělo to jako řídký ustávající déšť, a zezadu z vozidla zahleděl se na Tomáse Marťan s očima z roztaveného zlata, jako by pohlédl do studny.

Tomás pozvedl ruku a automaticky si pomyslel: Dobrý večer! Ale rty nepohnul, protože tohle *byl* Marťan. Avšak už na Zemi uměl Tomás plout po modrých řekách, proplétat se na silnicích mezi cizími lidmi, jíst s neznámými v cizích domech a jeho zbraní byl vždy úsměv. Revolver s sebou nenosil. A ani teď nezatoužil mít ho s sebou, i když mu trochu sevřel srdce strach.

Marťan měl ruce také prázdné. Chvilku hleděli jeden na druhého studeným vzduchem.

Tomás se pohnul první.

„Dobrý večer!" zavolal.

„Dobrý večer!" zavolal Marťan svým jazykem.

Neporozuměli si.

„Říkal jste dobrý večer?" zeptali se oba.

„Co jste říkal?" ptali se každý jinou řečí.

Začali se mračit.

„Kdo jste?" ptal se Tomás anglicky.

„Co tu děláte?" zaznělo marťansky. Cizincovy rty se pohybo-

valy.

„Kam jdete?" vyzvídali a vypadali zmateně.

„Já jsem Tomás Goméz."

„Já jsem Muhe Ca."

Nerozuměl jeden ani druhý, ale poklepali si přitom na prsa a bylo to jasné.

Marťan se usmál. „Počkejte!" Tomás ucítil dotek na hlavě, ale žádná ruka se ho nedotkla. „Tu to máme!" řekl Marťan anglicky. „Takhle je to lepší!"

„Vy jste se naučil mou řeč? A tak rychle!"

„Kdepak."

Zase zavládlo ticho a oba v rozpacích hleděli na kouřící kávu, kterou Tomás držel v ruce.

„Něco neobvyklého," řekl Marťan, změřil si očima Tomáse i kávu a myslel asi obojí.

„Mohu vám nabídnout?" ptal se Tomás.

„Když budete tak hodný."

Marťan sklouzl ze svého vozidla.

Tomás vytáhl druhý šálek a naplnil jej kouřící tekutinou. Podal ho Marťanovi.

Jejich ruce se střetly a - jako mlha - prostoupily jedna druhou.

„Kristepane!" vykřikl Tomás a upustil šálek.

„U všech bohů!" zavolal Marťan svou řečí.

„Viděl jste, co se stalo?" zašeptali oba.

Ztuhli strachem.

Marťan se shýbl, aby uchopil šálek, ale nedokázal se ho dotknout.

„Kriste na nebi!" vyklouzlo Tomásovi.

„No tohle!" Marťan se znova a znova pokoušel uchopit šálek, ale nedokázal to. Napřímil se, chvilku přemýšlel a pak vytáhl z opasku nůž.

„Hej!" vykřikl Tomás.

„Vy mi nerozumíte, chytejte!" řekl Marťan a hodil jej. Tomás nastavil dlaně. Nůž mu prolétl masem. Spadl na zem. Tomás se shýbl, aby jej zvedl, ale nedokázal se ho dotknout, ucouvl a chvěl se.

Teď pohlédl na Marťana proti nebi.

„Hvězdy!" řekl.

„Hvězdy!" řekl Marťan, který se naopak zadíval na Tomáse.

Hvězdy jasně a ostře zářily Marťanovým tělem, zasazeny v jeho mase jako jiskřičky uzavřené do tenoučké fosforeskující membrány rosolovité mořské ryby. Bylo vidět hvězdy planoucí jako fialové oči v Marťanově žaludku a v hrudi. Třpytily se mu zápěstím jako klenoty.

„Já skrze vás vidím!" řekl Tomás.

„A já skrze vás!" řekl Marťan a ustoupil.

Tomás si ohmatal tělo, a jak ucítil teplo, nabyl jistoty. Já jsem skutečný, pomyslel si.

Marťan se dotkl nosu a rtů. „Já maso mám," řekl si polohlasem. „Já žiju."

Tomás vytřeštil na cizince oči. „Ale jestli já jsem skutečný, vy musíte být mrtvý."

„Ne, vy!"

„Duch!"

„Přízrak!"

Ukázali jeden na druhého a údy se jim propalovala světla hvězd jako dýky, jako rampouchy, jako svatojánské mušky, a pak se znovu vrátili ke zkoumání vlastních údů a každý shledal, že on je neporušený, teplý, rozčilený, omráčený, zachvácený hrůzou a ten druhý, ach ano, tamhleten naproti je neskutečný, jenom strašidelný hranol, který vyzařuje světlo nashromážděné ze vzdálených světů.

Jsem opilý, napadlo Tomáse. S tímhle se zítra nikomu nebudu chlubit, kdepak.

Stáli na prastaré silnici a ani jeden se nehýbal.

„Odkud jste?" zeptal se konečně Marťan.

„Ze Země."

„Co to je?"

„Tamhle to." Tomás pokývl k obloze.

„Kdy jste přišel?"

„Přistáli jsme víc jak před rokem, vzpomínáte si?"

„Ne."

„A vy jste byli skoro všichni mrtví. Je vás už moc málo, to taky nevíte?"

„To není pravda."

„Ano, jste mrtvi. Viděl jsem mrtvoly. V pokojích, v domech, celé černé a mrtvé. Tisíce mrtvol."

„To je k smíchu. My přece žijeme."

„Pane, byli jste zničeni invazí, jenže o tom nevíte. Asi jste to-

mu unikl."

„Neunikl, nebylo z čeho uniknout. Co tím chcete říci? Jedu zrovna na slavnost na kanále poblíž Eniallských hor. Včera jsem tam byl taky. Vidíte tamhleto město?" Marťan ukázal rukou.

Tomás se podíval a uviděl zříceniny. „Ano, ale to město je už kolik tisíc let mrtvé."

Marťan se zasmál. „Mrtvé. Včera jsem tam spal!"

„A já jsem tam zase byl minulý týden a předminulý týden a právě jedu odtamtud; je to jen hromada zřícenin. Vidíte ty zlámané sloupy?"

„Zlámané? Ovšem, vidím je úplně jasně. Měsíční světlo mi pomáhá. A ty sloupy jsou krásně rovné."

„Všude v ulicích je plno prachu," řekl Tomás.

„Ulice jsou čisté!"

„A tamhlety kanály jsou prázdné."

„Kanály jsou plné levandulového vína!"

„Je mrtvé!"

„Je živé!" odporoval Marťan a rozesmál se. „Jste na omylu. Vidíte tu spoustu světe? Je karneval. A támhlety nádherné čluny štíhlé jak ženy a nádherné ženy štíhlé jak čluny, ženy s tvářemi jako písek, ženy s ohnivými květy v rukou. Vidím je docela maličké, jak pobíhají v ulicích. A tam já jedu, na slavnost. Celou noc poplujeme po vodě, budeme zpívat, pít a milovat. Copak to nevidíte?"

„Pane, tohleto město je mrtvé jako vyschlá ještěrka. Zeptejte se koho chcete z našich lidí. To já, já jedu dnes večer do Zeleného města, to je nová osada, kterou jsme právě dostavěli u illinoiské dálnice. Vy to máte všechno popletené. Dovezli jsme si tisíce metrů oregonského stavebního dříví a pár tuctů tun pořádných ocelových hřebíků a stloukli jsme dvě nejkrásnější městečka, jaká kdy svět viděl. Dneska večer jedno zasvěcujeme. Ze Země má přiletět pár raket s našimi manželkami a děvčaty. Bude se tancovat a whisky poteče -"

Marťan se zatvářil starostlivě. „Říkáte, že je to tamhletím směrem?"

„Tamhle jsou rakety." Tomás ho zavedl na vršek kopečku a ukázal dolů. „Vidíte?"

„Ne."

„Sakra, vždyť tam jsou! Ty dlouhé stříbrné věci."

„Nejsou."

Teď se dal do smíchu Tomás. „Vy jste slepý."

„Vidím velice dobře. To vy nevidíte."

„Ale vidíte přece to nové město, nebo ne?"

„Nevidím nic než oceán, je právě v odlivu."

„Pane, ten oceán se vypařil už před čtyřiceti stoletími."

„Tak už dost, dost, to stačí."

„Mám pravdu, říkám vám to jasně."

Marťan velice zvážněl. „Řekněte mi to ještě jednou. Vy nevidíte to město tak, jak já ho popisuji? Bělostné sloupy, útloboké čluny, slavnostní osvětlení - ach, já to vidím jasně! A poslouchejte! Slyším je zpívat. Je to kousek odtud."

Tomás naslouchal a zavrtěl hlavou. „Ne."

„A já zase," řekl Marťan, „nevidím, co popisujete vy. Tak co teď?"

Znovu ztuhli. V nitru je zamrazilo.

„Že by to…?"

„Co?"

„Říkáte ‚z nebe´?"

„Ze Země."

„Země, to je jen jméno, nic víc," řekl Marťan. „Ale… jak jsem před hodinou projížděl průsmykem…" Ohmatal si zátylek. „Cítil jsem…"

„Chlad?"

„Ano."

„A teď?"

„Zase chlad. To je zvláštní. Světlu se něco stalo, a kopcům také i silnici," řekl Marťan. „Pocítil jsem cizotu, ta silnice, na chviličku jsem měl dojem, jako bych byl posledním živým člověkem na tomhle světě…"

„Mně se stalo totéž!" řekl Tomás a připadalo mu, že mluví ke starému milému příteli, k němuž má důvěru, a s rozhovorem ještě roste jejich vzájemná náklonnost.

Marťan zavřel oči a zase je otevřel. „Tohle může znamenat jen jedno. Má to něco společného s Časem. Ano. Vy jste produkt Minulosti!"

„Ne, do Minulosti patříte vy," řekl Pozemšťan, který měl čas si to rozmyslet.

„Říkáte to tak jistě. Jak můžete dokázat, kdo je z Minulosti a

kdo z Budoucnosti? Který máme rok?"

„Dva tisíce jedna!"

„Co to znamená pro mě?"

Tomás uvažoval a pak pokrčil rameny. „Nic."

„Je to stejné, jako kdybych já vám řekl, že je rok 4462853 S.E.C. Není to nic, a dokonce míň než nic! Kde jsou tu nějaké hodiny, které by nám ukázaly, jak stojí hvězdy?"

„Ale trosky to dokazují! Dokazují, že já jsem Budoucnost, já žiju a vy jste mrtvý!"

„Všechno ve mně to popírá. Srdce mi bije, žaludek má hlad a ústa žízeň. Ne, ne, ani jeden z nás není ani živý ani mrtvý. Jsme živější než co jiného. Myslím, že jsme se chytli někde uprostřed. Dva cizinci, kteří se míjejí v noci, tak to je. Dva cizinci, kteří se míjejí. Mluvil jste o troskách?"

„Ano, máte strach?"

„Kdopak o to stojí, poznat Budoucnost, kdo o to kdy stál? Člověk může stát tváří v tvář Minulosti, ale pomyšlení na - říkáte, že sloupy se rozpadly? A moře že je prázdné a kanály vyschlé, dívky mrtvé a květiny že uvadly?" Marťan ztichl, ale pak se znovu zadíval do dálky. „A přece tam jsou. Já je vidím. Copak mi to nestačí? Už na mě čekají, ať vy si říkáte, co chcete."

A na Tomáse čekají v dálce rakety a město a ženy ze Země.

„My dva se nikdy nemůžeme dohodnout," řekl.

„Tak se dohodněme, že se nedohodneme," navrhl Marťan. „Co na tom záleží, kdo je Minulost a kdo Budoucnost, jen když oba žijeme, vždyť co má být, to bude zítra, nebo za deset tisíc let. Jakpak víte, že tamhlety chrámy nejsou chrámy vaší vlastní civilizace za nějakou stovku staletí, zřícené a rozbité? Nevíte to. Tak se neptejte. Ale noc je krátká. Tamhle na obloze vidím ohňostroj a ptáky."

Tomás napřáhl ruku. Marťan to udělal po něm.

Ruce se nedotkly: prolnuly jedna druhou.

„Setkáme se ještě?"

„Kdo ví? Možná zas někdy v noci."

„Rád bych šel s vámi na tu slavnost."

„A já zas bych rád s vámi do vašeho nového města, abych se podíval na tu raketu, co o ní mluvíte, abych viděl ty lidi a slyšel o všem, co se děje."

„Sbohem," řekl Tomás.

„Dobrou noc."

Marťan tiše odjel v zeleném kovovém vozidle do kopců. Pozemšťan obrátil svůj vůz a rozjel se opačným směrem.

„Bože, to byl ale sen," povzdechl si Tomás, ruce měl zase na volantu a přemýšlel o raketách, o děvčatech, o whisky, o tancovačce a o zábavě.

Bylo to ale divné vidění, myslel si Marťan, jak ujížděl dál a dál a přemýšlel o slavnosti, o kanálech, o člunech, o ženách se zlatýma očima i o písních.

Noc byla temná. Měsíce už zapadly. Světlo hvězd se mihotalo na prázdné silnici, kde se už neozval ani hlásek, ani vůz, ani človíček, nic. A tak to zůstalo po celý zbytek chladné tmavé noci.

Říjen 2002

Břeh

Mars byl vzdálený břeh a lidé k němu proudili ve vlnách. Každá vlna jiná, každá mohutnější. První s sebou nesla muže přivyklé nesmírným rozlohám, chladu a samotě, kojoty a honáky samá kost a šlacha, s tvářemi z nichž čas serval všechno maso, s očima jako hřebíky, s rukama jako kůže ze starých rukavic, neštítícíma se dotknout ničeho. Těm Mars nemohl ublížit, protože byli vychováni na pláních a prériích prostírajících se do dálav zrovna tak jako martská pole. Přišli a dokázali zanést na Mars život, takže už to nebylo všude tak pusté, a ostatní spíše sebrali odvahu je následovat. Zasadili tabulky do zejících oken a za nimi rozsvítili světla.

To byli první muži.

Každý věděl, kdo budou první ženy.

Ti druzí muži by byli měli přijet z jiných zemí, jinak mluvit a jinak myslet. ale rakety byly americké, ti muži byli Američané a takhle už to zůstalo: Evropa, Asie, Jižní Amerika a Austrálie i ostrovy klidně přihlížely, jak je ty zářící ohňostroje nechávají na Zemi. Ostatní svět byl buď zabrán do války, nebo se na ni chystal.

A tak byli ti druzí muži také Američané. Přijeli ze stísněných

prostor činžáků a podzemních drah, vydechli úlevou a odpočinuli si ve společnosti mlčenlivých zálesáků, kteří věděli jak naložit s tichem, aby si člověk po dlouhých létech, kdy byl stěsnán do newyorských podzemních drah, konzerv a kamrlíků, nabyl zase pocit klidu.

A mezi těmi druhými muži byli muži, jimž se zračilo na očích, že jsou na cestě k Bohu…

Únor 2003

Mezidobí

Na stavbu Desátého města s sebou přivezli pět tisíc metrů oregonské borovice a dvacet šest tisíc metrů kalifornské sekvoje a na březích kamenných průplavů sbili úpravné městečko. Neděli co neděli bylo večer vidět červená, modrá a zelená světýlka v mozaikových oknech kostelů a bylo slyšet hlas zpívající číslované chorály. „Zapějme nyní píseň sedmdesátou devátou. Zapějme nyní píseň devadesátou čtvrtou." A z některých domů bylo možno zaslechnout pronikavý klapot psacího stroje - tam pracoval spisovatel; nebo skřípot pera - tam pracoval básník; nebo naprosté ticho - tam pracoval bývalý přístavní povaleč. V mnoha směrech to vypadalo, jako by nesmírné zemětřesení obnažilo kořeny a sklepení nějakého města z Iowy a pak, v jediném okamžiku, přenesl fantasticky obrovitý vítr větrné smršti celé město nahoru na Mars a zasadil je tam bez nejmenšího poškození…

Duben 2003

Muzikanti

Chlapci se vydávali na daleké výpravy v martské krajině. Nosívali s sebou voňavé papírové tašky a čas od času do nich na své dlouhé pouti strčili nos, aby se nadýchli lahodné vůně šunky a zeleni-

nového salátu s majonézou a aby si poslechli šplouchání pomerančové limonády v termosce. A když tak pohupovali naditými taškami plnými čisťounké skelné cibulky, voňavého játrového salámu, červeného kečupu a bílého chleba, popichovali jeden druhého, aby se vydal za hranice stanovené přísnými matkami. Pobíhali sem a tam a křičeli:

„Kdo tam bude první, ten si první kopne."

Na výlety chodili v létě, na podzim nebo v zimě. Na podzim to byla největší legrace, protože to si představovali, že se právě tak jako na Zemi brouzdají podzimním listím.

Chlapci s tvářemi jak malovanými a s očima jak modré acháty se rozprchli podobni zatoulaným kostkám ze stavebnice do mramorových bytů poblíž kanálů a dechem prosyceným pachem cibule na sebe vyráželi rozkazy. Protože teď, když byli až v zakázaném mrtvém městě, nešlo už o to, že „poslední je baba" a „první bude Muzikant."

Dveře v tom mrtvém městě byly zotvírány dokořán a hochům se zdálo, že slyší zevnitř i ten nejslabší praskot, podobný šelestu podzimního listí. Drželi se při sobě, vyráželi napomínavé „pšš!!, v ruce nesli hole a vzpomínali na to, jak jim rodiče přikazovali: „Tam ne! Do žádného z těch starých měst nikdy nesmíte. Musíte být opatrní, když jdete na výlet, jinak dostanete nařezáno, co se do vás vejde, až se vrátíte. Poznáme na botách, kde jste byli!"

A teď tu stáli v mrtvém městě - hrstka chlapců s napolo snědenými svačinami - a vzájemně se pronikavým šeptem popichovali.

„Tohle mě nedojme!" Najednou se jeden z nich utrhl a zmizel v nejbližším kamenném domě, proběhl vchodem a přes obývací pokoj do ložnice, kde, aniž se pořádně podíval co dělá, začal kolem sebe kopat a dupat nohama, až se vzduch naplnil poletujícím černým listím, křehkým a tenounkým jako pruhy látky vyříznuté s půlnoční oblohy. Za ním se dovnitř nahnalo šest dalších, ale ten první byl Muzikant a hrál na bílé xylofonové kosti pod vnější pokrývkou černých vloček. Velká lebka jako sněhová koule se vyvalila na povrch. Vykřikli! Všude kolem žebra podobná pavoučím nohám, lkající jako zborcená harfa, a pak ty černé vločky smrti, které poletovaly ve vířivém tanci! Hoši se strkali, váleli a padali do listí, do smrti, která proměnila mrtvé ve vyschlé vločky, ve hru, kterou hráli hoši, jimž v žaludku žbluňkala pomerančová limonáda.

A pak se řítili z jednoho domu do druhého, do sedmnácti domů za sebou, protože věděli, že postupně v každém z těchto měst spalují

všechny hrůzy požárníci, antiseptičtí bojovníci s lopatami a nádobami na odpadky, kteří vyhazují ebenové cáry a kosti podobné snítkám máty peprné, a pomalu, ale jistě, oddělují toto strašidelné od normálního. Proto si tihle hoši musí se hrou pospíšit, požárníci tu budou co nevidět.

Potom se lesklí potem zakousli do posledních krajíců, a když si naposled kopli, naposled zaťukali na marimbu a naposled se jako na podzim ponořili do hromady listí, odešli domů.

Matky jim doma pátravě prohlédly boty, a když objevily černé úlomky vloček, skončilo to horkou lázní a výpraskem od tatínka.

Do konce roku odklidili požárníci podzimní listí i bílé xylofony a pak už to nebyla žádná legrace.

Červen 2003

Má duše se vznáší výš

„Už jste o tom slyšeli?"
„O čem?"
„O těch negrech přece, o negrech!"
„Co je s nima?"
„Odjíždějí, stěhujou se, táhnou pryč. Slyšeli jste o tom?"
„Jak to, že táhnou pryč? To přece nemůžou."
„Můžou, chtějí a opravdu táhnou."
„Je jich moc?"
„Tady z Jihu úplně všichni!"
„Ne."
„Ale jo!"
„To bych musel vidět. Tomu nevěřím. Kam chtějí jít - do Afriky?"
Ticho.
„Na Mars."
„Myslíš planetu Mars?"
„Zrovna tu."
Muži stáli v parném stínu verandy před železářským krámem.

Jeden z nich si přestal zapalovat dýmku. Jiný si odplivl do horkého poledního prachu.

„Nemůžou odejít, to přece nemůžou udělat."

„Jenže oni už to dělají."

„Kdes to slyšel?"

„Všude. Před minutkou to hlásili v rádiu."

Muži ožili jako skupina zaprášených soch.

Samuel Teece, majitel železářství, se nuceně zasmál. „Teda moc rád bych věděl, co se stalo se Sillym. Před hodinou jsem ho na svým kole poslal pryč. A doteďka tu není od paní Brodmanový zpátky. Že by si to ten černej blázen šlapal rovnou na Mars?"

Muži se ušklibovali.

„Neříkám nic, ale udělá líp, když to kolo hezky rychle vrátí. U mě krást nikdo nebude, to teda ne."

„Poslouchejte!"

Muži se obrátili a začali se mezi sebou podrážděně strkat.

V dálce, tam, kde začínala ulice, jako by se protrhla přístavní hráz. Teplé černé vody přetekly a zaplavovaly město. Černý proud se vlnil mezi zářivě bílými břehy obchodů a mlčících stromů a jako melasa se táhl a rozléval po skořicově zaprášené silnici. Pomalu, docela pomalu se dmul, a najednou tu byli muži a ženy a koně a štěkající psi a chlapci a děvčátka. Z úst lidí, kteří tvořili tento proud, vycházel zvuk, jaký vydává řeka. Šumění řeky, která v letním dnu někam nezadržitelně pospíchá. A v tom pomalém, nepřetržitém řečišti temnoty, která proťala lesk zářivého dne, občas probleskla ostražitá bdělost - to se oči, slonovinové oči, upřené vpřed, zahleděli stranou, jak se řeka, dlouhá a nekonečná řeka, přelévala ze starých řečišť do nového. Z rozmanitých a nesčetných přítoků, z potoků a říček barvy a pohybu se spojovaly jednotlivé proudy, slévaly se v hlavní proud a tekly dál. Na hřebenech vln se houpaly věci, které řeka unášela s sebou: stojací hodiny, které právě odbíjely, tikající kuchyňské hodiny, kvokající slepice v kleci, naříkající nemluvňata. A v těch houstnoucích vírech se zmítali mezci a kočky, občas kolem proplula popraskaná péra z matrací, na hladině se zjevily bláznivé podložky do účesů, krabice a koše i obrazy černých pradědečků v dubových rámech - řeka všechno unášela dál a muži seděli jako nervózní ohaři na verandě železářského krámu. Ruce měli prázdné a na opravu hráze bylo už beztak pozdě.

Samuel Teece tomu nemohl uvěřit. „A jak to bude, k čertu, s

dopravou? Jak se na ten Mars chtějí dostat?"

„Raketama," řekl dědeček Quartermain.

„Tady to máte, ty zatracený krámy. A kde sehnali rakety."

„Našetřili si na ně a postavili si je."

„Já o tom vůbec nic neslyšel."

„To oni to negři asi drželi pěkně pod pokličkou, dělali si je sami, kde, to nevím - snad v Africe."

„A smějí oni vůbec takovýhle věci dělat?" zeptal se Samuel Teece a začal přecházet po verandě. „Není to proti zákonu?"

„Vždyť přece nevyhlásili žádnou válku," ozval se mírně dědeček.

„Kde ksakru startujou? Tak oni se na to pěkně potichu připravovali, tak oni si kuli pikle, co?" vykřikoval Teece.

„Podle programu se mají všichni negři z našeho města shromáždit u jezera Loon. Rakety tam budou v jednu hodinu, naloží je a dovezou na Mars."

„Zatelefonujte guvernérovi, zavolejte milici," řval Teece.

„Měli přece dát výpověď!"

„Máš tady ženu Teece."

Muži se znovu obrátili.

Jak se tak dívali na silnici, objevila se před nimi v parném bezvětří nejdřív jedna bílá žena a pak další, všechny omráčené údivem a chvějící se jako staré listiny. Některé plakaly, jiné měly v obličeji tvrdý výraz. Všechny hledaly své muže. Procházely lítacími dveřmi výčepů a mizely za nimi. Vstupovaly do chladných a tichých zelinářství. Vcházely do obchodů a garáží. A jedna z nich, Clara Teecová, zůstala stát v prachu před verandou železářství, rozpačitě vzhlédla ke svému nepřístupnému a rozzlobenému manželovi a černá řeka se přivalila za ní.

„Naše Lucinda! Táto, měl bys jít domů."

„Nepůjdu domů kvůli nějaké pitomé černošce!"

„Jde od nás pryč. Co si bez ní počnu?"

„Budeš asi muset dělat otroka sama sobě. Mám si snad před ní kleknout, aby u nás zůstala?"

„Ale ona je přece jako člen rodiny," sténala paní Teecová.

„Neřvi mi tady, nechci, abys na veřejnosti takhle popotahovala kvůli nějaký pitomý -"

Krátké vzlyknutí ženy ho přerušilo. Otřela si oči. „Pořád jsem

jí říkala ‚Lucindo,‘ povídám, ‚zůstaň tu, zvýším ti plat a každý týden budeš mít dvakrát večer volno, když budeš chtít,‘ ale ona vypadala, že je rozhodnutá. Nikdy jsem ji neviděla vypadat tak rozhodně. Povídám: ‚Copak mě nemáš ráda, Lucindo?‘ a ona řekla, že ano, ale že musí jít, protože už to tak je, to je všechno co řekla. Uklidila celý dům, utřela prach, dala oběd na stůl a pak šla v předsíni ke dveřím a - a zůstala tam stát se dvěma ranci, u každé nohy měla jeden, podala mi ruku a řekla: ‚Sbohem, paní Teecová,‘ a šla pryč. Její oběd zůstal na stole a my jsme byli všichni tak bez sebe, že jsme ani nemohli jíst. Určitě to tam všechno pořád ještě je. Když jsem se naposled dívala, už to stydlo.”

Teece se na ni téměř vrhl. „Sakra, koukej, ať už jsi doma. Stojíš tady a děláš lidem tyátr.”

„Ale táto -”

Vkročil do dusného přítmí krámu. V několika vteřinách byl zpátky se stříbrnou pistolí v ruce. Jeho žena zmizela.

Řeka se černala mezi budovami, ozýval se šustot, vrzání a neustávající šeplavé šoupání nohou. Byl v tom klid a jistota, žádný smích, žádná divokost, jen nepřetržitým rozhodný a nezadržitelný tok.

Teece seděl na krajíčku židle z tvrdého dřeva. „Jestli se některej z nich jen trošku usměje, na mou duši, všechny je ksakru postřílím.”

Muži vyčkávali.

V tom zasněném poledni tekla řeka klidně dál.

„Už to tak vypadá, že si budeš muset pucovat flinty sám, Same,” uchichtl se dědeček.

„Umím docela dobře zastřelit i bělocha.” Teece se na dědečka ani nepodíval. Dědeček se otočil a už byl zticha.

„Zastav, ty tam,” vyletěl Teece z verandy. Napřáhl se a chytil otěže koně, na němž jel vysoký černoch. „Beltere. Okamžitě slez dolů.”

„Ano, pane,” Belter sklouzl na zem.

Teece si ho změřil. „A teď mi řekni, jak si to vlastně představuješ?”

„Já, pane Teece…”

„Jo, ty - já vím, ty si zkrátka představuješ, že pláchneš, jako je to v tý písničce - jak jsou slova? Má duše se vznáší k Ježíši, ve výši, v ovzduší!”

„Ano, pane."

Černoch čekal.

„A nepamatuješ se náhodou, že mi visíš padesát dolarů, Beltere?"

„Ano, pane."

„A chceš se z toho vyvlíknout, co? Ale já ti to ještě osladím, to budeš koukat!"

„V tom zmatku mi to vypadlo z hlavy, pane."

„Tak ono mu to vypadlo z hlavy." Teece zlomyslně zamrkal na muže na verandě. „A víte vy, milostpane, co teď ksakru uděláte?"

„Nevím, pane."

„Pěkně zůstanete tady a těch pět pětek si odpracujete, nebo se nejmenuju Samuel W. Teece." Otočil se a furiantsky se usmál na muže ve stínu.

Belter se zahleděl na řeku, která protékala ulicí, na tu tmavou řeku, která plynula vpřed mezi obchody, na tmavou řeku na kolech, na koních a v zaprášených botách, na temnou řeku, z níž byl vyloven. Začal se třást. „Nechte mě jít, pane Teece. Pošlu vám peníze odtamtud seshora, čestné slovo, že vám je pošlu!"

„Poslouchej, Beltere," Teece uchopil černochovy šle jako dvě struny na harfě, pohrdlivě si s nimi pohrával, posměšně vzhlédl a kostnatým prstem ukázal na nebe. „Víš ty vůbec, jak to tam nahoře vypadá?"

„Vím, co mi řekli."

„Řekli! Proboha! Slyšíte to? On ví, co mu řekli!"

Nedbale a bezmyšlenkovitě cloumal mužem zem a tam a zarýval mu prst do černého obličeje. „Beltere, abys věděl, poletíš výš a výš jako raketa na čtvrtýho července, a pak prsk! a máš to! Bude z tebe popel a rozprášíš se po vesmíru. Ty potrhlí vědci vědí houby a všechny vás zabijou."

„To nevadí."

„To je od tebe moc hezký, že to říkáš. Víš ty vůbec, jak to na planetě Mars vlastně vypadá? Žijou tam obludy s ohromnýma očima jako žampióny. Přece jsi viděl jejich obrázky ve fantastických magazínech, co se dostanou za pár šestáků v každým krámě, ne? Přesně tak to tam vypadá. Ty obludy na tebe skočí a vysajou ti morek z kostí."

„To nevadí, nevadí, to vůbec nevadí." Belter viděl, jak se průvod sune kupředu a on zůstává sám. Temné čelo se mu pokrylo potem.

Vypadalo to, že každou chvíli omdlí.

„A je tam zima a žádný vzduch. Padneš a budeš sebou házet jako ryba, lapat po dechu, umírat, dusit se, dusit se a umírat. To se ti líbí?"

„Mně se nelíbí spousta věcí, pane. Prosím vás, pusťte mě. Přijdu pozdě."

„Pustím tě, až já budu chtít. Budem si tu pěkně zdvořile povídat, dokud já neřeknu, že můžeš jít, ty to zatraceně dobře víš. Chtělo by se ti na rajs, co? Jenže, milostpane, duše se ti může vznášet k oblakům, ale ty koukej, ať jsi doma a hezky makáš za těch pět pětek, co mi visíš. Za dva měsíce to můžeš mít krásně z krku."

„Ale když si to budu muset odpracovat, zmeškám raketu, pane!"

„To je teda opravdu strašná škoda." Teece se snažil vypadat smutně.

„Dám vám svýho koně, pane."

„Kůň není žádný zákonný platidlo. Ani se nehneš, dokud nevysázíš prachy." Teece se v duchu zasmál a zalil ho hřejivý pocit uspokojení.

Hrstka tmavých lidí se shromáždila kolem a všechno to poslouchala. Belter stál, hlavu k zemi a celý se třásl. Do popředí vystoupil stařec.

„Milostpane."

Teece po něm blýskl očima. „Co je?"

„Kolik vám tenhle člověk dluží, milostpane?"

„Co je ti do toho!"

Stařec pohlédl na Beltera. „Kolik, synu ?"

„Padesát dolarů."

Stařec natáhl černé ruce k lidem, kteří stáli okolo, „Pětadvacet nás tu je. Každý dá dva dolary, rychle, teď není čas na žádné hovory."

„Počkat!" vykřikl Teece a napřímil se, až se celý povytáhl.

Peníze se objevily. Stařec je sesypal do svého klobouku a klobouk dal Belterovi. „Synu," řekl, „raketu nezmeškáš."

Belter se usmál do klobouku. „Ne, teď ji určitě nezmeškám."

Teece křičel: „Ty peníze jim dáš zpátky!"

Belter se uctivě uklonil, podal mu peníze, a když je Teece nebral, položil je do prachu u jeho nohou. „Tady máte svý peníze, pane," řekl. „Mockrát vám děkuju." S úsměvem se vyhoupl do sedla, pobídl

koně, a dokud nezmizeli z doslechu a dohledu, bylo vidět, že děkuje starci, který teď jel s ním.

„Všivák," šeptal Teece a slepě mžoural do slunce. „Ten všivák."

„Seber si peníze, Samueli," připomenul mu někdo z verandy.

Takové věci se dály po celé cestě. Bosí bílí chlapci rejdili kolem a přinášeli zprávy. „Ty, co maj, pomáhaj těm, co nemaj! A takhle budou všichni svobodný. Viděl jsem jednoho bohatýho jak dal dvacet pětek chudákovi, aby někomu zaplatil dluh. A jinýho jsem zase viděl, jak dal druhýmu pětku, všude to tak je, každej to tak dělá!"

Bílí muži seděli a měli hořko v ústech. Přivírali víčka, až měli oči téměř zavřené, jako by je oslepil vítr, písek a prudké slunce.

Samuel Teece zuřil. Vylezl na zídku a koukal na skupinky, které táhly kolem. Mával pistolí a za chvíli, když už prostě musel něco udělat, začal pokřikovat na černochy, jakmile se na něho některý podíval. „Prásk! Zase jedna raketa na nebi!" Křičel tak, aby ho všichni slyšeli. „Prásk! Proboha!" Černé hlavy zůstaly klidné, předstíraly, že neslyší, ale bílé oči v nich jezdily rychle nahoru dolů. „Prsk! Všechny rakety se řítí dolů! Lidi ječej a umíraj! Prásk! Bože na nebi, jak já jsem rád, že pode mnou je stará terra firma. A jak je to v tom starým vtipu - ani ne tak terra, jako firma! Haha!"

Kolem klusali koně a vířili prach. Vozy skřípaly na rozbitých pérách.

„Prásk!" Jeho hlas, pokoušející se zastrašit prach a zářivou sluneční oblohu, byl v tom vedru opuštěn. „Bum! Vzduch je samej negr! Ježíši, vidíte to? Lítaj z raket jako střevle, protože se do nich strefil meteor. Všude je těch meteórů jak naseto. Vidíte to? Je to jasný! Lítaj hustě jako broky. Tě pic! Sestřelujou ty raketový plechovky, jako když se střílejí kačeny nebo hliněný holubi! Pěkně padaj, ty sardinkový krabičky plný černejch tresek! A praskaj, jako praská babám v kloubech, lup, lup, lup! Deset tisíc mrtvejch tady, deset tisíc támhle. Bože, a teď se ty jejich studený mrtvoly vznášej ve vzduchu, kroužej kolem dokola zeměkoule a takhle budou lítat navěky. Slyšíte to, vy tam!"

Ticho. Řeka byla široká a bez konce. Protože se během té hodiny už rozlila do všech chýší na bavlníkových polích a vyplavila odtud všechno, co mělo nějakou cenu, nesla teď k jakémusi černému moři hodiny, valchy, hedvábné střapce a záclonové tyče.

Příliv ustával. Byly dvě hodiny. Nastával odliv. Zanedlouho řeka vyschla, město zmlklo a tenounká vrstva prachu se začala usazovat na obchodech, na sedících mužích a na vysokých, vyprahlých stromech.

Ticho.

Muži na verandě naslouchali.

Když nic neslyšeli, dovolili svým myšlenkám i fantazii, aby se rozběhly a zalétly na luka v okolí. Ještě ráno byl celý kraj naplněn obvyklou směsicí zvuků. Tu i tam mohl člověk zaslechnout hlasy, které si podle zakořeněného obyčeje vytrvale prozpěvovaly, zpod větví mimózy ševelilo škádlivé chichotání milenců, černoušci se šplouchali v průzračné vodě, pole hučela prací a z šindelových chýší, skrytých ve svěží zeleni popínavých rostlin, se ozývalo vtipkování a veselé pokřikování.

Teď se zdálo, jakoby nějaká vichřice vymetla z kraje všechny zvuky. Nebylo slyšet vůbec nic. Děravé dveře na kožených závěsech byly dokořán. Houpačky z gumových pneumatik visely v tichu všem na odiv. Bělidla u řeky byla opuštěná a melouny na záhoncích, pokud tam nějaké zbyly, dřepěly na slunci a v nitru se jim ohřívaly skryté šťávy. V opuštěných chatrčích začínali pavouci spřádat nové sítě a rozbitými střechami se dovnitř v zlatých proužcích sypal jemňoučký prach. Tu a tam váhavě probleskl oheň, který nebyl v posledním chvatu uhašen, a v náhlém vzepětí se začal živit na suchých kostech chatrče vystlané slámou. Vzduchem stoupal praskot požáru, který pomalu sílil.

Muži seděli na verandě před železářstvím a ani nemrkli, ani nepolkli.

„Nejde mi do hlavy, proč chtějí pryč zrovna teď, když jde všechno k lepšímu. Myslím tím jako, že hnedle každý den měli víc a víc práv. O co jim vlastně, proboha jde? Volební taxa je zrušená a čím dál tím víc států přijímá zákony proti lynčování a všelijaký takovýhle rovný práva. Co ještě chtějí? Vydělají si skoro stejně jako běloši, ale oni si přesto přese všechno, prosím, jdou."

V opuštěné ulici se v dálce objevilo kolo.

„Ať se propadnu, Teece, jestli támhle nejede tvůj Silly."

Kolo zastavilo před verandou a na něm sedmnáctiletý barevný chlapec, samá ruka, samá noha a hlava kulatá jak meloun. Podíval se na Samuela Teece a usmál se.

„Aha, hryzlo tě svědomí, tak ses vrátil," řekl Teece.

„Ne, milostpane, jenom jsem přivezl kolo."

„Pročpak, do rakety ho neberou?"

„Ne, to ne kvůli tomu, milostpane."

„Nic mi tady nevykládej a koukej mazat, můj majetek mi krást nebudeš." Dloubl hocha do zad. Kolo sletělo. „Už ať jsi vevnitř a dej se do pucování."

„Prosím, milostpane?" Hochovy oči se rozšířily.

„Už jsem řek. Je třeba rozbalit pistole a z Natchez přišla zásilka hřebíků -"

„Pane Teece."

„Jo, a pak je potřeba zatlouct bednu s kladívkama -"

„Pane Teece, milostpane!"

„Ty tu seš ještě?" Teece se do něho zavrtal očima.

„Pane Teece, já bych si rád vzal dneska volno," řekl hoch omluvně.

„A zejtra taky, a pozejtří a popozejtří," dodal Teece.

„Mám strach, že to tak bude, milostpane."

„To teda máš mít z čeho strach. Pojď sem." Táhl chlapce přes verandu a ve stole vyhrabal nějakou listinu. „Pamatuješ se na tohle?"

„Prosím?"

„To je tvoje smlouva. Podepsals to, vidíš tady svůj křížek nebo ne? Odpověz!"

„Já jsem to nepodepsal, pane Teece." Hoch se třásl. „Křížek může udělat každej."

„Jen si to poslechni, Silly. Smlouva: ‚Budu pracovat pro pana Samuela Teece dva roky, počínaje 15. červencem 2001, a budu-li mít v úmyslu odejít, dám čtyřtýdenní výpověď a budu pracovat dál, dokud ta lhůta nevyprší.' Tady to máš." Teece bušil do papíru a oči mu zářily. „Ty děláš nepříjemnosti - tak jdem třeba před soud."

„To já nemůžu," nabíral chlapec a slzy se mu začaly koulet po tvářích. „Jestli neodjedu dnes, neodjedu vůbec."

„Dovedu si představit, jak ti je, Silly, ano veličenstvo, vaše věc mě velmi dojímá. Ale budem s tebou dobře zacházet a dobře tě krmit, hochu. Jen hezky zmiz vevnitř, dej se do práce a ten nesmysl pusť z hlavy. Tak co, Silly? Že to tak půjde, viď?" Teece se zašklebil a poplácal hocha po zádech.

Chlapec se obrátil a podíval se po starcích na verandě. Pro slzy

už skoro neviděl. „Snad - snad někdo z těchhle pánů tady…" Muži vzhlédli v horkém tísnivém stínu a podívali se nejdřív na chlapce, pak na Teeceho.

„Chceš snad říct, že si myslíš, aby to nějakej běloch dělal za tebe?" zeptal se Teece chladně.

Dědeček Quartermain zvedl červené ruce z kolen. Zamyšleně se zahleděl do dálky a řekl: „A co já, Teeci?"

„Cože?"

„Já to budu dělat za Sillyho."

Veranda mlčela.

Teece se zapotácel. „Dědo," řekl výhrůžně.

„Nech hocha, ať si jde. Já to vyčistím."

„Opravdu, opravdu byste to udělal?" Silly se vrhl ke starci, se slzami na tvářích se smál a nemohl tomu uvěřit.

„Ano."

„Dědo," řekl Teece, „do tohodle se ksakru nepleť!"

„Nekaž chlapci příležitost, Teeci."

Teece přešel k hochovi a chytl ho za ruku. „Je můj, zamknu si ho vzadu a do večera ho nepustím ani na krok!"

„Prosím vás, nedělejte to, pane Teece!"

Hoch začal znovu vzlykat. Jeho pláč naplnil celou verandu.

Upřeně zíral na ulici. Docela na konci se hrkavě vynořila stará plechová fordka a blížila se s posledním nákladem barevných. „To jsou naši, pane Teece. Prosím vás, prosím vás, proboha vás prosím."

„Teeci," řekl jeden z mužů na verandě a vstal. „Nech ho, ať si jde."

Vstal i další. „Já myslím taky."

„Já taky," řekl jiný.

„Nemá to smysl." Teď mluvili všichni najednou. „Dej už s tím pokoj Teeci."

„Nech ho, ať si jde."

Teece sáhl po revolveru v kapse. Viděl tváře mužů. Vytáhl ruku, revolver nechal v kapse a řekl: „Tak takhle to teda je?"

„Takhle to je," řekl někdo. Teece chlapce pustil. „Tak dobře. Táhni." Napřáhl ruku směrem ke krámu. „Jenom doufám, že si nemyslíš, že zmizíš a necháš můj obchod zaneřáděnej svejma krámama."

„To ne, milostpane!"

„Vzadu z přihrádky si všechno vykliď. Spal to!"

Silly zavrtěl hlavou. „To si vezmu s sebou."

„To ti do tý zatracený rakety nevezmou."

„Vezmu si to s sebou," trval chlapec mírně na svém.

Proběhl železářským krámem. Bylo slyšet, jak zametá a uklízí, a za minutku byl už zase zpátky, obě ruce plné kuliček, káč, starých zaprášených draků a různých tretek, shromažďovaných po léta. Vysloužilá plechová fordka právě dorazila, Silly do ní vlezl a zabouchl dvířka. Teece stál na zápraží s opovržlivým úsměvem. „Co tam nahoře budeš dělat?"

„Začnu znova," řekl Silly. „Budu mít vlastní železářství."

„Zatracenej kluku, tak ty se u mě vyučíš, abys pak mohl pláchnout a mít z toho profit?"

„To ne, milostpane. Nikdy mě nenapadlo, že se někdy stane tohle, ale stalo se to. Já za to nemůžu, že jsem se to naučil, pane Teece."

„A to máte ty rakety jistě pojmenovaný, že jo?"

Pohlédli na hodinky u volantu.

„Ano, milostpane."

„Určitě tam bude Prorok Eliáš, Nebeskej kočárek, Mojžíš, Víra, Naděje a Láska, že jo?"

„Lodi mají taky jména, pane Teece."

„Nic bych se nedivil, kdyby tam byl taky Bůh Syn a Duch svatý. Vsadím se, že jedna je První baptistická církev."

„Už musíme jet, pane Teece."

Teece se smál. „A jedna se jmenuje Pročpak svobodu a druhá Dostal Daniel."

Vůz se rozjel. „Sbohem, pane Teece."

„A nějaká se taky jmenuje Jozue, ten co porazil Jericho."

„Sbohem, milostpane."

„A ještě taky Ať Jordán se valí. Chachá! Pro mě za mě si tu raketu hoď na hřbet, hochu, nebo si do ní vlez a vyleť si s ní, kam chceš."

Stará rachotina mizela v prachu. Chlapec vstal, přiložil ruce k ústům a zavolal na Teeceho naposled: „Milostpane, milostpane, co teď budete dělat v noci? Co teď budete dělat v noci, milostpane?"

Ticho. Vůz pomalu mizel na cestě. Pak už zmizel docela. „Co tím sakra myslel?" uvažoval Teece. „Co bych měl dělat v noci?"

Díval se, jak si sedá prach, a náhle mu to bylo jasné.

Vzpomněl si na noci, kdy se k němu sjeli muži, kolena jim špičatě trčela do výše a brokovnice trčely ještě špičatěji. Podobali se hejnu jeřábů pod korunami stromů v letní noci a v očích jim seděla vražda. Zatroubili na houkačku, on přibouchl dvířka, vzal do ruky pistoli, v duchu se usmíval a srdce mu tlouklo divoce jako desetiletému chlapci. Vyrazili po cestě do letní noci, konopné provazy stočené na podlaze vozu a kabáty vycpané krabičkami plnými nábojů. kolik to bylo nocí za ta léta, kolik nocí vítr fičel vozem a shrnoval jim vlasy do očí, v nichž seděla vražda, skučel, když vybírali strom, pořádně silný strom, a pak zabušili na dveře nějaké chatrče.

„Tak na tohle teda myslel ten všivák?" Teece se vyklonil do slunce. „Zpátky, mizero! Co budu dělat v noci? Ten všivák drzá…"

Ale ta otázka seděla. Zhnusilo ho to a pocítil prázdnotu. Ano, co budeme dělat v noci, pomyslel si. Když oni jsou teď pryč, tak co? Pocítil naprostou prázdnotu a lhostejnost.

Vytáhl z kapsy pistoli, podíval se, zda je nabitá.

„Co chceš dělat Same?" zeptal se někdo.

„Zabít toho všiváka."

Dědeček řekl: „Jen neztrácej nervy."

Ale Samuel Teece už zmizel vzadu za krámem. Za chvíli vyjel na silnici ve svém otevřeném voze. „Jede někdo se mnou?"

„Já bych se rád projel," řekl dědeček a vstal.

„Ještě někdo?"

Nikdo neodpověděl.

Dědeček vlezl dovnitř a přibouchl dvířka. Samuel Teece vyrazil a zanechal za sebou mračna prachu. Ujížděli pod zářivou oblohou a nepromluvili ani slovo. Nad vyschlými loukami se tetelil horký vzduch.

Zastavili na křižovatce. „Kudy asi jeli, dědo?"

Dědeček zamžoural: „Počítám, že rovně."

Jeli dál. Hukot jejich vozu se osaměle rozléhal pod letními stromy. Silnice byla prázdná, ale když se dostali dál, upoutalo cosi jejich pozornost. Teece zpomalil, vyklonil se, zuřivá nenávist mu plála v žlutých očích.

„Zatraceně, dědo, vidíš, co ty všiváci provedli?"

„Co?" zeptal se dědeček a vyklonil se také.

Podél prázdné venkovské cesty, tak jak je pečlivě uložili a zanechali, ležely na úhledných hromádkách staré kolečkové brusle, ba-

revné uzlíky plné nepotřebných hloupostí, pár starých škrpálů, trakař, hromady kalhot, kabátů a staromódních klobouků, korálkové ozdoby z lustrů, které kdysi cinkaly ve větru, plechovky s růžovými pelargóniemi, mísy s voskovým ovocem, krabice s konfederačními bankovkami, necky, valchy, šňůry na prádlo, mýdla, něčí trojkolka, něčí zahradnické nůžky, kočárek pro panenky, medvídek, barevné okno z černošského baptistického kostela, úplná sada těsnění k brzdám, válce, matrace, otomany, houpací židle, kelímky s pleťovým krémem a ruční zrcátka. Nic nebylo jen tak pohozeno, naopak, všechno uložili opatrně, s citem a pietou na zaprášený okraj silnice, jako by až sem přišlo celé město s plnýma rukama a právě tady zazněla veliká bronzová trouba, všechny předměty byly zanechány tichému prachu a obyvatelé Země, všichni do jednoho, prchli přímo k modrým nebesům.

„Nechtěli to spálit," vykřikl zlostně Teece. „Nespálili to, jak jsem jim říkal, to ne, to to museli všechno táhnout s sebou a nechat to až tady na silnici, aby se na to mohli až do poslední chvíle koukat. A teď si ještě ty negři myslí, bůhvíjak chytře to neudělali."

Divoce jezdil s vozem sem tam, nalevo, napravo, rozhazoval, drtil, lámal a trhal balíčky papíru, krabice tretek, zrcadla, židle. „Tumáš, sakra, tumáš!"

Přední pneumatika pískavě zasyčela. Vůz splašeně vyletěl ze silnice do příkopu a Teece narazil do předního skla.

„Všiváci!"

Oprášil se, vylezl z automobilu a skoro brečel vzteky.

Podíval se na tichou, prázdnou silnici. „Teď už je nechytíme nikdy, nikdy, nikdy." Kam až mohl dohlédnout, nebylo nic, než rance a hromádky a dál a dál rance v teple vanoucího větru, pečlivě uložené jako malé opuštěné oltářiky v pozdním odpoledni.

O hodinu později se dědeček a Teece vrátili pěšky a unaveni do železářství. Muži tam ještě seděli, naslouchali a pozorovali oblohu. Sotva se Teece usadil a povolil si boty, které ho tlačily, někdo vykřikl: „Podívejte se!"

„To radši chcípnu, než bych se podíval," řekl Teece.

Ale ostatní se podívali. A viděli, jak v dálce po obloze stoupají zlaté cívky. Zanechaly za sebou ohnivé čáry a zmizely.

Na bavlníkových polích vál líný vítr mezi sněhobílými chomáčky. Na vzdálenějších loukách ležely melouny, nedotčené lidskou rukou, pruhované jako kočky vyhřívající se na sluníčku.

Muži na verandě se posadili, podívali se jeden na druhého, podívali se na žlutý provaz pečlivě stočený na regálech v krámě, podívali se na revolverové náboje, které se mosazně leskly v krabičkách, a zahlédli stříbrné pistole a dlouhé černé kovové brokovnice, visící klidně nahoře v šeru. Někdo si strčil do úst stéblo. Někdo jiný začal kreslit v prachu.

Po chvíli zvedl Samuel Teece triumfálně zutou botu, obrátil ji, zadíval se na ni a řekl: „Všimli jste si? Jak je Bůh nade mnou, až úplně do poslední chvilky říkal ‚milostpane'!"

2004 - 2005

Nová jména

Dostali se do podivných modravých krajin a dali jim svá jména. Byl tu Hinkstonův potok a Lustigovo zákoutí a Blackova řeka a Driscollův háj a Peregrinovy hory a Wilderovo město, zkrátka jména lidí a věcí, které lidé dělali. Místo, kde Marťané zabili první Pozemšťany, se jmenovalo Rudé město, protože mělo co dělat s krví. A tam, kde byla zničena Druhá expedice, se to jmenovalo Druhý pokus a na každém dalším místě, kde muži shodili z raket zápalné kotlíky, aby vypálili kraj, zůstala po nich jména jako žhavé uhlíky, a dále tu byla samozřejmě Spenderova hora a město Nathaniela Yorka…

Stará, marťanská byla pouze jména vody, vzduchu a země. A také sněhu, který na jihu stékal do kamenných kanálů a plnil prázdná moře. Marťanská jména měli nabalzamovaní a dávno pohřbení kouzelníci, věže a obelisky. Rakety útočily na ta jména jako kladiva, roztloukaly mramor na břidlici, drtily porcelánové milníky a názvy starých měst a do jejich tříště zasazovaly veliké pylony s novými jmény: ŽELEZNÉ MĚSTO, OCELOVÉ MĚSTO, ALUMINIOVÝ HRADEC, ELEKTRICKÁ VES, KUKUŘIČÍN, OBILOV, DETROIT II, všechno samé názvy ze Země, zvučící kovem a mechanizací.

A když postavili a pojmenovali města, postavili a pojmenovali také hřbitovy. Zelený háj, Mechové zátiší, Věčný odpočinek, Studnice vzpomínek, a první mrtví byli spuštěni do hrobů…

Ale jakmile bylo všechno úhledně uspořádáno a na svém místě, jakmile bylo všechno bezpečné a jisté, život ve městech běžel v normálních kolejích a pocit opuštěnosti byl otupen na minimum, přijeli ze Země rozsévači civilizace. Přijeli jen tak na výlet, na dovolenou, nakoupit upomínkové předměty, nějaký ten pohled a poznat „atmosféru"; přijeli studovat a aplikovat sociální zákonodárství; přijeli s hvězdami a odznaky a předpisy a nařízeními a přivezli s sebou alespoň kousek úředního šimla, který se v Evropě roztahoval jako cizokrajné býlí, a nechali je na Marsu bujet všude, kde se jen trochu uchytilo. Začali organizovat život a knihovny; začali poučovat a komandovat lidi, kteří přišli na Mars právě proto, aby je nikdo nepoučoval, neměl nad nimi moc a nekomandoval.

A tak muselo jednoho dne nutně dojít k tomu, že také je někdo zkomandoval…

Duben 2005

Usher II

„„Jel jsem koňmo, sám po celý chmurný, tmavý, tichý podzimní den, kdy mraky visely tísnivě nízko na obloze, neobyčejně pustou krajinou a konečně s večerními stíny octl jsem se před melancholickým domem Usherovým…'"

Pan William Stendahl přestal citovat. Před ním, na nízkém černém pahorku stál ten dům a v jeho základním kameni byl vytesán letopočet L.P. 2005.

Architekt pan Bigelow řekl: „Je hotov. Tady máte klíč, pane Stendahle."

Oba muži stáli mlčky v tichém podzimním odpoledni. Modré kopie plánů jim šustily pod nohama v zčernalé trávě.

„Dům Usherů," řekl s požitkem pan Stendahl. „Navržen, postaven, koupen a zaplacen. Edgar Allan Poe by měl určitě radost!"

Pan Bigelow zamžoural. „Je všechno tak, jak jste si přál?"

„Ano!"

„Trefili jsme správnou barvu? Je bezútěšný a hrůzyplný?"

„Naprosto bezútěšný a hrůzyplný!"

„A co stěny - jsou holé?"

„Na mou duši, jsou!"

„A močál, je dost černý a ponurý?"

„Neuvěřitelně černý a ponurý."

„A rákosí - museli jsme je ovšem nabarvit - je to správná šeď do černa?"

„Je odpuzující!"

Pan Bigelow nahlédl do plánů. A podle nich částečně citoval: „Působí na vás celý ten objekt dojmem ledového chladu, těžkne vám srdce a vkrádá se vám do mysli pustota? Myslím, celý ten dům, jezírko a celá ta krajina, pane Stendahle?"

„Pane Bigelowe, stálo to za ty peníze! Je to prostě nádherné!"

„Děkuji vám. Musel jsem se obejít bez jakýchkoliv zkušeností. Ještě štěstí, že jste měl vlastní soukromé rakety, jinak by nám sem většinu zařízení nebyli povolili dovézt. Jen si všimněte, jak je tu pořád šero, pořád říjen, a ta zem - neplodný, mrtvý suchopár. Dalo to fušku. Vyhubili jsme, nač jsme přišli. Spotřebovali jsme tisíce tun DDT. Nezůstal tu ani hádek, ani žabka, ani jedna martská moucha! A pořád šero, pane Stendahle. Jsem na to hrdý. Jsou tu skryté přístroje, které zastiňují Slunce. Je to tu pořád jaksepatří pusté."

Stendahl všechno do sebe vpíjel plnými doušky: pustotu, stísněnost a smrduté výpary, celou „atmosféru" tak citlivě sestrojenou a provedenou. A ten dům! Tlení a hrůza, zlověstné jezero, ty houby a ten postupující rozklad! Ať už to nakašírovali, nebo toho dosáhli jinak, koho by to napadlo?

Vzhlédl k podzimní obloze. Někde nahoře, Bůh ví kde, hrozně daleko, je Slunce. Tam někde je duben na planetě Marsu, měsíc, kdy je všechno žluté a obloha modrá. Tam někde nahoře se propalují k Marsu rakety, aby zcivilizovaly tu nádherně mrtvou planetu. Do tohoto kalného zvukotěsného světa, do tohohle světa starodávného podzimu jejich ječení neproniká.

„Když je to teď hotovo," rozpačitě začal pan Bigelow, „mohu se zeptat, co s tím vším hodláte podniknout?"

„S domem Usherů? To jste si nedomyslel?"

„Ne."

„Jméno Usher vám nic neříká?"

„Nic."

„A co tohle jméno: Edgar Allan Poe?"

Pan Bigelow zavrtěl hlavou.

„No ovšem." Stendahl sotva znatelně pokrčil nos. Byl to výraz překvapení smíšeného s pohrdáním. „Jak bych mohl čekat, že budete znát zvěčnělého Edgara Allana Poea? Je už dávno po smrti, zemřel dřív než Lincoln. Všechny jeho knihy lehly popelem při Velikém ohni. To už je nějakých třicet let - v roce 1975."

„Aha," řekl pan Bigelow zasvěceně. „Tak to byl jeden z těhletěch!"

„Ano, jeden z těhletěch, pane Bigelowe. On a Lovecraft a Hawthorne a Abrose Bierce a všechny strašidelné, fantastické a hrůzyplné povídky, a právě tak i utopické knihy lehly popelem. Nemilosrdně. Odhlasovali na to zákon. Ach, začátky byly nepatrné. V letech padesátých a šedesátých to byla jen zrníčka písku na poušti. Různé skupiny začaly všelijak kontrolovat obrázkové seriály, pak detektivky a samozřejmě filmy, k tomu přistoupily politické vášně, náboženské předsudky, tlak zájmových skupin; vždycky se našla nějaká menšina, která měla z něčeho strach, a obrovská většina, která měla strach z temnoty, z budoucnosti, z minulosti, z přítomnosti, sama ze sebe a ze svých stínů."

„Rozumím."

Strach ze slova ‚politika' (které se nakonec, jak se zdá, stalo mezi zpátečnickými živly synonymem pro komunismus, a když je někdo použil, mohlo ho to stát život!), a tak se tady přitáhl šroubek, tamhle upevnila matka, odsud přiletěl štulec, odtamtud kopanec a umění a literatura se zanedlouho nápadně podobaly obrovské karamelce, kterou každý tak vytahoval, mačkal, zavinoval a všude pohazoval až se z ní vytratila všechna pružnost i chuť. Pak pojednou přestaly vrčet filmové kamery, jako když utne, divadla potemněla a tiskařské lisy, místo aby chrlily niagary knih, omezily se na neškodné odkapávání ‚čistého' materiálu. Ano, i slovo ‚únik' začalo být příliš pokrokové, co vám mám povídat!"

„Opravdu?"

„Opravdu! Říkali, že každý člověk se musí postavit tváří v tvář skutečnosti. Tomu, co je Zde a Nyní! Všechno, co tomu neodpovídá, musí pryč! Všechny ty nádherné literární lži a rozlety fantazie musí vyletět do vzduchu! A tak je před třiceti lety, v roce 1975, jednoho

nedělního rána pěkně postavili v jedné knihovně ke zdi. Vyrovnali je do řady: svatého Mikuláše, Bezhlavého jezdce, Sněhurku, Bystrozrakého i slepičku s kohoutkem - ach, to byl nářek! - a všechny je postříleli. Spálili skleněné zámky i žabáky-prince i stařičké krále a všechny ty, kteří žili šťastně až do smrti (protože samozřejmě ve skutečnosti nikdo nežije šťastně až do smrti) a Byl jednou jeden se proměnilo v Nikdy nebyl! Popelem hýkalů posypali rozvaliny kraje divů, rozsekali kosti Dlouhého a Širokého a ptáka Ohniváka roztloukli na kaleidoskop! Kulihrášek byl usmýkán úředním šimlem. Šípková Růženka se probudila polibkem vědce a vydechla naposledy při osudném píchnutí jeho injekční stříkačky. A Červené Karkulce daly napít z nějaké láhve, aby se už nemohla ptát: ‚Babičko, proč máte tak veliké oči?' a kouzelné zrcadlo roztříštili kladivem a s ním navždy zničili zlé čarodějky i krásné kněžny!"

Zaťal pěsti. Bože, jak živě se mu to vybavilo! Zrudl v obličeji a lapal po dechu.

Pokud jde o pana Bigelowa, toho dlouhý výbuch Stendahlových citů ohromil. Mrkal zmateně a konečně řekl: „Lituji, ale nevím, o čem mluvíte. Pro mě jsou to jen jména. Ale podle toho, co slyším, bylo Pálení prospěšná věc."

„Táhněte!" zařval Stendahl. „S prací jste hotov, tak mi dejte pokoj, vy idiote!"

Pan Bigelow svolal řemeslníky a odešel.

Pan Stendahl stál před svým domem sám.

„Dávejte pozor, vy tam," řekl neviditelným raketám. „Přišel jsem na Mars, abych se zbavil vás, kteří máte všechno jasné, ale vy se sem slétáte čím dál, tím víc jako mouchy na mršinu. Tak já vám ukážu. Dám vám pořádnou lekci za to, co jste na Zemi udělali Edgaru Allanu Poeovi. Ode dneška se mějte na pozoru. Dům Usherů je připraven."

Zahrozil pěstí k obloze.

Raketa přistála. Čile z ní vystoupil nějaký muž. Pohlédl na dům a v očích mu zasvitla nelibost a zloba. Překročil vodní příkop a zastavil se tváří v tvář drobnému muži, který tam stál.

„Jmenujete se Stendahl?"

„Ano."

„Já jsem Garrett, z Ústavu pro výzkum morálních podmínek."

„Tak už jste se přece jen dostali až na Mars, vy morálníci. Však jsem si myslel, kdy se objevíte."

„Přijeli jsme minulý týden. Dáme tady co nejdřív všechno do naprostého pořádku, stejně jako na Zemi." Muž popuzeně zamával svou legitimací a ukázal na dům. „Jak mi vysvětlíte tamhleto, Stendahle?"

„To je strašidelný zámek, chcete-li tomu tak říkat."

„To se mi nelíbí, Stendahle, to se mi nelíbí. To slovo ‚strašidelný'."

„Je to docela jednoduché. Léta Páně 2005 jsem si postavil mechanickou svatyni. Poletují v ní mědění netopýři, řízení elektronickými paprsky, plechové krysy pobíhají ve sklepích z umělých hmot a roboti-kostry tančí. Žijí v něm roboti-upíři, harlekýni, vlci, bledé přízraky, vytvořené z důvtipu a chemikálií."

„Přesně to, čeho jsem se obával," řekl Garrett a sotva znatelně se usmál. „Asi vám to budeme muset zbourat."

„Věděl jsem, že přijdete, jakmile zjistíte, co se děje."

„Byl bych přišel dřív, ale chtěli jsme si v Ústavu být jisti, co vlastně máte za lubem, než se do toho dáme. Odklízecí a podpalovací čety tu budou k večeru. Do půlnoci bude všechno srovnáno se zemí. Pane Stendahle, nemohu si pomoct, jste tak trochu blázen. Vydáte těžce vydělané peníze za hloupost. Muselo vás to stát alespoň tři milóny dolarů."

„Čtyři milióny! Jenže, pane Garrette, já jsem v mládí zdědil pětadvacet miliónů dolarů. Mohu si je dovolit rozhazovat. Ačkoliv se mi taky zdá, že je hrozná škoda nahnat sem ty vaše odklízeče, když dům byl dokončen teprve před hodinou. Nemohl byste mi dovolit, abych si s tou hračkou pohrál, řekněme, aspoň čtyřiadvacet hodin?"

„Víte, co praví zákon. Vyjadřuje se naprosto přesně. Je zakázáno vyrábět knihy, domy a cokoliv, co by jakýmkoliv způsobem připomínalo duchy, upíry, víly nebo jakékoliv fantastické bytosti."

„Příště budete upalovat Babbitty!"

„Vy už jste nám nadělal hodně nepříjemností, pane Stendahle. Mám to zaznamenáno. Před dvaceti lety. Na Zemi. Vy a ta vaše knihovna."

„Ano, já a moje knihovna. A několik mně podobných. Ach, o Poeovi se už dávno nic neví, ani o dědu Vševědovi a ostatních. Ale já měl svou malou podzemní skrýš. Pár nás mělo soukromé knihovny,

dokud jste na nás neposlali ty své muže s pochodněmi a zapalovači a neroztrhali mých padesát tisíc svazků a nespálili je. A právě tak jste zničili kouzlo Dušiček a nařídili filmovým producentům, že chtějí-li vůbec něco dělat, musejí dělat a pořád předělávat Ernsta Hemingwaye. Bože, kolikrát jsem viděl natočenou Komu zvoní hrana! Třicet různých verzí. Všechny realistické. Ach, realismus! Ach, to Zde a to Nyní, k čertu s tím vším!"

„Nemá to smysl být zatrpklý."

„Pane Garrette, vy musíte podat podrobné hlášení, že?"

„Ano."

„Tak to byste měl, aspoň ze zvědavosti, vejít dovnitř a trochu se tam porozhlédnout. Zdrží vás to jen minutku."

„Dobrá, jděte první. A žádné hlouposti. Mám s sebou revolver."

Dveře domu Usherů se skřípavě otevřely. Zvnitřku zavál vlhký vzduch. Ozvalo se nesmírné vzdychání a steny, jako by ve skrytých katakombách supěly nějaké podzemní měchy.

Na kamenné podlaze zapanáčkovala krysa. Garrett vykřikl a kopl ji. Krysa se převalila a z její nylonové srsti se vznesl neuvěřitelný roj kovových mušek.

„To je úžasné!" Garrett se shýbl, aby si ji prohlédl.

V jednom výklenku seděla stará čarodějnice a voskové ruce se jí chvěly nad jakýmisi oranžově modrými taroky. Škubla hlavou, sykla na Garretta bezzubými ústy a poklepala na umaštěné karty.

„Smrt!" vykřikla.

„Tady to máte, proč jsem tu," řekl Garrett. „Tohle je politováníhodné!"

„Můžete si jí spálit osobně."

„Opravdu?" To Garretta potěšilo. Pak svraštil čelo. „Musím uznat, že to nesete statečně."

„Stačí mi, že jsem mohl tohle místo vytvořit. Že mohu říct, že jsem to udělal. Říct, že jsem vykouzlil středověkou atmosféru i v tomhle moderním, nevěřícím světě."

„K vašemu géniu pociťuji i proti své vůli jakýsi obdiv, pane." Garrett pozoroval, jak je obtéká mlha, šumí kolem nich a ztvárňuje se v krásnou, oblačnou ženu. V pozadí vlhké chodby se prudce otáčel nějaký stroj. Mlha z něho vytékala, jako cukrová vata a s bručivým šepotem poletovala v mlčících halách.

Odnikud se zjevila opice.

„Stát!" vykřikl Garrett.

„Jen se nebojte." Stendahl poklepal zvířeti na černou hruď. „Je to robot. Kostra z mědi a vůbec všechno měděné jako ta čarodějnice. Vidíte?" Přejel opici proti srsti a pod ní se objevil labyrint kovových trubek.

„Ano." Garrett natáhl bázlivou ruku, aby tu věc poplácal. „Ale k čemu to je, pane Stendahle, k čemu to všechno je? Co vás to posedlo?"

„Byrokracie, pane Garrette. Ale nemám čas na vysvětlování. Úřady na to brzy přijdou samy." Kývl na opici. „Všechno v pořádku. Teď!"

Opice zabila pana Garretta.

„Jsme skoro hotovi, Pikesi, že?"

Pikes vzhlédl od stolu. „Ano, pane Stendahle."

„Udělal jste to nádherně."

„Jsem za to placen, pane Stendahle." odpověděl Pikes mírně, zvedl umělé víčko robota a vložil pod ně skleněnou oční bulvu, která bezvadně přilnula ke gumovým svalům. „Prosím."

„Živý obraz pana Garretta."

„Co s ním uděláme?" Pikes pokynul ke kamenné desce, na níž ležela mrtvola skutečného pana Garretta.

„Radši ho spálíme, Pikesi. O dva Garretty přece nestojíme?"

Pikes odvezl pana Garretta k cihlové spalovací peci. „Sbohem." Strčil Garretta dovnitř a zabouchl za ním dveře.

Stendahl se postavil před robota Garretta. „Znáte rozkazy Garrette?"

„Ano, pane." Robot se zvedl. „Mám se vrátit do Ústavu. Zařadím doplňovací hlášení. Zdržím akci nejméně o osmačtyřicet hodin. Řeknu, že musím případ podrobněji prozkoumat."

„Správně, Garrette. Sbohem."

Robot spěšně odešel ke Garrettově raketě, nastoupil a odletěl.

Stendahl se otočil. „My teď, Pikesi, rozešleme zbytek pozvánek na večer. Myslím, že se moc dobře pobavíme, co říkáte?"

„Když si pomyslím, že jsme čekali celých dvacet let, to se tedy pěkně pobavíme!"

Spiklenecky na sebe mrkli.

Sedm hodin. Stendahl se podíval na hodinky. Už byl skoro čas. V ruce točil sklenkou sherry. Seděl úplně klidně. Nad ním viseli z dubových trámů netopýři, jemná měděná tělíčka ukrytá pod gumovým masem, mžourali na něho a vyráželi skřeky. Pozvedl k nim číši. „Na společný úspěch." Pak se zvrátil do židle, zavřel oči a dal se do rozjímání o celé té záležitosti. Jak to teď ve stáří všechno vychutná! Tuhle splátku antiseptické vládě za všechna její tažení a teror proti literatuře. Ach, jak v sobě po celá dlouhá léta živil vztek a nenávist. Jak ten plán ve vyprahlé mysli pozvolna nabýval tvaru až do onoho dne před třemi lety, kdy se setkal s Pikesem.

Ach ano, Pikes, tak prosáklý zatrpklostí jako temná zčernalá studně zelené kyseliny. Kdo je Pikes? Největší z nich ze všech! Pikes, muž desetitisíce tváří, vtělená zuřivost, kouř, modravý mlžný opar, bílý déšť, netopýr, chrlič, příšerné zjevení, to všechno je Pikes! Je lepší než Lon Chaney starší? Stendahl se nad tím zadumal. Každou noc se díval na Chaneyho ve starých, prastarých filmech. Ano, je lepší než Chaney. Je lepší, než ten druhý dávno zapadlý aktér? Jakpak se jen jmenoval? Karloff? Je mnohem lepší. A co Lugosi? Směšné srovnání! Ne, existuje jediný Pikes, kterého najednou z ničeho nic zbavili fantazie, pro něhož na Zemi nebylo místečka a který se před nikým nemohl blýskat. Zakázali mu dokonce, aby si hrál sám pro sebe před zrcadlem!

Chudák poražený, znemožněný Pikes. Jak ti asi bylo, Pikesi, tu noc, kdy zabavili tvé filmy, vyrvali je z kamer, jako by ti rvali vnitřnosti, zmačkali je a zmotali, nacpali do kamen a spálili! Jestlipak to bylo stejně zlé, jako když člověku zničili padesát tisíc knih bez jakékoliv náhrady? Ano, bylo. Stendahl cítil, mu bezmocným vztekem tuhnou ruce.Co bylo pak přirozenější, než že od onoho dne se začali domlouvat nad nesčetnými šálky kávy, sedíce do nesčetných půlnocí, a že z jejich domlouvání vyšel ten trpký plán - dům Usherů.

Zazněl velikánský kostelní zvon. Hosté se sjížděli.

Usmál se a vyšel jim vstříc.

Roboti bez paměti, dospělí od svého zrodu, vyčkávali. V hedvábí barvy lesních tůní, v hedvábí barvy žab a kapradin - vyčkávali. Roboti s vlasy barvy písku a slunce vyčkávali. Roboti leželi, řádně promazaní, s kostmi z bronzových trubek, zapuštěnými do želatiny.

V rakvích pro ani živé, ani mrtvé, v prkenných krabicích čekaly metronomy, až je někdo spustí. Bylo cítit mazání a vyleštěnou mosaz. Vládlo tu ticho jako na hřbitově. Roboti měli pohlaví, a přece byli bezpohlavní. Měli jména, a přece byli bezejmenní, s lidmi měli společné všechno až na lidskost a vytřeštěně hleděli na zatlučená víka svých krabic, opatřená nálepkami, ve smrti, která vlastně ani nebyla smrtí, protože roboti nikdy nežili. A tu se najednou všude rozlehlo vrzání páčených hřebíků. Zaskřípěla otvíraná dvířka. Na krabice dopadly stíny a stiskla je jakási ruka, která vystřikovala z plechovky olej. Jeden hodinový strojek byl nařízen a slabounce se roztikal. Za ním další a další, až se všechno proměnilo v nesmírný hodinářský krám, hlučící vrčením strojků. Mramorové oči široce otevřely gumová víčka. Chřípí se zachvěla. Roboti oblečeni do srsti opice a bílých králičích chlupů, povstali; za Dlouhým šel Široký, pak Myší král, žabák a utopenci z moře, vytvoření ze soli a chaluh, se rozkymáceli sem a tam; pak oběšenci se zmodralými hrdly a očima obrácenýma v sloup, hlinění trpaslíci a drobouncí diblíci, upíři, sýčkové, Mikuláš se sněhovou vánicí, Modrovous s kníry podobajícími se acetylénovým plamínkům, sírová mračna, z nichž se plazily jazyky zelených plamenů, a drak zkroucený do gigantické šupinaté serpentiny a s pecí v žaludku, vyrazili ze dveří s jekotem, tikáním, řevem, mlčením, v chvatu a se závanem větru. Tisíce vík spadlo na zem. Hodinářství se vydalo do domu Usherů. Nastala strašidelná noc.

Krajinou zavál teplý vánek. Přiletěly rakety hostů, rozžhavily oblohu a podzim proměnily v jaro.

Muži ve večerních oblecích vystoupili z raket a za nimi ženy s pracně upravenými účesy.

„Tak tohle je Usher!"

„Ale kde jsou dveře?"

A v tom okamžiku se objevil pan Stendahl. Ženy se smály a švitořily jedna přes druhou. Pan Stendahl pokynul rukou, aby je utišil. Otočil se, vzhlédl k oknu vysoko v hradní zdi a zavolal:

„Rapunzelo, Rapunzelo, spusť dolů svůj vlas."

A shora se do nočního větru vyklonila krásná dívka a spustila dolů zlaté vlasy. Vlasy se rozdvojily, zavlály a spletly se v žebřík po němž rozesmátí hosté vstupovali do domu.

Co tu bylo významných sociologů! Co bystrých psychologů!

Kolik nesmírně důležitých politiků, bakteriologů a neurologů! A teď stáli uprostřed plesnivých stěn.

„Buďte všichni vítáni!"

Pan Tryon, pan Owen, pan Dunne, pan Lang, pan Steffens, pan Fletcher a dva tucty dalších.

„Pojďte dál, jen pojďte dál!"

Slečna Gibbsová, slečna Popeová, slečna Chrchillová, slečna Bluntová, slečna Drummondová a spousta dalších žen v blýskavé parádě.

Významní, velevýznamní lidé, jeden jako druhý, členové společnosti pro omezení fantazie, obhájci zákazu Dušiček a slavnosti Guye Fawkese, zabíječi netopýrů, paliči knih, nosiči pochodní. Všichni do jednoho dobří, spořádaní občané, kteří si počkali, až nahoru doletěli otrlí muži, pohřbili Marťany, vyčistili města, postavili sídliště, opravili dálnice a všechno řádně zabezpečili. A pak, když už tu byla široká a bezpečně vydlážděná cesta, přijeli sem tihle Kazimírové, tihle Suchaři, lidé, kteří měli chemický roztok místo krve a jedovatě jodové oči, aby tu zahájili umravňovací činnost a kdekoho začali podělovat svou dobrotivostí. A ti všichni byli jeho přátelé! Ano, s největší pečlivostí se s nimi za poslední rok na Zemi seznámil a spřátelil!

„Vítejte v prostorných halách Smrti!" zvolal.

„Poslyš, Stendahle, co má tohle všechno znamenat?"

„Však uvidíte. A teď svlékat! Tamhle na té straně máte všichni kabinky. Oblékněte si kostýmy, které tam najdete. Muži tady, ženy tamhle!"

Lidé nerozhodně postávali.

„Nevím, jestli tu máme zůstat," řekla slečna Popeová. „Nemám ráda takovéhle prostředí. Nemá to daleko k blasfémii."

„Nesmysl, je to maškarní bál!"

„Vypadá to ale hodně ilegálně." Pan Steffens zavětřil.

„To pusťte z hlavy," zasmál se Stendahl. „Bavte se. Zítra z toho budou jenom trosky. Honem do kabin!"

Dům překypoval životem a barvami. Všude se míhali harlekýni s rolničkami na čepicích a bílé myšky tančily miniaturní quadrilly podle hudby, kterou trpaslíci droboučkými smyčci vyluzovali na droboučké housličky, vlajky se vlnily z ohořelých trámů a netopýři v mračnech poletovali kolem úst chrličů, které vyplivovaly chladivé, divoké a zpěněné víno. Sedmi sály maškarního bálu protékal potok. Hosté se z něho napili a zjistili, že je to sherry. Hosté proudili z

Hosté se z něho napili a zjistili, že je to sherry. Hosté proudili z kabinek, přeneseni z jednoho věku do druhého, obličeje zastřeny maskami domin, a už to, že si nasadili masku, obnovilo v nich chuť pustit se do křížku s fantazií a hrůzou. Ženy se se smíchem ploužily v rudých rouchách. Muži je pitvorně obskakovali. A na stěnách se pohybovaly stíny, které tam nikdo nevrhal, a tu a tam visela zrcadla, která nikoho neodrážela. „Všichni jsme upíři!" smál se pan Fletcher. „Mrtví!"

Bylo to sedm pokojů, každý jiný, jeden modrý, jeden nachový, jeden zelený, jeden oranžový, další bílý, šestý fialový a sedmý celý pohřbený do černého sametu. V černém pokoji stály ebenové hodiny, které hlasitě odbíjely čas. A těmi pokoji proudili hosté, později už opilí, mezi fantastickými roboty, mezi ptáky Ohniváky, zlými královnami, Šípkovými Růženkami a obry v sedmimílových botách a v podlaze pod jejich tančícíma nohama mohutně pulsovalo skryté a zrádné srdce.

„Pane Stendahle!"

Zašeptání.

„Pane Stendahle!" Po boku mu stanula příšera v masce Smrti. Byl to Pikes. „Musím s vámi mluvit mezi čtyřma očima."

„Co se děje?"

„Podívejte se." Pikes natáhl ruku kostlivce. Držel v ní několik napůl roztavených zuhelnatělých koleček, šroubků, matek a čepů.

Stendahl se na ně dlouze zadíval. Pak vtáhl Pikese do jedné chodby. „Garrett?" zašeptal.

Pikes přikývl. „Poslal místo sebe robota. Tohle jsem našel, když jsem před chvílí čistil spalovací pec."

Chvíli oba zírali na osudná kolečka.

„To znamená, že policie tu může být každým okamžikem," řekl Pikes. „Překazí nám náš plán."

„Co teď." Stendahl se zahleděl na víření žlutých, modrých a oranžových lidí. Hudba se linula zamlženými sály. „Mohlo mě napadnout, že Garrett nebude takový blázen, aby přišel osobně. Ale počkejte!"

„Co je?"

„Nic. Nic není. Garrett k nám poslal robota. Prosím, a my jsme robota poslali zpátky. Pokud ho nebude důkladně zkoumat, nevšimne si záměny."

„No ovšem!"

„Příště přijde sám. Má teď dojem, že je to bezpečné. Každou chvilku se může objevit ve dveřích osobně! Ať teče víno proudem, Pikesi!"

Zazněl veliký zvon.

„Vsadím se, že už je tu. Pusťte pana Garretta dál."

Rapunzela spustila své zlaté vlasy.

„Pan Stendahl?"

„Pan Garrett. Skutečný pan Garrett?"

„Ano, ten a nikdo jiný." Garrett šlehl okem po plesnivých stěnách a vířícím davu. „Napadlo mě, že se sem radši podívám osobně. Člověk se na roboty nemůže spolehnout. Zvláště ne na roboty druhých. Taky jsem pro všechny případy už zalarmoval odklízeče. Budou tu za hodinku. Ti už si budou vědět rady s tímhle strašlivým místem."

Stendahl se uklonil. „Děkuji vám za informaci." Pokynul rukou. „Ale zatím se snad trochu pobavíte. Skleničku vína?"

„Ne, děkuji. Co se tu děje? Jak hluboko může člověk klesnout?"

„To posuďte sám, pane Garrette."

„Až k vraždě," řekl Garrett.

„K nejodpornější vraždě," odpověděl Standahl.

Zaječel ženský hlas. Přihnala se slečna Popeová, obličej bílý jako z tvarohu. „Právě se stalo něco děsného! Viděla jsem, jak jedna opice zaškrtila slečnu Bluntovou a nacpal jí do komína."

Ohlédli se a uviděli dlouhé světlé vlasy, vlající z komínové roury. Garrett vykřikl.

„Hrůza!" zavzlykala slečna Popeová, ale najednou přestala plakat. Zamrkala a otočila se. „Slečno Bluntová!"

„Prosím," řekla slečna Bluntová, která se náhle objevila před ní.

„Ale vždyť jsem vás právě viděla v komíně!"

„Kdepak," smála se slečna Bluntová. „To byl můj robot. Šikovná napodobenina!"

„Vždyť, vždyť…"

„Neplačte miláčku, se mnou je všechno v pořádku. Musím se podívat sama na sebe. Tak tamhle teda jsem! Nacpaná v komíně. Přesně, jak jste říkala. Dobrý nápad!"

Slečna Bluntová se vzdálila se smíchem.

„Napijete se, Garrette?"

„Myslím, že ano. To mě zničilo. Bože, tohle je ale místo. To si opravdu zaslouží strhnout. Za chvíli…"

Garrett se napil.

Další výkřik. Čtyři bílí králíci s panem Steffensem na hřbetě uháněli dolů ze schodů, které se jakoby mávnutím kouzelného proutku objevily v podlaze. Svrhli pana Steffense do jámy, v níž byl pevně spoután a vydán na pospas přibližujícímu se ostří obrovského kyvadla, které se kývalo níž a níž, stále blíž k jeho spoutanému tělu.

„To jsem já, tam dole?" zeptal se pan Steffens, který se objevil v těsné blízkosti Garrettově. Naklonil se nad jámou. „Je to divný, zvláštní pocit, vidět sám sebe umírat."

Kyvadlo udeřilo naposled.

„Opravdu realistické," řekl pan Steffens a odvrátil se.

„Ještě skleničku, pane Garrette?"

„Už to nebude dlouho trvat. Odklízeči jsou tu každou chvilku."

„Díky Bohu!"

A zase výkřik. Už potřetí.

„Co zas?" řekl vystrašená Garrett.

„Teď jsem na řadě já," odpověděla mu slečna Drummondová. „Podívejte se."

Nějakou druhou vřeštící slečnu Drummondovou právě zatloukali do rakve a pak ji spustili do čerstvě vykopané země pod podlahou.

„Ale na tohle si také vzpomínám," zalapal po dechu pracovník Ústavu pro výzkum morálních podmínek. „To všechno pochází z těch starých zakázaných knih. *Předčasný pohřeb.* A další. *Jáma a kyvadlo,* a ta opice, ten komín, to je *Vražda v ulici Morgue*. Bylo to v knize, kterou jsem sám spálil, ano!"

„Ještě skleničku, Garette. Počkejte, držte ji rovně."

„Bože, vy ale máte fantazii!"

Přihlíželi smrti dalších pěti lidí, jeden zmizel v dračí tlamě, ostatní byli vrženi do černé bažiny, a pomalu se propadali, až zmizeli.

„Chtěl byste vidět, co jsem připravil pro vás?" zeptal se Stendahl.

„Samozřejmě," odpověděl Garrett. „To už na věci nic nezmění. Stejně celý ten zatracený krám vyhodíme do povětří. Jste s tím odporný."

„Tak pojďte se mnou. Tudy."

A vedl Garretta mnoha chodbičkami do přízemí a stále níž po točitých schodech až do podzemí, do katakomb.

„Co mi tady dole chcete ukazovat?" zeptal se Garrett.

„Jak budete zabit."

„Můj dvojník?"

„Ano. A ještě něco jiného."

„Co?"

„Sud vína amontilladského," odpověděl Stendahl a kráčel vpřed s vysoko zdviženou rozsvícenou lucernou. Zpod vík rakví trčely kostry.

Garrett se zacpal nos a v obličeji se mu objevil výraz znechucení.

„Sud čeho?"

„Nikdy jste neslyšel o sudu vína amontilladského?"

„Ne!"

„Tohle taky nepoznáváte?" Stendahl ukazoval na jakousi celu.

„Měl bych?"

„Nebo tohle." Stendahl s úsměvem vytáhl zpod svého pláště zednickou lžíci.

„Co je zas tohle?"

„Jen pojďte," pobídl ho Stendahl.

Vstoupili do cely. A tam v šeru nasadil Stendahl poloopilému muži řetězy.

„Proboha, co to děláte?" vykřikl Garrett a zachřestil jimi.

„Dopouštím se malé ironie. A není slušné někoho přerušovat, zrovna když se dopouští malé ironie. No tak!"

„Zamkl jste mě do řetězů!"

„To ano."

„Co hodláte dělat dál?"

„Nechat vás tady."

„Děláte si legraci."

„Báječnou legraci."

„Kde je můj dvojník? Copak se nepodíváme, jak bude zabit?"

„Žádný dvojník neexistuje."

„Ale co ti ostatní!"

„Ti ostatní jsou už po smrti. Ty, co jste viděl zabíjet, byli ti skuteční. Jejich dvojníci, roboti, jen stáli kolem a přihlíželi."

Na to Garrett neřekl nic.

„Teď byste měl říci: ‚Pro lásku boží, Montresore!´" řekl Stendahl. „A já odvětím: ‚Ano, pro lásku boží!´ Tak co, řeknete to? Honem. Řekněte to."

„Vy blázne."

„Mám vás snad přemlouvat? Řekněte to. Řekněte: ‚Pro lásku boží, Montresore!'"

„Neřeknu, vy blázne. Hned mě pusťte odsud." Úplně vystřízlivěl.

„Vezměte si na sebe tohle." Stendahl mu hodil něco, co zacinkalo a zazvonilo.

„Co je to?"

„Čapka s rolničkami. Nasaďte si ji a pak vás možná pustím."

„Stendahle!"

„Nasaďte si ji, už jsem řekl!"

Garrett poslechl. Rolničky zachřestily.

„Nemáte pocit, že tohle všechno se už jednou stalo?" tázal se Stendahl a dal se do práce se zednickou lžící, maltou a cihlami.

„Co to děláte?"

„Zazdívám vás. Tak - jedna vrstva cihel. A teď druhá."

„Vy nejste normální!"

„O to se teď nebudeme přít."

„Za tohle vás poženu k odpovědnosti!"

Stendahl poklepal na cihlu, položil ji do vlhké malty a přitom si pobzukoval.

Z tmavnoucího prostoru se ozývaly rány, bušení a výkřiky. Cihel přibývalo. „Jen víc rámusu, prosím," řekl Stendahl. „Ať máme pořádné divadlo."

„Pusťte mě ven! Pusťte mě ven!"

Chyběla už jen poslední cihla. Jekot neustával.

„Garrette," zavolal na něho Stendahl mírně. Garrett se utišil. „Garrette," řekl Stendahl, „jestlipak víte, proč s vámi tohle dělám? To proto, že jste spálil knihy Edgara Allana Poea, aniž jste si je opravdu přečetl. Dal jste na rady jiných, kteří říkali, že je třeba je spálit. Jinak byste přesně věděl, co s vámi zamýšlím, hned jak jsme sem přišli. Nevědomost je osudná, pane Garrette." Garrett mlčel.

„Chci to mít dokonalé," řekl Stendahl a zdvihl lucernu, aby světlo proniklo do kobky a ozářilo zhroucenu postavu. „Zazvoňte jemně rolničkami." Rolničky zachřestily. „Tak, a jestli teď řeknete:

‚Pro lásku boží, Montresore,‘ možná že vás pustím.”

Mužův obličej se pozvedl ke světlu. Váhal. Pak ze sebe groteskně vypravil: „Pro lásku boží, Montresore.”

„Ach,” vzdychl Stendahl se zavřenýma očima. Usadil poslední cihlu a neprodyšně jí zamázl. „In pace Requiescat, drahý příteli.”

Spěšně opustil katakomby.

Hodiny odbily půlnoc a v sedmi pokojích se všechno zastavilo. Objevila se Červená Smrt.

Stendahl se na okamžik zarazil ve dveřích a díval se. Pak vyběhl z velkolepého domu a přes vodní příkop zamířil k připravené helikoptéře.

„Hotovo, Pikesi?”

„Hotovo.”

„Už je to tady!”

S úsměvem hleděli na veliký dům. Začal pukat v polovině jako při zemětřesení, a jak Stendahl pozoroval to velkolepé divadlo, uslyšel, že Pikes za ním přednáší hlubokým, výrazným hlasem:

„„…dostával jsem závrať, když jsem spatřil, jak mohutné zdi se řítí v trosky. Ozval se dlouhý ohlušující rachot, jako šum tisíce vln, a hluboký, tmavý močál u mých nohou zavřel se chmurně a tiše nad troskami domu Usherova.”

Helikoptéra se vznesla nad jezerem, z něhož stoupaly páry a odletěla k západu.

Srpen 2005

Staří

A co bylo nakonec přirozenějšího, než že na Mars dorazili i staří lidé a šli ve stopách hlučných pionýrů, navoněných rozsévačů civilizace, profesionálních cestovatelů i romantických přednašečů, pídících se po nových tématech.

A tak ti křehcí a roztřesení lidé nad hrobem, lidé, kteří celý ži-

vot pozorovali, jak jim tluče srdce, ohmatávali si tep a omrzelými ústy po lžičkách polykali sirup, lidé, kteří v listopadu jezdili v salónních vyhlídkových vozech do Kalifornie a v dubnu parníky třetí třídy do Itálie, lidé jako scvrklá jablka a vyschlí jako mumie přijeli nakonec také na Mars…

Září 2005

Marťan

Modravé hory se ponořily do deště, déšť se lil do kanálů táhnoucích se do daleka a starý LaFarge se ženou vyšli před dům, aby se na to podívali.

„První letošní déšť," podotkl LaFarge.

„To je dobře," řekla jeho žena.

„Už byl moc potřeba."

Zavřeli dveře. V pokoji si u ohně ohřáli ruce. Chvěli se zimou. Oknem viděli, jak se déšť v dálce leskne na bocích rakety, která je přivezla ze Země.

„Schází nám tu jenom jedno," řekl LaFarge a zahleděl se na ruce.

„A co," zeptala se jeho žena.

„Kdybychom si tak s sebou byli mohli přivézt Toma."

„Ach, už zase Lafe!"

„Nezlob se, nechci s tím začínat."

„Přijeli jsme sem, abychom tu v klidu dožili stáří, a ne abychom mysleli na Toma. Je to už tak dávno, co zemřel. Měli bychom se pokusit zapomenout na něho i na všechno, co bylo na Zemi."

„Máš pravdu," řekl a znova natáhl ruce k teplu. Zahleděl se nepřítomně do ohně. „Už o tom nikdy nebudu mluvit. To jen že mi chybějí nedělní vyjížďky na hřbitov Green Lawn Park a ta kytička na jeho náhrobní kámen. Bývala to naše jediná vycházka."

Modravý déšť se tiše snášel na dům.

V devět hodin šli do postele a v deštivé temnotě leželi klidně

ruku v ruce.

„Anno," zavolal na ni tichounce.

„Co je?" odpověděla.

„Slyšela jsi něco?"

Oba naslouchali dešti a větru.

„Nic," řekla.

„Jako když někdo hvízdá."

„Ne, neslyšela jsem nic."

„Já radši vstanu a podívám se."

Vzal si župan a prošel domem až k domovním dveřím. Zaváhal, pak otevřel dveře dokořán a na tváři ho zastudil déšť. Foukal vítr.

Na zahrádce před domem stála malá postavička.

Blesk rozťal oblohu a záplava bílého světla ozářila obličej, který vzhlížel do dveří na starého LaFarge.

„Kdo je tam?" zavolal LaFarge a zachvěl se.

Nikdo neodpovídal.

„Kdo je to? Co chcete!"

Pořád ani hlásek.

Popadla ho slabost a otupělost. „Kdo jste?" vykřikl.

Jeho žena se objevila za ním a vzala ho za ruku. „Proč křičíš?"

„Na dvorku stojí nějaký chlapec a nechce mi odpovídat," řekl stařec a zachvěl se. „Vypadá jako Tom!"

„Pojď si lehnout, něco se ti zdá."

„Ale on je tam, jen se podívej!"

Otevřel dveře ještě víc, aby se mohla podívat. Dul studený vítr, jemný deštík zkrápěl zem a postavička tam stála a hleděla na ně nepřítomnýma očima. Stařena se přidržela dveří.

„Jdi pryč!" řekla a mávla rukou, jako by ho chtěla odehnat. „Jdi pryč!"

„Že vypadá jako Tom ?" zeptal se stařec.

Postavička se nehýbala.

„Mám strach," řekla stařena. „Zamkni dveře a pojď do postele. S tímhle nechci nic mít."

Slabě zasténala a zmizela v ložnici.

Stařec zůstal stát ve větru, který mu smáčel ruce zimavým deštěm.

„Tome," zavolal tiše. „Tome, jestli jsi to ty, jestli jsi to nějakou náhodou ty, Tome, tak já nezamknu dveře. A jestli je ti zima a chceš

se přijít ohřát, tak jen na chvilku přijď a lehni si u krbu, je tu pár kožešin.”

Zavřel dveře, ale nezamkl je.

Jeho žena cítila, jak znovu uléhá, a roztřásla se hrůzou. „Dnes je strašná noc. Připadám si tak stará,” zavzlykala.

„No tak, no tak,” konejšil ji v náručí. „Jen spi.”

Trvalo dlouho, než usnula.

A pak, jak naslouchal v úplném tichu, zaslechl, že se domovní dveře otvírají, závan deště a větru vniká do domu a dveře se zase zavírají. slyšel lehké kroky u krbu a slaboučké oddychování. „Tome,” řekl si pro sebe.

Blesk rozřízl oblohu a roztrhl temnotu ve dví.

Ranní slunko pálilo.

Pan LaFarge otevřel dveře do obývacího pokoje a rychle se rozhlédl.

Kožešiny u krbu byly prázdné.

LaFarge si povzdechl. „Stárnu,” řekl si.

Vyšel ven, aby donesl z kanálu džber čisté vody na mytí. U domovních dveří málem porazil malého Toma, který už vlekl kbelík plný až po okraj. „Dobré jitro, tatínku!”

„Dobré jitro, Tome.” Stařec zakolísal. Chlapec přeběhl bos pokojem, postavil vědro na zem, otočil se a usmál se. „To je dneska hezky!”

„Ano, je,” řekl stařec nedůvěřivě, Hoch se choval, jako by se nic zvláštního nedělo. Začal si mýt ve vodě obličej.

Stařec k němu vykročil. „Tome, jak ses sem dostal? Copak ty jsi živ?”

„Proč bych nebyl?” Hoch zvedl oči.

„Ale, Tome, co Green Lawn Park, neděli co neděli jsme tam chodili, a ty květiny…” LaFarge se musel posadit. Hoch přistoupil, postavil se u něho a vzal ho za ruku. Stařec ucítil prsty, teplé a pevné. „Ty jsi opravdu tady, není to sen?”

„Chceš přece, abych tady byl, nebo ne?” Zdálo se, že hocha něco trápí.

„Chci, chci, Tome!”

„Ber mě, jak jsem!”

„Ale maminka, pro ni to nebude…”

„O tu se nestarej. V noci jsem vám oběma zpíval a vy mě tím spíš budete brát, jak jsem, zvlášť ona. Já vím, co to pro ni bude. Jen počkej, až přijde, uvidíš.” Zasmál se, až se mu měděné kadeře zatřásly. Oči měl krásně modré a jasné.

„Dobré jitro, Lafe, dobré jitro, Tome.” Maminka vyšla z ložnice a zaplétala si vlasy do uzlu. „To máme dnes krásně!”

Tom se obrátil na otce a zasmál se mu do obličeje. „Vidíš?”

Ve stínu za domem všichni tři výborně poobědvali. Paní LaFargeová vytáhla láhev starého slunečnicového vína, kterou dlouho schovávala, a všichni se napili. Pan LaFarge ještě nikdy neviděl manželčin obličej tak zářit. Jestli měla o Tomovi nějaké pochybnosti, nahlas neřekla nic. Bylo to pro ni úplně přirozené. A pro LaFarge už pomalu také.

Když matka začala sklízet nádobí, LaFarge se spiklenecky nahnul k synovi a řekl: „Kolik je ti teď let, synu?”

„Copak ty nevíš, tatínku? Přece čtrnáct.”

„A kdo jsi ve skutečnosti? Tom být nemůžeš, ale někdo jsi. Kdo?”

„Neptej se prosím,” chlapec si vyděšeně zakryl dlaněmi obličej.

„Mně to můžeš říct,” řekl stařec. „Já to pochopím. Ty jsi Marťan, že? Slyšel jsem toho o Marťanech mnoho vyprávět, ale nic určitého. Povídá se o tom, že jsou Marťané vzácní, ale když přijdou mezi nás, přicházejí jako Pozemšťané. V tobě je něco - ty jsi Tom, a přece nejsi Tom.”

„Copak mě nemůžeš brát takového, jaký jsem, a nechat toho vyptávání?” hoch se dal do pláče. Rukama si zakryl obličej. „Prosím tě, nepochybuj o mě, nepochybuj, prosím tě!” otočil se a utekl od stolu.

„Tome, vrať se!”

Ale Tom už uháněl po břehu kanálu pryč ke vzdálenému městu.

„Kam jde Tom?” zeptala se Anna, když přišla pro další nádobí. Pohlédla manželovi do obličeje. „Tys mu řekl něco, co ho vyplašilo?”

„Anno,” řekl a vzal jí za ruku. „Anno, pamatuješ se ještě na Green Lawn Park, na trh a na to, že Tom dostal zápal plic?”

„O čem to povídáš?” zasmála se.

„Ale nic,” řekl tiše.

V dálce se na zem snášel prach, který zvířil Tom, jak běžel po okraji kanálu.

V pět hodin odpoledne, při západu slunce, se Tom vrátil. S pochybami se zadíval na otce. „Budeš se mě zase vyptávat?" chtěl vědět.

„Už ani slovo," řekl LaFarge.

Hoch se zasmál bílými zuby. „Prima."

„Kde jsi byl?"

„Až na kraji města. A málem jsem se nevrátil. Skoro mě -" hoch hledal vhodné slovo - „lapili do pasti."

„Jak to myslíš ‚lapili do pasti´?"

„Šel jsem kolem plechového domku u kanálu a málem se se mnou stalo něco takového, že bych se sem nikdy nemohl vrátit a vidět vás. Nevím, jak ti to mám vysvětlit, ono to ani nejde, nemůžu ti to povědět, ani já nevím jak. Je to moc divné, nechce se mi o tom mluvit."

„Tak už nebudeme. Radši se jdi umýt. Je čas k večeři."

Chlapec odběhl.

Asi za deset minut se na hladině kanálu objevil člun, který dlouhými záběry bidla zvolna poháněl vytáhlý hubený černovlasý muž. „Dobrý večer bratře LaFargi," řekl a přestal pohánět člun.

„Dobrý večer, Saule, co je nového?"

„Dnes je toho hromada. Znáš toho Nomlanda, co bydlí dole u kanálu v plechové boudě?"

LaFarge ztuhl. „Co je s ním?"

„Slyšel jsi, jaký to byl lump?"

„Povídá se, že utekl ze Země, protože někoho zabil."

Saul se opřel o mokré bidlo a utkvěl pohledem na LaFargeovi. „Pamatuješ si, jak se ten zabitý jmenoval?"

„Myslím, že Gillings."

„Ano, Gillings. No před dvěma hodinami se Nomland přiřítil do města a křičel, že viděl Gillingse živého, tady na Marsu, dnes, teď odpoledne! Chtěl mermomocí do vězení, aby tam byl v chládku v bezpečí. Ale nevzali ho. Tak se Nomland vrátil domů a před dvaceti minutama, jak jsem zaslechl, se střelil do palice. Právě jedu odtamtud."

„To jsou noviny," řekl LaFarge.

„Dějou se zatracený věci," řekl Saul. „Tak dobrou noc."

„Dobrou noc.”

Člun odplul po klidných vodách kanálu.

„Večeře je na stole,” volala stařena.

LaFarge zasedl k večeři, vzal do ruky nůž a podíval se přes stůl na Toma. „Tome,” řekl, „co jsi dělal celé odpoledne?”

„Nic,” odpověděl Tom s plnou pusou. „Proč?”

„Jen se tak ptám.” Stařec si zastrčil ubrousek.

V sedm hodin se stařena rozhodla jít do města. „Už jsme tam nebyli několik měsíců,” řekla. Ale Tom se bránil.

„Já se města bojím,” řekl. „A lidí taky. Nechci tam.”

„Copak takhle mluví takový velký chlapec,” řekla Anna. „Nic nechci slyšet. Půjdeš s námi a dost.”

„Anno, jestli se chlapci nechce…” začal stařec.

Ale nebyla s ní žádná řeč. Strčila je do člunu a už ujížděli pod večerními hvězdami po kanále. Tom ležel na zádech se zavřenýma očima; možná že spal, možná že ne, těžko říci. Stařec z něho nespustil oka a přemítal. Kdo asi je, myslel si, tohle stvoření, které potřebuje lásku zrovna jako my? Kdo to je a co to je, že zdolán samotou přichází do cizího tábora, napodobí hlas a obličej, jak si je pamatujeme, chce zůstat mezi námi, my ho nakonec přijmeme takového, jaký je, a on je šťasten? Z kterých je hor, z které jeskyně, z kterého posledního nepatrného plemene, jež zůstalo na tomhle světě, když sem přiletěly rakety ze Země? Stařec potřásl hlavou. Na to člověk nepřijde. A tohle koneckonců je Tom.

Stařec se zahleděl na blížící se město a neměl z toho žádnou radost, ale pak se v myšlenkách zase vrátil k Tomovi a k Anně a v duchu si pomyslel: možná že ani není správné nechat si Toma takhle na chvilku, když z toho nemůže vzejít nic než smutek a soužení. Ale cožpak se člověk může vzdát věci, po níž pořád a pořád toužil, i když je to jen na den, a až ta věc zmizí, zůstane po ní prázdnota ještě prázdnější, temné noci ještě temnější a deštivé noci ještě vlhčí než dřív? Spíš by člověku mohli utrhnout potravu od úst než mu vzít tohohle chlapce.

A znovu se na něj podíval, jak poklidně dříme na dně člunu. Chlapec ze sna pofňukával. „Ty lidi,” mumlal ze spánku. „Pořád se měnit a měnit. Ta past.”

„No tak, no tak, chlapče.” LaFarge pohladil chlapce po měk-

kých kudrnách a Tom přestal.

LaFarge pomohl ženě a synovi ze člunu.

„Tak jsme tu!"

V záři světel se Anna usmívala, poslouchala vyhrávání z hospod, piana, fonografy, rozhlížela se po lidech, kteří se zavěšeni do sebe procházeli v rušných ulicích.

„Že jsem nezůstal doma," řekl Tom.

„Takhle jsi nikdy nemluvil," řekla matka. „Vždycky ses v sobotu večer do města těšil."

„Zůstaňte pořád u mě," zašeptal Tom. „Nechci, aby mě chytili do pasti."

Anna to zaslechla. „Přestaň s takovými řečmi a pěkně pojď!"

LaFarge si všiml, že se ho chlapec drží za ruku. LaFarge ji sevřel. „Já tě nepustím, Tomíčku." Díval se, jak se lidé tlačí sem a tam, a také ho to znepokojovalo. „Nezůstaneme tu dlouho."

„Jdi s tím! Strávíme tu celý večer," řekla Anna.

Přecházeli ulici a přitom do nich vrazili tři opilci. Ve zmatku se začali strkat, ztratili jeden druhého z očí a pak zůstal LaFarge jako omráčen.

Tom zmizel.

„Kdepak zas je?" rozčilovala se Anna. „Jak jen může, hned uteče. Tome!" volala

LaFarge se prodíral davem, ale Tom byl tentam.

„Však on přijde, počká na nás u člunu, až budeme odjíždět," tvrdila Anna a vlekla manžela do biografu. Mezi lidmi nastalo najednou pozdvižení a kolem LaFarge se mihla žena a muž. Poznal je. Byl to Joe Spaulding s manželkou. Než na ně mohl promluvit, byli pryč.

Bázlivě se ohlédl, koupil vstupenky a nechal se manželkou zatáhnout do nevítané temnoty.

V jedenáct hodin Tom u přístavu nebyl. Paní LaFargeová zbledla.

„To nic, maminko," řekl LaFarge, „neměj strach. Já ho najdu. Počkej tady."

„Pospěš si." Její hlas zapadl v rozčeřené hladině vody.

S rukama v kapsách se vydal nočními ulicemi. Jedno světlo po druhém mu zhasínalo před očima. Pár lidí se ještě dívalo z oken, pro-

tože byla vlahá noc, ačkoliv na nebi proskočily mezi hvězdami tu a tam bouřkové mraky. Při chůzi se mu pořád draly na mysl chlapcovy narážky, že ho chytí do pasti, a jeho strach před lidmi a městy. Nedává to žádný smysl, myslel si stařec unaveně. Možná, že chlapec zmizel navždy, možná že nikdy ani neexistoval. LaFarge zahnul do jisté uličky a díval se po číslech.

„Nazdar, LaFargi!" Ve dveřích seděl muž a kouřil dýmku.

„Nazdar, Miku."

„Pohádal ses se ženou? Jdeš na procházku, aby tě přešel vztek?"

„Ne. Jdu se projít jen tak."

„Vypadáš, jako kdybys něco ztratil. Když jsem u toho ztrácení," řekl Mike, „dnes večer se zas někdo našel. Ty znáš Joea Spauldinga? Pamatuješ na jeho dceru Lavinii?"

„Pamatuju." LaFarge zamrazilo. Zdálo se mu, že se sen opakuje. Věděl předem, co bude následovat.

„Lavinie se dnes večer vrátila domů," řekl Mike a bafal dál. „Pamatuješ se, že zmizela na dně mrtvého moře asi před měsícem? Našli pak něco, o čem se říkalo, že je to její tělo, strašně znetvořené, a od té doby Spauldingovi nestáli za nic. Joe kudy chodil, tudy říkal, že není mrtvá, že to není její tělo. Asi měl pravdu. Dneska se Lavinie objevila."

„Kde?" LaFarge cítil, jak mu to bere dech a jak mu bije srdce.

„Na hlavní třídě. Spauldingovi si zrovna kupovali lístky do kabaretu. A kde se vzala, najednou se v davu objevila Lavinie. To musel být poprask. Ze začátku je nepoznala. Šli za ní skoro přes celou ulici a mluvili na ni. Pak si vzpomněla."

„Tys ji viděl?"

„Ne, ale slyšel jsem ji zpívat. Pamatuješ, jak zpívala ‚Na Zeleném břehu jezera Loch Lomond'? Slyšel jsem, jak to před chvilkou cvrlikala u nich doma tatíkovi. Dobře se to poslouchalo, je to moc hezká holka. Vždycky jsem si říkal, jaká je to škoda, že je mrtvá. Teď je zas zpátky a všechno je v pořádku. Ale copak, copak? Ty vypadáš jako mátoha. Pojď dáme si kapku whisky…"

„Děkuji, nechci, Miku." Stařec se obrátil a šel pryč. Slyšel, jak mu Mike přeje dobrou noc, ale neodpověděl, upřel zrak na dvoupatrovou budovu, kde se popínavé chomáče karmínových martských květin pnuly k vysoké křišťálové střeše. Vzadu nad zahradu vystupoval oz-

dobný železný balkónek a v oknech nad ním se svítilo. Bylo už hodně pozdě, ale on se nemohl zabavit myšlenky: Co bude s Annou, když se vrátím bez Toma? Druhý takový otřes, druhá taková smrt, co to s ní udělá? Rozpomene se také na tu první smrt, na tenhle sen a na to, jak Tom najednou zmizel Ach, pane Bože, musím Toma najít, co by jinak bylo s Annou? Chudák čeká dole u přístavu. Zarazil se a zvedl hlavu. Někde nahoře přály nějaké hlasy jiným tichým hlasům dobrou noc, bylo slyšet otvírání a zavírání dveří, světla ztemněla a ozýval se jemňoučký zpěv. O chviličku později se na balkóně objevila roztomilá dívka, ne víc než osmnáctiletá.

LaFarge zavolal do vanoucího větru.

Dívka se obrátila a pohlédla dolů. „Kdo je tam?" křikla.

„Já," ozval se stařec a hned si uvědomil, jak je jeho odpověď hloupá a divná, a ztichl, jenom pohyboval rty. Má zavolat: „Tome, můj synu, to jsem já, tvůj otec?" Jak na ni má mluvit? Pomyslí si, že je blázen, a zburcuje rodiče.

Dívka se vyklonila. „Znám tě," odpověděla mírně. „Prosím tě odejdi, nedá se nic dělat."

„Ty se musíš vrátit!" uklouzlo LaFargeovi, než tomu mohl zabránit. Postava ozářená měsícem se stáhla do stínu, takže už ji nebylo možné poznat, bylo slyšet jen hlas. „Už nejsem tvůj syn," říkal. „Neměli jsme chodit do města."

„Anna čeká u přístavu!"

„To je mi líto," pokračoval tichý hlas. „Ale co můžu dělat? Je mi tu dobře, mají mě rádi, jako tys mě měl rád. Jsem co jsem, a beru, co se mi nabízí. Teď už je moc pozdě, už mě mají."

„Ale co s Annou, bude to pro ni strašná rána. Uvědom si to."

„Tady v domě jsou myšlenky příliš silné, jsem tu jako ve vězení. Nemohu se proměnit zpátky."

„Ty jsi Tom, byl jsi Tom, že je to tak? Neděláš si přece blázny ze starého člověka. Že nejsi ve skutečnosti Lavinie Spauldingová?"

„Nejsem nikdo, jsem to prostě já. Ať jsem kde jsem, jsem něco a teď jsem něco, s čím nemůžeš nic dělat."

„Ve městě nejsi v bezpečí. Je to pro tebe lepší venku na kanále, tam ti nikdo nemůže ublížit," žadonil stařec.

„To je pravda." Hlas zaváhal. „Ale musím teď myslet taky na tyhle lidi. Jak by jim bylo, kdybych byl ráno zase pryč a tentokrát navždycky? Ať je to jak chce, matka ví, co jsem. Uhádla to zrovna jako

ty. Myslím, že to uhádli všichni, jenže se neptali. Prozřetelnosti se člověk neptá. Když nemůže mít skutečnost, přijme stejně vděčně i sen. Možná, že nejsem jejich mrtvá dcera, která se vrátila, ale jsem pro ně skoro ještě něco lepšího: ideál, který si v duchu vytvořili. Mám na vybranou, jestli raním je, nebo tvou ženu."

„Je jich v rodině pět. Ponesou ztrátu lehčeji!"

„Prosím tě, ne." řekl hlas. „Jsem už unavený."

Starci ztvrdl hlas. „Musíš se vrátit. Nemůžu dopustit, aby to Anna prodělávala všechno ještě jednou. Jsi náš syn. Jsi můj syn a patříš k nám."

„Ne, prosím tě!" Stín se chvěl.

„Nepatříš do tohohle domu, ani těmhle lidem!"

„Ne, tohle mi nedělej!"

„Tome, Tome, synáčku, poslouchej mě. Vrať se, spusť se po těch popínavých rostlinách, hochu. Pojď, Anna čeká. U nás budeš mít hezký domov, dáme ti, nač si vzpomeneš." Civěl bez přestání vzhůru a přál si, aby se to splnilo.

Stíny se zavlnily, rostliny zašuměly.

Nakonec řekl tichý hlas. „Tak dobře, tatínku."

„Tome!"

V měsíčním světle sklouzla po popínavých rostlinách mrštná chlapecká postavička. LaFarge rozpřáhl ruce, aby ji zachytil.

V pokoji nahoře zazářila světla. Ze zamřížovaných oken se ozval hlas. „Kdo to je dole?"

„Pospěš si chlapče!"

Nová světla, nové hlasy. „Stát, mám pistoli! Vinny, není ti nic?" Bylo slyšet, jak někdo utíká.

Stařec s chlapcem proběhli zahradou.

Zazněl výstřel. Kulka se zaryla do stěny, sotva přirazili branku.

„Tudy, Tome, poběžím tadyhle a svedu je z cesty! Utíkej ke kanálu, sejdeme se tam za deset minut!"

Rozešli se.

Měsíc se skryl za mraky. Stařec běžel ve tmě.

„Anno, tady jsem!"

Stařena mu pomohla do člunu a chvěla se. „Kde je Tom?"

„Bude tady každou vteřinku," supěl LaFarge.

Obrátili se a zadívali se ulicí na spící město. Pozdní chodci byli ještě na nohou: strážník, noční hlídač, pilot z rakety, několik osamě-

lých mužů, vracejících se z nočních dostaveníček, čtyři smějící se muži a ženy, kteří se vynořili z výčepu. Někde v dálce hrála sotva slyšitelná hudba.

„Proč nejde?" ptala se stařena.

„Však on přijde, on přijde." Ale LaFarge si tím nebyl jist. Možná že hocha zase chytili, bůhví kde a bůhví jak, když mířil k přístavu a utíkal půlnočními ulicemi mezi temnými domy. Bylo to daleko, i pro mladého chlapce. Ale přece jen tu měl být první.

A pak se v dálce, v měsícem zalité ulici objevila běžící postava.

LaFarge vykřikl, ale hned se ztišil, protože ze stejné dálky přiletěl také zvuk hlasů a dupot běžících nohou. V oknech vyskakovala světla jedno za druhým. Postava běžela přes rozlehlé náměstí vedoucí k přístavišti. Nebyl to Tom. Bylo to běžící zjevení s obličejem jako ze stříbra v záři světelných koulí, rozsetých po náměstí. A jak se to přibližovalo blíž a blíž, bylo to čím dál známější, a když to dorazilo do přístavu, byl to Tom! Anna rozpřáhla ruce. LaFarge chtěl spěšně odrazit od břehu. Ale bylo už příliš pozdě.

Neboť z ulice se na ztichlé náměstí vynořil jeden muž, pak druhý, nějaká žena, dva další muži a pan Spaulding a všichni běželi. Zmateni zůstali stát. Rozhlíželi se vytřeštěně, užuž se chtěli vrátit, protože je asi jen mámí noční přelud, něco nenormálního, ale pak zas vykročili, váhavě se zastavovali a znova se dali do kroku.

Bylo příliš pozdě. Noc i celý ten příběh skončily. LaFarge žmoulal v prstech kotevní lano. Bylo mu zima a připadal si osamělý.

Dav se vzchopil a vyběhl do měsíčního světla, hnal se velikou rychlostí, oči široce otevřené, až celý chomáč, všech deset dorazilo k přístavišti. Divoce nahlédli do člunu. Vykřikli.

„Nehýbej se, LaFargi!" Spaulding měl pistoli.

Teď už bylo jasné, co se stalo. Tom uháněl v měsíčním světle sám ulicemi a potkával lidi. Strážník uviděl, jak se kolem něho mihla postava, otočil se na podpatku, zahleděl se jí do obličeje, vykřikl nějaké jméno a dal se do pronásledování. „Stát! Vy tam!" Uviděl obličej zločince. A všude po cestě to bylo stejné, tady muži, tam ženy, noční hlídači, piloti z raket. Letící postava pro ně znamenala všechno možné, všechny možné podoby, osoby, jména. Kolik různých jmen bylo vysloveno v posledních pěti minutách? Kolik různých tváří přetvořilo Tomův obličej, a všechny nesprávně?

Celou tu cestu pronásledovaní a pronásledovatelé, sen a snílci, kořist a honicí psi. Celou tu cestu náhlá odhalení, zákmit dobře známých očí, staré, velmi staré jméno, které někdo vykřikl, vzpomínka z dávných časů, a dav se pořád zvětšoval. Všichni se hnali kupředu jako obraz odrážený v tisících zrcadel, v tisících očí prchající sen se přibližoval a mizel, jiný obličej pro ty vpředu, pro ty vzadu, pro ty, které právě potkával, a pro ty, které neviděl.

A teď jsou tu všichni, stojí u člunu a chtějí sen jen pro sebe, právě tak jako my chceme, aby byl Tom a ne Lavinie nebo William nebo Roger, nebo ještě někdo jiný, myslel si LaFarge. A teď je po všem. Zašlo to příliš daleko.

„Vystupte ven, všichni!" nařídil jim Spaulding.

Tom vystoupil ze člunu. Spaulding ho chytil v zápěstí. „Půjdeš se mnou, já vím své."

„Počkat," řekl strážník. „Je to můj zajatec. Jmenuje se Dexter, je na něho zatykač pro vraždu."

„Ne!" naříkala nějaká žena. „Je to můj manžel! Poznám přece svého manžela!"

Paní LaFargeová chránila Toma. „Je to můj syn, nemáte právo ho z něčeho obviňovat. Právě jedeme domů."

Tom sebou cukal a divoce se třásl. Zdálo se, že je mu velice špatně. Dav se srotil kolem něho, dav po něm vztahoval ruce, chytal ho, dorážel otázkami.

Tom ječivě vykřikl.

Před očima se jim začal proměňovat. Byl to Tom a James a nějaký člověk jménem Switchman, a pak zase jiný jménem Butterfield; byl starosta města a děvčátko Judith a manžel William, a manželka Clarissa. Byl roztavený vosk, který se formoval podle jejich myšlenek. Křičeli, cpali se, žadonili. On ječel, rozhazoval rukama a obličej se mu přetavoval podle toho, jak si kdo přál. „Tome!" křičel LaFarge. „Aleku!" zas někdo jiný. „Williame!" Chytali ho za zápěstí, motali se kolem něho, až se nakonec s posledním výkřikem hrůzy zhroutil.

Ležel na kamenech, tuhnoucí rozpuštěný vosk, obličej všechny obličeje, jedno oko modré, druhé zlaté, vlasy hnědé, ryšavé, žluté, černé, jedno obočí husté, druhé tenké, jednu ruku velikou, druhou malou.

Stáli nad ním s dlaněmi na ústech. Sklonili se.

„Je mrtev," vypravil ze sebe někdo konečně.

Dalo se do deště.

Déšť padal na lidi a ti vzhlédli k obloze. Pomalu a potom rychleji se obraceli a začali odcházet, a pak se dali do běhu a rozutíkali se všemi směry pryč. V minutce bylo místo pusté. Jen LaFargeovi zůstali, drželi se za ruce a strnulí hrůzou hleděli k zemi.

Déšť dopadal na vzhůru obrácený a nerozeznatelný obličej.

Anna neřekla ani slovo, ale dala se do pláče.

„Pojď domů, Anno, tady nejsme nic platní," řekl stařec.

Nastoupili do člunu a vraceli se temným kanálem. Vešli do domu, trochu zatopili a nahřáli si ruce. Šli spát, leželi vedle sebe, studení a jako věchýtci, a naslouchali dešti, který už zase začal bubnovat na střechu nad nimi.

„Poslouchej," řekl LaFarge o půlnoci. „Slyšela jsi něco?"

„Nic. Vůbec nic."

„Pro všechny případy se podívám."

Tápal temným pokojem a dost dlouho čekal u venkovních dveří, než je otevřel.

Rozevřel dveře dokořán a vyhlédl ven.

Déšť se lil z černé oblohy na opuštěnou zahrádku, do kanálu a mezi modravé hory.

Čekal pět minut a pak tiše mokrou rukou zavřel a zasunul zástrčku.

Listopad 2005

Brašnářství

Když majitel brašnářství uslyšel tu novinu v nočním rozhlasovém vysílání, které přilétalo ze Země zvukosvětelným paprskem, bylo to něco strašně vzdáleného. Brašnář zrovna cítil, jak je to vzdálené.

Na Zemi se schylovalo k válce.

Vyšel ven a rozhlédl se po obloze.

Ano, tamhle je. Země se na nočním nebi skláněla za Sluncem k pahorkům. Ta slova v rádiu a tamhleta zelená hvězda jsou jedno a

totéž.

„Já tomu nevěřím," řekl brašnář.

„Protože tam nejste," odpověděl mu důstojný pán Peregrine, který sem k večeru zaskočil na kus řeči.

„Jak to myslíte, důstojný pane?"

„Je to jako za mých mladých let," řekl důstojný pán Peregrine. „Tehdy jsme také pořád slyšeli o válkách v Číně. Ale nikdy jsme tomu nevěřili. Bylo to příliš daleko. A umíralo tam příliš mnoho lidí. Nebylo to možné. Nevěřili jsme tomu, ani když jsme to viděli v biografu. Teď je to zrovna takové. Země je Čína. Je tak daleko, že tomu nevěříme. Není to tady u nás. Člověk si na to nemůže sáhnout. Ani se na to nemůže podívat. Je vidět jenom zelené světlo. Že by na tom světle žily dvě miliardy lidí? To není možné. Že je tam válka? Vždyť nejsou slyšet žádné výbuchy."

„Ale budou," řekl brašnář. „Nemůžu se zbavit myšlenky na lidi, co se chystali přijet na Mars tenhle týden. A co se to ještě říkalo? Že jich sto tisíc nebo tak nějak má přijet asi za měsíc. Co bude s těma, jestli začne válka?"

„Řekl bych, že zase pojedou zpátky. Na Zemi je budou potřebovat."

„Taky pravda," řekl brašnář. „Radši trochu opráším zboží. Tak se mi zdá, že tu bude každou chvilku pořádný nával."

„Vy si myslíte, že se všichni z Marsu vrátí na Zem, jestli tohle je ta veliká vojna, na kterou se čeká už tolik let?"

„Je to divné, důstojný pane, ale myslím, že se vrátíme všichni. Já vím, že jsme sem nahoru přišli proto, aby se člověk všech těchhle věcí zbavil - politiky, atomové bomby, války, politických klik, předsudků, zákonů - to všechno vím. Ale co se dá dělat - doma je pořád tam. Jen počkejte a uvidíte sám. Až spadne na Ameriku první bomba, lidi tady to chytne za srdce. Nejsou tu ještě tak moc dlouho. Pár let, to je všechno. Kdyby tu byli už takových čtyřicet let, jo, to by bylo něco jiného, ale takhle mají dole příbuzné a jsou tam města, kde se narodili. Co se mě týče, já už na Zemi nevěřím. Jenomže já už jsme starý. Na mě nezáleží. Já tu asi zůstanu."

„To si ještě povíme."

„Vlastně máte asi pravdu."

Stáli před krámem a pozorovali hvězdy.

Za chvíli důstojný pán Peregrine vytáhl z kapsy pár bankovek

a podal je brašnáři. „Když o tom tak přemýšlím, vezmu si od vás nějaký nový kufřík. Ten můj starý už nestojí za nic…"

Listopad 2005

Mrtvá sezóna

Sam Parkhill se oháněl koštětem, zametal modrý martský písek.

„Tak to bychom měli," řekl. „To teda jo. Jen se na to mrkni!" ukázal prstem. „Mrkni se na tu tabuli. SAMOVY HORKÉ PÁRKY! To je nádhera, co, Elmo?"

„Že se ptáš, Same," řekla jeho žena.

„Páni, tomuhle říkám změna. Teďko kdyby mě tak mohli vidět kluci ze Čtvrté expedice. Mě jenom těší, že já si zařídil kšeft, zatímco ostatní chlapi se ještě potloukají bůhvíkde v uniformách. Naděláme tisíce, Elmo, tisíce."

Jeho žena se na něho dlouze zadívala a neřekla nic. „Copak se asi stalo s kapitánem Wilderem?" zeptala se po chvíli. „S tím kapitánem, co zabil toho, co si myslel, že oddělá všechny ostatní Pozemšťany, jakpak se jmenoval?"

„Spender, cvok jeden. To byl moc zvláštní patron. A kapitán Wilder? Ten sedí v raketě a letí na Jupitera, aspoň se to povídá. Vykopli ho směrem vzhůru. Mám dojem, že měl na Mars dost podivné názory. Moc velký citlivka, víš? Když bude mít štěstí, vrátí se z Jupitera a z Pluta tak asi za dvacet let. To dostal za to, že si pustil hubu na špacír. Ale ať si tam třeba zmrzne na kost, mrkni na mě, mrkni se na tohle místečko!"

Byla to křižovatka, kudy procházely dvě opuštěné silnice, a zase se ztrácely ve tmě. Tady vztyčil Sam Parkhill své nýtované hliníkové stavení, ozářené bílým světlem, chvějící se melodiemi hrací skříně.

Sehnul se, aby upravil obrubu ze skleněných střepin, kterou olemoval pěšinu. Sklo vytloukl z nějakých starých marťanských domů

v horách. „Nejlepší horké párky na obou světech! První párkař na Marsu! Nejlepší cibule a hořčice. Nemůžeš říct, že nemám dobrý čuch. Tady jsou hlavní silnice, tamhle za rohem je vymřelé město a ložiska nerostů. Nákladní auta z Pozemské osady 101 budou tudy muset jezdit čtyřiadvacet hodin za den! Umím já si vybrat plac nebo ne?"

Jeho žena si prohlížela nehty.

„Myslíš, že těch deset tisíc dělnických raket toho nového typu se dostane na Mars?" řekla za chvíli.

„Do měsíce jsou tu," hlaholil. „Proč se tváříš tak divně, Elmo?"

„Já Pozemšťanům nevěřím," odpověděla. „Budu tomu věřit, až uvidím, jak tu těch deset tisíc raket přistává se stotisícem Mexičanů a Číňanů na palubě."

„Zákazníci." Mazlil se s tím slovem. „Jedno sto tisíc vyhladovělých lidí."

„Jen jestli," začala jeho žena a zahleděla se na oblohu, „nebude atomová válka. Nevěřím těm atomovým bombám. Je jich už na Zemi tolik, že jeden nikdy neví."

„Ale co?" řekl Sam a dal se znova do zametání.

Koutkem oka zahlédl modré světýlko. Za ním se ve vzduchu něco lehce vznášelo. Slyšel, jak jeho žena říká: „Same, nějaký tvůj přítel přišel na návštěvu."

Sam se prudce otočil a uviděl masku, která jako by plula ve větru.

„Tak už jsi tu zas!" A Sam napřáhl koště jako zbraň.

Maska přikývla. Byla vyřezána z bleděmodrého skla a připevněna nad tenkým krčkem, pod nímž volně vlálo roucho z tenkého žlutého hedvábí. Z hedvábí se vynořily dvě pavučinkové stříbrné ruce. Ústa masky tvořila štěrbina, z níž začaly vycházet melodické zvuky, zatímco roucho, maska i ruce vylétly o něco výše a zase klesly.

„Pane Parkhille, vrátil jsem se, abych si s vámi opět promluvil," řekl hlas z pozadí masky.

„Mám dojem, že jsem ti řek, že tě tu nechci ani vidět!" zařval Sam. „Koukej mazat, nebo tě nakazím!"

„Já jsem už nákazu prodělal," pokračoval hlas. „Jsem jedním z mála, kteří to přežili. Byl jsem dlouho nemocen."

„Koukej mazat a schovej se v horách, kam patříš a odkud jseš. Proč sem lezeš a otravuješ mě? A zrovna teď ses tak do toho dal. Jsi tu

dvakrát za den.”

„My vám nechceme ublížit.”

„Ale já chci ublížit tobě!” řekl Sam a trochu ucouvl. „Nemám rád cizince. Nemám rád Marťany. Dřív jsem nikdy žádného neviděl. Tohle není samo sebou. Vy chlapi se celá léta schováváte a najednou z ničeho nic mi sem začnete strkat nos. Nechte mě být.”

„Přicházíme s něčím důležitým,” řekla modrá maska.

„Jestli je to kvůli pozemku, tak ten je můj. Tenhle párkařský stánek jsem zbudoval vlastníma rukama.”

„V jistém smyslu je to kvůli pozemku.”

„Koukni se,” řekl Sam. „Já jsem z New Yorku. Tam je deset miliónů takových, jako jsem já. Vás Marťanů zbylo jen pár tuctů, nemáte žádná města, potloukáte se v horách, nemáte žádné vedení, žádné zákony, a teď si přijdete a budete mi tu něco vykládat o tomhle pozemku. Hele, staré musí udělat místo novému. To je zákon kompromisu. Tadyhle mám revolver. Když ses dnes ráno zdekoval, vytáhl jsem ho a nabil.”

„My marťané jsme telepatičtí,” řekla studená modrá maska. „Jsme ve spojení s jedním vaším městem na druhém břehu mrtvého moře. Poslouchal jste vaše rádio?”

„Moje rádio je kaput.”

„To tedy nic nevíte. Jsou tu důležité zprávy. Týkají se Země -”

Stříbrná ruka se pohnula. Objevila se v ní bronzová rourka.

„Chci vám ukázat tohle.”

„Revolver,” vykřikl Sam Parkhill.

V příštím okamžiku vytrhl svou pistoli z pouzdra na boku a vypálil do mlžného obláčku, do roucha, do modré masky.

Maska se ještě chvíli držela. Potom jako když se vytáhnou kolíky a malý cirkusový stan se začne záhyb po záhybu skládat, zašustilo hedvábí, maska poklesla a stříbrné drápky cinkly o kamennou cestu. Maska ležela na malé hromádce látky a tichých bílých kostí.

Sam stál a těžce oddychoval.

Jeho žena nad pomačkanou hromádkou zavrávorala.

„To nebyla žádná zbraň,” řekla a shýbla se. Sebrala bronzovou rourku. „Chtěl ti ukázat nějakou zprávu. Je to celé popsané hadím písmem, samí takoví modří hádci. Neumím to číst. Ty to umíš?”

„Ne. Nějaké marťanské obrázkové klikyháky, to stejně nic neznamená. Zahoď to!” Sam se rychle rozhlédl. „Možná že tu jsou ještě

další! Musíme ho schovat. Podej mi lopatu!”

„Co chceš dělat?”

„Pohřbít ho, ne?”

„Neměls ho zastřelit.”

„No splet jsem se. Tak dělej.”

Mlčky mu přinesla lopatu. V osm hodin už zase zametal chodníček pře párkařským stánkem, ale trochu nervózně. Jeho žena stála se založenýma rukama v osvětleném vchodu.

„Je mi líto, že se to stalo,” řekl. Podíval se na ni, pak se odvrátil. „Víš, byl to čistě osud.”

„Ano,” řekla manželka.

„Strašně nerad jsem viděl, jak vytahuje tu bouchačku.”

„Jakou bouchačku?”

„No prostě já myslel, že je to bouchačka. Promiň! Promiň! Kolikrát ti to musím říct?”

„Pš,” řekla Elma a přiložila prst ke rtům. „Pš.”

„Mně je to fuk,” řekl. „Za mnou stojí celá Pozemská koloniální a spol.!” Ušklíbl se. „Tihleti Marťani si rozmyslí -”

„Podívej,” řekla Elma.

Podíval se na dno mrtvého moře. Upustil koště. Sebral je a otevřel ústa, kapička sliny odlétla vzduchem a on se najednou roztřásl.

„Elmo, Elmo, Elmo!” zvolal.

„Tady jsou,” odpověděla Elma.

Po dně pradávného moře připlouval tucet velkých marťanských pouštních lodí s modrými plachtami, jako modří duchové, jako modrý dým.

„Pouštní lodě! Ale vždyť už žádné nejsou, Elmo, žádné pouštní lodě už nejsou.”

„Vypadá to, že tohle jsou pouštní lodě,” řekla.

„Ale úřady přece všechny zabavily! Rozbily je, prodaly je v dražbě! Já jsem jediný na celém tomhle zatraceném území, kdo ji má a kdo ji dovede řídit.”

„Už nejsi,” řekla a kývla směrem k moři.

„Pojď, vypadneme odsud!”

„Proč?” zeptala se, fascinována marťanskými plavidly.

„Oni mě zabijou! Skoč do našeho fára, dělej!”

Elma se nepohnula.

Musel ji odtáhnout dozadu za stánek, kde stála obě vozidla, je-

ho nákladní auto, kterého používal až do minulého měsíce, a stará marťanská pouštní loď, kterou mu s úsměškem přiklepli v dražbě a které poslední tři týdny používal k přivážení zásob po zrcadlově hladkém mořském dnu. Podíval se na svůj vůz a přitom si vzpomněl, že motor leží venku na zemi. Už dva dny se s ním hmoždil.

„Vypadá to, že fárem se jet nedá," řekla Elma.

„Je tu pouštní loď. Vlez dovnitř!"

„A ty mě povezeš v pouštní lodi? To ne."

„Lez, lez! Já to dovedu!"

Strčil ji dovnitř, naskočil za ní, nařídil kormidlo a do večerního vánku vztyčil kobaltovou plachtu.

Hvězdy jasně zářily a modré marťanské koráby klouzaly po šeptajícím písku. Jeho vlastní loď se nejdřív nechtěla hnout z místa, ale pak si vzpomněl na písečnou kotvu a škubnutím ji vtáhl dovnitř.

„Tak!"

Vítr hnal pouštní loď po dně mrtvého moře, přes dávno pohřbený křišťál, přes sloupy, trčící podstavci k nebi, kolem opuštěných loděnic z mramoru a mosazi, kolem mrtvých bílých měst jako ze šachových figurek, kolem purpurových úbočí hor, vpřed do dálky. Siluety marťanských lodí zůstaly pozadu a pak začaly sledovat Samovu loď.

„Pane, to mrkaj, jak jsem jim to ukázal!" vykřikl Sam. „Budu se hlásit u raketové společnosti. Vezmou mě pod ochranu. Já do toho umím šlápnout!"

„Byli by tě mohli zastavit, kdyby byli chtěli," řekla unaveně Elma. „Nestáls jim prostě za to."

Zasmál se. „Nepovídej. Proč by mě nechali utéct? Kdepak, jenže kam se na mě hrabou, tak to je!"

„Kam se na tebe hrabou, říkáš," přikývla za jeho zády Elma.

Neotočil se. Cítil, jak vane studený vítr. Bál se otočit. Cítil, že v sedadle za ním něco je, něco křehkého jako dech za chladného rána, něco modrého jako dým, který se za soumraku vznáší z hikorového dřeva, něco jako stará bílá krajka, něco jako chumelenice, něco jako ledová zimní jinovatka na útlém listu rákosu. Ozval se zvuk, jako by se rozbila tenká tabulka skla - smích. Pak ticho. Otočil se.

Na lavičce u kormidla seděla tiše mladá žena. Zápěstí měla tenká jako rampouchy, oči čisté jako měsíce a právě tak velké, klidné a bílé. Vítr vál proti ní a ona se vlnila jako obraz ve studené vodě,

hedvábí vlálo kolem jejího křehkého těla v cárech modrého deště.

„Vraťte se," řekla.

„Ne." Sam se chvěl, chvěl se lehce a neznatelně, jako sršeň zavěšený ve vzduchu, nerozhodný mezi strachem a nenávistí.

„Zmiz z mojí lodi!"

„Tohle není vaše loď," řeklo vidění. „Je stará jako náš svět. Plula po písečných mořích před tisíciletími, kdy moře vyšeptala a doky se vyprázdnily, a vy jste teď přišel a vzal jste si ji, ukradl jste ji. Teď ji obraťte a vraťte se na křižovatku. Musíme s vámi nutně mluvit. Stalo se něco důležitého."

„Koukej zmizet z mé lodi!" řekl Sam. Vytrhl z pouzdra revolver, až kůže zavrzala. Pečlivě jím zamířil. „Vyskoč, než napočítám tři, nebo -"

„Ne!" vykřikla dívka. „Já vám neublížím. Ani ostatní ne. Přicházíme v míru."

„Jedna," řekl Sam.

„Same!" ozvala se Elma.

„Vyslechněte mě," řekla dívka.

„Dvě," řekl Sam pevně a natáhl kohoutek.

„Same!" vykřikla Elma.

„Tři," řekl Sam.

„My jen -" řekla dívka.

Revolver vystřelil.

V slunečním světle taje sníh, krystaly se mění v páru, v nic. Ve světle ohně výpary tančí a mizí. V jícnu sopky se křehké věci bortí a ztrácejí. V záblesku rány, v žáru, v otřesu se dívka zhroutila jako jemný šál, rozpustila se jak figurka ze skla. To, co z ní zůstalo - led, sněhové vločky, kouř - rozvál vítr. Sedadlo u kormidla bylo prázdné.

Sam strčil revolver do pouzdra a na ženu se ani nepodíval.

„Same," ozvala se jeho manželka, když ještě chvíli pokračovali v jízdě, šuměli po moři písku zbarveném jako měsíční světlo, „zastav loď!"

Ohlédl se na ni a v obličeji byl bledý. „To teda ne. Po tom všem se přece nepostavíš proti mně."

Podívala se na jeho ruku na revolveru. „Věřím tomu, že ty bys to udělal," řekla. „Ty ano."

Škubl prudce hlavou a rukou pevně sevřel rukojeť kormidla. „Tohle je všechno pitomost, Elmo. Za minutku jsme ve městě, za

chvíli bude všechno v pořádku!”

„Ano,” řekla jeho žena a apaticky si lehla do lodě.

„Elmo, poslouchej.”

„Nemám co, Same.”

„Elmo!”

Míjeli bílé šachové městečko a Sam ze zoufalství a vzteku vypálil šest nábojů, které roztříštily křišťálové věže. Město se rozplynulo v prršku starodávného skla a v jehličky křemene. Rozpustilo se jako mleté mýdlo, rozpadlo se. Už nebylo. Zasmál se a znovu vystřelil a jediná, poslední věž, jediná, poslední šachová figurka vzplála, vzňala se a vylétla jako hrst modrých střepinek ke hvězdám.

„Já jim ukážu! Všem jim ukážu!”

„Tak nám ukaž, Same.” Ležela mezi stíny.

„Tady je zas nějaké město!” Sam znovu nabil pistoli. „Koukej, jak ho zřídím!”

Přízračné modré lodi se vynořily za nimi a vytrvale je sledovaly. Zpočátku je neviděl. Uvědomoval si jen pískot a vysoké, větru podobné ječení, jako by se ocel třela o písek. Byl to zvuk přídí pouštních lodí. Ostrých jako břitvy, které brázdily mořské dno a pluly pod červenými a modrými vlajkami.

V modrém světle byly modré lodi modrými temnými přízraky a na nich maskovaní muži, muži se stříbřitými obličeji, muži s modrými hvězdami místo očí, muži s vyřezávanýma zlatýma ušima, muži se staniolovými tvářemi a rty vykládanými rubíny, muži se založenýma rukama, muži, kteří ho pronásledovali, martští muži.

Jedna, dvě, tři, počítal Sam. Marťanské lodi se blížily.

„Elmo, Elmo, všechny je nezadržím!”

Elma nepromluvila, ani se nezvedla, zůstala tam, kde ležela.

Sam osmkrát vystřelil z revolveru. Jedna z písečných lodí se rozpadla na kusy, plachta, smaragdový trup, bronzové špice na přídi, měsíčně bílé kormidlo a mezi tím všechny ty přízraky. Maskovaní muži se všichni do jednoho zaryli do písku a pak se rozprskli v oranžové plameny a kouř. Ale ostatní lodi se blížily.

„Jsou v přesile, Elmo!” vykřikl. „Zabijou mě!”

Vyhodil kotvu. Nemělo to cenu. Plachta se zatřepetala a klesla, s plesknutím se svěsila. Loď se zastavila. Vítr ustal. Koráby se zastavily. Mars stál bez hnutí, když se majestátní plavidla Marťanů rozestavila kolem a zaváhala.

„Pozemšťane," zavolal hlas odněkud ze sedadla ve výšce. Jedna stříbrná maska se pohnula. Rubíny lemované rty se zatřpytily slovy.

„Já nic neudělal!" Sam se rozhlédl po všech těch tvářích, po té stovce tváří, které měl kolem sebe. Marťanů už na Marsu mnoho nezbylo - asi tak sto, sto padesát celkem. A většina jich byla teď tady, na mrtvých mořích, v korábech, které vstaly z mrtvých, u svých mrtvých šachových měst, z nichž jedno se právě roztříštilo jako křehká váza, do níž udeřil oblázek. Stříbřité masky se třpytily.

„To bylo všechno omylem," žebronil, stoje na lodi zatímco jeho žena ležela za ním v hlubinách podpalubí jako mrtvá. „Přišel jsem na Mars jako každý poctivý, podnikavý obchodník. Sebral jsem trochu přebytečného materiálu z jedné rakety, která ztroskotala, a vystavěl jsem si nejpěknější stánek, jaký jste kdy viděli, zrovna na tom plácku u křižovatky - vždyť víte kde. Musíte uznat, že je to pěkná práce." Sam se zasmál a vytřeštěně se rozhlédl. „A ten Marťan - já vím, že to byl váš kamarád - ten tam přišel. Ujišťuju vás, že jeho smrt byla nešťastná náhoda. Nechtěl jsem nic jiného než mít párkařský stánek, jediný na Marsu, první a nejznámější. Rozumíte tomu přece. Chtěl jsem tam obsluhovat zákazníky zaručeně nejlepšími párky s hořčicí a s cibulí a s pomerančovou šťávou."

Stříbrné masky se nepohnuly. Plály v měsíčním světle. Na Sama zářily žluté oči. Cítil, jak se mu svírá žaludek, zvedá se a tuhne na kámen. Odhodil pistoli do písku.

„Vzdávám se."

„Seber svou pistoli," řekli Marťané sborem.

„Cože?"

„Pistoli." Ruka posetá drahokamy mávla z přídě modré lodi. „Seber ji. Zastrč ji."

Nedůvěřivě se shýbl pro pistoli.

„A teď," řekl hlas, „obraťloď a vraťse ke svému stánku."

„Teď?"

„Teď," řekl hlas. „My ti neublížíme. Utekl jsi, než jsme ti mohli všechno vysvětlit. Jeď."

Veliké lodi se otočily lehce jako pápěří z pampelišky. Jejich plachty podobné křídlům pleskaly do vzduchu a vydávaly zvuk tichého potlesku. Masky světélkovaly, obracely se, propalovaly se stíny.

„Elmo!" Sam vpadl do lodi. „Vstaň, Elmo. Jedeme zpátky." Byl rozčilen. Drmolil úlevou. „Oni mi nic neudělají, nezabijou mě, Elmo. Vstávej, miláčku, vstávej."

„Cože - cože?" Elma zamžourala očima, a když loď opět vyrazila větrem, zdvihla se pomalu jako ve snu do sedadla a tam se beze slova zhroutila jako pytel kamení.

Písek klouzal pod lodí. Za půl hodiny byli zpátky u křižovatky, lodi zakotveny a všichni venku.

Vůdce stál před Samem a Elmou. Masku měl tepanou z leštěného bronzu, oči pouze prázdné štěrbiny nekonečně tmavé modři, ústa otvor, z něhož splývala do větru slova.

„Připrav svůj stánek," řekl hlas. Ruka v rukavici posázené diamanty mávla. „Připrav potraviny, připrav pokrmy, připrav cizokrajná vína, neboť dnešní noc je zajisté velká noc!"

„Chcete říct," zeptal se Sam, „že mě tu necháte?"

„Ano."

„Nemáte na mě vztek?"

Maska byla nehybná, vyřezávaná, studená, bez očí..

„Připrav svůj stánek pokrmů," řekl hlas mírně. „A vezmi si tohle."

„Co to je?"

Sam zamrkal na stříbrný svitek, který mu podali. Tančily na něm hadovité figurky hieroglyfů.

„Je to listina o darování veškeré půdy od stříbrných hor až k modrým horám, od mrtvého solného moře zde až k vzdáleným údolím měsíčních kamenů a smaragdů," pravil Vůdce.

„Je to m-moje?" ptal se nedůvěřivě Sam.

„Tvoje."

„Slyšelas to, Elmo?"

Elma seděla na zemi, opírala se o hliníkový párkařský stánek, oči zavřené.

„Ale proč, proč - proč mi tohle všechno dáváte?" zeptal se Sam a pokusil se nahlédnout do kovových štěrbin očí.

„To není všechno. Podívej se." Objevilo se šest dalších svitků. Byla oznámena jména, určeno území.

„Cože! To je přece půlka Marsu! Mě patří půlka Marsu!" Sam zachřestil svitky v hrsti. Zatřásl jimi na Elmu a bláznivě se smál. „Elmo, slyšelas?"

„Slyšela," řekla Elma a podívala se na oblohu.

Zdálo se, že po něčem pátrá. Začínala se trochu probírat z lhostejnosti.

„Děkuju vám, páni, děkuju," řekl Sam bronzové masce.

„Dnes v noci je ta noc," řekla maska. „Musíš být připraven."

„Já budu. Co to je - překvapení? Přiletí rakety ze Země dřív, než jsme si mysleli, o měsíc dřív? Veze sem těch deset tisíc raket osadníky, horníky, dělníky se ženami, vezou jich sem sto tisíc? To bude nádhera, Elmo: Vidíš, já ti to říkal. Říkal jsem ti, že tamhleto město nebude mít pořád jen tisíc obyvatel. Přijde jich ještě padesát tisíc, a za měsíc sto tisíc, a do konce roku pět miliónů Pozemšťanů. A já budu mít jediný párkařský stánek na nejživější silnici do dolů!"

Masky se vznášely ve větru. „Odcházíme. Připrav se. Půda je tvoje."

V proudícím měsíčním světle, podobny kovovým lístkům starodávných květin, podobny modrým chocholům, kobaltovým motýlům, obrovským a tichým, obrátily se staré koráby a rozjely se přes písečné přesypy. Masky zářily a třpytily se, dokud se poslední světélko, poslední modrý záblesk neztratil v horách.

„Elmo, proč to udělali? Proč mě nezabili? Copak nic nevědí? Co se jim stalo? Elmo, rozumíš tomu?" Popadl ji za rameno a třásl s ní. „Mně patří půlka Marsu!"

Hleděla na noční oblohu a vyčkávala.

„Pojď," řekl. „Musíme dát podnik do pořádku. Všechny párky se musí vařit, housky musí být teplé, cibule oloupaná a nakrájená, ubrousky naskládané, všude to musí lákavě vonět a nikde ani flíček! Hej!" Roztočil se divoce a vyhazoval nohama. „Páni, já mám radost, já mám radost," prozpěvoval si falešně. „Dnes je můj šťastný den."

Ohříval párky, připravoval housky a horečně krájel cibuli.

„Jen si pomysli: Ten Marťan řekl překvapení. To může znamenat jenom jednu věc, Elmo. Těch sto tisíc lidí sem letí dřív, než jak to bylo na jízdním řádě, dnes, zrovna dnes! Zaplaví nás! Budeme celé dny pracovat přesčas, a všude plno turistů, Elmo. Jen si pomysli, těch prachů!"

Šel ven a pohlédl na oblohu. Neviděl nic.

„Možná že za minutku," řekl a s rozkoší do sebe vtáhl chladný vzduch, zdvihl paže a uhodil se do prsou. „Ach!"

Elma neříkal nic. Tiše loupala brambory na francouzský salát a

upírala oči k obloze.

„Same," ozvala se po půl hodině. „Už to tu je. Podívej."

Podíval se a uviděl to.

Zemi.

Vyšla nad horami, plná a zelená, jako pěkně vybroušený drahokam.

„Staroušek Země," zašeptal zamilovaně. „Ten báječný staroušek Země. Pošli mi, kdož mají hlad a žízeň. A, a - jakpak je ta básnička? Pošli mi, kdož mají hlad, staroušku Země. Tady je Sam Parkhill, horké párky má ohřáté, cibuli nakrájenou, všechno jako v klícce. Dělej, ty moje Země, pošli mi svoje rakety!"

Popošel kus dál, aby si prohlédl svůj podnik. Seděl tu, dokonalý jako čerstvě snesené vejce, na dně mrtvého moře, jediné ohnisko světla a tepla ve stovkách mil pustiny. Podobal se srdci, osaměle bijícímu v obrovském tmavém těle. Ze samé pýchy byl naměkko o rozhlížel se orosenýma očima.

„Na člověka z toho padne pokora," řekl obklopen vůní ohřívajících se debrecínků, teplých housek, čerstvého másla. „Račte dovnitř," zval hvězdy z nebes. „Kdo bude první zákazník?"

„Same," řekl Elma.

Země na černé obloze se změnila.

Vzňala se.

Část se zřejmě rozpadla na milión kousků, jako kdyby explodovala gigantická dřívková skládačka. Hořela pekelnými krůpějemi oslnivého třpytu celou minutu, třikrát tak veliká jako normálně, potom začala ubývat.

„Co to bylo?" Sam hleděl na zelený plamen na obloze.

„Země," řekla Elma a sepjala ruce.

„To nemůže být Země, tohle není Země! Kdepak, tohleto není Země! To nemůže být."

„Ty si myslíš, že to nemohla být Země," řekla Elma a podívala se na něho. „Tohle prostě Země není. Ne, tohle Země není, to chceš říct?"

„Země ne - ale ne, to se přece nemohlo stát," zakvílel.

Stál bez hnutí, ruce svěšené, ústa dokořán, oči široce otevřené a tupé.

„Same." Zavolala ho jménem. Poprvé po mnoha dnech jí oči zářily. „Same?"

Podíval se vzhůru na oblohu.

„No tak," řekla jeho žena. Rozhlížela se mlčky asi minutu kolem. Potom si čile přehodila mokrou utěrku přes ruku. „Rozsviť světla, spusť hudbu, otevři dveře. Ani ne za milión let tu budeme mít novou várku zákazníků. Musíme se na ně přichystat, člověče."

Sam se nepohnul.

„Tohle je přece místečko pro párkařský stánek," řekla. Natáhla se, vzala z kelímku párátko a strčila si je mezi přední zuby. „Prozradím ti malé tajemství, Same," zašeptala a naklonila se k němu. „Vypadá to, že budeme mít mrtvou sezónu."

Listopad 2005

Pozorovatelé

Tu noc všichni vyšli ven a dívali se na oblohu. Nechali večeře nebo mytí nádobí nebo oblékání do divadla, vyšli na ne už docela nové verandy a pozorovali odtamtud zelenou hvězdu Zemi. Byl to úplně bezděčný počin. Udělali jej všichni, aby lépe porozuměli tomu, co před chviličkou slyšeli v rádiu. Tamhle je Země a na ní začíná válka. Tamhle na Zemi začíná válka a jsou tam statisíce maminek, babiček, otců, bratrů, tet, strýčků, bratranců a sestřenic. Stáli na verandách a snažili se uvěřit v existenci Země právě tak, jako se kdysi pokoušeli uvěřit v existenci Marsu; teď byl problém opačný. Země byla prakticky mrtvá, byli odtamtud pryč už aspoň tři nebo čtyři roky. Vzdálenost působila jako anestetikum. Sto deset miliónů kilometrů vesmíru člověka otupilo, uspalo mu paměť. Zemi zbavilo lidstva, vymazalo minulost a nechalo lidi klidně pokračovat v práci tady. Ale teď, dnes večer, mrtví povstali. Země se zase zalidnila, paměť se probudila a milióny úst šeptaly: Copak asi dneska dělá na Zemi tenaten? Co je asi s tímhle a s tamhletím? Lidé na verandách se vzájemně po očku pozorovali.

V devět hodin to vypadalo, že Země vybuchla, vzňala se a hořela.

Lidé na verandách vztáhli ruce, jako by chtěli oheň zdolat.

Čekali.

Kolem půlnoci byl oheň uhašen. Země nezmizela. Vzdech podobající se závanu podzimního větru vytryskl ze všech verand.

„Už dávno nic nevíme o Harrym."

„Jistě je v pořádku."

„Měli bychom poslat zprávu mamince."

„Je v pořádku."

„Víš to tak jistě?"

„Jen žádné strachy."

„Myslíš, že i teď je docela v pořádku?"

„To víš, že jo, určitě. Pojď si už lehnout."

Ale nikdo se nehýbal. Vystydlé večeře vynesli do nočních zahrad, prostřeli je na skládací stolky a rýpali se v nich až do dvou hodin, kdy světelné rádio přineslo ze Země předběžnou zprávu. Četli kmitavé záblesky veliké Morseovy abecedy, které prosakovaly z dálky jako svatojánské mušky:

AUSTRALSKÁ PEVNINA ROZŠTĚPENA NA ATOMY PŘEDČASNÝM VÝBUCHEM ATOMOVÉHO SKLADIŠTĚ. LOS ANGELES, LONDÝN BOMBARDOVÁN -. VÁLKA. VRAŤTE SE DOMŮ. VRAŤTE SE DOMŮ. VRAŤTE SE DOMŮ.

Vstali od stolů.

VRAŤTE SE DOMŮ. VRAŤTE SE DOMŮ. VRAŤTE SE DOMŮ.

„Dostali jste letos nějakou zprávu od vašeho bratra Teda?"

„Ale to víte jak to chodí. Dopis na Zemi stojí pět pětek, tak člověk moc nepíše."

VRAŤTE SE DOMŮ.

„Copak asi dělá Jane, vzpomínáte si přece na Jane, na tu moji malou sestru?"

VRAŤTE SE DOMŮ.

Ve tři hodiny za zimavého rána brašnář vyhlédl z krámu. Ulicí přicházela spousta lidí.

„Nechal jsem radši pro všechny případy otevřeno. Čím mohu posloužit pane?"

Za rozbřesku nebyl na regálu jediný kufr.

Prosinec 2005

Mlčící města

Na břehu martského mrtvého moře leželo mlčící bílé městečko. Městečko bylo prázdné. Nikdo se v něm ani nepohnul. Po celý den svítila v opuštěných obchodech opuštěná světla. Dveře krámů byly dokořán, jako by z nich lidé utekli a ani neotočili klíčem. Ve ztichlých kavárnách shlížely z drátěných věšáků časopisy, které před měsícem dovezla ze Země stříbrná raketa, třepotaly se v průvanu a žloutly, aniž do nich kdo nahlédl.

Město bylo mrtvé. Postele v něm byly prázdné a vychladlé. Jediným zvukem bylo bzučení elektrického vedení a dynam, která dosud běžela sama od sebe. Voda, kterou zapomněli zavřít, prýštila do van, rozlévala se po obývacích pokojích, vytékala na verandy a dolů přes miniaturní zahrádky před domem, kde napájela zanedbané květiny. Ve ztemnělých biografech tvrdla pod mnoha sedadly žvýkací guma, na níž dosud tkvěly otisky zubů.

Na druhém konci města bylo raketové letiště. Na místě, odkud vyrazila na Zem poslední raketa, bylo dosud cítit těžký pach spáleniny. Kdyby někdo hodil minci do teleskopu a zamířil jej na Zem, možná že by uviděl velikou válku, která tam byla v proudu. Možná že by uviděl, jak New York vylétá do povětří. Snad by bylo vidět i Londýn v cloně jakési zcela nové mlhy. Pak by ten někdo možná i pochopil, proč je tohle martské městečko jako vymetené. Jak rychle postupovala evakuace? Jen si zajděte do kteréhokoliv krámu a odmarkujte na kase nulák. Zásuvka vyskočí a v ní se zalesknou a zachřestí mince. Ta válka na Zemi musí být moc zlá.

A teď se najednou v prázdných ulicích toho města objevil vysoký štíhlý muž, slabounce si pohvizdoval a soustředěně kopal před sebou plechovku od konzervy. V očích mu sálal temný, ale klidný pohled opuštěného člověka. Kostnatýma rukama se prohrabával v kapsách, kde cinkaly zbrusu nové mince. Každou chvilku hodil nějaký penízek na zem. Když to udělal, vždycky se zdrženlivě zasmál a šel zas dál, rozsévaje svítivé penízky všude kolem.

Jmenoval se Walter Gripp. Živil se rýžováním zlata. Vysoko v modravých martských horách měl zapadlou chatu a jednou za čtrnáct dní chodíval do města, aby se poohlédl, jestli by tu našel mírnou a inteligentní ženu za manželku. Po celá léta se vracel do chaty zklamaný a sám. A když přišel do města před týdnem, našel je v tomhle stavu!

Toho dne byl tak zmatený, že vpadl do lahůdkářství, dokořán otevřel skleněnou vitrínu a poručil si bohatě obkládaný chlebíček s masem.

„Račte prosím!" zavolal a hodil si přes ruku utěrku.

Naservíroval si maso a chléb od minulého dne, oprášil stůl, sám se vybídl, aby se posadil, a živil se, dokud nemusel vstát a poohlédnout se po nálevním pultu, kde si poručil sodu. Barman, jakýsi Walter Gripp, byl překvapivě zdvořilý a bez meškání mu napěnil sklenici.

Kapsy plátěných kalhot si přecpal penězi, co jich jen našel. Naložil plný dětský vozíček desetidolarových bankovek a pádil městečkem jako namydlený blesk. Dojel až na předměstí, než si uvědomil, jak strašně hloupě si počíná. Peníze nepotřebuje. Odvezl desetidolarové bankovky zpátky, kde je našel, odpočítal dolar z vlastní náprsní tašky na zaplacení obložených chlebíčků, hodil jej do pokladny lahůdkářského obchodu a přidal čtvrťák spropitného.

Ten večer si ještě dopřál horkou tureckou lázeň, pak si dal šťavnaté filé obložené jemnými houbami, importované sherry a jahody ve víně. Opatřil si modrý flanelový oblek a šedivý měkký klobouk se širokou střechou, který mu komicky poskakoval na úzké hlavě. Hodil peníz do hrací skříně a skříň spustila „Mou starou partu." Naházel mince asi do dvaceti skříní ve městě. Opuštěné ulice i noc se rozezněly smutnou melodií písně „Má stará parta" a on se procházel, vysoký, hubený a osamělý, studené ruce strčil do kapes a novými botami tiše podupával po chodnících.

Ale tohle všechno se stalo před týdnem. Teď přespával v pěkném domě na Marťanské třídě, ráno vstával v devět, vykoupal se a beze spěchu se vypravil do města na vejce se šunkou. Každé dopoledne zmrazil tunu masa, zeleniny a citrónových koláčů, aby jich měl dost na deset let, než se vrátí ze Země rakety - jestli se vůbec někdy vrátí.

Dnes večer se loudal sem a tam a prohlížel si v pestrých výkladních skříních krásné růžové voskové panny. Poprvé si uvědomil, jak je město mrtvé. Natočil si sklenici piva a tiše zavzlykal.

„Je to tak," řekl. „Jsem úplně sám."

Vešel do kina Elite a pustil si film, aby na svou odloučenost zapomněl. Biograf byl prostorný a prázdný jako hrobka plná šedočervených přízraků, plazících se po širokém plátně. Vyběhl z toho strašidelného domu celý rozechvělý. Rozhodl se, že se vrátí domů. Otočil se na podpatku uprostřed nějaké postranní ulice a skoro se dal do běhu, když vtom uslyšel telefon.

Naslouchal.

„Někde zvoní telefon."

Čile vykročil.

„Někdo by ho měl zvednout," řekl zamyšleně.

Posadil se na obrubu chodníku a bezmyšlenkovitě si vyndával z boty kamínek.

„Někdo!" zařval a vyskočil. „Já! Bože, co to se mnou je?" Točil se na všechny strany. Který je to dům? Tamhleten!

Letěl přes trávník, nahoru po schodech, do domu a pak tmavou halou.

Vytrhl sluchátko z vidlice.

„Haló!" vykřikl.

Tu - tú, tu - tú.

„Haló, haló!"

Už zavěsili.

„Haló!" řval a bušil do telefonu. „Ty pitomý idiote!" spílal sám sobě. „A ty si sedíš na chodníku, ty blázne! Ach, ty zatracený, mizerný blázne!" Svíral sluchátko v ruce. „Tak dělej, zazvoň znova! Tak dělej!"

Vůbec mu nepřišlo na mysl, že by na Marsu zůstali ještě jiní lidé. Za celý týden nikoho nespatřil. Počítal, že všechna ostatní města jsou stejně prázdná, jako tohle.

A teď vyvaloval oči na ten strašlivý maličký černý telefon a celý se třásl. Automatické ústředny spojovaly všechna města na Marsu. Z kterého ze třiceti měst to bylo?

To nevěděl.

Čekal. Vypravil se do cizí kuchyně, rozmrazil si trochu borůvek a v bezútěšném rozpoložení je snědl.

„Na druhé straně vůbec nikdo nebyl," mumlal si. „Možná, že někde spadl telefonní sloup a telefon zazvonil sám od sebe."

Ale copak nezaslechl klapnutí, které znamenalo, že někde v dálce někdo zavěsil?

Zbytek noci prostál v hale. „To není kvůli tomu telefonu," říkal si. „To jen že nemám nic jiného na práci."

Naslouchal tikání hodinek.

„Ona už nezavolá," říkal si. „Ona už nikdy nezavolá číslo, na kterém se nikdo nehlásil. Možná, že teď vytáčí jiná čísla v tomhle městě. A já dřepím tady - počkat!" Zasmál se. „Proč pořád říkám ‚ona´?"

Zamrkal. „Může to být zrovna tak dobře nějaký ‚on´, ne?"

Srdce se mu zastavilo. Bylo mu zima a cítil se vyprahlý.

Z celé duše zatoužil, aby to byla „ona".

Vyšel před dům a zůstal stát uprostřed ulice, slabě osvětlené ranním rozbřeskem.

Naslouchal. Ani hlásek. Ani ptáček. Ani jediné auto. Jenom tlukot vlastního srdce. Buch - nic - a zase buch. Obličej se mu napětím stáhl do bolestivé grimasy. Vítr vál lehounce, jako dech a rozevíral mu kabát.

„Pšš," zašeptal. „Poslouchej."

Pomalu se pohupoval kolem dokola a hlavu obracel od jednoho mlčícího domu k druhému.

Ona bude volat pořád další a další čísla, myslel si. Musí to být žena. Proč? Jenom ženu telefonování nikdy neomrzí. Muž by to nedělal. Muž si stačí sám. Volal jsem snad někoho já? Ne! V životě by mě to nenapadlo. Musí to být žena. Musí to být žena, panebože?

Poslouchej.

Daleko odtud, někde pod hvězdami, zazvonil telefon.

Vyrazil. Zastavil se a naslouchal. Docela slaboučké zazvonění. Popoběhl několik kroků. Silnější. Řítil se uličkou. Ještě silnější. Proběhl kolem šesti domů a ještě kolem dalších šesti. Mnohem silnější! Našel dům, ale dveře byly zamčené.

Telefon uvnitř zvonil.

„Čert tě vem!" Zalomcoval klikou.

Telefon ječel.

Židlí z verandy vyrazil okno do salónu a skočil za ní dovnitř.

Než se stačil telefonu dotknout, aparát oněměl.

Vyrazil na obchůzku domem, mlátil do zrcadel, strhával závěsy a kopal do kuchyňských kamen.

Když už byl úplně vyčerpán, vzal do ruky tenký telefonní seznam, v němž byla všechna čísla na Marsu. Padesát tisíc jmen.

Začal číslem jedna.

Ameli Amesová. Vytočil její číslo v novém Chicagu, vzdáleném sto kilometrů přes mrtvé moře.

Nikdo se neozval.

Číslo dvě bydlelo v Novém New Yorku, pět tisíc kilometrů odtud za modrými horami.

Nikdo se neozval.

Vytočil tři, čtyři, pět, šest, sedm, osm, nervózními prsty ani nemohl sevřít sluchátko.

Odpověděl ženský hlas! „Haló?"

Walter na ni zařval: „Haló, Bože, haló."

„Mluvím z pásku," odříkával ženský hlas, „Slečna Helena Arasumianová není doma. Nechte laskavě vzkaz na cívce, aby vás mohla zavolat, až se vrátí. Haló? Mluvím z pásku. Slečna Helena Arasumianová není doma. Nechte laskavě vzkaz -" Zavěsil. Seděl a kolem úst mu cukalo.

Něco ho napadlo a vytočil to číslo znova.

„Až slečna Helena Arasumianová přijde domů," říkal, „vyřiďte jí, ať táhne k čertu!"

Volal ústředny v Marťanském uzlu, Novém Bostonu, Arcadii a v Rooseveltově na základě úvahy, že je naprosto logické, že lidé budou volat odtamtud. Pak se spojil s radnicemi a jinými veřejnými institucemi ve všech městech. Obtelefonoval nejlepší hotely. Člověk se může spolehnout, že žena si vždycky umí zařídit život přepychově.

Najednou přestal, hlasitě tleskl do dlaní a dal se do smíchu. No ovšem! Zalistoval v seznamu a spojil se meziměstsky s největším salónem krásy v Novém Texas City. Existuje-li místo, kde se žena bude ochomýtat, plácat si blátivé nánosy na obličej a vysedávat pod sušící helmou, bude to v sametem vystlané kabince salónu krásy!

Telefon zvonil. Na druhém konci někdo zvedl sluchátko.

Ženský hlas řekl: „Haló?"

„Jestli je to z pásku," oznámil jí Walter Gripp, „dojdu si tam a udělám vám z toho kůlničku na dříví."

„To není z pásku," říkal ženský hlas. „Haló! Ach, haló! Je tam skutečně někdo živý? Kde jste?" Vykřikla radostí.

Walter se téměř zhroutil. „Vy tam!" Trhl sebou, vstal, oči navrch hlavy. „Panebože, to je štěstí, jak se jmenujete?"

„Genevieva Selsorová!" plakala do sluchátka. „Jsem tak šťastná, že vás slyším, ať jste kdokoliv!"

„Walter Gripp!"

„Waltere, haló, Waltere!"

„Haló, Genevievo!"

„Walter to je hezké jméno. Walter, Walter!"

„Děkuji vám."

„Waltere, kde jste?"

Měla tak laskavý, sladký a milý hlas. Tiskl telefon na ucho, aby mu do něho mohla sladce šeptat. Uvědomil si, že přešlapuje netrpělivostí. Tváře mu hořely.

„Jsem v Marlin Village," říkal. „Já-"

Túúú.

„Haló?" křikl.

Túúú.

Zalomcoval vidlicí.

Nic.

Vítr někde srazil tyč telefonního vedení. Genevieva Selsorová zmizela tak rychle, jako přišla.

Vytáčel číslo, ale linka byla hluchá.

„To je jedno, vím kde je." Vyběhl z domu. Vycouval z cizí garáže s vozem podobným brouku, naházel na zadní sedadlo nějaké jídlo z toho domu a vyrazil stodvacetikilometrovou rychlostí po dálnici do Nového Texas City. Právě vycházelo slunce. Dva tisíce kilometrů, myslel si. Genevievo Selsorová, buď trpělivá, dočkáš se mě!

Když vyjížděl z města, na každém rohu zatroubil.

Při západu slunce, po neuvěřitelném dni nepřetržité jízdy, zabočil ke kraji silnice, shodil z nohou těsné boty, položil se na sedadlo a stáhl si měkký šedý klobouk přes unavené oči. Dýchal teď pomalu a pravidelně. V nastalém soumraku se zvedl vítr a vysvitly na něho klidné hvězdy. Všude kolem se prostíraly martské hory, staré milióny let. Hvězdy se třepotaly na věžičkách marťanského městečka, ne většího než šachovnice, které se prostíralo v modrých kopcích.

Ležel mezi bdělostí a sněním. Šeptal si: Genevieva. Ach Ge-

nevievo, sladká Genevievo, zpíval si tichounce, rok za rokem prchne mi v dál, ale Genevieva, sladká Genevieva… Zalil ho hřejivý pocit. Slyšel jak Genevieva vydechuje jemným, sladkým a svěžím hlasem. Haló, ach, haló, Waltere! To není z pásku. Kde jste, Waltere, kde jste?

Vzdychl a natáhl ruku, aby se dotkl Genevievy ozářené měsícem. Vítr čechral dlouhé tmavé vlasy. Bylo to překrásné. Rty měla jak rudé korály. Tváře jako čerstvě uříznuté orosené růže. Tělo jako z průzračné mlhoviny a jemný, svěží, sladký hlas mu znovu a znovu tiše prozpěvoval slova staré smutné písně. Ach, Genevievo, sladká Genevievo, rok za rokem prchne mi v dál…

Spal.

Do Nového Texas City přijel o půlnoci.

Zastavil před salónem krásy De luxe a radostně zahalekal.

Čekal, že Genevieva vyběhne, celá rozesmátá a navoněná.

Nestalo se nic.

„To ona spí." Vykročil ke dveřím. „Tady jsem!" volal. „Haló, Genevievo!"

Město leželo zalito tichou září dvou měsíců.

Někde ve větru pleskala plátěná roleta.

Otevřel skleněné dveře dokořán a vešel dovnitř.

„Tak pojď!" křečovitě se zasmál. „Neschovávej se! Já vím, že jsi tady."

Prohledal všechny kabiny.

Na podlaze našel kapesníček. Byl tak hezky navoněný, že se mu z toho skoro zamotala hlava. „Genevievo!"

Projížděl vozem prázdnými ulicemi, ale nespatřil nic. „Jestli to má být nějaký kanadský žertík…"

Zpomalil jízdu. „Počkat. Byli jsme přerušeni. Možná, že zatímco já jsem jel sem, ona jela do Marlin Village! Namířila si to asi starou cestou přes moře. Někdy včera jsme se minuli. Jak mohla vědět, že pro ni přijedu? Neřekl jsem jí, že přijedu. A když telefon přestal fungovat, dostala takový strach, že se honem rozjela do Marlin Village, aby si mě našla! A já jsem tady, Bože, jsem já ale idiot!"

Zuřivě zatroubil a vyrazil z města jako blesk.

Jel celou noc. Uvažoval: Co když nebude čekat v Marlin Village, až já tam dorazím?

Ale na tohle nebude myslet. Musí tam být. On vyskočí z vozu,

popadne ji a možná ji dokonce políbí, jen jednou, na rty.

Genevievo, sladká Genevievo, pohvizdoval si a přidal plyn, až se hnal rychlostí přes sto šedesát kilometrů za hodinu.

V ranním úsvitu bylo městečko Marlin Village tiché. V několika obchodech dosud hořela žlutá světla a v hrací skříni, která vyhrával bez přestávky sto hodin, něco zapraskalo a skříň přestal hrát. Tím bylo dokonalé ticho dovršeno. Slunce ohřívalo ulici i chladnou a pustou oblohu.

Walter zabočil po hlavní třídě, reflektory měl ještě rozsvícené, a přerývavě troubil na houkačku, šestkrát na jednom rohu a šestkrát na druhém. Rozhlížel se po vývěsních štítech obchodů. Obličej měl bledý a unavený a ruce mu klouzaly po zpoceném volantu.

„Genevievo!" zavolal do prázdné ulice.

Otevřely se dveře salónu krásy.

„Genevievo!" Zarazil vůz.

Když běžel přes ulici, stála už Genevieva Selsorová v otevřených dveřích salónu. V ruce držela otevřenou krabici mléčné čokolády. Prsty, jimiž se v ní hrabala, byly buclaté a popelavě šedé. Jak vyšla na světlo, bylo vidět kulatý masitý obličej a oči jako dvě obrovská vejce zasazená do bílé kaše chlebového těsta. Nohy připomínaly dva obrovské pařezy a při chůzi se nepůvabně pohupovala. Vlasy měly nedefinovatelný hnědý odstín, jak si je dávala znovu a znovu barvit a odbarvovat, a účes se podobal vrabčímu hnízdu. Rty jí vůbec chyběly a nahrazovalo je široké, mastné, rudé srdíčko, které se teď prudce otvíralo a hned zase zavíralo v záchvatech zmatku a radosti. Obočí měla tak vytrhané, že zbývala jen dvě tenká tykadla.

Walter se zarazil. Úsměv mu zmizel z tváře. Stál a díval se na ni.

Upustila bonboniéru na chodník.

„Vy jste - Genevieva Selsorová?"

V uších mu hučelo.

„Vy jste Walter Griff?" zeptala se.

„Gripp."

„Gripp," opravila se.

„Těší mě," řekl zdrženlivě.

„Těší mě." Podala mu ruku.

Prsty měla lepkavé od čokolády.

„No tak," řekl Walter Gripp.

„Co?" zeptala se Genevieva Selsorová.

„Řekl jsem jenom ‚no tak´," odpověděl Walter.

„Aha."

Bylo devět hodin večer. Celý den strávili na výletě a on teď připravil k večeři bifteky, ale jí nechutnaly, protože maso bylo moc syrové. Opekl je trochu víc, ale zase bylo moc propečené nebo osmažené nebo co. Navrhl se smíchem: „Půjdeme do biografu!" Řekla „Bezva!" a čokoládovými prsty se ho chytila za ruku. Ale chtěla vidět jedině padesát let starý film s Clarkem Gablem. „Nejste do něho taky blázen?" Zahihňala se. „Ale teď do něho musíte být blázen!" Film skončil. „Pusťte to ještě jednou," poručila. „Ještě jednou?" zeptal se. „Ještě jednou," odpověděla. A když se vrátil, přitiskla se k němu a úplně ho ovinula svými prackami. „Nejseš sice přesně to, co jsem čekala, ale jsi milý," připustila. „Děkuju," řekl a polkl při tom. „Ach, ten Gable," vzdychla a štípla ho do nohy. „Au," vyjekl.

Po biografu šli nakupovat do tichých ulic. Rozbila jednu výkladní skříň a navlékla na sebe nejkřiklavější šaty, jaké tam našla. Na vlasy si vylila láhev pomády a vypadala jako ucouraný ovčácký pes. „Kolik je ti let?" chtěl vědět. „Hádej." Kapalo z ní a vlekla ho po ulici za sebou. „Asi tak třicet," řekl. „Tedy," prohlásila upjatě, „je mi náhodou teprve dvacet sedm!"

„Zase cukrárna!" zvolala. „Na mou duši, od té chvíle co odsud všichni vypadli, si žiju jako paša. S rodinou jsem se nikdy nesnášela, byli to samí pitomci, jeden horší než druhý. Vrátili se na Zem před dvěma měsíci. Mysleli si, že za nima poletím poslední raketou, ale já zůstala tady, jestlipak víš proč?"

„Proč?"

„Protože na mě každý pořád něco měl. Tak jsem zůstala tam, kde se můžu celý den polívat voňavkou, vypít deset tisíc piv a mlsat bez těch věčných poznámek ‚Počkej ty ztloustneš!' Tak jsem tady!"

„Tak jsi tady." Walter zavřel oči.

„Už je hodně pozdě," řekla a upřela na něho pohled.

„Ano."

„Jsem unavená," pokračovala.

„To je divné, já nemám na spaní ani pomyšlení."

„Ach," povzdechla.

„Zůstanu asi vzhůru celou noc," řekl. „Víš co, u Mika mají

jednu moc dobrou desku. Pojď tam, zahraju ti ji."

„Jsem unavená." Škádlivě po něm obrátila rozzářené oči.

„Já jsem úplně svěží. To je zvláštní."

„Pojď zpátky do salónu krásy," pokračovala. „Chci ti něco ukázat."

Táhla ho dovnitř skleněnými dveřmi a přivedla ho k velké bílé krabici. „Když jsem se sem vypravila z Texas City," říkala, „vzala jsem tohle s sebou." Rozvázala růžovou stuhu. „Myslela jsem si: Tak, já jsem vlastně jediná dívka na Marsu, a on je jediný muž na Marsu, a tak…" Nadzvedla víko a odhrnula načechrané vrstvy růžového hedvábného papíru. Pohladila to: „Vidíš?"

Walter Gripp vyvalil oči.

„Co je to?" zeptal se a počal se chvět.

„Copak to nevíš, hlupáčku? Je to samá krajka a celé bílé, z nejlepšího materiálu a všechno jak se patří."

„Jenže já nevím, co to je."

„Jsou to svatební šaty, hlupáčku!"

„Ano?" Hlas mu selhal.

Zavřel oči.

Hlas měla stále jemný, svěží a sladký jako v telefonu.

Ale když otevřel oči a podíval se na ni…

Ucouvl. „Je to pěkné," řekl.

„Že jo?"

„Genevievo." Šlehl pohledem po dveřích.

„Ano?"

„Genevievo, musím ti něco říct."

„Ano?" Prudce k němu přistoupila, kulatý bílý obličej obestřený výpary voňavky.

„To, co ti musím říct, je…" řekl.

„Ano?"

„Sbohem!"

A než mohla vykřiknout, už byl ze dveří ve voze.

Když otáčel vůz, vyběhla a zastavila se na okraji chodníku.

„Waltere Griffe, hned se vrať!" kvílela a lomila rukama.

„Grippe," opravil ji.

„Grippe!" křičela.

Vůz se vyřítil tichou ulicí a nevšímal si jejího jekotu a dupání. Výfukové plyny rozevlály bílé šaty, které muchlala v buclatých rukou,

hvězdy jasně zářily a vůz zmizel v poušti a ztratil se v temnotě.

Jel nepřetržitě tři dny a tři noci. Jednou se mu zdálo, že za sebou vidí nějaké auto. Studený pot mu vyrazil po celém těle a zamířil na jinou silnici, křížem krážem, přes osamělý martský svět, kolem mrtvých městeček, a jel a jel celý týden a ještě jeden den, dokud mezi sebou a Marlin Village neměl deset tisíc kilometrů. Pak zabočil do malého městečka Holtville Springs, kde bylo pár krámků, které mohl na noc rozsvítit, a pár restaurací, kde se mohl posadit a dát si něco k jídlu. A tam žije od té doby neustále, dva chladící pulty má napěchované potravou na sto let, cigaret má na tisíce dní a spí v dobré posteli s měkkými matracemi.

A když tam jednou za dlouhá léta zazvoní telefon nezvedne jej.

Duben 2026

Dlouhá léta

Vždycky když se po obloze prohánět vítr, sedával s rodinkou v kamenné chýši a ohřívali si ruce nad plápolajícími poleny. Vítr čeřil vodu v kanálech a divže nesmetl hvězdy z oblohy, ale pan Hathaway spokojeně sedával, rozmlouval se ženou a svými dvěma dcerám a synovi vyprávěl o starých časech na Zemi a na jeho vyprávění všichni bystře reagovali.

Bylo to dvacet let po Veliké válce. Mars byl mrtvá planeta, a je-li tomu tak i na Zemi, to bylo za mnoha dlouhých martských nocí předmětem tichých debat Hathawaye a jeho rodiny.

Tu noc zuřila nad nízkými martskými hřbitovy jedna z prudkých martských bouří, běsnila starobylými městy a rvala plastikové zdi novějšího velkoměsta, které postavili Američané a které se bezútěšně rozpadalo do písku.

Bouře polevila. Hathaway vyšel do zjasněného povětří, aby uviděl Zemi, jak zeleně plá na větrem vymetené obloze. Vztáhl ruku,

asi jako by člověk rovnal skomíravě svítící kouli na stropě tmavého pokoje. Přejel pohledem dna dávno mrtvých moří. Ani jedna živá duše na celé téhle planetě, pomyslel si. Jen já. A oni. Ohlédl se do kamenné chýše.

Co se asi teď děje na Zemi? Svým osmdesáticentimetrovým dalekohledem nepostřehl žádnou viditelnou změnu na tvářnosti Země. No, když dám na sebe pozor, pomyslel si, vydržím ještě tak dvacet let. Snad někdo přijde. Buďto po mrtvých mořích, nebo z vesmíru v raketě zavěšené na nitce červeného plamínku.

Zavolal do chaty. „Jdu se trochu projít."

„Jen jdi," odpověděla mu žena.

Ubíral se pomalu řadami trosek. „Made in New York" četl na kusu kovu, který míjel. „Všechny tyhle věci ze Země se rozpadnou mnohem dříve než stará marťanská města." Zahleděl se na padesát století staré městečko, ležící v modravých horách.

Došel na opuštěný marťanský hřbitov k řadě malých šestibokých kamenů na kopci, kde se honil osamělý vítr. Stál a hleděl na čtyři hroby s kříži z hrubého dřeva a na jména na nic. Nevstoupily mu slzy do očí. Ty už dávno vyschly.

„Odpustili jste mi, co dělám?" tázal se křížů. „Byl jsem strašně sám. Vy mě chápete, že?"

Vrátil se do kamenné chýše a než vstoupil, ještě jednou si zaclonil oči a pátral po černé obloze.

„Pořád čekáš a vyhlížíš," říkal si, „ale jednou možná -"

Na obloze se objevil malý červený plamínek.

Odstoupil z pruhu světla z chýše.

„- a už zase vyhlížíš," zašeptal.

Červený ohníček tam byl pořád.

„To tam včera v noci nebylo," zašeptal.

Klopýtl a upadl, zvedl se a běžel za chatu, otočil dalekohled a zamířil jej na oblohu.

Chvíli upřeně a ze všech sil napínal zrak a pak se objevil v nízkých dveřích chýše. Žena, dvě dcery a syn k němu otočili hlavu. Konečně mohl promluvit.

„Mám pro vás dobrou zprávu," řekl. „Díval jsem se na oblohu. Letí sem raketa, která nás všechny vezme domů. Bude tu časně ráno."

Ruce mu klesly, zabořil hlavu do dlaní a dal se do tichého pláče.

Ve tři hodiny ráno zapálil, co zbývalo z Nového New Yorku.

Vzal si pochodeň, zamířil do města z plastiku a plamenem se tu a tam dotýkal stěn. Město rozkvetlo chomáči žáru a světla. Proměnilo se ve čtvereční kilometr iluminace, dost velké, aby byla vidět i z vesmíru. Ta přivolá raketu k panu Hathawayovi a k jeho rodině.

Když se vrátil do chaty, srdce mu bolestně a prudce bušilo. „Vidíte to?" Přidržel ke světlu uprášenou láhev. „Víno - schoval jsem je právě na dnešek. Věděl jsem, že jednou nás někdo najde! Vypijeme to na oslavu!" Nalil pět skleniček.

„Trvalo to dlouho," řekl a slavnostně pohlédl na nápoj. „Pamatujete se na den, kdy vypukla válka? Je to už dvacet let a sedm měsíců. Všechny rakety byly z Marsu odvolány. A ty a já a děti jsme byli zrovna v horách na archeologickém výzkumu, studovali jsme staré chirurgické metody Marťanů. Letěli jsme tryskem na koních, skoro jsme je uštvali k smrti, pamatuješ? Ale když jsme se dostali sem do města, bylo už pozdě. Všichni byli pryč. Amerika byla zničena, rakety odletěly a na opozdilce se nečekalo, pamatuješ, pamatuješ? A ukázalo se, že my jsme jediní, kdo tu zůstali. Bože, Bože, jak ten čas letí. Nebyl bych tu bez vás vydržel, bez vás všech. Bez vás bych se byl určitě zabil. Ale s vámi stálo za to čekat. Tak, a teď na naše zdraví." Zvedl sklenku. „A na naše dlouhé, společné čekání." Napil se.

Žena, dvě dcery a syn pozvedli sklenky ke rtům.

Víno stékalo všem čtyřem po bradě.

Ráno se město vznášelo ve velikých měkkých černých vločkách nad mořským dnem. Oheň dohořel, ale svému účelu posloužil; červená skvrna na obloze se zvětšila.

Z kamenné chýše se linula pronikavá vůně pečeného perníku. Když Hathaway vstoupil dovnitř, stála jeho žena nad stolem a právě sundávala z plechu čerstvé perníčky. Obě dcery pozorně zametaly holou kamennou podlahu ostrými košťaty a syn čistil příbory.

„Připravíme jim ohromnou snídani," smál se Hathaway. „Vezměte si na sebe, co máte nejlepšího!"

Odběhl přes dvorek k ohromnému kovovému skladišti. Uvnitř byla lednice a elektrárna, kterou si za ta léta dovednými malými a nervózními prsty opravil a zrestauroval právě tak, jako si ve volném čase opravil hodiny, telefony a magnetofony. Skladiště překypovalo věcmi, které sám postavil, a některé ty mechanismy byly tak nesmysl-

né, že jejich účel byl teď záhadou i pro něho.

Z mrazáku vytáhl ojíněné krabice fazolí a jahod, staré už dvacet let. Lazare, vstaň a choď, napadlo ho a vytáhl zmrazené kuře.

Když raketa přistála byl vzduch plný kuchyňských vůní.

Hathaway pádil z vršku jako chlapec. Jednou se zastavil, protože ho chytla náhlá a prudká bolest v prsou. Posadil se na skalní útes, aby nabral dech, a pak zas celý zbytek cesty utíkal.

Stál v rozžhaveném ovzduší, které zahřála rozpálená raketa. Jeden příklop se otevřel. Vyhlédl z něho nějaký muž.

Hathaway si zastínil oči a vypravil ze sebe: „Kapitáne Wildere!"

„Kdo je to?" zeptal se kapitán Wilder, seskočil a zůstal stát, zahleděn na starého muže. Napřáhl ruku. „Bože na nebi, vždyť je to Hathaway!"

„Ano, je." Hleděli jeden druhému do tváře.

„Hathaway z mé bývalé posádky, ze Čtvrté expedice."

„To už je dávno, pane kapitáne."

„Moc dávno. Ale jsem rád, že vás zase vidím."

„Jsem starý," řekl Hathaway prostě.

„Já už taky nejsem žádný mladík. Byl jsem teď celých dvacet let venku na Jupiteru, Saturnu a Neptunu."

„Slyšel jsem, že jste dostal vyhazov směrem vzhůru, abyste se tady na Marsu nepletl do koloniální politiky." Stařec se rozhlížel. „Byl jste tak dlouho pryč, že ani nevíte, co se stalo-"

Wilder řekl: „Mohu si to domyslet. Obletěli jsme Mars dvakrát kolem dokola. Kromě vás jsme našli asi tak deset tisíc kilometrů odtud jen jediného člověka, nějakého Waltera Grippa. Nabízeli jsme mu, že ho vezmeme s sebou, ale on že ne. Naposled jsme ho viděli, jak sedí uprostřed silnice v houpací židli, kouří fajfku a mává na nás. Mars je mrtvý skrz naskrz, ani jediný Marťan už nežije. A jak to vypadá na Zemi?"

„Víte toho zrovna tolik co já. Občas chytím rozhlas ze Země, docela slaboučce. Ale je to vždycky v nějaké cizí řeči. Musím se bohužel přiznat, že umím jenom latinsky. Sem tam pochytím pár slov. Mám dojem, že Země je většinou kůlnička na dříví, ale válčí se pořád dál. Vrátíte se tam, pane kapitáne?"

„Ano. Jsme pochopitelně zvědaví. Tak daleko ve vesmíru jsme nemohli navázat rádiové spojení. Chceme vidět zemi, ať už to tam

vypadá jak chce.”

„Vezmete nás s sebou?”

Kapitán sebou trhl. „Ach tak, už si vzpomínám, vy máte ženu. Je to už pětadvacet let, že? Když otevřeli první město vystoupil jste ze služby a přivezl jste si ji sem. A taky jste měli děti-”

„Syna a dvě dcery.”

„Ano, vzpomínám si. Jsou tu?”

„Tamhle nahoře v chýši. Tam na vršku a na vás na všechny čeká pořádná snídaně. Přijdete?”

„Bude nám ctí, pane Hathawayi.” Kapitán Wilder zavolal do rakety: „Vystoupit!”

Kráčeli do kopce, Hathaway, kapitán Wilder a za nimi dvacet členů posádky, a zhluboka vdechovali řídký studený ranní vzduch. Slunce vycházelo a byl hezký den.

„Pamatujete na Spendera, pane kapitáne?”

„Na toho jsem nikdy nezapomněl.”

„Tak jednou za rok si vyjdu k jeho hrobu. Zdá se, že nakonec má, co chtěl. Nepřál si, abychom se sem přistěhovali, a teď je asi šťastný, že jsme všichni pryč.”

„A co ten - jakpak se jmenoval - Parkhill, Sam Parkhill?”

„Otevřel si párkařský stánek.”

„To je celý on.”

„A za týden nato se vrátil na Zem, protože vypukla válka.” Hathaway se chytil za srdce a z ničeho nic si sedl na osamělý balvan. „Nezlobte se. To je z rozčilení. Vidím vás zase po tolika letech! Musím si odpočinout.” Cítil, jak mu buší srdce. Sledoval jeho tlukot. Bylo to zlé.

„Máme s sebou doktora,” řekl Wilder. „Promiňte Hathawayi, já vím, že vy sám jste lékař, ale snad by bylo lepší, kdyby se na vás podíval ten náš -”

Poslali pro doktora.

„To přejde,” naléhal Hathaway. „To jenom to čekání a to rozčilení.” Stěží lapal po dechu. Rty mu zmodraly.

„Víte,” říkal doktorovi, když mu tisknul stetoskop na hruď, „je to jako kdybych se po celá ta léta držel na živu jen kvůli tomuhle dni a teď, když jste tu, abyste mě vzali zpátky na Zem, jsem spokojen a můžu se položit a umřít.”

„Vezměte si tohle," doktor mu podával nějakou žlutou pilulku. „A měl byste si odpočinout."

„Nesmysl. Jen mě nechte chvilinku sedět. Je to ohromné, že vás tu tak všechny vidím. A že slyším zase jiné hlasy."

„Účinkuje ta pilulka?"

„Výborně. Můžeme jít!"

Stoupali do kopce.

„Alice, pojď se podívat, koho tu máme!"

Hathaway svraštil čelo a nahnul se do chýše. „Alice, slyšelas?"

Objevila se jeho žena. Hned za ní dvě vysoké a půvabné dcery a za nimi ještě vyšší syn.

„Alice, pamatuješ si na kapitána Wildera?"

Zaváhala a pohlédla na Hathawaye, jako by od něho čekala nějaký pokyn, a pak se usmála. „Samozřejmě, pane kapitáne!"

„Vzpomínám si, že jsme společně večeřeli večer před mým odletem na Jupiter, paní Hathawayová."

Stiskla mu energicky ruku. „Tohle jsou mé dcery Marguerita a Susana a tohle je můj syn John. Jistě se na pana kapitána pamatujete, že?"

Podali si ruce, smáli se a hovořili všichni najednou.

Kapitán Wilder vtáhl nosem vzduch. „Nevoní tu perník?"

„Máte chuť?"

Všichni se dali do díla. Spěšně postavil skládací stoly a už nosili horká jídla a talíře a krásné damaškové prostírání a rozdělovali příbory. Kapitán Wilder zůstal stát a zahleděl se nejdříve na paní Hathawayovou, pak na jejího syna a na její dvě vysoké dcery, které se tiše pohybovaly po místnosti. Hleděl jim do obličeje, jak se míhali kolem něho, a neušel mu ani jediný pohyb jejich mladistvých rukou, ani jediný výraz jejich obličejů bez nejmenší vrásky. Posadil se na židli, kterou mu přines syn. „Kolik je ti let, Johne?"

Syn odpověděl: „Dvacet tři."

Wilder si neohrabaně pohrával s příborem. Náhle zbledl v obličeji. Muž vedle něho mu pošeptal: „Pane kapitáne, to nemůže být pravda."

„Jak to, Williamsone?"

„Mně je čtyřicet tři, pane kapitáne. Před dvaceti lety jsem chodil s Johnem Hathawayem do školy. Říká, že je mu teprve třiadvacet

let. On jenom vypadá na třiadvacet, ale není to pravda. Mělo by mu být přinejmenším dvaačtyřicet. Co to má znamenat, pane kapitáne?"

„Já nevím."

„Není vám něco pane kapitáne? Nevypadáte dobře."

„Není mi dobře. A ty dcery! Viděl jsem je asi před dvaceti lety, nezměnily se ani o chlup, nemají jedinou vrásku. Mohu vás o něco požádat? Rád bych vás někam poslal, Williamsone. Řeknu vám, kam máte jít a po čem pátrat. Až se bude snídat, vytraťte se. Vrátíte se tak asi za deset minut. Není to daleko odtud. Viděl jsem to z rakety, když jsme přistávali."

„Copak? Copak to je? O čem se to tak vážně dohadujete?" Paní Hathawayová jim zručně nalévala sběračkou polévku do misek. „Raději se smějte, jsme zase všichni pohromadě, výlet máte za sebou, tak jen jako doma!"

„Ano," usmál se kapitán Wilder. „Vy vypadáte opravdu ohromně mladě a hezky, paní Hathawayová!"

„Ve vás se nezapře gentleman, pane kapitáne!" Pozoroval ji, jak spěšně odchází, teplý růžový obličej hebký jako jablíčko, barevný a bez jediné vrásky. Její smích se rozezněl při každém vtipu, půvabně servírovala saláty a ani se nezastavila, aby nabrala dech. I ten kolohnát syn a urostlé dcery sršeli vtipem zrovna jako jejich otec, vypravovali o dlouhých letech osamoceného života a jejich otec jim pyšně přikyvoval.

Williamson se vytratil a spěšně kráčel z kopce dolů.

„Kam jde?" zeptal se Hathaway.

„Musí se podívat na raketu," řekl Wilder. „Tak jak už jsem povídal, Hathawayi, na Jupiteru není nic, dočista nic, co by mohlo lidi zajímat. A na Saturnu a na Plutovi zrovna tak." Wilder mluvil mechanicky, nevnímal svá slova a myslel jen na Williamsona, jak spěchá z kopce a stoupá nazpět, aby mu řekl, co zjistil.

„Děkuji." Marguerita Hathawayová mu nalévala do sklenice vodu. Instinktivně se dotkl její paže. Vůbec tomu nevěnovala pozornost. Maso měla měkké a teplé.

Hathaway na druhé straně stolu několikrát ustal v jídle, sáhl si s výrazem bolesti rukou na hruď a pak se zas zaposlouchal do tlumeného vyprávění i náhlých výbuchů hovoru a občas se soustředěně zahleděl na Wildera, který nevypadal, že jí perník zrovna s velkou chutí.

Williamson se vrátil. Posadil se a nimral se v jídle, dokud mu

kapitán pokradmu nezašeptal: „Tak co?"

„Našel jsem to, pane kapitáne."

„No a?"

Williamson byl bílý jako křída. Oči upíral na usměvavé lidi kolem. Dcery se vážně usmívaly a syn právě vykládal nějaký vtip. Williamson pokračoval: „Šel jsem na hřbitov."

„Ty čtyři kříže tam jsou?"

„Ty čtyři kříže tam jsou, pane kapitáne. Dosud jsou na nich jména. Opsal jsem si je, aby nebyla mýlka." Četl z bílého papírku: „Alice, Marguerita, Susana a John Hathawayovi. Zemřeli na neznámý virus v červenci 2007."

„Děkuji vám, Williamsone." Wilder zavřel oči.

„Před devatenácti lety, pane kapitáne." Williamsonovi se chvěla ruka.

„Ano."

„Tak ale kdo jsou tihle?"

„To nevím."

„Co budeme dělat?"

„To bych taky rád věděl."

„Řeknete to ostatním?"

„Až později. Jezte dál, jako kdyby se nic nestalo."

„Už ani nemám hlad, pane kapitáne."

Zapili jídlo vínem, které přinesli z rakety. Hathaway vstal. „Na zdraví všem. Je to báječné, být zase mezi přáteli. A připíjím také své ženě a dětem, bez nichž bych tu samotu tady nepřežil. Jedině jejich laskavá péče mě udržela při životě, když jsem čekal na váš příchod." Pozvedl sklenku s vínem k rodině, která rozpačitě uhýbala pohledem a nakonec sklopila oči, když jim všichni vespolek připíjeli.

Hathaway dopil víno. Ani nevykřikl, když padl čelem na stůl a sklouzl k zemi. Několik mužů ho opatrně položilo, aby si odpočinul. Doktor se k němu sklonil a naslouchal. Wilder se dotkl jeho ramene. Doktor vzhlédl a zavrtěl hlavou. Wilder si klekl a vzal starce za ruku. „To jste vy, Wildere?" Hathawaye bylo sotva slyšet. „Zkazil jsem snídani."

„Hlouposti."

„Rozlučte se za mě s Alicí a dětmi."

„Počkejte, hned je zavolám."

„Ne, ne nevolejte!" Hathaway lapal po dechu. „Nerozuměli by

tomu. Nechtěl bych, aby tomu rozuměli! Nevolejte!”

Wilder zůstal jako socha.

Hathaway byl mrtev.

Wilder dlouho čekal. Pak stal a odešel do omráčené skupinky kolem Hathawaye. Šel k Alici Hathawayové, pohlédl jí do obličeje a řekl: „Víte co se právě stalo?”

„Něco s manželem?”

„Právě zesnul. Srdce,” řekl Wilder a pátravě se na ni zadíval.

„To je mi líto,” odpověděla.

„Jak vám je?” zeptal se.

„On si nepřál, aby nám někdy bylo nepříjemně. Říkal nám, že jednou se to stane, a nepřál si, abychom plakali. Nenaučil nás, jak se to dělá, víte. Nepřál si, abychom to uměli. Říkal, že nejhorší pro člověka je, když ví, co je samota, co je smutek a pláč. Proto nemáme vědět, co je pláč nebo smutek.”

Wilder upíral zrak na její ruce, měkké, teplé ruce, na pěkné, pečlivě udržované nehty a na útlá zápěstí. Viděl štíhlý, hladký a bělostný krk a inteligentní oči. Konečně ze sebe vypravil: „Pan Hathaway si s vámi a s vašimi dětmi dal úžasnou práci.”

„Tohle by jistě rád slyšel. Byl na nás pyšný. Časem úplně zapomněl, že nás udělal. Nakonec už nás měl rád a jednal s námi jako se svou skutečnou ženou a dětmi. A to my vlastně svým způsobem jsme.”

„Starali jste se o něho velice dobře.”

„Ano, v posledních letech jsme pořád sedávali a hovořili. On si tak rád povídal. Měl rád tu kamennou chýši a otevřené ohniště. Byli bychom mohli bydlet v normálním domě ve městě, ale jemu se líbilo tady nahoře. Tady mohl žít primitivně, když chtěl, nebo zas moderně, když chtěl. Vypravoval mi o své laboratoři a o všem co tam dělá. Zamontoval po celém mrtvém americkém městě tamhle v údolí amplióny. Když zmáčkl nějaký knoflík, město se rozsvítilo a dělalo hluk, jako kdyby tam žily desetitisíce lidí. Bylo slyšet letadla a auta a šum hovoru. Sedával se zapáleným doutníkem, hovořil s námi, z města k nám doléhal hluk a každou chvilku zazvonil telefon a hlas nahraný na desce se vyptával pana Hathawaye na vědecké a lékařské problémy a on odpovídal. Když zvonil telefon a my jsme tu byli s ním, když město hlučelo a on měl svůj doutník, byl pan Hathaway úplně šťasten. Jen jedno s námi nedokázal,” pokračovala. „Nedokázal, abychom stárli.

On stárnul každým dnem, ale my jsme zůstávali pořád stejní. Řekla bych, že mu to nevadilo. Asi nás takové chtěl mít."

„Pohřbíme ho na hřbitově, kde jsou ty ostatní čtyři kříže. Myslím, že by si to přál."

Dotkla se ho zlehka rukou na zápěstí. „Určitě."

Kapitán vydal rozkazy. Rodina kráčela na konci malého průvodu, který sestupoval z kopce. Dva muži nesli Hathawaye na přikrytých nosítkách. Minuli kamennou chýši a skladiště, kde Hathaway před mnoha lety začal své dílo. Ve dveřích dílny se Wilder na chvíli zastavil.

Jaké by to bylo, ptal se sám sebe, žít na nové planetě se ženou a třemi dětmi, a ony by umřely a nechaly člověka na pospas větru a tichu? Co by člověk dělal? Pohřbil by je na hřbitově, zasadil kříže a pak se vrátil do dílny a silou svého vědeckého ducha a paměti, jemností prstů a géniem sestavil, kousek po kousku, všechny ty věci, které vytvořily ženu, syna, dcery. Geniální člověk, který měl k dispozici celé americké město, odkud bylo možné čerpat potřebný materiál, mohl dokázat všechno na světě.

Ozvěnu jejich kročejů tlumil písek. Když zabočili na hřbitov, dva muži už tam kopali hrob.

Vrátili se k raketě pozdě odpoledne.

Williamson pokynul ke kamenné chýši. „Co uděláme s nimi?"

„Nevím," řekl kapitán.

„Hodláte je vypnout?"

„Vypnout?" Kapitán vypadal trochu udiveně. „To mě vůbec nenapadlo."

„Přece je nevezmete s sebou na Zem?"

„Ne, to by nemělo cenu."

„Chcete tím říct, že je hodláte nechat takhle, jak jsou?"

Kapitán podal Williamsonovi revolver. „Jestli to dokážete nějak vyřešit, jste lepší než já."

Za pět minut se vrátil Williamson z chýše a na čele se mu perlil pot. „Tady máte svůj revolver. Už vím, jak jste to myslel. Přišel jsem do chýše s revolverem. Jedna dcera se na mne usmála, ostatní také. Žena mi nabídla šálek čaje. Panebože, byla by to vražda!"

Wilder přikývl. „Už nikdy nebude nic tak dokonalého, jako jsou oni. Udělal je trvanlivé: na deset, dvacet, dvě stě let Ano, mají

zrovna takové právo na - na život jako vy nebo já nebo kdokoliv z nás.” Vyklepal si dýmku. „Tak nastupte. Odlétáme. Tohle město je vyřízené, to už užívat nebudeme.”

Schylovalo se k večeru. Zdvíhal se studený vítr. Muži byli už všichni na palubě. Kapitán váhal. Williamson řekl: „Neříkejte mi, že se chcete vrátit a dát - jim - sbohem?”

Kapitán upřel na Williamsona ledový pohled. „Do toho vám nic není.”

Wilder stoupal větrem k chýši v houstnoucím šeru. Muži v raketě viděli jeho stín, jak se sklání do dveří kamenné chýše. Viděli stín ženy. Viděli, jak jí kapitán podává ruku.

Za chvíli už se spěšně vracel k raketě.

Za nocí, kdy vítr fičí přes dna mrtvých moří a na šestiúhlém hřbitově přes čtyři staré a jeden nový kříž, svítí v nízké kamenné chýši světlo a v té chýši, když venku skučí vítr a zvedá sloupy zvířeného prachu a hvězdy se studeně lesknou, sedí čtyři postavy, žena, dvě dcery a syn, a pro nic za nic udržují mírný oheň, baví se a smějí.

A noc co noc, rok po roce, pro nic za nic vychází žena ven, hledí na oblohu, vztáhne k ní na chvíli ruce a dívá se na zeleně svítící Zemi, neví, proč se dívá, a pak se vrací, přihodí do ohně a vítr zafičí a mrtvé moře je pořád a pořád mrtvé.

Srpen 2026

Přijdou vlahé deště

V obývacím pokoji zpívaly hodiny: *Tik - tak - tik - tak, sedm - vstát, sedm - vstát,* jako by měly strach, že nikdo nevstane. Dům byl po ránu prázdný. Hodiny tikaly a tikaly a vytrvale opakovaly do prázdna: *Sedm - dvě, snídaně, sedm -dvě.*

V kuchyni zasyčela kamna a z jejich teplých útrob vyklouzlo osm nádherně opečených topinek, osm smažených vajec, šestnáct plátků slaniny, dvě kávy a dvě sklenice přihřátého mléka.

„Dnes je čtvrtého srpna, dva tisíce dvacet šest," ozval se jiný hlas z kuchyňského stropu, „jsme ve městě Allendale v Kalifornii." Opakoval datum třikrát, aby si je každý zapamatoval. „Pan Featherstone má dnes narozeniny. Tilita slaví výročí svatby. Dnes je splatná pojistka a účet za vodu, plyn a elektřinu."

Kdesi ve stěnách cvakla relé a pásky s pamětí se posouvaly před elektrickýma očima.

Tik tak - tik, osm, jít do školy, do práce, tik - tak - tik, osm, jít! Ale nebouchly ani jediné dveře a ani jeden koberec neztlumil lehké kroky gumových podpatků. Venku pršelo. Povětrnostní budka u dveří tiše prozpěvovala: „Prší, prší, obuj se do galoší…" Bubnování deště se rozléhalo po opuštěném domě.

Venku se ozvalo vrzání z garáže, vrata se otevřela a objevil se připravený vůz. Čekal hezkou chvíli a pak se vrata zase zatáhla..

V osm třicet byla vejce vysmahlá a topinky jako kámen. Aluminiová podběračka je seškrábla do výlevky, v níž zavířila horká voda a smetla je do kovového jícnu, který je pohltil a spláchl do vzdáleného moře. Špinavé nádobí bylo naskládáno do mycího stroje a ve chvíli se vynořilo suché a nablýskané.

Devět šest, zpívaly hodiny, *uklízet.*

Z doupat ve stěnách vyrazili droboučcí roboti - myšky. Pokoje se hemžily malými čističi z gumy a kovu. Vrážely do židlí, vířily kartáčkovýma nožkama, prohrabávaly se tkanivem koberců a pozorně do sebe nasávaly každé zrníčko prachu. Potom, jako nějací tajemní nájezdníci, zmizely zase ve svých norách. Jejich růžové elektrické oči pohasly. Dům byl čistý.

Deset hodin. Dešťovou clonou problesklo slunce. Dům stál sám ve městě rozpadlých trosek a popela. Byl to jediný dům, který zůstal stát. V noci město vydávalo radioaktivní záři, viditelnou na mnoho mil.

Deset patnáct. Rozprašovače zkrápěly zahradu zlatými vodotrysky a sytily mírný ranní vzduch třpytivou svěžestí. Voda orosila okenní tabulky a stékala dolů po zuhelnatělé západní stěně, kde byl bílý nátěr z domu opálen. Až na pět míst byla celá západní fronta domu černá. Na jednom místě byla v nátěru silueta muže kosícího trávu. Jinde zas, jako na fotografii, shýbala se nějaká žena a trhala květiny. O kousek dál byl v jediném titánském okamžiku vypálen do dřeva obraz hošíka se vztaženýma rukama, o něco výš obrázek letícího míče

a proti němu děvčátko, chytající do vztažených ruček míč, který už nikdy nedopadl.

Těch pět skvrn v nátěru - muž, žena, děti a míč - se zachovalo. Zbytek byl pokryt tenkou zuhelnatělou vrstvou.

Jemný rozprašovač sytil zahradu lesknoucími se krůpějemi. Jak vzorně tenhle dům až do dneška zachovával svůj pořádek! Jak pečlivě se tázal: „Kdo to je? Jaké je heslo?" a když od zbloudilých lišek a předoucích koček nedostal odpověď, zavřel okna a stáhl rolety se staropanenskou úzkostlivostí o vlastní bezpečnost, která hraničila s mechanickou paranoiou.

Ten dům reagoval opravdu na každý šelest. Když nějaký vrabec jen křídlem zavadil o okenní tabulku, vyskočila roleta. Vyděšený pták uletěl! Kdepak, ani ptáček se nesmí dotknout tohoto domu!

Dům byl oltář s deseti tisíci vestálek, velkých i malých a ty mu sloužily v celých houfech. Jenže bohové odešli a rituál nesmyslně a bezúčelně probíhal dál.

Dvanáct, poledne.

Na verandě před vchodem zakňučel třesoucí se pes. Domovní dveře poznaly jeho hlas a otevřely se. Pes, kdysi velký a silný, ale teď na kost vyhublý a celý bolavý, vlezl dovnitř, vlekl se po domě a nechával za sebou blátivé stopy. Za ním se míhaly rozzlobené myšky, rozzlobené, že musí sbírat bláto a že je takhle vyrušuje.

Neboť pod dveřmi neproklouzl ani cípek lístečku, aby se hned nato neodsunuly destičky v dřevěném obkládání stěn a nevyhrnuly se z nich měděné krysy - uklizečky. Miniaturní ocelové čelisti popadly opovážlivé smítko, chloupek nebo papírek a uháněly s ním do doupěte. A tam byl otvory, které vedly do sklepa, vržen do funící tlamy spalovací pece, která číhala v temném koutě jako zlý Baal.

Pes vyběhl po schodech nahoru, před každými dveřmi hystericky zaštěkal, až konečně pochopil, jako to pochopil i dům, že je všude ticho.

Zavětřil a zaškrábal na kuchyňské dveře. Za dveřmi chystala kamna lívance a po celém domě se šířila lákavá vůně pečiva a ovocného sirupu.

Psovi vyvstala pěna u huby, lehl si ke dveřím, čmuchal a oči mu plály. Pak se divoce rozběhl do kolečka, chňapal po vlastním ohonu, prudce se roztočil v zuřivém záchvatu a zdechl. Hodinu ležel v salónu.

Dvě hodiny, zpíval hlas.

Armáda myšek už jemnými smysly postřehla zánik a vyrojila se s tichým bzukotem jako šedé listí rozváté elektrickým větrem.

Dvě patnáct.

Pes zmizel.

Ve sklepě náhle prudce zažhnulo ve spalovacím kotli a chomáč jiskřiček vyskočil z komína.

Dvě třicet pět.

Na nekryté verandě za domem vymrštily se ze stěn bridžové stolky. Karty se snesly na hromádky v pršce srdcí, piků, trefů a kár. Na dubovém servírovacím stolku se objevily skleničky Martini a vaječné chlebíčky. Zazněla hudba.

Ale ke stolkům nikdo nezasedl, nikdo se nedotkl karet.

Ve čtyři hodiny se stolky složily jako obrovští motýli zpátky do panelových stěn.

Čtyři třicet.

Rozsvítily se stěny dětského pokoje.

Zvířata ožila: žluté žirafy z foukaného skla, modří lvi, růžové antilopy, fialoví panteři se dali do skotačení. Stěny byly skleněné. Dívaly se na víření barev a fantazie. Skryté filmové pásky klouzaly po dobře namazaných mechanismech a stěny se rozhýbaly životem. Podlaha v dětském pokoji byla sestavena tak, že se podobala svěží úrodné louce. Po ní běhali aluminioví střevlíci a železní cvrčci a v horkém nehybném ovzduší, prosyceném ostrým zvířecím pachem, třepotali jemnými rudými křídly motýli. Bylo slyšet bzukot žlutého roje včel v temném úle a líné bručení odpočívajícího lva. Ozýval se i cupitavý úprk okapi a šumění svěžího deště v džungli, podobné dupotu kopyt dopadajících na trávu vyprahlou letním sluncem. A pak se stěny změnily v nedohledný suchopár, táhnoucí se kilometry daleko, a nad ním se klenula jen nekonečná, sálající obloha. Zvířata se stáhla do trnitých houštin a k napajedlům.

Byla to hodinka dětí.

Pět hodin.

Vana se naplnila průzračnou horkou vodou.

Šest, sedm, osm hodin.

Nádobí k večeři se prostřelo a sklidilo jakoby mávnutím kouzelné hůlky a z pracovny se ozvalo klapnutí. Na kovový stojánek naproti krbu, kde už příjemně plál oheň, vyhoupl se doutník s ohořelou

špičkou, dýmal a čekal.

Devět hodin.

Skryté ohřívače rozehřály lůžka, protože noci tu byly chladné.

Devět pět.

Ze stropu pracovny se ozval hlas:

„Paní McClellanová, kterou báseň si přejete dnes?"

Dům byl tichý.

Po chvíli se hlas ozval znovu: „Protože nemáte žádné zvláštní přání, vyberu báseň namátkou." Ozvala se tichá hudba a podbarvovala hlas. „Sara Teasdalová. Pokud si vzpomínám, je to vaše oblíbená autorka…

Přijdou vlahé deště, zem se rozvoní,
vlaštovky se vrátí z kraje mandloní;
kvákání žab zazní večer z rybníků,
trnka vyšňoří se v bílou tuniku;
červenky si vezmou čapky z šarlatu,
a s pískotem slétnou k větvím akátů;
kdo z nich o válku se bude starati
nebo o to, kdy se mír zas navrátí?
Nikdy nenapadne ptáka nebo strom,
nezajde-li celé lidstvo v boji tom.
Samo sličné Jaro - nevěř, nechceš-li -
sotvakdy se dozví, že jsme odešli."

V kamenném krbu stále ještě plápolal oheň a doutník se rozpadl na hromádku tichého popela. Mezi mlčícími stěnami stály proti sobě prázdné židle a hudba hrála.

V deset hodin začal dům odumírat.

Zafoukal vítr. Padající větev prorazila kuchyňské okno. Láhev čistícího prostředku se rozprskla po kamnech. V mžiku byla celá místnost v jednom ohni!

„Hoří!" zaječel hlas. Po celém domě se rozsvítila světla a vodní pumpy chrlily ze stropů vodu. Ale čistící prostředek se rozstříkl i po linoleu, ohnivé jazyky se po něm sžíravě plazily pod kuchyňské dveře a hlasy k tomu volaly sborem: „Hoří, hoří, hoří!"

Dům se pokoušel zachránit. Dveře se neprodyšně uzavřely, ale

okna nevydržela žár, popraskala a profukující vítr oheň povzbuzoval.

Dům ustupoval ohni, který v miliardách zlobných jiskřiček hbitě poskakoval z pokoje do pokoje a pak po schodech nahoru. Uspěchané vodní krysy se s pískotem řítily ze stěn, vystříkly celou svoji zásobu vody a běžely pro další. A rozprašovače ve stěnách chrlily sprškы umělého deště.

Ale už bylo příliš pozdě. Někde bezmocně zaskřípala jakási pumpa a zastavila se. Déšť, který hasil, ustal. Vodní rezervoár, z něhož se po mnoho tichých dnů plnila vana a mycí stroj, byl prázdný.

Oheň s praskotem vystupoval po schodišti. V halách prvního poschodí si pochutnával na Picassech a Matissech, spékal z nich olejové maso a mazlivě cupoval plátna na černé cáry.

Teď už oheň ležel v postelích, stál v oknech a měnil barvu záclon.

A pak - posily!

Z padacích dveří na půdě vyhlédly obličeje slepých robotů a čepovitými ústy chrlily zelené chemikálie.

Oheň couvl, asi jako couvne slon před mrtvým hadem. A tady bylo dvacet hadů, kteří šlehali jazyky na podlahu a hubili oheň průzračnou zelenou pěnou mrazícího jedu.

Jenže oheň byl chytrý. Vyslal plamen ven z domu a nahoru na střech, kde byly pumpy. Nastal výbuch! Mozek půdy, který řídil pumpy, se roztříštil po trámech na bronzové šrapnely.

Oheň vtrhl do všech šatníků a ohmatával oděvy, které tam visely.

Dům se otřásl, dubové kosti zapraskaly, holá kostra se vedrem zbortila. dráty, jeho nervy, obnažené, jako by z nich byl chirurg otrhal kůži a nechal jen červené žilky a kapiláry, se tetelily v opařeném vzduchu. Pomoc, pomoc! Hoří! Utíkejte, utíkejte! Žár pohlcoval zrcadla jako křehké ledové škraloupy. A hlasy kvílely: Hoří, hoří, utíkejte, utíkejte, jako by zpívaly tragickou ukolébavku, tucet hlasů, vysokých i hlubokých, jako děti umírající v hlubokém lese, úplně opuštěné. A jak izolace vedení pukala jako horké kaštany, hlasů ubývalo. Jeden, dva, tři, čtyři, pět hlasů odumřelo.

V dětském pokoji hořela džungle. Modří lvi řvali, purpurové žirafy pádily pryč. Panteři pobíhali dokolečka, měnili barvu a milióny živočichů, prchajících před ohněm, zmizely směrem ke vzdálené řece, z níž stoupala pára…

Odumřelo dalších deset hlasů. V posledním okamžiku, než spadla ohnivá lavina, bylo ještě slyšet jiné sbory, které nevšímajíce si požáru, ohlašovaly čas, pouštěly hudbu, sekaly trávu dálkově řízeným strojkem nebo v překotném chvatu chystaly deštník a v zavírajících se a otvírajících se dveřích dělo se tisíc věcí jako v nějakém bláznivém hodinářství, kde všechny hodiny odbíjejí najednou v nějakém bláznivém zmatku. Byl to obraz maniakálního změtení, a přece jednoty: zpěv, jekot a několik posledních čistících myšek, které hrdinně vyrážely k odnášení strašlivého popelu! A jeden hlas s majestátním pohrdáním pro situaci nahlas přednášel v hořící pracovně verše, dokud neshořela poslední cívka, neroztavil se poslední drátek a nepřerušil poslední okruh.

Oheň roztrhl dům a nechal ho zřítit se v rozvalinách na zem; do vzduchu vyletěly vějíře jisker a kouře.

V okamžiku před tím, než se snesl déšť ohně a trámů, bylo vidět kuchyňská kamna, jak v psychopatickém množství připravují snídani, dvě kopy vajec, topinky ze šesti bochníků a dvacet tuctů slaninových plátků, které, když je oheň spolykal, přiměly kamna, aby se dala s hysterickým sykotem znovu do díla!

Krach. Půda se propadla do kuchyně a salónu. Salón do sklepa, sklep do podsklepí. Lednička, křeslo, filmové pásky, elektrické okruhy, postele a jiné předměty se jako odhozené kostry nakupily v nepořádku vespod.

Kouř a ticho. Kouře bylo moc.

Na východě se nesměle objevil úsvit. Mezi troskami osaměle čněla jedna stěna. A z té stěny, i když už vyšlo slunce a ozářilo hromadu zamlžených rozvalin, poslední hlas znovu a znovu bez ustání opakoval:

„Dnes je pátého srpna dva tisíce dvacet šest, dnes je pátého srpna dva tisíce dvacet šest, dnes je…"

Říjen 2026

Výlet na milión let

Vlastně o tom první začala maminka: že prý by celá rodina jistě ráda jela na ryby. Ale to nebyla maminčina slova, Timothy to věděl. Byla to tatínkova slova, jenže maminka je řekla za něho.

Tatínek se štrachal nohou v hromadě martského kamení a souhlasil. Ihned vypukl zmatek a křik a celý tábor byl rychle složen do ranců a tlumoků, maminka vklouzla do turistické větrovky a blůzy, tatínek si neklidnýma rukama nacpal dýmku a nespustil přitom oči z martské oblohy a všichni tři hoši se s výskotem usadili v motorovém člunu; kromě Timothyho maminku a tatínka nikdo z nich nepozoroval.

Tatínek stiskl knoflík. Vodní člun hučivě vydechl k obloze. Voda se rozvlnila, člun vyrazil a celá rodina křičela: „Hurá!"

Timothy seděl s otcem na zádi člunu, malé prstíky měl na tatínkových chlupatých prstech a pozoroval, jak se kanál zatáčí a opouští zničené místo, kde přistáli v malé rodinné raketě po dlouhé cestě ze Země. Vzpomínal si na noc, než opustili Zemi, na ruch a spěch, na to, jak tatínek někde bůhvíjak vyštrachal raketu a jak se mluvilo o prázdninách na Marsu. Jenom na prázdniny to byla pořádná túra, ale kvůli mladším bratrům neříkal Timothy nic. A teď přiletěli na Mars a ze všeho nejdřív jedou na ryby, nebo to aspoň říkají.

Jak se člun vzdaloval po kanálu, objevil se tatínkovi v očích podivný výraz. Výraz, kterému Timothy nerozuměl. Byl v něm silný vnitřní jas a snad taky úleva. Do hlubokých vrásek zasil spíš úsměv než starost nebo pláč.

A tatam byla chladnoucí raketa, zmizela v záhybu kanálu.

„Jak daleko pojedeme?" Robert šplouchal rukama ve vodě. Vypadalo to, jako když malý krab poskakuje po fialové hladině.

Tatínek vydechl: „Milión let."

„Páni!" řekl Robert.

„Podívejte se, děti," ukazovala maminka jemnou dlouhou paží. „Támhle je mrtvé město."

Rozhlíželi se plni horlivého očekávání a mrtvé město leželo

před nimi opuštěné a ospale dřímající v parném tichu léta, které na Mars seslal nějaký marťanský Svatý Petr.

A tatínek se tvářil, jako by měl radost, že je mrtvé.

Byly to bez ladu a skladu rozházené růžové rozvaliny, které spaly na písečných nánosech, několik skácených sloupů, osamělá kaplička a pak zas jen pískové duny. Kilometry a kilometry písku, nic jiného. Bílá poušť kolem kanálu a modravá poušť nad ním.

Vtom vzlétl pták. Jako kámen mrštěný přes modrý rybník, který dopadne na hladinu, ponoří se do hloubky a zmizí.

Na tatínkově obličeji se objevilo leknutí, když ho uviděl. „Myslel jsem, že je to raketa."

Timothy hleděl na hluboký oceán oblohy, snažil se najít Zem a válku a zbořená města a lidi, kteří se už od jeho narození vzájemně zabíjejí. Ale neviděl nic. Válka byla tak daleko a tak v nedohlednu jako dvě mouchy, které bojují na život a na smrt pod klenbou obrovské vysoké a mlčící katedrály. A právě tak nesmyslná.

William Thomas si otřel čelo a ucítil na paži dotek synovy ruky jako dotyk mladé tarantule, celý vzrušený. Široce se na syna usmál. „Tak jak je, Timmy?"

„Prima, tatínku."

Timothy ještě docela nepochopil, co to tiká ve velkém dospělém mechanismu vedle něho. V tom muži s mohutným orlím nosem, opáleným, až se loupal, s horečnýma modrýma očima podobnýma achátovým kuličkám, s nimiž si hrávali na Zemi, když přišli v létě ze školy, a s dlouhýma silnýma nohama jako sloupy ve volných jezdeckých kalhotách.

„Na co se tak upřeně díváš, tatínku?"

„Hledal jsem pozemskou logiku, zdravý rozum, moudrou vládu, mír a odpovědnost."

„To všechno tam nahoře?"

„Ne. Nenašel jsem to. Tam už to není. Možná že už to tam nikdy nebude. Možná že jsme si to jen namlouvali, že to tam vůbec někdy bylo."

„Cože?"

„Podívej, tamhle plave ryba," ukazoval tatínek.

Z hrdel všech tří chlapců vytryskl sopránový křik, když se rozhoupal člun, jak natahovali útlé krčky za rybou. Výskali obdivem. Stříbrná ryba plula vedle nich, vlnila se, hbitě lapala po drobtech jídla,

hltala je.

Tatínek se na ni díval. Pak řekl hlubokým a klidným hlasem: „Zrovna jako válka. Válka taky pluje kolem nás, hledá potravu, zhltne ji. A za chviličku - je Země tatam."

„Williame," ozvala se maminka.

„Promiň," řekl tatínek.

Seděli tiše a cítili, jak kanálem proudí čerstvá studená voda, hladká jako zrcadlo. Bylo slyšet jen hučení motoru a šplouchání vody o boky člunu. Slunce ohřívalo vzduch.

„Kdy uvidíme Marťany?" vykřikl Michael.

„Možná že brzo," odpověděl tatínek. „Možná už dnes večer."

„Ale Marťané přece vyhynuli," řekla maminka.

„Ba ne. Já už vám nějakého toho Marťana určitě ukážu," odpověděl tatínek po chvíli.

Timothy se zamračil, ale neřekl nic. Všechno bylo teď tak divné. Prázdniny, rybaření i to, jak se po sobě dívali.

Druzí dva hoši se už zase horlivě zabývali tím, že stáčeli dlaně do trubiček, dívali se jimi ke kamenným břehům kanálu, vysokým dva metry, a vyhlíželi Marťany.

„Jak vypadají?" ptal se Michael.

„Poznáš je, až je uvidíš." Tatínek se podivně zasmál a Timothy si všiml, že mu na spánku pulsuje napjatá tepna.

Maminka byla štíhlá a jemná, zlatavé vlasy měla spleteny do copu obtočeného kolem hlavy jako čelenku a oči jako ta hluboká chladná voda plynoucí stínem v kanále, skoro nachové, jen tu a tam s krůpějí jantaru. Myšlenky jí bylo vidět na očích, pluly tam jako ryby - některé radostné, jiné starostlivé, některé se jenom rychle mihly, jiné byly pomalé a klidné, a někdy, když se třeba zadívala nahoru na Zem, nebylo v nich nic než barva, nic jiného. Seděla na přídi, jednu ruku na okraji člunu a druhou v klíně tmavomodrých kalhot a proužek na jemném opáleném krku naznačoval, kde se jí otvírá blůza jako bílá květina.

Vytrvale hleděla vpřed, aby viděla co se tam děje, a protože to nedokázala vidět dost jasně, otáčela se k manželovi a jemu v očích viděla obraz toho, co bylo vpředu; a protože on do odrazu vkládal i kus sebe sama, rozhodnou pevnost, ztratil maminčin obličej napjatý výraz, smířila se s tím, otočila se a najednou už jí bylo jasné, co hledat.

Timothy se díval také. Jenže neviděl nic než jako tužka rovnou linku kanálu, fialově se proplétající širokým mělkým údolím, které uzavíraly nízké rozeklané pahorky táhnoucí se pořád dál a dál až za obzor. A tenhle kanál vedl dál a dál městy, která by zachřestila jako brouci ve vyschlé lebce, kdyby se jimi zatřáslo. Sto nebo dvě stě měst, snících své sny v horkém letním dni a ve studené letní noci…

Urazili už milióny kilometrů kvůli tomuhle výletu - jen aby si mohli zarybařit. A proč tedy ta spousta jídla, které by jim vystačilo na pěknou řádku let a které schovali poblíž rakety? Prázdniny. Jenže pod závojem prázdnin není žádný mírný obličej plný úsměvů, ale něco tvrdého, kostnatého a snad i děsivého. Timothy ten závoj nedokázal zvednout. A druzí dva hoši na to ani nepomysleli, vždyť jim bylo teprve deset a osm let.

„Pořád žádní Marťani. To je otrava.” Robert si dlaněmi podepřel špičatou bradičku a civěl na kanál.

Tatínek s sebou vzal náramkové atomové rádio. Hrálo podle starého systému; muselo se přitisknout na kost za uchem a zpěv nebo mluvené slovo se přenášelo chvěním. Otec zrovna poslouchal. Jeho obličej vypadal jako jedno z těch zaniklých marťanských měst rozpadlých, vysušených do běla a téměř mrtvých.

Podal rádio mamince, aby si poslechla. Maminka otevřela pusu.

„Co -” Timothy nakousl otázku, ale už nedořekl, co chtěl.

Protože v tom okamžiku zaburácely dvě obrovské exploze, jedna za druhou, zatřásly jimi do morku kostí, a po nich následovala ještě řada menších detonací.

Otec trhl hlavou k obloze a ihned zvýšil rychlost. Člun poskakoval, zmítal sebou a pleskal o hladinu. Z Roberta to vytřáslo jeho věčné vyptávání a Michael začal vyrážet ustrašené, ale přesto nadšené skřeky radosti, přitulil se mamince k nohám a pozoroval, jak se mu voda vzdouvá před obličejem v mokrém přívalu.

Tatínek stočil člun stranou, ubral rychlost, zabočil s plavidlem do malého postranního kanálu a pod jakousi starou rozpadající se kamennou hráz, kde to bylo cítit krabím masem. Člun do hráze prudce najel, takže to s nimi smýklo dopředu, ale nikomu se nic nestalo a tatínek už se ohlížel, jestli vlny na kanále příliš nenaznačují cestu k jejich úkrytu. Hřebínky vody běžely napříč hladinou, pleskaly o kameny, odrážely se zpátky, potkávaly jeden druhý a pak se rozplývaly a

třpytily se záblesky a odrazy slunečních paprsků. Potom všechno zmizelo.

Tatínek naslouchal a všichni ostatní s ním.

Tatínkův dech se odrážel, jako by do studených a mokrých kamenů bušil někdo pěstmi. Ve stínu číhaly matčiny kočičí oči, až dá tatínek nějaký pokyn co dál.

Tatínek uvolnil napjatou tvář, zhluboka vydechl a sám sobě se vysmál.

„To byla raketa - jsem nějak nervózní. No přece raketa."

Michael se zeptal: „Co se stalo tatínku, co se stalo?"

„Nic, jenom jsme vyhodili do povětří raketu, to je všechno." řekl na to Timothy a snažil se, aby to znělo úplně samozřejmě. „Už dřív jsem slyšel, jak vybuchují rakety. Naše bouchla právě teď."

„Proč jsme vyhodili do vzduchu naši raketu?" ptal se Michael. „Proč, tatínku?"

„To přece patří ke hře, že se tak hloupě ptáš!" řekl Timothy.

„Ke hře!" To bylo to pravé slovo pro Michaela a Roberta.

„Tatínek to nařídil tak, aby to vybouchlo a aby nikdo nevěděl, kde jsme přistáli, nebo kam jsme šli! Pro případ, že by je někdy napadlo nás hledat, víš?"

„Jé, to je prima, máme tajemství!"

„Já se dám vyděsit vlastní raketou," obrátil se tatínek k mamince. „To už musím být opravdu nervózní. Je to nesmysl, myslet si, že sem ještě někdy nějaké rakety přiletí. Až snad na jednu, jestli se Edwardsovi a jeho ženě podaří utéct v jejich raketě."

Přiložil si znovu k uchu miniaturní rádio. Po dvou minutách ruku spustil, jako by pouštěl hadr.

„Konečně je po všem," řekl mamince. „Rádio právě ztratilo atomový paprsek. Všechny ostatní vysílačky na světě jsou pryč. V posledních letech se scvrkly na pár stanic. Teď je ovzduší úplně němé. A němé asi zůstane."

„Jak dlouho?" ptal se Robert.

„Možná - že vaši pravnuci zas něco zaslechnou," řekl otec. Seděl bez pohnutí a na děti padla posvátná hrůza, pocit zmaru a rezignace i odevzdání, které lomcovaly jím.

Konečně zas zamířil s člunem na kanál a jeli dál směrem, kterým vypluli původně.

Připozdívalo se. Slunce na obloze se sklánělo k obzoru a před

nimi se prostírala řada mrtvých měst.

Tatínek tiše a něžně rozmlouval se syny. Dříve jim býval často vzdálený, mluvil úsečně a byl duchem nepřítomen, ale teď je slovy přímo hladil po hlavičkách a oni to vycítili.

„Míšo, vyber si nějaké město!"

„Co, tatínku?"

„Vyber si nějaké město, synku. Některé z těch, co kolem nich jedeme."

„Tak dobře," odpověděl Michael. „Ale jak si mám vybírat?"

„Vyber si to, které se ti nejvíce líbí. A vy také, Roberte a Time. Vyberte si město, které se vám zdá nejhezčí."

„Já chci město, kde jsou Marťani," řekl Michael.

„Máš ho mít," odpověděl otec. „Slibuji ti to." Ústy se obracel k dětem, ale očima na maminku.

Ve dvacet minutách projeli šesti městy. O výbuších už tatínek neřekl ani slovo. Zdálo se, že teď je pro něho ze všeho nejdůležitější, aby si výlet se syny pěkně užil a aby byli všichni šťastni.

Michaelovi se líbilo hned první město, ale proti tomu se ostatní postavili, nikdo neměl důvěru k rozhodnutí podle prvního dojmu. Druhé město se nelíbilo nikomu. Bylo to sídliště pozemšťanů, postavené ze dřeva, už shnilé a drolící se v piliny. Timothymu se líbilo třetí město, protože bylo hodně rozlehlé. Čtvrté a páté bylo moc malé, ale šesté si získalo obdiv všech včetně maminky, která se připojila k jejich: Páni! To je! Podívejte se na to!

Bylo v něm padesát nebo šedesát velkých staveb, které dosud stály, ulice byly zaprášené, ale dlážděné, a bylo vidět i několik starobylých odstředivých fontán, které dosud rozprašovaly vláhu po náměstích. Ale to byl také jediný život - voda tryskající k zapadajícímu slunci.

„Tohle je to pravé město," říkali všichni.

Tatínek zakormidloval člun k hrázi a vyskočil.

„Tak jsme tu. Tohle je naše. Odedneška budeme bydlet tady!"

„Bydlet tady?" ptal se nedůvěřivě Michael. Vstal, rozhlédl se, pak se obrátil a mžoural zpátky směrem, kde dřív stála raketa. „A co raketa? A co Minnesota?"

„Poslechni si," vyzval ho otec.

Přiložil malé rádio k Michaelově světlé hlavičce. „Poslouchej."

Michael poslouchal.

„Nic," řekl.

„Máš pravdu. Nic. Už nikdy vůbec nic. Už není Minneapolis, už nejsou rakety, už není Země."

Michael si uvědomil to smrtelné odhalení a začal tiše vzlykat.

„Počkej," těšil ho tatínek. „Dávám ti za to mnohem víc, Míšo!"

„Co?" Michael zadržel slzy přemožen zvědavostí, ale byl připraven plakat dál, jestli otcovo odhalení bude také tak znepokojivé, jako to první.

„Tohle město ti věnuju, Míšo. Je tvoje."

„Moje?"

„Tvoje a Robertovo a Timothyho, všech tří. Patří jen vám."

Timothy vyskočil ze člunu. „Podívejte kluci, tohle je naše! Tohle všechno je naše!" Statečně hrál tu hru s tatínkem, hrál ji, jak nejlépe uměl, a hrál ji dobře. Později, až bude po všem a všechno bude v pořádku, bude si moct někam odejít a na deset minut se vyplakat. Ale teď je hra dosud v proudu. Dosud jsou na rodinném výletě a musí s tatínkem dokázat, aby si ostatní děti nepřestaly hrát.

Míša a Robert vyskočili ze člunu. Pomohli ven mamince.

„Dávejte pozor na sestřičku," řekl tatínek, ale zatím nikdo nepochopil, co to má znamenat.

Bystře vykročili do rozlehlého města z růžového kamene a mezi sebou si jen šeptali, protože mrtvá města člověka nějak nutí, aby jen šeptal a díval se na západ slunce.

„Asi tak za pět dní," klidně vykládal otec, „se vrátím zpátky tam, kde byla naše raketa, posbírám z trosek všechny potraviny, které tam zůstaly, a přivezu je sem. A poohlédnu se také po Bertu Edwardsovi, po jeho ženě a děvčatech.

„Po děvčatech?" zeptal se Timothy. „Kolik jich je?"

„Čtyři."

„Už vidím, že z toho budeme mít jednou těžkou hlavu," řekla maminka.

„Holky." Michael se zatvářil jako starobylá marťanská kamenná modla. „Holky."

„Přiletí taky v raketě?"

„Ano. Jestli se jim to povede. Rodinné rakety jsou stavěny pro lety na Měsíc a ne na Mars. Měli jsme štěstí, že jsme to dokázali až

sem.”

„Kde jsi sebral tu raketu?” ptal se šeptem Timothy, protože druzí dva hoši běželi trochu napřed.

„Schovával jsem ji. Schovával jsem ji dvacet let, Time. Ukryl jsem ji v naději, že ji nikdy nebudu muset použít. Měl jsem ji ovšem nabídnout vládě pro válečné účely, ale já pořád myslel na Mars…”

„A na výlet!”

„Ano. Ale tohle říkám jen tobě. Když jsme viděl, jak na Zemi všechno spěje ke konci, čekal jsem do poslední chvíle a pak jsem nás všechny sbalil. Bert Edwards měl schovanou taky jednu raketu, ale rozhodli jsme se, že odletíme každý zvlášť, že to bude bezpečnější, kdyby se nás někdo pokoušel sestřelit.”

„Proč jsi tu raketu vyhodil do vzduchu, tati?”

„Abychom už nemohli zpátky, už nikdy. A taky proto, kdyby se někteří z těch zlých lidí dostali na Mars, aby nepoznali, že tu jsme.”

„Proto se pořád díváš na oblohu?”

„Ano, vím že je to hloupost. Nikdy nás nebudou pronásledovat. Nemají, v čem by nás pronásledovali. Jsem jenom zbytečně opatrný, nic víc.”

Michael přiběhl nazpět. „Je to opravdu naše město tatínku?”

„Celá tahle planeta patří nám, děti. Celá tahle planeta”

Stanuli, Král návrší, Hlava všech vršků. Vládce všeho, kam dohlédli, Nesporní monarchové a Prezidenti, pokoušející se pochopit, co to znamená, být pánem světa, a jak je ten svět vlastně veliký.

V řídkém ovzduší se rychle snášela noc a tatínek je zanechal na náměstí u tryskající fontány, odešel ke člunu a vrátil se se stohem papíru ve velikých rukou.

Na jednom starém dvorku nakupil papíry na hromadu a zapálil je. Stulili se kolem sálavého tepla, aby se zahřáli, smáli se a Timothy si všímal, jak písmenka poskakují jako vyplašená zvířata, když se jich dotkl oheň a začal je oblévat. Papíry se svrašťovaly jako kůže nějakého starce a nesčetná slova padala za oběť kremaci:

VLÁDNÍ OBLIGACE; Diagram obchodu z roku 1999; Esej o náboženských předsudcích; Úvod do logistiky; Problém panamerické jednoty; Burzovní zprávy z 3. července 1998; Stručný přehled válečných událostí…”

Tyhle papíry přinesl tatínek úmyslně pro ten účel. Seděl a přikládal je s uspokojením jeden po druhém do ohně a vyprávěl dětem,

co to všechno znamená.

„Je načase, abych vám objasnil pár věcí. Nemyslím, že to bylo ode mne správné, tolik vám toho zatajovat. Nevím, jestli budete rozumět, ale musím vám to říct, i když pochopíte jenom něco."

Hodil do ohně další list.

„Pálím jeden způsob života, zrovna tak jako tenhle způsob života právě teď dohořívá na Zemi. Nezlobte se, jestli mluvím, jako nějaký politik. Jsem koneckonců bývalý guvernér, byl jsem vždycky čestný a za to mě nenáviděli. Život na zemi se nikdy neustálil na něčem opravdu dobrém. Věda nás příliš rychle předběhla. Lidé se ztratili v pralese techniky a jako děti se předháněli ve vyrábění hezkých věcí, stroječků, helikoptér, raket, a přitom kladli důraz na nesprávné věci, důraz na stroje místo na to, jak s těmi stroji zacházet. Války byly čím dál tím hroznější a nakonec Zemi zabily. Proto rádio mlčí. Proto jsme odtamtud utekli.

Měli jsme štěstí. Žádné raketu už neexistují. Je načase, abyste se dozvěděli, že tohle není výlet na ryby. Odkládal jsem chvíli, kdy vám to řeknu. Země už není. Nové meziplanetární lety se teď neuskuteční celá staletí a možná už nikdy. Ale ukázalo se, že tamten způsob života je nesprávný a zahubil se vlastníma rukama. Vy jste mladí. Budu vám to denně opakovat, až se vám to otiskne do paměti."

Odmlčel se, aby přiložil do ohně další papíry.

„Teď jsme sami. Jen my a hrstka dalších, kteří přistanou v několika dnech. To stačí, abychom začali znovu. To stačí, abychom se mohli otočit zády ke všemu, co bylo na Zemi, a vzít to z jiného konce -"

Oheň vzplanul jako na potvrzení jeho slov. A pak už byly spáleny všechny papíry, kromě jednoho. Pozemské víry a všechna práva shořely a proměnily se v hromádku horkého popela, který za chviličku roznese vítr.

Timothy se podíval na tu poslední věc, kterou házel tatínek do ohně. Byla to mapa Světa, zkrabatěla se, stočila žárem, vzňala se - fíí - a zmizela jako horký černý motýl. Timothy se odvrátil.

„A teď vám ukážu Marťany," řekl tatínek. „Pojďte všichni se mnou. Pojď, Alice." Vzal ji za ruku.

Michael hlasitě plakal, tatínek si ho posadil na ramena a kráčel mezi troskami ke kanálu.

Kanál. Po něm zítra nebo pozítří připlují v člunu jejich budou-

cí ženy, dnes zatím malá hihňavá děvčátka, se svým tatínkem a maminkou.

Kolem nich se snesla noc a vysvitly hvězdy. Ale Zem Timothy nenašel. Už zapadla. To byl námět k přemýšlení.

Jak šli, zakřičel mezi troskami nějaký noční pták. Tatínek řekl: „Maminka a já se vás pokusíme vyučovat. Možná, že se nám to nepodaří. Ale já doufám, že ano. Máme toho spoustu, z čeho se můžete učit. Tenhle výlet jsme plánovali už léta, dřív než jste se narodili. Byli bychom, myslím, letěli na Mars, i kdyby nebyla válka, abychom mohli žít a vytvořit si vlastní životní styl. Bylo by to trvalo nejmíň celé století, než by Mars otrávili pozemskou civilizací. Teď ovšem -"

Došli ke kanálu. V noci vypadal dlouhý, rovný, studený a vlhký a všechno se v něm zrcadlilo.

„Chci vidět nějakého Marťana," začal Michael. „Kde jsou tatínku? Slíbils nám je."

„Tady jsou," odpověděl otec, pošoupl si Michaela na ramenou a ukázal přímo dolů před sebe.

Byli tam Marťané. Timothy se začal chvět.

Byli tam Marťané - v tom kanálu - zrcadlili se ve vodě. Timothy, Michael, Robert, maminka a tatínek.

A ti Marťané na ně mlčky dlouho, dlouho hleděli z rozčeřené vodní hladiny…

KONEC